

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ สกส2. /2564

เรื่อง การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินสำหรับสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

1. เหตุผลในการออกประกาศ

สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องจัดทำบัญชีเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริง โดยถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (สภาวิชาชีพบัญชี) กำหนด และตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด รวมถึงต้องจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงินตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

ในปัจจุบัน สภาวิชาชีพบัญชีได้ประกาศให้กิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี (TAS) และมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (TFRS) ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเครื่องมือทางการเงิน¹ (TFRS 9) โดยเริ่มใช้กับงบการเงินของกิจการสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2563 เป็นต้นไป อย่างไรก็ตาม สถาบันการเงินเฉพาะกิจซึ่งเป็นสถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการตามพันธกิจที่กฎหมายจัดตั้งกำหนด รวมทั้งส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินสำหรับลูกค้ากลุ่มเปราะบาง (Financial Inclusion) เพื่อเป็นช่องทางในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลเพื่อลดผลกระทบในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจหรือในช่วงที่เศรษฐกิจชะลอตัว และสนับสนุนการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ โดยการให้สินเชื่อแก่ประชาชนและภาคธุรกิจอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินสำหรับสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ดังกล่าว และมีระยะเวลาที่เพียงพอในการเตรียมความพร้อม โดยจะต้องทยอยกันเงินสำรองให้มีปริมาณเพียงพอ เพื่อให้สะท้อนความเสี่ยงที่แท้จริงของลูกหนี้ สามารถเสริมสร้างฐานะการเงินและความมั่นคงของสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้ดำเนินการตามพันธกิจ และไม่เป็นภาระการคลังในอนาคต

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจึงเห็นชอบให้ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินการออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินสำหรับสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ในระหว่างช่วงที่กระทรวงการคลังมีนโยบายให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจเลื่อนระยะเวลาในการปฏิบัติตาม TFRS 9 ออกไปอีก 5 ปี จนถึงวันที่ 1 มกราคม 2568² ซึ่งหลักเกณฑ์ตามประกาศฉบับนี้ได้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นและเป็นที่ยอมรับหรือรับรองเป็นการทั่วไปจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ผู้ทำบัญชี ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน

¹ ได้แก่ (1) มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 เรื่อง การแสดงรายการเครื่องมือทางการเงิน (2) มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 7 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเครื่องมือทางการเงิน (3) มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (4) การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง การป้องกันความเสี่ยงของเงินทุนสุทธิในหน่วยงานต่างประเทศ และ (5) การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 19 เรื่อง การชำระหนี้สินทางการเงินด้วยตราสารทุน

² ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 1006/1254 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2562

ผู้สอบบัญชี ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมหรือกำกับดูแลแล้ว เพื่อใช้เป็นมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไปสำหรับสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ³

2. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 120/1 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ธนาคารแห่งประเทศไทยโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงิน เพื่อให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจถือปฏิบัติตามที่กำหนดในประกาศฉบับนี้

3. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย และบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม

4. เนื้อหา

4.1 คำจำกัดความ

ในประกาศฉบับนี้

“สถาบันการเงินเฉพาะกิจ” หมายความว่า สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น ได้แก่ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย และบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม

“เครื่องมือทางการเงิน” หมายถึง สัญญาใด ๆ ที่ทำให้เกิดกิจกรรมหนึ่งมีสินทรัพย์ทางการเงินและอีกกิจกรรมหนึ่งมีหนี้สินทางการเงินหรือตราสารทุน ซึ่งเป็นคำจำกัดความเดียวกับ “เครื่องมือทางการเงิน” ที่ระบุในมาตรฐานการบัญชี และมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่สภาวิชาชีพบัญชีกำหนด

4.2 หลักเกณฑ์

4.2.1 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 – 31 ธันวาคม 2567 ก่อนที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจจะนำ TFRS 9 มาถือปฏิบัติ ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของประกาศฉบับนี้ เพื่อใช้เป็นมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป ดังนี้

(1) ธุรกรรมหรือรายการที่ไม่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงิน ให้ถือปฏิบัติตามกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน มาตรฐานการบัญชี และมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

³ สำนักงานคณะกรรมการการบัญชี มีความเห็นว่า "มาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป" ตามมาตรา 68 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 นั้น เป็นคำที่ใช้ในความหมายทั่วไปว่าเป็นมาตรฐานการบัญชีที่มีการกำหนดขึ้นและเป็นที่ยอมรับ หรือได้รับการรับรองเป็นการทั่วไปจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ผู้ทำบัญชี ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน ผู้สอบบัญชี ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมหรือกำกับดูแลการประกอบกิจการ หรือหน่วยงานอื่นใด โดยมิได้หมายถึงมาตรฐานการบัญชีภายใต้พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 เป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ ตามเรื่องเสร็จที่ 1542/2563 (พฤศจิกายน 2563)

ที่เกี่ยวข้องที่สภาวิชาชีพบัญชีกำหนด รวมถึงหลักเกณฑ์ด้านการจัดทำบัญชีและการรายงานอื่นใดที่เกี่ยวข้องที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(2) **ธุรกรรมหรือรายการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงิน** รวมถึงธุรกรรมหรือรายการอื่น ๆ ที่มาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องที่สภาวิชาชีพบัญชีกำหนดให้ปฏิบัติโดยมีการอ้างอิงถึง TFRS9 นั้น ให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การจัดทำบัญชีเกี่ยวกับการรับรู้และการตัดรายการ การจัดประเภทรายการ การวัดมูลค่า การแสดงรายการ และการเปิดเผยรายการ **ตามที่กำหนดในเอกสารแนบท้ายประกาศฉบับนี้** รวมถึงหลักเกณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้องและหลักเกณฑ์อื่นใดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดเพิ่มเติม

4.2.2 หากสถาบันการเงินเฉพาะกิจใดประสงค์จะนำ TFRS 9 มาถือปฏิบัติก่อนวันที่ 1 มกราคม 2568 ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจหาหรือรูปแบบงบการเงินกับธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นรายกรณีต่อไป และให้ถือปฏิบัติในเรื่องรูปแบบงบการเงิน การจัดขึ้นและการกันเงินสำรอง การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ รวมถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีที่เกี่ยวข้อง ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติโดยอนุโลม จนกว่าประกาศหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวของสถาบันการเงินเฉพาะกิจจะมีผลบังคับใช้

4.2.3 เมื่อครบกำหนดการเลื่อนระยะเวลาการปฏิบัติตาม TFRS 9 ในวันที่ 1 มกราคม 2568 ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจถือปฏิบัติตามกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน มาตรฐานการบัญชี และมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องที่สภาวิชาชีพบัญชีกำหนด รวมถึงหลักเกณฑ์ด้านการจัดทำบัญชีและการรายงานอื่นใดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ทั้งนี้ เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตาม TFRS 9 ในวันที่ 1 มกราคม 2568 ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจจัดให้มีแผนดำเนินการ (action plan) ที่จะทยอยกันเงินสำรอง รวมทั้งเตรียมความพร้อมด้านระบบงาน ข้อมูล และบุคลากร โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะติดตามและขอข้อมูลแผนการดำเนินการเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการเตรียมความพร้อมของสถาบันการเงินเฉพาะกิจต่อไป

5. วันเริ่มต้นบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินที่เริ่มต้นในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2563 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่

2564

(นายเศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ)

ผู้ว่าการ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ฝ่ายกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

โทรศัพท์ X XXXX XXXX, X XXXX XXXX

**หลักเกณฑ์ที่ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจถือปฏิบัติ
สำหรับธุรกรรมหรือรายการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงิน**

มาตรฐานการบัญชีและ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน สำหรับกลุ่มเครื่องมือทางการเงินที่ สภาวิชาชีพบัญชีกำหนด	หลักเกณฑ์ที่ ธปท. กำหนดให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจถือปฏิบัติ ในระหว่างที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจยังมิได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐาน การรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเครื่องมือทางการเงินที่สภาวิชาชีพบัญชีกำหนด*
TFRS 9 มาตรฐานการรายงานทาง การเงิน เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน TFRIC 16 การตีความมาตรฐาน การรายงานทางการเงิน เรื่อง การ ป้องกันความเสี่ยงของเงินลงทุนสุทธิ ในหน่วยงานต่างประเทศ TFRIC 19 การตีความมาตรฐาน การรายงานทางการเงิน เรื่อง การ ชำระหนี้สินทางการเงินด้วยตราสารทุน	<ul style="list-style-type: none"> - หลักเกณฑ์เรื่องหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญที่ ธปท. กำหนด* - หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาที่ ธปท. กำหนด* - หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนที่ ธปท. กำหนด* - หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินธุรกิจเฉพาะด้านการลงทุนที่ ธปท. กำหนด* - หลักเกณฑ์สำหรับการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ ธปท. กำหนด* - หลักเกณฑ์สำหรับธุรกิจประกันภัยในการกำหนดให้เครื่องมือทางการเงินเป็นเครื่องมือทางการเงิน ที่แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนที่ ธปท. กำหนด* - หลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชีหุ้นปันผลที่ ธปท. กำหนด* - หลักเกณฑ์เรื่องสินทรัพย์ที่ลูกหนี้โอนให้เพื่อชำระหนี้ที่ ธปท. กำหนด*
TFRS 7 มาตรฐานการรายงานทาง การเงิน เรื่อง การเปิดเผยข้อมูล เครื่องมือทางการเงิน	<ul style="list-style-type: none"> - หลักเกณฑ์เรื่องการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคาร และสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกัน ที่ ธปท. กำหนด*
TAS 32 มาตรฐานการบัญชี เรื่อง การแสดงรายการเครื่องมือทาง การเงิน	<ul style="list-style-type: none"> - หลักเกณฑ์เรื่องการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงินที่ ธปท. กำหนด* - หลักเกณฑ์เกี่ยวกับหุ้นทุนซื้อคืนของกิจการที่ ธปท. กำหนด*

*ธปท. กำหนดหลักเกณฑ์ในแต่ละเรื่องโดยใช้หลักการของมาตรฐานการบัญชี แนวปฏิบัติทางการบัญชี หรือการตีความ
มาตรฐานการบัญชี ของสภาวิชาชีพบัญชีที่กำหนดไว้เดิม ก่อนที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินกลุ่มเครื่องมือทางการเงิน
ที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชีมีผลบังคับใช้ ซึ่งเป็นหลักการและแนวปฏิบัติทางบัญชีที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจถือปฏิบัติอยู่
ในปัจจุบัน โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

หลักเกณฑ์เรื่องหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญที่ ฐปท. กำหนด*

สารบัญ

	ย่อหน้าที่
คำนำ	1-3
คำนิยาม	4
ข้ออธิบาย	5-14
วิธีการประมาณหนี้สงสัยจะสูญ	7
ลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญ	8
การตัดจำหน่ายหนี้สูญ	9-10
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ	11
หนี้สูญได้รับคืน	12
ด้านภาษีอากร	13
การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน	14
มาตรฐานการบัญชีและการรายงาน	15-22
การเปิดเผยข้อมูล	23-24
วันถือปฏิบัติ	25
 ภาคผนวก	
ตัวอย่างการประมาณหนี้สงสัยจะสูญจากยอดขาย	
ตัวอย่างการประมาณหนี้สงสัยจะสูญจากยอดลูกหนี้สิ้นปี	
ตัวอย่างค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ	
ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติของกรมสรรพากรเกี่ยวกับการจำหน่ายหนี้สูญ	
- กรณีที่จำหน่ายหนี้สูญไม่ได้	
- กรณีที่ตัดจำหน่ายหนี้สูญได้	
กฎกระทรวงฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526)	

*ฐปท. กำหนดหลักเกณฑ์โดยใช้หลักการของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 101 เรื่อง หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

คำนำ

1. มาตรฐานนี้เป็นแถลงการณ์เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับลูกหนี้คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ และลูกหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้
2. ลูกหนี้เป็นสิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้ในการที่จะให้ชำระหนี้ด้วยเงินสด หรือทรัพย์สินอย่างอื่นโดยคาดว่าจะได้รับชำระเต็มจำนวนเมื่อถึงกำหนดชำระ
3. ลูกหนี้จัดเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งของกิจการ และควรแสดงในงบการเงินด้วยมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะได้รับนั่นก็คือจำนวนที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้

คำนิยาม

4. คำศัพท์ที่ใช้ในแถลงการณ์ฉบับนี้มีความหมายโดยเฉพาะดังต่อไปนี้

“ลูกหนี้การค้า” หมายถึง ลูกหนี้ที่เกิดจากการดำเนินการค้าตามปกติของธุรกิจ และจะมีข้อบัญชี

แตกต่างกันได้ตามประเภทของธุรกิจ เช่น ธุรกิจธนาคารพาณิชย์

หมายถึงบัญชีระหว่างธนาคารที่มีดอกเบี้ย เงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับ

กิจการประกันภัย หมายถึง บัญชีเบี้ย ประกันภัยค้างรับ เงินค้างรับเกี่ยวกับการประกันต่อ และเงินให้กู้ยืม

“ลูกหนี้อื่น” หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่ได้เกิดจากการดำเนินการค้าตามปกติของธุรกิจ

เช่น - ลูกหนี้และเงินให้กู้ยืมแก่กรรมการและลูกจ้าง

- เงินให้กู้ยืมแก่บริษัทในเครือและบริษัทรวม

- รายได้อื่นค้างรับ

“หนี้สูญ” หมายถึง ลูกหนี้ที่ได้ติดตามทวงถามจนถึงที่สุดแล้ว แต่ไม่ได้รับชำระหนี้และได้ตัดจำหน่ายออกจากบัญชี

“หนี้สงสัยจะสูญ”

หมายถึง ลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ และถือเป็นค่าใช้จ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

“ค่าเผื่อหนี้สูญ” หรือ

“ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ”

หมายถึง จำนวนที่กั้นไว้สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ และถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าที่ตั้งขึ้นเพื่อแสดงเป็นรายการหักจากบัญชีลูกหนี้ในงบการเงิน เพื่อให้คงเหลือเป็นมูลค่าสุทธิของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้

ข้ออภิปราย

5. ในสภาพความเป็นจริงทางธุรกิจ แม้ลูกหนี้โดยส่วนใหญ่จะชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด หรือตามที่คาดหมายไว้ แต่ก็มีกรณีที่ลูกหนี้บางรายไม่ชำระหนี้ และในทางปฏิบัติจะไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าลูกหนี้รายใดจะไม่ชำระหนี้จนกว่าจะถึงกำหนดชำระหรือได้มีการทวงถามจนถึงที่สุดแล้ว ทำให้มูลค่าของลูกหนี้ที่จะแสดงในงบการเงินมีจำนวนสูงกว่าความเป็นจริง ดังนั้นจึงต้องมีการประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ขึ้นจำนวนหนึ่งกันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญซึ่งมีลักษณะเป็นบัญชีปรับมูลค่า นำไปหักลดบัญชีลูกหนี้ เพื่อให้แสดงมูลค่าสุทธิที่ใกล้เคียงกับมูลค่าตามความจริง

6. การบันทึกลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้ มีวิธีปฏิบัติโดยทั่วไป 2 วิธี คือ

6.1 ไม่บันทึกรายการจนกว่าในรอบระยะเวลาบัญชีที่มีลูกหนี้สูญจริง จึงบันทึกเป็นผลเสียหายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น โดยการdebitบัญชีหนี้สูญซึ่งเป็นบัญชีค่าใช้จ่าย และcreditบัญชีลูกหนี้วิธีนี้เรียกว่า วิธีตัดจำหน่ายโดยตรง

6.2 ประมาณจำนวนหนี้คาดว่าจะเก็บไม่ได้ โดยคำนวณจากยอดขายหรือจากยอดลูกหนี้แล้วบันทึกจำนวนที่ประมาณขึ้นนั้น โดยdebitบัญชีหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งเป็นบัญชีค่าใช้จ่าย และcreditบัญชีปรับมูลค่าลูกหนี้ คือ บัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ รายการนี้ทำในรอบระยะเวลาบัญชีที่บันทึกการขาย วิธีนี้เรียกว่า วิธีตั้งค่าเผื่อ

ในทางปฏิบัติวิธีตัดจำหน่ายโดยตรง เป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก แต่มีข้อบกพร่องที่ไม่เป็นไปตามหลักทฤษฎีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของระยะเวลาบัญชีอีกทั้งมูลค่าของลูกหนี้ที่แสดงในงบดุลก็มีได้อยู่ในมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับจริง วิธีนี้จึงเป็นที่ยอมรับ เว้นแต่ว่าหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้มีจำนวนที่ไม่มีนัยสำคัญ

วิธีตั้งค่าเผื่อ เป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชี และบัญชีลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี จะแสดงในมูลค่าที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แม้ว่าวิธีนี้จะต้องมีการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญขึ้นก็ตาม การประมาณอาจจะทำได้โดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต สภาพของตลาดในปัจจุบันและการวิเคราะห์ยอดลูกหนี้ค้างชำระ

เนื่องจากจำนวนเงินของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้มีลักษณะเป็นผลเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นวิธีตั้งค่าเผื่อจะเป็นวิธีเหมาะสมก็ต่อเมื่ออยู่ในสภาพการณ์ที่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ว่าทรัพย์สินจะมีมูลค่าลดน้อยลงและผลเสียหายนั้นสามารถประมาณได้โดยเหตุผลผล

วิธีการประมาณหนี้สงสัยจะสูญ

7. วิธีที่นิยมใช้กันมีดังนี้

7.1 คำนวณเป็นร้อยละของยอดขาย วิธีนี้ กิจการจะต้องวิเคราะห์จากประสบการณ์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับจำนวนลูกหนี้ที่เก็บไม่ได้ เทียบเป็นอัตราส่วนกับยอดขาย คือ

7.1.1 คำนวณเป็นร้อยละของยอดขายรวม โดยถือว่าการขายเป็นรายการที่ก่อให้เกิดลูกหนี้และอัตราส่วนของการขายสัมพันธ์กับจำนวนหนี้ที่เก็บไม่ได้

7.1.2 คำนวณเป็นร้อยละของยอดขายเชื่อ โดยถือว่าการขายเชื่อสัมพันธ์โดยตรงกับลูกหนี้ ส่วนการขายเงินสดไม่ได้ก่อให้เกิดลูกหนี้แต่อย่างใด

7.2 คำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ โดยการวิเคราะห์จากประสบการณ์ที่ผ่านมา กิจกรรมจะสามารถประมาณอัตราร้อยละของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้ต่อยอดลูกหนี้ที่ค้างอยู่ได้ดังนี้

7.2.1 คำนวณเป็นร้อยละของลูกหนี้ โดยถือว่าอัตราส่วนของจำนวนหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ทั้งหมดจะคงที่

7.2.2 คำนวณโดยการจัดกลุ่มลูกหนี้จำแนกอายุของหนี้ที่ค้างชำระ ลูกหนี้กลุ่มที่ชำระนานจะนำมาคำนวณหาจำนวนหนี้สงสัยจะสูญด้วยอัตราร้อยละที่สูงกว่าลูกหนี้ที่เริ่มค้างชำระเกินกำหนด โดยถือว่าลูกหนี้ที่ค้างชำระนานจะมีโอกาสไม่ชำระหนี้มากกว่าลูกหนี้ที่เริ่มเกิดขึ้น

7.3 คำนวณโดยพิจารณาลูกหนี้แต่ละราย และจะรวมเฉพาะรายที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้เท่านั้นเป็นหนี้สงสัยจะสูญ วิธีนี้อาจจะกระทำได้ยากในทางธุรกิจที่มีลูกหนี้จำนวนมากราย

ลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญ

8. แนวความคิดสำหรับลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญมีสองแนวความคิด แนวความคิดแรกเห็นว่าลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาควรพิจารณาเฉพาะลูกหนี้การค้าเท่านั้น โดยมีเหตุผลว่าลูกหนี้การค้าเป็นลูกหนี้ส่วนใหญ่ของกิจการและเกิดจากการดำเนินธุรกิจโดยตรงของกิจการ ในขณะที่ลูกหนี้อื่นมีจำนวนที่ไม่มีนัยสำคัญและไม่ได้สัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ที่เกิดขึ้นในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี การนำหนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้อื่นไปถือเป็นค่าใช้จ่ายจะไม่สัมพันธ์กับรายได้ที่เกิดขึ้น อีกทั้งจะเป็นการยุ่งยากในการประมาณการหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้อื่นแต่ละรายซึ่งมีลักษณะไม่เหมือนกัน

อีกแนวความคิดหนึ่งเห็นว่า ลูกหนี้ที่นำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญควรพิจารณาลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น โดยมีเหตุผลว่าลูกหนี้อื่นมีโอกาสที่จะไม่ชำระหนี้เช่นกัน ถ้าหากลูกหนี้อื่นไม่ชำระหนี้และไม่ได้ลดมูลค่าลงด้วยจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญแล้ว จะทำให้ลูกหนี้แสดงในงบการเงินด้วยมูลค่าที่สูงเกินกว่าที่จะได้รับชำระ

การตัดจำหน่ายหนี้สูญ

9. เมื่อมีการทวงถามหนี้จากลูกหนี้จนถึงที่สุดแล้ว ลูกหนี้ก็ยังไม่ชำระหนี้และกิจการได้มีการดำเนินตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายภาษีอากร ให้กิจการตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ โดย เดบิตบัญชีหนี้สูญและเครดิตบัญชีลูกหนี้ และในขณะเดียวกัน ก็ให้ลดจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนเดียวกัน โดยเดบิตบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ และเครดิตบัญชีหนี้สงสัยจะสูญ

10. ในกรณีที่กิจการต้องการตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ เมื่อคาดหมายได้ค่อนข้างแน่นอนว่าจะไม่ได้รับชำระหนี้และยังตัดจำหน่ายตามกฎหมายภาษีอากรไม่ได้ อาจจะเป็นการสมควรที่จะตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญโดยการลดจำนวนลูกหนี้ลงพร้อมกับจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ อย่างไรก็ตาม มีผู้โต้แย้งว่าถ้าไม่อาจ

ตัดเป็นหนี้สูญได้อย่างแท้จริงแล้วก็ไม่ควรตัดจำหน่ายจากบัญชี ควรจะให้คงอยู่ทั้งบัญชีค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ เช่นเดิม เพราะแม้สะสมเป็นเวลานานจะทำให้เกิดความยุ่งยากในทางปฏิบัติทางการบัญชี เพราะมีจำนวนมาก

ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ

11. ในกรณีที่หนี้สงสัยจะสูญคำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ ในบางครั้ง อาจจะพบว่าหนี้สงสัยจะสูญที่คำนวณได้น้อยกว่าจำนวนค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ตั้งอยู่ในบัญชี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะจำนวนลูกหนี้ลดน้อยลงเมื่อเทียบกับรอบระยะเวลาบัญชีปีก่อน หรือได้รับชำระเงินจากลูกหนี้ที่คาดว่าจะสูญ ซึ่งเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนหนี้สงสัยจะสูญทั้งหมด ดังนั้นจึงควรปรับปรุงจำนวนค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญให้คงเหลือเท่ากับจำนวนที่ประมาณได้ เพราะมิฉะนั้นแล้วจะทำให้มูลค่าของลูกหนี้แสดงไว้ต่ำไป การปรับปรุงนี้อาจกระทำได้สองวิธี คือ ให้ถือเป็นรายได้ของกิจการ แต่มีผู้โต้แย้งว่ารายการปรับปรุงดังกล่าวไม่ใช่ลักษณะการเกิดของรายได้แต่เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงประมาณการบัญชีเท่านั้น อีกวิธีหนึ่ง คือนำไปลดค่าใช้จ่ายลง ซึ่งก็มีผู้โต้แย้งเช่นกันโดยให้เหตุผลว่าจะทำให้การแสดงค่าใช้จ่ายจริงมีจำนวนต่ำไป

หนี้สูญได้รับคืน

12. ในบางรอบระยะเวลาบัญชี กิจการอาจจะได้รับชำระหนี้ที่ได้จำหน่ายเป็นหนี้สูญไปแล้ว วิธีการบัญชีอาจจะกระทำได้โดยถือเอาเงินที่ได้รับเป็นรายได้อื่น หรือนำไปเพิ่มบัญชีค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ ผู้สนับสนุนวิธีแรกให้เหตุผลว่า เมื่อกิจการได้จำหน่ายลูกหนี้รายได้เป็นสูญแล้วก็ถือว่า ความสัมพันธ์กับลูกหนี้รายนั้นสิ้นสุดลงและกระบวนการเกี่ยวเนื่องกับการขายและชำระเงินครบถ้วนแล้วสำหรับลูกหนี้รายนั้น หากมีการชำระเงินภายในภายหลังถือว่าเป็นการได้รับเงินโดยไม่ได้คาดหวังไว้ จึงควรถือเป็นรายได้อื่น

ผู้สนับสนุนวิธีที่สองเห็นว่า ถ้าหากลูกหนี้ที่จำหน่ายเป็นสูญแล้วชำระหนี้ให้กิจการ การลงบัญชีกลับรายการเดิมโดยการตั้งบัญชีลูกหนี้รายนั้นขึ้นใหม่ และเพิ่มบัญชีค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนเดียวกัน โดยถือเสมือนหนึ่งว่า ไม่เคยจำหน่ายลูกหนี้นั้นเป็นสูญมาก่อน และลงรายการชำระเงินที่ได้รับนั้นเป็นการชำระเงินตามปกติ

ในกรณีที่การตัดหนี้สูญเป็นไปตามเกณฑ์กฎหมายภาษีอากร

การลงรายการหนี้สูญได้รับ คือ

- (1) เดบิตตั้งบัญชีลูกหนี้ขึ้นใหม่ และเครดิตหนี้สูญได้รับคืน ซึ่งถือเป็นรายได้อื่น
- (2) ลงบัญชีรับเงินสด และเครดิตบัญชีลูกหนี้

ในกรณีที่การตัดหนี้สูญเป็นเพียงรายการทางการเงิน

การลงรายการหนี้สูญได้รับคืน คือ

- (1) เดบิตตั้งบัญชีลูกหนี้ขึ้นใหม่ และเครดิตบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ เป็นการกลับรายการที่ลงไว้ในตอนตัดจำหน่ายบัญชี
- (2) ลงบัญชีรับเงินสด และเครดิตบัญชีลูกหนี้

ด้านภาษีอากร

13. ให้นำยอดตามที่ปรากฏในบัญชีหนี้สงสัยจะสูญในงบกำไรขาดทุนไม่ว่าจะเป็นยอดเดบิต หรือ เครดิตมารวมในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล กล่าวคือถ้าเป็นยอดเดบิต ให้นำไปบวกเพิ่มกำไรสุทธิ แต่ถ้าเป็นยอดเครดิตให้นำไปหักกำไรสุทธิ

การเปิดเผยข้อมูลในข้อมูลทางการเงิน

14. มีทั้งผู้โต้แย้งและสนับสนุนให้เปิดเผยวิธีการประมาณหนี้สงสัยจะสูญไว้ในนโยบายการบัญชี ของกิจการผู้สนับสนุนให้เหตุผลว่า วิธีการประมาณหนี้สงสัยจะสูญมีหลายวิธี ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปจึงควรเปิดเผยวิธีที่กิจการเลือกใช้เป็นนโยบายการบัญชี สำหรับผู้โต้แย้งให้เหตุผล ถึงแม้ว่าวิธีประมาณหนี้สงสัยจะสูญจะมีหลายวิธี แต่ละวิธีต่างก็มุ่งผลในการประมาณให้ได้จำนวนที่ใกล้เคียงกับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บ ไม่ได้ทั้งสิ้นการเปลี่ยนแปลงวิธีประมาณการจึงอาจเกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง ดังนั้น ถ้าหากกิจการถือเป็นนโยบายทางการเงินแล้วเมื่อเปลี่ยนวิธีประมาณการก็จะทำให้ถือได้ว่ากิจการมิได้ถือปฏิบัติวิธีการบัญชีหนึ่งอย่างสม่ำเสมอ

มาตรฐานการบัญชีและการรายงาน

มาตรฐานการบัญชี ฉบับนี้ประกอบด้วยรายการในย่อหน้าที่ 15-25 มาตรฐานฉบับนี้ควรอ่านควบคู่กับรายการที่กล่าวมาแล้วในย่อหน้าที่ 1 - 14

15. กิจการควรจะมีการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญ สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และตั้งเป็นบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญนำไปลดมูลค่าของลูกหนี้ เพื่อให้เห็นมูลค่าสุทธิของลูกหนี้ตามจำนวนที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้

16. การพิจารณาจำนวนหนี้สงสัยจะสูญให้พิจารณาทั้งลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น และให้พิจารณาแยกต่างหากจากกัน

17. การประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญ ควรใช้วิธีการประมาณที่เหมาะสมกับลักษณะลูกหนี้ของกิจการแต่ละแห่ง ถ้าหากสภาพของลูกหนี้โดยทั่วไปเปลี่ยนแปลง ก็ควรจะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการประมาณให้เหมาะสมกับลักษณะของลูกหนี้ในขณะนั้น และไม่ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการบัญชี

18. อัตราร้อยละที่นำมาใช้ในการประมาณการจะต้องมีการทบทวนและปรับปรุงเสมอ เพื่อให้ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงของธุรกิจ และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นของแต่ละกิจการ

19. จำนวนหนี้สงสัยจะสูญที่ประมาณได้เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนที่แสดงในบัญชีค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่แล้ว ถ้าหากจำนวนที่ประมาณได้มากกว่าก็ต้องเพิ่มให้เท่ากับจำนวนที่ประมาณได้ โดยถือเป็นหนี้สงสัยจะสูญแสดงเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน แต่ถ้าจำนวนที่ประมาณได้น้อยกว่าที่แสดงอยู่ในบัญชี ก็ให้ลดจำนวนในบัญชีลงให้เหลือเท่ากับจำนวนที่ประมาณได้ และรายการหนี้สงสัยจะสูญจะแสดงเป็นยอดเครดิตภายใต้หัวข้อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุน

20. ถ้าได้มีการติดตามทวงถามหนี้จนถึงที่สุดแล้วแต่ก็ยังไม่ได้รับชำระหนี้ และหนี้สูญนั้นเข้าเกณฑ์ที่จะถือเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิตามกฎหมายภาษีอากร ก็ให้ตัดจำหน่ายบัญชีลูกหนี้รายนั้นไปสู่บัญชีหนี้สูญและขณะเดียวกัน ก็ให้ลงบัญชีกลับรายการบัญชีค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ และหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนเดียวกัน

21. ในกรณีที่คาดหมายได้ค่อนข้างแน่นอนว่าจะไม่ได้รับชำระหนี้ และยังตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญตามกฎหมายภาษีอากรไม่ได้ กิจการอาจจะตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญในทางบัญชีได้โดยลดจำนวนลูกหนี้ลงพร้อมกับลดจำนวนค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ

22. ในกรณีที่ได้รับเงินคืนจากลูกหนี้ที่ได้จำหน่ายบัญชีเป็นหนี้สูญไปแล้ว หรือกิจการสามารถติดตามทวงถามได้ในภายหลัง ให้บันทึกการหนี้สูญได้รับคืนดังนี้

22.1 ในกรณีการจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญเป็นไปตามเกณฑ์กฎหมายภาษีอากร ให้บันทึกการหนี้สูญได้รับคืนเป็นรายได้อื่น

22.2 ในกรณีการจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญเป็นเพียงรายการทางบัญชี ให้กลับรายการที่ได้บันทึกไว้ตอนจำหน่ายบัญชีลูกหนี้ และลงรายการรับชำระหนี้

การเปิดเผยข้อมูล

23. การเปิดเผยในงบการเงิน ให้แสดงบัญชีค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้การค้าเป็นรายการหักจากลูกหนี้การค้า และค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้อื่นก็ให้แสดงเป็นรายการหักจากลูกหนี้อื่นที่เกี่ยวข้อง

24. ในกรณีที่แสดงลูกหนี้ในงบดุลด้วยมูลค่าสุทธิ ให้เปิดเผยจำนวนค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

วันถือปฏิบัติ

25. หลักเกณฑ์เรื่องหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญที่ ธปท. กำหนดนี้ให้เริ่มถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลัง วันที่ 1 กรกฎาคม 2532 เป็นต้นไป

ภาคผนวก

ภาคผนวกนี้ทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางเท่านั้น และไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้

วิธีการประมาณหนี้สงสัยจะสูญ กิจการอาจจะใช้วิธีใดในการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง ๆ ก็ได้ วิธีการหนึ่งได้แก่ การตรวจสอบลูกหนี้แต่ละรายและตั้งจำนวนหนึ่งที่มากพอสำหรับจำนวนลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ ในกิจการซึ่งมีบัญชีลูกค้าจำนวนมาก การวิเคราะห์บัญชีลูกค้าแต่ละรายอาจทำได้ยาก ดังนั้นวิธีที่ใช้ปฏิบัติทั่วไปจึงมักขึ้นอยู่กับวิธีการที่พัฒนามาจากประสบการณ์

การประมาณหนี้สงสัยจะสูญจากยอดขาย

วิธีที่ประมาณหนี้สงสัยจะสูญที่ใช้กันทั่วไป ได้แก่

- (ก) คิดเป็นร้อยละของยอดขายทั้งหมด วิธีนี้จะใช้ได้เหมาะสมก็ต่อเมื่อการขายเงินสดมีอัตราส่วนค่อนข้างคงที่เมื่อเปรียบเทียบกับยอดขายทั้งหมด
- (ข) เนื่องจากจำนวนค่าใช้จ่ายหนี้สูญไม่เกี่ยวข้องกับการขายเงินสดแต่อย่างใด ดังนั้นบางกิจการจึงประมาณประมาณหนี้สงสัยจะสูญโดยคิดเป็นร้อยละของยอดขายเชื่อ

ตัวอย่าง 1

บริษัท ก. จำกัด ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ ในปี 2531 จำนวน 100,000 บาท ปี 2532 จำนวน 120,000 บาทกิจการแห่งนี้ประมาณหนี้สงสัยจะสูญจากยอดขายเชื่อในอัตราร้อยละ 1 มีลูกค้าที่ตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญในปี 2532 จำนวน 950 บาท รายการในสมุดรายวันทั่วไปจะเป็นดังนี้

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2531 กิจการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญโดยลงบัญชีดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ	1,000
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	1,000

สมมติว่ากิจการตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นหนี้สูญ จำนวน 950 บาท ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2532 การลงรายการบัญชีจะเป็นดังนี้

- (ก) กรณีตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญได้ตามกฎหมายภาษีอากร

หนี้สูญ	950
ลูกหนี้	950
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	950
หนี้สงสัยจะสูญ	950

- (ข) กรณีตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญที่ไม่เข้าข่ายการยอมรับตามกฎหมายภาษีอากร

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	950
ลูกหนี้	950

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2532 กิจการจะลงบัญชีบันทึกค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ	1,200	
ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ		1,200

งบการเงินของปี 2532 ปรากฏดังนี้

งบดุล		
ลูกหนี้	400,000	
หัก ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	(1,250)	
ลูกหนี้สุทธิ		398,750

งบกำไรขาดทุน			
กรณี ก		กรณี ข	
ค่าใช้จ่าย :		ค่าใช้จ่าย :	
หนี้สูญ	950		
หนี้สงสัยจะสูญ	250	หนี้สงสัยจะสูญ	1,200
หนี้สูญได้รับคืน			

สมมติต่อไปว่า ในปี 2533 มีลูกหนี้ที่ตัดเป็นหนี้สูญ จำนวน 100 บาท นำเงินมาชำระหนี้กิจการจะบันทึกบัญชี โดย

กรณี ก			
ลูกหนี้	100		
หนี้สูญได้รับคืน (แสดงเป็นรายได้อื่น)			100
เงินสด	100		
ลูกหนี้			100
กรณี ข			
ลูกหนี้	100		
ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ			100
เงินสด	100		
ลูกหนี้			100

การประมาณหนี้สงสัยจะสูญจากยอดลูกหนี้สิ้นปี

กิจการบางแห่งประมาณค่าใช้จ่ายหนี้สูญจากยอดลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี จำนวนร้อยละที่ใช้ในการประมาณขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร หนี้สงสัยจะสูญที่ประมาณขึ้นควรมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ตามสถานการณ์ของธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาจำนวนหนึ่ง หนี้สงสัยจะสูญนี้จึงอาจจะมากในบางรอบระยะเวลาบัญชีและน้อยในบางรอบระยะเวลาบัญชีก็ได้

ตัวอย่าง 2

สมมติ ณ วันสิ้นปี 2532 กิจการมียอดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในบัญชี จำนวนเงิน 1,000 บาท และกิจการต้องการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ให้มีจำนวนร้อยละ 2 ของลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งมีจำนวน 300,000 บาท

รายการบัญชี คือ

หนี้สงสัยจะสูญ	5,000	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		5,000

งบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2532

ลูกหนี้	300,000	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	(6,000)	294,000

งบกำไรขาดทุน ปี 2532

หนี้สงสัยจะสูญ	5,000
----------------	-------

ปี 2533 – กิจการตัดจำหน่ายลูกหนี้รายหนึ่ง จำนวน 200 บาท เป็นหนี้สูญ

ก) กรณีตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญได้ตามกฎหมายภาษีอากร

หนี้สูญ	200	
ลูกหนี้		200
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	200	
หนี้สงสัยจะสูญ		200

ข) กรณีการตัดจำหน่ายหนี้สูญไม่เข้าข่ายที่ยอมรับตามกฎหมายภาษีอากร

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	200	
ลูกหนี้		200

สมมติว่า ณ วันสิ้นปี 2533 บัญชีลูกหนี้แสดงยอด 400,000 บาท รายการบัญชีตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ	2,200	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		2,200

งบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2533

ลูกหนี้	400,000	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	(8,000)	392,000

งบกำไรขาดทุน ปี 2533

กรณี ก

ค่าใช้จ่าย :

หนี้สูญ	200
หนี้สงสัยจะสูญ	2000

กรณี ข

ค่าใช้จ่าย :

หนี้สงสัยจะสูญ	2,200
----------------	-------

ในแบบ ภ.ง.ด. 50 สิ้นปี 2533

กรณี ก

บวกกลับกำไรด้วยยอดหนี้สงสัยจะสูญ 2,000 บาท

กรณี ข

บวกกลับกำไรด้วยยอดหนี้สงสัยจะสูญ 2,000 บาท

หนี้สูญได้รับคืน

ต่อมาในปี 2534 สมมติลูกหนี้ที่ตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญ 200 บาท ในปี 2533 นั้นนำเงินมาชำระ

กรณี ก

ลูกหนี้	200
หนี้สูญได้รับคืน	200

กรณี ข

ลูกหนี้	200
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	200

เงินสด 200

เงินสด 200

ลูกหนี้ 200

ลูกหนี้ 200

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2534 บัญชีลูกหนี้มียอด 500,000 บาท

กรณี ก

หนี้สงสัยจะสูญ	2,000	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		2,000

กรณี ข

หนี้สงสัยจะสูญ	1,800	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		1,800

งบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2534

ลูกหนี้	500,000	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	<u>(10,000)</u>	490,000

งบกำไรขาดทุน ปี 2534

กรณี ก		กรณี ข	
รายได้อื่น:			
หนี้สูญได้รับคืน	200		
ค่าใช้จ่าย:		ค่าใช้จ่าย:	
หนี้สงสัยจะสูญ	2,000	หนี้สงสัยจะสูญ	1,800

ในแบบ ภ.ง.ด. 50 สิ้นปี 2534

กรณี ก	
บวกกลับกำไรด้วยยอดหนี้สงสัยจะสูญ	2,000 บาท
กรณี ข	
บวกกลับกำไรด้วยยอดหนี้สงสัยจะสูญ	1,800 บาท

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ

ในกรณีที่ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญมีจำนวนเกินความต้องการ หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้เสนอให้มีการลดยอดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญลง และให้แสดงจำนวนที่เกินความต้องการเป็นรายการเครดิตในหัวข้อค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน

ตัวอย่าง

บริษัท ก. จำกัด มีลูกหนี้ ณ วันสิ้นปี 2531 จำนวน 600,000 บาท และ ณ วันสิ้นปี 2532 บัญชีลูกหนี้แสดงยอด 400,000 บาท บริษัท ประมาณหนี้สงสัยจะสูญในอัตราร้อยละ 5 ของยอดลูกหนี้คงเหลือสิ้นปี

31 ธันวาคม 2531	
หนี้สงสัยจะสูญ	30,000
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	30,000

31 ธันวาคม 2532

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 10,000

หนี้สงสัยจะสูญ 10,000

ในปี 2532 หนี้สงสัยจะสูญมียอดเครดิต 10,000 บาท นี้จะแสดงในงบกำไรขาดทุนในหัวข้อ
ค่าใช้จ่ายดังนี้

บริษัท ก. จำกัด

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปีของแต่ละปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2532 และ 2531

	บาท	
	<u>2532</u>	<u>2531</u>
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน :		
ค่าใช้จ่ายสำนักงาน	22,250	21,700
วัสดุสำนักงาน	17,000	19,000
หนี้สงสัยจะสูญ	(10,000)	30,000

ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติของกรมสรรพากร เกี่ยวกับการจำหน่ายหนี้สูญ

ก. กรณีที่จำหน่ายหนี้สูญไม่ได้

1. บริษัทได้ยื่นนำขอรับชำระหนี้ในคดีที่บริษัทลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และได้มีการแบ่งทรัพย์สินของบริษัทลูกหนี้ครั้งสุดท้ายแล้ว แต่บริษัท ไม่ได้รับชำระหนี้ บริษัท ได้ดำเนินคดีกับผู้ค้ำประกันแล้วแต่ยังไม่ทราบผล

เนื่องจากบริษัทลูกหนี้มีกรรมการของบริษัท 4 คนเป็นผู้ค้ำประกัน ซึ่งมาตรา 686 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ถือเป็นลูกหนี้ที่จะต้องรับผิดชอบเมื่อบริษัทลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ดังนั้น ถึงแม้ว่าบริษัทจะได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่บริษัทลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย จนมีการแบ่งทรัพย์สินของบริษัทลูกหนี้ครั้งสุดท้ายแล้ว และบริษัท ไม่ได้รับชำระหนี้ก็ตาม บริษัทก็ยังไม่สามารถนำหนี้สูญดังกล่าวมาตัดออกจากบัญชีลูกหนี้ได้จนกว่าจะได้ดำเนินการฟ้องผู้ค้ำประกันทั้ง 4 หรือได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ในคดีที่ผู้ค้ำประกันถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องและในกรณีนั้น ๆ ได้มีบังคับหรือคำสั่งของศาลแล้ว และผู้ค้ำประกันไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้หรือได้ดำเนินการฟ้องผู้ค้ำประกันในคดีล้มละลายหรือได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ในคดีที่ผู้ค้ำประกันถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และในกรณีนั้น ๆ ได้มีการประนอมหนี้โดยศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้หรือผู้ค้ำประกันถูกพิพากษาเป็นให้บุคคลล้มละลาย และได้มีการแบ่งทรัพย์สินของผู้ค้ำประกันครั้งสุดท้ายแล้ว บริษัทไม่ได้รับชำระหนี้ ทั้งนี้ตามข้อ 1 (1)(2)(3) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 159 (พ.ศ.2526)

2. บริษัทเจ้าหนี้ จำกัด ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่บริษัทลูกหนี้ได้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลายแล้ว แต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งไม่รับคำขอรับชำระหนี้ เพราะถือว่าได้ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งไม่รับคำขอรับชำระหนี้ของบริษัท ยังถือไม่ได้ว่าบริษัทได้ปฏิบัติตามครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ในกฎกระทรวงฉบับที่ 159 พ.ศ. 2526 ดังนั้น บริษัท จึงไม่สามารถจำหน่ายหนี้สูญรายนี้ออกจากบัญชีลูกหนี้ได้

3. บริษัท ได้ยื่นฟ้องห้างฯ ลูกหนี้ และนาย พ. หัวหน้าผู้จัดการ เพื่อดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 โดยในระหว่างที่ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีชั่วคราว เพราะจำเลยไม่มาศาลในวันนัดสืบพยาน โดยจงใจหลบหนี และออกหมายจับจำเลยดำเนินคดี ตามกฎหมายนั้น ปรากฏว่านาย พ. ได้กระทำความผิดวินัยบาปกรรม และห้างฯ ได้ปิดกิจการและย้ายสถานที่อยู่ไปโดยไม่ทราบว่าจะไปอยู่ ณ ที่ใด และไม่ปรากฏว่าห้างฯ มีทรัพย์สินที่จะชำระหนี้ให้กับบริษัท ได้นั้น กรณีที่บริษัทได้ยื่นฟ้องห้างฯ ซึ่งเป็นลูกหนี้ตามข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น เมื่อยังไม่ปรากฏว่าศาลได้มีบังคับแก่ลูกหนี้แล้ว แม้ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ กรณีนี้จึงยังถือไม่ได้ว่าบริษัท ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526) บริษัท จึงยังจำหน่ายหนี้สูญรายนี้ออกจากบัญชีลูกหนี้ไม่ได้

4. บริษัท ได้ให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. กู้เงินโดยมีนาย ข. เป็นผู้ค้ำประกัน ต่อมาลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้และบริษัท ได้ฟ้องร้องโดยมีทุนทรัพย์ ขณะฟ้อง 220,000 บาท ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันจึงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับบริษัท และศาลได้พิพากษาตามยอดโดยลูกหนี้และผู้ค้ำประกันยอมผ่อนชำระเดือนละ 2,000 บาทเป็นเวลา 12 เดือน และงวดละ 3,000 บาท นับตั้งแต่งวดที่ 13 จนกว่าจะชำระหมดสิ้น ทั้งนี้โดยลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่มีทรัพย์สินอื่นเป็นประกัน ลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่บริษัท จนถึงงวดที่ 13 ตุลาคม 2526 อันเป็นงวดสุดท้ายซึ่งขณะนี้มีจำนวนหนี้ค้างชำระ 114,000 บาท ลูกหนี้ได้จดทะเบียนเลิกห้างฯ เมื่อปี 2527 บริษัท ได้ติดตามยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตลอดมา ปรากฏว่าไม่สามารถสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้มาชำระหนี้ได้ กรณีตามข้อเท็จจริงดังกล่าวยังไม่หลักฐานแน่ชัดว่าลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่มีทรัพย์สินจะชำระหนี้ได้ ไม่เข้ากรณีตามนัยข้อ 1(3) (ข) และ (ค) แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 159 (พ.ศ.2526) บริษัท จึงจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ไม่ได้

5. ธนาคารฯ ได้ขออนุมัติจำหน่ายหนี้สูญรายบริษัท จำกัด ซึ่งธนาคารฯ เป็นเจ้าหนี้และได้ยื่นเฉลี่ยหนี้ในคดีที่บริษัทถูกเจ้าหนีรายอื่นฟ้องในคดีล้มละลายและกรมบังคับคดีได้มีหนังสือยืนยันว่าไม่มีทรัพย์สินที่จะเฉลี่ยให้ธนาคารอื่นได้ และธนาคารยังไม่ได้ฟ้องผู้ค้ำประกันลูกหนี้รายนี้เป็นบุคคลละลาย ทั้งนี้ เนื่องจากปรากฏว่าผู้ค้ำประกันไม่มีทรัพย์สินใดที่จะชำระหนี้ได้ และนอกจากนั้นยังถูกธนาคาร ศ. ฟ้องในคดีล้มละลายอยู่ด้วย เนื่องจากกรณีตามข้อเท็จจริงดังกล่าวบริษัท จำกัด ซึ่งเป็นลูกหนี้มีผู้ค้ำประกันที่จะต้องรับผิดชอบเมื่อบริษัทไม่ชำระหนี้ตามมาตรา 686 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น ธนาคาร จึงยังไม่อาจจำหน่ายหนี้สูญรายดังกล่าวออกจากบัญชีลูกหนี้ได้จนกว่าจะฟ้องผู้ค้ำประกันในคดีล้มละลาย หรือได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ผู้ค้ำประกันถูกเจ้าหนีรายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และในกรณีนั้น ๆ ได้มีการประนอมหนี้กับลูกหนี้โดยศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้นั้น หรือลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายและได้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้งสุดท้ายแล้ว ธนาคารไม่ได้รับชำระหนี้ ทั้งนี้ ตามข้อ 1(1) (2) (3) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526)

6. ลูกหนี้ซึ่งเป็นบริษัทจำกัดที่ได้ถูกเพิกถอนชื่อโดยกรมทะเบียนการค้า และไม่สามารถติดตามตัวพบได้ กรณีตามข้อเท็จจริงดังกล่าว แม้จะฟังได้ว่าบริษัทลูกหนี้ถูกเพิกถอนชื่อโดยกรมทะเบียนการค้า ซึ่งตามมาตรา 1246 (5) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีผลให้บริษัทเลิกกันก็ตาม แต่เมื่อยังไม่ปรากฏว่าบริษัทลูกค้า (เจ้าหนี้) ได้ติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณี หรือมีการฟ้องคดีแล้วและไม่ได้รับชำระหนี้ เนื่องจากมีหนี้ของเจ้าหนีรายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ บริษัทลูกค้า (เจ้าหนี้) จึงยังไม่สามารถจำหน่ายหนี้สูญรายดังกล่าวออกจากบัญชีลูกหนี้ได้ ทั้งนี้ ตามข้อ 1(3) (ข) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526)

7. บริษัท มีลูกหนี้ซึ่งเกิดจากการว่าจ้างบันทึกโฆษณาจำนวนเงิน 60,000 บาท เมื่อปี พ.ศ. 2525 บริษัท ได้ติดตามทวงถามหนี้รายนี้และได้รับคำตอบว่าจะประนีประนอมหนี้บริษัท โดยผ่านทนายความของบริษัทแต่ก็ยังมีได้มีการชำระหนี้จนกระทั่งถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2529 ทนายความได้ส่งจดหมายทวงถามไปยังลูกหนี้ ปรากฏว่ามีผู้รับ จึงได้ติดต่อลูกหนี้ทางโทรศัพท์ตามที่อยู่ดังกล่าว ผู้รับโทรศัพท์แจ้งว่าลูกหนี้ยังคงทำงานอยู่ ณ สถานที่นั้น แต่อ้างว่าไม่อยู่ และลูกหนี้ไม่ยอมรับการติดต่อแต่อย่างใด ทนายความของบริษัท ให้ความเห็นว่าลูกหนี้รายนี้ปฏิเสธไม่ยอมชำระหนี้ และหากจะดำเนินคดีกับลูกหนี้ บริษัทก็หมดสิทธิจะเรียกร้องหนี้รายนี้

เพราะสิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ได้หมดอายุความไปแล้ว กรณีตามข้อเท็จจริงดังกล่าว ถึงแม้นั้นจะมีการติดตามทวงถามแล้วก็ตาม แต่ว่าบริษัทก็ได้ทำการฟ้องคดีจนกระทั่งหนี้้นั้นขาดอายุความ บริษัท จึงไม่สามารถจำหน่ายหนี้สูญได้ ไม่ว่าในระยะเวลาอายุขีใดเพราะไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526)

8. ลูกหนี้เป็นบริษัทจำกัด โดยมีเรือ 2 ลำ จดทะเบียนจํานองเป็นประกัน เรือลำหนึ่งบริษัทได้ขายในสภาพเศษเหล็กนำเงินมาชำระหนี้ธนาคารบางส่วน เนื่องจากเรืออยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรมไม่สามารถซ่อมแซมได้และธนาคารได้ไถ่ถอนจํานองให้ไปแล้ว ส่วนเรืออีกลำหนึ่งทราบว่าถูกยึดอยู่ที่ประเทศมาเลเซีย ไม่สามารถยึดมาชำระหนี้ได้ เพราะอยู่นอกเขตศาลไทย กับมีกรรมการบริษัท 2 นาย เป็นผู้ค้ำประกันโดยกรรมการนายหนึ่งได้นำที่ดินมาจํานองเป็นประกันไว้ธนาคาร 1 แปลง ธนาคารได้ประเมินราคาไว้เป็นเงิน 125,00 บาท นอกจากนี้ไม่มีทรัพย์สินอะไรเป็นหลักประกัน

การติดตามหนี้รายนี้ บริษัทดังกล่าวได้ถูกเจ้าหนี้รายหนึ่งฟ้องล้มละลายในคดีหมายเลขแดงที่ ล. 74/2529 ธนาคารได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้แล้วเป็นเงิน 38,374,579.62 บาท มีเจ้าหนี้ยื่นขอชำระหนี้รวม 9 ราย คิดเป็นเงินทั้งสิ้น 191,531,042.57 บาท จากการประชุมเจ้าหนี้ที่ในคดีล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แถลงให้ที่ประชุมเจ้าหนี้ทราบว่า ไม่สามารถรวบรวมทรัพย์สินของบริษัทลูกหนี้ได้ และบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายก็ไม่สามารถสืบหาหลักทรัพย์ของบริษัทลูกหนี้ได้ ศาลจึงมีคำสั่งให้บริษัทลูกหนี้ล้มละลาย และไม่ได้มีการแบ่งทรัพย์สินของบริษัทลูกหนี้แต่อย่างใด เพราะรวบรวมทรัพย์สินไม่ได้ ซึ่งขณะนี้ศาลยังไม่ได้มีคำสั่งให้ปิดคดี

แม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่าลูกหนี้ซึ่งเป็นบริษัทจำกัดได้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องล้มละลาย และธนาคารได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ จนในที่สุดศาลมีคำสั่งให้บริษัทลูกหนี้ล้มละลายแล้วก็ตาม แต่เมื่อยังไม่ปรากฏว่าได้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้แต่อย่างใด ธนาคาร จึงไม่สามารถจำหน่ายหนี้สูญรายนี้ออกจากบัญชีลูกหนี้ได้ ทั้งนี้ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526)

อนึ่ง เนื่องจากหนี้รายนี้มีกรรมการของบริษัทลูกหนี้ 2 คนเป็นผู้ค้ำประกันซึ่งตามมาตรา 686 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถือเป็นลูกหนี้ที่ต้องรับผิดชอบ เมื่อบริษัทลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ดังนั้น หากธนาคารประสงค์จะจำหน่ายหนี้สูญรายดังกล่าว ธนาคารจะต้องฟ้องผู้ค้ำประกันทั้ง 2 คน ให้ชำระหนี้ และต้องรอจนมีคำบังคับหรือคำสั่งของศาลแล้ว ปรากฏว่าผู้ค้ำประกันไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้

9 บุคคลธรรมดาประกอบกิจการโรงน้ำแข็ง โดยมีที่ดินและเครื่องจักรกรรมสิทธิ์ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันการติดตามหนี้รายนี้ ธนาคารได้มีหนังสือทวงถามให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันชำระหนี้หลายครั้งแล้ว แต่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่สามารถชำระหนี้ได้ เพราะกิจการของลูกหนี้ประสบปัญหาขาดทุน ซึ่งต้องปิดกิจการไปในที่สุด

ต่อมาลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเสนอขอขายกิจการพร้อมที่ดินและเครื่องจักรของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันในราคา 16 ล้านบาท ให้แก่ผู้จะซื้อไปดำเนินกิจการต่อ เพื่อชำระหนี้คืนธนาคาร หนี้ส่วนที่เหลือขอยกเลิก ธนาคารพิจารณาแล้วเห็นว่า ลูกหนี้ไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้คืนธนาคารได้ กิจการของลูกหนี้ไม่มีทางฟื้นตัว ซึ่งหากธนาคารดำเนินคดีจะต้องเสียค่าทนายความค่าฤชาธรรมเนียมประมาณ 1.4 ล้านบาท และหากบังคับคดีขายทอดตลาด อาจได้ราคาน้อยกว่า 16 ล้านบาท เพราะมีหลักประกันเป็นเครื่องจักรอยู่ด้วยย่อมต้องเสื่อมสภาพลง

ลูกนี้ยังมีหนี้สินบุคคลอื่นอีกมาก ราคาที่จะขาย 16 ล้านบาทที่เสนอมาเป็นราคาใกล้เคียงกับราคาประเมินของธนาคาร ธนาคารจึงอนุมัติให้ขายในราคา 16 ล้านบาท โดยชำระหนี้ที่ 6 ล้านบาท ได้รับชำระและนำเข้าชำระหนี้บางส่วนแล้ว ที่เหลืออีก 10 ล้านบาทออกเป็นตั๋วสัญญาใช้เงินฉบับสุดท้ายจะครบกำหนดในปี 2533 ส่วนหนี้ที่เหลือธนาคารจะไม่ดำเนินคดีถือเป็นการชำระหนี้เสร็จสิ้นเมื่อได้รับชำระหนี้ครบ 16 ล้านบาทแล้ว จะยังคงเหลือหนี้ที่ค้างอยู่ในบัญชีอีกจำนวน 4.4 ล้านบาท

ตามข้อเท็จจริงดังกล่าว ไม่ปรากฏว่าธนาคารได้ยื่นฟ้องลูกหนี้แต่อย่างใด หากแต่อนุญาตให้ลูกหนี้ขายกิจการเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ และยกหนี้ที่เหลืออยู่ให้ลูกหนี้เอง ฉะนั้นธนาคาร จึงไม่สามารถนำหนี้จำนวนที่เหลืออยู่นั้นมาจำหน่ายเป็นหนี้สูญได้ กรณีดังกล่าวธนาคาร จะตัดหนี้ส่วนที่เหลือเป็นหนี้สูญได้ก็ต่อเมื่อได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526) เท่านั้น

10. บริษัทมีลูกหนี้ แต่ไม่สามารถติดตามทวงหนี้ได้ด้วยเหตุผลดังนี้

1. ไม่สามารถติดตามพบลูกหนี้ได้ อีกทั้งไม่สามารถหาภูมิลำนเนาของลูกหนี้ที่แน่นอนตามทะเบียนบ้านได้ เช่น ลูกหนี้เจตนาหลบหนี โดยได้แจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านเดิมแล้ว แต่ไม่มีการย้ายเข้าทะเบียนบ้านตามที่ย้ายไป
2. หลักฐานตามทะเบียนบ้านเป็นแต่เพียงผู้อาศัย และไม่พบลูกหนี้มีทรัพย์สินอื่นใดอีก
3. ตรวจสอบหลักฐานของลูกหนี้แล้ว ปรากฏว่าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินอะไรพอที่จะยึดขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ได้ เช่น บ้านเป็นกระต๊อบหลังคามุงจาก

ตามข้อเท็จจริงดังกล่าว หากจะดำเนินการฟ้องคดีกับลูกหนี้ จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

ตามข้อเท็จจริงดังกล่าวตามนัยข้อ 1 ถึงข้อ 3 การที่ลูกหนี้เลิกกิจการหลบหนีไป และไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ ยังไม่เข้ากรณีลูกหนี้ถึงแก่ความตายเป็นคนสาละสุญ หรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป หรือมีหลักฐานแสดงว่าหนี้ของเจ้าหนี้ที่รายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามนัยข้อ 1(3)(ก) หรือ (ข) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526) และตามนัยมาตรา 64 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เจ้าหนี้จึงจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ไม่ได้

ข. กรณีที่ตัดจำหน่ายหนี้สูญได้

1. ในกรณีที่บริษัท เป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้รายเดียวกันในมูลหนี้หลายมูลหนี้ต่างกัน ถ้าบริษัท จะฟ้องลูกหนี้เพียงมูลหนี้เดียว และในชั้นบังคับคดีปรากฏว่าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินที่จะถูกบังคับคดีเพื่อนำมาชำระหนี้ได้ บริษัทสามารถนำผลของการบังคับคดีในมูลหนี้หนึ่งที่ได้มีการฟ้องคดีนั้นไปทำการจำหน่ายหนี้สูญในมูลหนี้อื่นที่ไม่ได้มีการฟ้องคดีของลูกหนี้รายเดียวกันนั้นได้ แต่ในมูลหนี้ที่ได้มีการฟ้องคดีกันนั้น จะต้องได้มีคำบังคับของศาลแล้วและลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ ทั้งนี้ตามข้อ 1(3) (ค) กฎกระทรวงฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526)

2. ในกรณีที่ลูกหนี้ของบริษัทถึงแก่กรรมลง และบริษัทได้สืบทราบว่ามีผู้ถึงแก่กรรมนั้นไม่มีทรัพย์สินใด ๆ ที่จะป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทเลย จำเป็นหรือไม่ที่บริษัท จะต้องฟ้องคดีเพื่อจำหน่ายหนี้สูญของลูกหนี้รายนี้ หากจำเป็นจะต้องฟ้องคดีจะต้องฟ้องใครเป็นจำเลย ในกรณีนี้บริษัท ไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีเสมอไป ถ้าเป็นกรณีที่ลูกหนี้ถึงแก่ความตายและมีหลักฐานอย่างแน่ชัดว่าได้ติดตามทวงถามตามสมควร และลูกหนี้

นั้นไม่มีทรัพย์สินใด ๆ ที่จะชำระหนี้ได้ แต่กรณีเช่นนี้กรมสรรพากรต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นราย ๆ ไป ในกรณีที่ไม่มีหลักฐานดังกล่าวบริษัทจะต้องฟ้องคดีโดยการฟ้องผู้จัดการมรดกของลูกหนี้หรือทายาทผู้ได้รับทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้แล้วแต่กรณีและต้องมีคำบังคับของศาลแล้วปรากฏว่ามรดกของลูกหนี้นั้น ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ ที่จะชำระหนี้ได้

3. บริษัทได้ติดตามลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ไม่มาชำระหนี้จึงทำการฟ้องศาล จากการสืบทราบของบริษัทลูกหนี้ไม่มีหลักทรัพย์อื่นใด และลูกหนี้ถูกจำคุก ข้อเท็จจริงดังกล่าวถือได้ว่าเข้าหลักเกณฑ์ตามข้อ 1(3) (ค) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526) แล้วบริษัทจึงจำหน่ายหนี้สูญรายนี้ออกจากบัญชีลูกหนี้ได้

กฎกระทรวง

ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526)

ออกตามความในประมวลรัษฎากร

ว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2513 และมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2525 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงไว้ ต่อไปนี้

ข้อ 1 การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(1) ต้องเป็นหนี้จากการประกอบกิจการหรือเนื่องจากการประกอบกิจการ หรือหนี้ที่ได้นำเป็นเงินได้การคำนวณกำไรสุทธิ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงหนี้ที่ผู้เป็นหรือเคยเป็นกรรมการ หรือหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นลูกหนี้ไม่ว่าหนี้จะเกิดขึ้นก่อนหรือในขณะที่ผู้เป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ

(2) ต้องเป็นหนี้ที่มีหลักฐานโดยชัดแจ้งที่สามารถฟ้องลูกหนี้ได้

(3) ต้องมีหลักฐานการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณี หรือมีการฟ้องคดีแล้ว และไม่ได้รับชำระหนี้โดยปรากฏว่า

(ก) ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นคนสาบสูญ หรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป และไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้

(ข) ลูกหนี้เลิกกิจการ และมีหนี้ของเจ้าหนี้รายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้

(ค) ได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้หรือได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องและในกรณีนั้น ๆ ได้มีคำสั่งบังคับหรือคำสั่งของศาล แต่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ หรือ

(ง) ได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้ในคดีล้มละลายหรือได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และในกรณีนั้น ๆ ได้มีการประนอมหนี้โดยศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้ นั้น หรือลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายและได้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้งสุดท้ายแล้ว

ในกรณีหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายมีจำนวนรวมกันไม่สองหมื่นบาท การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้จะกระทำโดยไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ใน (ก)(ข)(ค) หรือ (ง) ก็ได้ ถ้าปรากฏว่าได้มีหลักฐานการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณีแล้วแต่ไม่ได้รับชำระหนี้ และหากจะฟ้องลูกหนี้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่คุ้มกับหนี้ที่จะได้รับชำระ

ข้อ 2 หนี้สูญที่เข้าลักษณะจำหน่ายจากบัญชีลูกหนี้ได้ตามข้อ 1 ในรอบระยะเวลาบัญชีใดให้ถือเป็นรายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ข้อ 3 กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2526 เป็นต้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2526

สุธี สิงห์เสน่ห์

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ รักษาการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวล
รัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2525
บัญญัติให้การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้จะกระทำได้อต่อเมื่อเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ
เงื่อนไขกำหนดโดยกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวง

(ร.จ. เล่ม 100 ตอนที่ 66 วันที่ 27 เมษายน 2526)

หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาที่ ธปท. กำหนด*

คำแถลงการณ์

- 1 หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ไม่ได้รวมถึงวิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับการด้อยค่าของหนี้ที่ไม่มีการปรับโครงสร้าง เนื่องจากวิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับการด้อยค่าของหนี้ในกรณีทั่วไปได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่น
- 2 ในกรณีที่มีการปรับโครงสร้างหนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ เจ้าหนี้จะต้องวัดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างโดยอาจใช้มูลค่าใดมูลค่าหนึ่งต่อไปนี้
 - 2.1 มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตคิดลดด้วยอัตราต้นทุนทางการเงินของเจ้าหนี้ที่จะต้องจ่ายเพื่อการถือครองลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างตลอดอายุของสัญญาอย่างใดก็ตาม ในกรณีที่อัตราต้นทุนทางการเงินของเจ้าหนี้ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดตามเงื่อนไขใหม่ ให้เจ้าหนี้ใช้อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดตามเงื่อนไขใหม่เป็นอัตราคิดลด เพื่อมิให้เป็นการลดจำนวนผลขาดทุนบางส่วนจากการปรับโครงสร้างหนี้ในงวดปัจจุบันและทดแทนด้วยจำนวนดอกเบี้ยรับที่ต่ำลงในงวดอนาคต
 - 2.2 มูลค่ายุติธรรมของหนี้ ซึ่งหมายถึงราคาที่จะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติในตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) ณ วันที่วัดมูลค่าภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด (ราคาขายออกหรือโอนออก (exit price)) โดยไม่คำนึงว่าราคาดังกล่าวจะสังเกตได้โดยตรงหรือได้จากการประมาณการโดยใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าวิธีอื่น
 - 2.3 มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงตามสัญญาเดิม
 - 2.4 มูลค่ายุติธรรมของหลักประกัน หากการชำระหนี้ของหนี้ที่ปรับโครงสร้างหนี้ขึ้นอยู่กับหลักประกันเป็นสำคัญและหากลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ไม่สามารถทำตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ได้ก็มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่เจ้าหนี้จะใช้สิทธิบังคับหลักประกันเพื่อการชำระหนี้

หากมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้มีจำนวนต่ำกว่าเงินลงทุนในลูกหนี้ เจ้าหนี้ต้องรับรู้ผลต่างดังกล่าวเป็นขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้หลังจากกลักรายการบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่ให้หมดไปในขณะเดียวกันเจ้าหนี้ต้องบันทึกบัญชีค่าเผื่อการปรับมูลค่าเพื่อทำให้เงินลงทุนในลูกหนี้เท่ากับมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้
- 3 หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้กำหนดการเปิดเผยข้อมูลของลูกหนี้และเจ้าหนี้ที่มากกว่ามาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา
- 4 หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้มีการปรับปรุงจากฉบับปี 2545 โดยปรับปรุงการอ้างอิงคำนิยามของมูลค่ายุติธรรมตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้)

*ธปท. กำหนดหลักเกณฑ์โดยใช้หลักการของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 104 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

สารบัญ

	ย่อหน้าที่
วัตถุประสงค์	
ขอบเขต	1
คำนิยาม	2
การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา	3 - 6
การบัญชีสำหรับลูกหนี้	7 - 23
การโอนสินทรัพย์เพื่อชำระหนี้ทั้งหมด	7 - 8
การโอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของเพื่อชำระหนี้ทั้งหมด	9
การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้	10 - 15
การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในหลายลักษณะ	16
เรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	17 - 21
การเปิดเผยข้อมูลสำหรับลูกหนี้	22 - 23
การบัญชีสำหรับเจ้าหนี้	24 - 39
การรับโอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของ	
เพื่อรับชำระหนี้ทั้งหมด	24 - 25
การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้	26 - 30
การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในหลายลักษณะ	31
การวัดมูลค่าหนี้ภายหลังการปรับโครงสร้างหนี้	32 - 33
เรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	34 - 36
การเปิดเผยข้อมูลสำหรับเจ้าหนี้	37 - 39
วันถือปฏิบัติ	40

ข้อความที่พิมพ์ด้วยตัวอักษรหนา เอน ในหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ต้องอ่านควบคู่ไปกับข้อความอื่นที่เป็นคำอธิบายเพิ่มเติมและแนวทางปฏิบัติในหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชี ไม่ถือปฏิบัติกับรายการที่ไม่มีนัยสำคัญ

วัตถุประสงค์

หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้กำหนดวิธีปฏิบัติทางบัญชีสำหรับลูกหนี้และเจ้าหนี้ในการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในลักษณะต่าง ๆ

ขอบเขต

- 1 การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาตามหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ไม่รวมถึง
 - 1.1 การที่ลูกหนี้การค้าไม่สามารถชำระหนี้ตามเงื่อนไขการชำระหนี้ หรือการที่เจ้าหนี้การค้าล่าช้าในการดำเนินคดีเพื่อเรียกคืนเงินต้นและดอกเบี้ย เว้นแต่กรณีที่ทั้งสองฝ่ายจะตกลงทำสัญญาเพื่อปรับโครงสร้างหนี้ในภายหลัง
 - 1.2 หนี้ด้อยค่าที่ไม่มีการปรับโครงสร้าง
 - 1.3 หนี้ที่มีการปรับโครงสร้างแต่ไม่ถือเป็นการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาตามคำนิยามในหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้

คำนิยาม

- 2 คำศัพท์ที่ใช้ในหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้มีความหมายโดยเฉพาะ ดังนี้

การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา	หมายถึง	การที่เจ้าหนี้ยินยอมผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ให้ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงิน ซึ่งตามปกติจะไม่พิจารณายินยอมให้ การยินยอมนั้นอาจเกิดขึ้นจากเหตุผลทางเศรษฐกิจหรือทางกฎหมาย การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาให้รวมถึงการที่เจ้าหนี้ยึดทรัพย์หรือกลับเข้าครอบครองสินทรัพย์ หรือการที่ลูกหนี้โอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของของลูกหนี้ให้แก่เจ้าหนี้
หนี้	หมายถึง	สิทธิตามสัญญาที่จะได้รับเงินหรือภาระผูกพันตามสัญญาที่จะต้องจ่ายเงินเมื่อทวงถามหรือเมื่อครบกำหนดตามที่ได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้า โดยที่สิทธิหรือภาระผูกพันดังกล่าวได้แสดงเป็นสินทรัพย์ในงบแสดงฐานะการเงินของเจ้าหนี้ หรือแสดงเป็นหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงินของลูกหนี้ขณะที่มีการปรับโครงสร้างหนี้

วันที่ปรับโครงสร้างหนี้	หมายถึง	วันที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ไม่ว่าจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันที่หนี้ครบกำหนดชำระหรือในขณะที่หนี้ครบกำหนดชำระ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้คือ วันที่การปรับโครงสร้างหนี้เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งอาจจะเป็นวันใดวันหนึ่งต่อไปนี้ที่เกิดขึ้นก่อน <ul style="list-style-type: none"> ก) วันที่มีการโอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของ ข) วันเริ่มต้นของเงื่อนไขใหม่ ค) วันที่เกิดเหตุการณ์ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขในการทำให้การปรับโครงสร้างหนี้เสร็จสมบูรณ์ วันดังกล่าวอาจเกิดขึ้นภายหลังวันที่ในสัญญาหรือหลังจากที่มีคำสั่งศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว
ความเป็นไปได้ ค่อนข้างแน่	หมายถึง	ระดับความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์ในอนาคตจะเกิดขึ้นค่อนข้างแน่นอนและยืนยันว่ารายการที่ได้บันทึกไว้เกิดขึ้นจริง
เงินลงทุนในลูกหนี้	หมายถึง	จำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกเก็บจากลูกหนี้เมื่อทวงถามหรือเมื่อครบกำหนดเฉพาะที่ได้บันทึกไว้ในบัญชีบวกหรือหักด้วยรายการที่บันทึกในบัญชีของดอกเบี้ยค้างรับ ส่วนลดหรือส่วนเกินมูลค่าที่ยังตัดจำหน่ายไม่หมด ค่าใช้จ่ายทางการเงินที่เกี่ยวข้อง ค่าใช้จ่ายโดยตรงเพื่อการได้มา และ การลดมูลค่าที่นำมาปรับจำนวนหนี้โดยตรง
มูลค่าตามบัญชี ของลูกหนี้	หมายถึง	เงินลงทุนในลูกหนี้หักด้วยค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ หรือบัญชีปรับมูลค่าอื่น ๆ
มูลค่ายุติธรรม	หมายถึง	ราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า (ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้))

การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา

- 3 การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาเกิดจากการยินยอมของเจ้าหนี้ที่จะผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นผลมาจากคำสั่งศาลหรือข้อตกลงระหว่างกัน การปรับโครงสร้างหนี้ทำได้หลายวิธี ตัวอย่างเช่น เจ้าหนี้อาจปรับโครงสร้างหนี้โดยการผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้เพื่อลดภาระของลูกหนี้ที่ต้องจัดหาเงินสดในระยะสั้นมาชำระหนี้ หรือเจ้าหนี้อาจปรับโครงสร้างหนี้โดยการลดหรือชะลอการชำระหนี้เพื่อช่วยให้ลูกหนี้ปรับปรุงสถานะทางการเงินและสามารถชำระหนี้ได้ในที่สุด หรือเจ้าหนี้อาจยอมรับเงินสด สินทรัพย์อื่น หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของของลูกหนี้ในการชำระหนี้ แม้ว่ามูลค่าที่ได้รับชำระจะน้อยกว่ามูลหนี้ ทั้งนี้เจ้าหนี้ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการผ่อนปรนดังกล่าวจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ตามปกติหนี้ที่มีปัญหาที่ต้องปรับโครงสร้างมักเกิดจากการกู้ยืมเงิน การซื้อตราสารหนี้ หรือการซื้อขายสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อ ตัวอย่างเช่น หนี้ที่เกิดจากการค้า ตัวเงิน หักบัญชี รวมถึงดอกเบี้ยค้างชำระ
- 4 การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาอาจทำได้หลายวิธี เจ้าหนี้และลูกหนี้อาจปรับโครงสร้างหนี้โดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีร่วมกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้
 - 4.1 ลูกหนี้โอนอสังหาริมทรัพย์ สินทรัพย์อื่น หรือโอนหนี้ที่จะได้รับจากบุคคลที่สามเพื่อชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนให้แก่เจ้าหนี้ ทั้งนี้ให้รวมถึงการที่เจ้าหนี้อึดทรัพย์หรือกลับเข้าครอบครองสินทรัพย์ด้วย
 - 4.2 ลูกหนี้ออกหุ้นทุนหรือโอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของให้แก่เจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้ไม่รวมการแปลงตราสารหนี้เป็นตราสารทุนตามเงื่อนไขเดิม
 - 4.3 การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะดังต่อไปนี้
 - 4.3.1 การลดอัตราดอกเบี้ยสำหรับอายุที่เหลืออยู่ของหนี้เดิม
 - 4.3.2 การขยายระยะเวลาชำระหนี้ออกไป
 - 4.3.3 การลดยอดเงินต้นหรือเงินที่จะต้องชำระคืนเมื่อครบกำหนดตามที่ระบุในตราสารหนี้หรือในสัญญา
 - 4.3.4 การลดจำนวนดอกเบี้ยค้างชำระ
- 5 หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ไม่ถือว่าการปรับโครงสร้างหนี้ทุกชนิดเป็นการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา แม้ว่าลูกหนี้กำลังเผชิญกับปัญหาทางการเงินก็ตาม ตัวอย่างของการปรับโครงสร้างหนี้ที่ไม่ถือเป็นการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาตามที่ระบุไว้ในข้อ 1.3 ได้แก่
 - 5.1 เจ้าหนี้ยอมรับชำระหนี้ทั้งหมดจากลูกหนี้โดยการรับโอนเงินสด สินทรัพย์อื่น หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของซึ่งมีมูลค่ายุติธรรมไม่น้อยกว่าเงินลงทุนในลูกหนี้ที่บันทึกในบัญชีของเจ้าหนี้
 - 5.2 ลูกหนี้ชำระหนี้ทั้งหมดให้แก่เจ้าหนี้โดยการโอนเงินสด สินทรัพย์อื่น หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของซึ่งมีมูลค่ายุติธรรมไม่น้อยกว่าจำนวนหนี้ที่บันทึกในบัญชีของลูกหนี้
 - 5.3 เจ้าหนี้ลดอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงให้แก่ลูกหนี้ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในตลาดหรือระดับความเสี่ยงในลูกหนี้นั้นลดลงเพื่อรักษาความสัมพันธ์กับลูกหนี้ ซึ่งลูกหนี้สามารถกู้เงินจากแหล่งอื่นได้ทันทีตามอัตราดอกเบี้ยในตลาดขณะนั้น
 - 5.4 ลูกหนี้ออกตราสารหนี้ใหม่โดยที่ตราสารหนี้ใหม่นั้นอยู่ในความต้องการของตลาดเพื่อแลกเปลี่ยนกับหนี้เดิมโดยตราสารหนี้ที่ออกใหม่มีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงเท่ากับหรือใกล้เคียงกับอัตราดอกเบี้ยในตลาด

- 6 วิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาสามารถจำแนกตามลักษณะได้ดังต่อไปนี้
 - 6.1 การโอนสินทรัพย์เพื่อชำระหนี้ทั้งหมด
 - 6.2 การโอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของเพื่อชำระหนี้ทั้งหมด
 - 6.3 การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้

การบัญชีสำหรับลูกหนี้

การโอนสินทรัพย์เพื่อชำระหนี้ทั้งหมด

- 7 หากลูกหนี้โอนอสังหาริมทรัพย์ สินทรัพย์อื่น หรือลูกหนี้บุคคลที่สามให้เจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ทั้งหมด ลูกหนี้ต้องบันทึกกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ด้วยมูลค่าตามบัญชีของหนี้ที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่โอนให้เจ้าหนี้ โดยมูลค่าตามบัญชีของหนี้ต้องรวมถึงดอกเบี้ยค้างจ่าย ส่วนเกินหรือส่วนลดที่ยังตัดจำหน่ายไม่หมด ค่าใช้จ่ายทางการเงินและค่าใช้จ่ายในการออกตราสาร
- 8 ผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมกับมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่โอนไปให้เจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ที่มีการปรับโครงสร้าง ต้องบันทึกเป็นกำไรหรือขาดทุนจากการโอนสินทรัพย์ ซึ่งกิจการต้องถือเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายเพื่อคำนวณกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวดนั้น มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่โอนไปต้องรวมถึงส่วนเกินหรือส่วนลดที่ยังตัดจำหน่ายไม่หมด ต้นทุนการได้มา ต้นทุนอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ค่าเผื่อการลดมูลค่าและบัญชีปรับมูลค่าอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การโอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของเพื่อชำระหนี้ทั้งหมด

- 9 ลูกหนี้ที่โอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของให้เจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ทั้งหมดต้องบันทึกส่วนได้เสียนั้นด้วยมูลค่ายุติธรรม ลูกหนี้ต้องบันทึกผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมของส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของที่ต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชีของหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างเป็นกำไรที่เกิดจากการปรับโครงสร้างหนี้

การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้

- 10 หากการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้โดยที่ลูกหนี้มิได้โอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของให้แก่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ต้องบันทึกผลกระทบจากการปรับโครงสร้างหนี้ นับตั้งแต่วันที่ปรับโครงสร้างหนี้จนถึงวันครบกำหนดของหนี้ตามเงื่อนไขใหม่ อย่างไรก็ตาม มูลค่าตามบัญชีของหนี้ ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้จะไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากมูลค่าตามบัญชีของหนี้จะสูงกว่าจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่
- 11 จำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่เป็นผลรวมของเงินทุกประเภทที่ลูกหนี้สัญญาว่าจะจ่ายให้แก่เจ้าหนี้ในอนาคต ตัวอย่างเช่น เงินต้น ดอกเบี้ย และดอกเบี้ยค้างจ่ายที่ลูกหนี้ต้องจ่ายชำระตามเงื่อนไขใหม่ จำนวนดังกล่าวต้องเป็นจำนวนที่ไม่มีการคิดลดใด ๆ ทั้งสิ้น
- 12 นับตั้งแต่วันที่ปรับโครงสร้างหนี้จนถึงวันครบกำหนดของหนี้ตามเงื่อนไขใหม่หากมูลค่าตามบัญชีของหนี้ต่ำกว่าเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ ลูกหนี้ต้องบันทึกดอกเบี้ยจ่ายโดยใช้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (ซึ่งเป็นอัตราคงที่) คูณด้วยมูลค่าตามบัญชีของหนี้ ณ วันเริ่มต้นของแต่ละงวด อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่ใช้ในการคำนวณคือ อัตราคิดลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขมีค่าเท่ากับมูลค่าตามบัญชีของหนี้ โดยจำนวนเงินที่ต้องจ่ายใน

อนาคตดังกล่าวต้องไม่รวมจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง ซึ่งลูกหนี้จะต้องจ่ายหากเงื่อนไขบางประการที่ระบุไว้ในสัญญาได้เกิดขึ้น

- 13 หากมูลค่าตามบัญชีของหนี้สูงกว่าจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ ลูกหนี้ต้องปรับมูลค่าตามบัญชีของหนี้ให้เท่ากับจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคต และต้องบันทึกส่วนของหนี้ที่ลดลงเป็นกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 18 นับตั้งแต่วันที่ปรับโครงสร้างหนี้จนถึงวันครบกำหนดของหนี้ตามเงื่อนไขใหม่ ลูกหนี้ต้องนำจำนวนเงินที่จ่ายในแต่ละงวดไปปรับลดกับมูลค่าตามบัญชีของหนี้ที่ค้างชำระโดยไม่ต้องบันทึกดอกเบี้ยจ่ายเว้นแต่จะเป็นการบันทึกตามย่อหน้าที่ 19
- 14 ลูกหนี้ต้องไม่รับรู้กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้หากลูกหนี้ไม่สามารถกำหนดจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ได้อย่างแน่นอนโดยเฉพาะเมื่อมีความเป็นไปได้ที่จำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตจะสูงกว่ามูลค่าตามบัญชีของหนี้ ลูกหนี้อาจไม่สามารถกำหนดจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตได้อย่างแน่นอนหากสัญญาระบุว่าจำนวนเงินต้นและดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายสามารถผันแปรไปตามเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง ตัวอย่างเช่น ลูกหนี้จะต้องจ่ายหนี้เพิ่มขึ้นจากจำนวนที่กำหนดไว้หากฐานะการเงินของลูกหนี้ดีขึ้นถึงระดับที่ระบุไว้ในสัญญาภายในระยะเวลาที่กำหนด
- 15 ในการคำนวณกำไรที่ลูกหนี้จะรับรู้ตามย่อหน้าที่ 13 ลูกหนี้ต้องคำนึงถึงจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังหากเงื่อนไขบางประการที่ระบุไว้ในสัญญาได้เกิดขึ้นโดยลูกหนี้ต้องสมมติว่าจำนวนหนี้ ดังกล่าวจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนตามที่สัญญาระบุไว้ ดังนั้น ในการคำนวณจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ ลูกหนี้ต้องรวมจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังที่จะทำให้ลูกหนี้ไม่ต้องบันทึกรายการกำไร โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงระดับความน่าจะเป็นที่จำนวนหนี้เหล่านั้นจะเกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกหนี้รับรู้กำไร ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ โดยที่กำไรนั้นอาจถูกหักล้างด้วยจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง ตัวอย่างเช่น เงื่อนไขตามสัญญาใหม่ระบุว่าลูกหนี้ต้องจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ยที่ค้างชำระตามสัญญาเดิมเมื่อเจ้าหนี้ทวงถาม เงื่อนไขดังกล่าวทำให้จำนวนงวดที่ลูกหนี้ต้องจ่ายชำระหนี้เปลี่ยนแปลงได้ ในกรณีนี้ลูกหนี้ต้องรวมเงินทุกงวดที่ชำระตามจำนวนงวดที่อาจเกิดขึ้นตามสัญญาไว้ในจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ก่อนที่จะนำไปเปรียบเทียบกับมูลค่าตามบัญชีของหนี้เพื่อคำนวณหากำไร

การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในหลายลักษณะ

- 16 ในการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา ลูกหนี้อาจชำระหนี้บางส่วนด้วยการโอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของให้แก่เจ้าหนี้ และเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ในส่วนที่เหลือ การปรับโครงสร้างหนี้ดังกล่าวต้องปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้
 - 16.1 ลูกหนี้ต้องวัดมูลค่าของสินทรัพย์ หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของที่โอนให้ด้วยมูลค่ายุติธรรมตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 7 และย่อหน้าที่ 9
 - 16.2 ลูกหนี้ต้องนำมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของดังกล่าวไปหักจากมูลค่าตามบัญชีของหนี้
 - 16.3 ลูกหนี้ต้องบันทึกผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมกับมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่โอนไปให้แก่เจ้าหนี้เป็นกำไรหรือขาดทุนจากการโอนสินทรัพย์
 - 16.4 หนี้ส่วนที่เหลือต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 10 ถึง 15 อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเงื่อนไขในการชำระหนี้ในส่วนที่เหลือจะไม่มีเปลี่ยนแปลง แต่หากการปรับโครงสร้างหนี้

เป็นการโอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของผู้ให้เช่าเพื่อชำระหนี้บางส่วน และหนี้ส่วนที่เหลือจ่ายชำระแบบเป็นงวด ลูกหนี้ยังคงต้องปฏิบัติตามย่อหน้าที่ 16 นี้

เรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- 17 หากโดยเนื้อหาการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาเป็นการที่เจ้าหนี้เข้าทำการยึดทรัพย์หรือกลับเข้าครอบครองสินทรัพย์ หรือเป็นการที่ลูกหนี้โอนสินทรัพย์อื่นให้เจ้าหนี้ ลูกหนี้ต้องบันทึกการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 7 ถึง 8 และย่อหน้าที่ 16
- 18 ลูกหนี้ต้องรวมกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้เพื่อนำไปคำนวณกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวดที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ และต้องแสดงสุทธิจากภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องในกำไรหรือขาดทุน ตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง นโยบายการบัญชีการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและข้อผิดพลาด (เมื่อมีการประกาศใช้)
- 19 หากสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาได้ระบุว่าลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังหากเงื่อนไขบางประการที่ระบุไว้ได้เกิดขึ้น ลูกหนี้ต้องรับรู้จำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นนั้นเป็นดอกเบี้ยจ่ายพร้อมกับบันทึกหนี้สินในงวดที่เข้าเงื่อนไขทุกข้อดังนี้
 - 19.1 มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่หนี้สินได้เกิดขึ้นแล้ว
 - 19.2 มูลค่าของหนี้สินนั้นสามารถประมาณได้อย่างสมเหตุสมผล อย่างไรก็ตาม หากลูกหนี้ได้นำจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นไปรวมกับจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ เพื่อคำนวณหากำไร ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 12 ลูกหนี้ต้องไม่บันทึกจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นที่เข้าเงื่อนไขตามข้อ 19.1 และ 19.2 เป็นหนี้สิน แต่ต้องนำจำนวนหนี้สินไปลดมูลค่าตามบัญชีของหนี้ ณ วันที่เข้าเงื่อนไขตามข้อ 19.1 และ 19.2 แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นทั้งสิ้นที่รวมอยู่ในมูลค่าตามบัญชีของหนี้ ณ วันนั้น
- 20 หากเงื่อนไขในการปรับโครงสร้างหนี้ กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยที่ลูกหนี้ต้องจ่ายเป็นแบบลอยตัว ลูกหนี้ต้องประมาณจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่โดยใช้อัตราดอกเบี้ยตามสัญญา ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ หากต่อมาภายหลังอัตราดอกเบี้ยได้เปลี่ยนแปลงไป ลูกหนี้ต้องถือว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี อย่างไรก็ตาม ลูกหนี้ต้องไม่บันทึกผลกำไรจากการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย เนื่องจากกำไรนั้นมีโอกาสถูกหักล้างได้ในอนาคต (ย่อหน้าที่ 14 ถึง 15 และย่อหน้าที่ 19) ดังนั้น ลูกหนี้ต้องไม่บันทึกการเปลี่ยนแปลงมูลค่าตามบัญชีของหนี้ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไปแต่ต้องนำจำนวนเงินต้นที่มีการชำระในแต่ละงวดไปลดมูลค่าตามบัญชีของหนี้ ลูกหนี้จะบันทึกกำไรได้ก็ต่อเมื่อแน่ใจว่ากำไรที่บันทึกนั้นจะไม่ถูกหักล้างในอนาคต
- 21 **ในการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา ลูกหนี้ต้องนำค่าธรรมเนียมตามกฎหมายและค่าใช้จ่ายทางตรงอื่นที่เกิดจากการโอนส่วนได้เสียในส่วนของผู้ให้เช่าให้แก่เจ้าหนี้ไปหักจากส่วนได้เสียในส่วนของผู้ให้เช่า เพื่อคำนวณจำนวนที่ต้องบันทึกตามย่อหน้าที่ 9 และ 16 ส่วนค่าใช้จ่ายทางตรงอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการโอนส่วนได้เสียดังกล่าว ลูกหนี้ต้องนำไปหักจากกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ หรือบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนั้นหากลูกหนี้ไม่ได้รับรู้กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้**

การเปิดเผยข้อมูลสำหรับลูกหนี้

- 22 ลูกหนี้ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละงวดบัญชีที่มี การปรับโครงสร้างหนี้ไว้ในงบการเงินหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ดังต่อไปนี้
- 22.1 รายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ หรือลักษณะสำคัญของข้อตกลงใน การชำระหนี้สำหรับการปรับโครงสร้างหนี้แต่ละประเภท ตัวอย่างเช่น ลูกหนี้อาจจัดกลุ่มหนี้ ประเภทเดียวกันไว้ด้วยกันแม้ว่าจะปรับโครงสร้างหนี้ไม่พร้อมกันในระหว่างงวด
- 22.2 ยอดรวมและจำนวนต่อหุ้นของกำไรที่เกิดจากการปรับโครงสร้างหนี้ และผลกระทบของ ภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวไว้ในย่อหน้าที่ 18
- 22.3 ยอดรวมของรายการกำไรและรายการขาดทุนที่รับรู้ในระหว่างงวดซึ่งเกิดจากการโอน สินทรัพย์ ตามที่กล่าวไว้ในย่อหน้าที่ 8 และ 16
- 23 ภายหลังจากการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา ลูกหนี้ต้องเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบ การเงินของงวดต่อ ๆ ไปถึงจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังซึ่งรวมอยู่ในมูลค่าตามบัญชีของ หนี้ที่มีการปรับโครงสร้าง (ย่อหน้าที่ 14 และ 15) หากลูกหนี้ต้องบันทึกจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นใน ภายหลังเป็นหนี้สินตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 19 ให้ลูกหนี้เปิดเผยจำนวนหนี้ทั้งสินที่อาจ เกิดขึ้นในภายหลังจากการปรับโครงสร้างหนี้ และเงื่อนไขที่อาจทำให้จำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นใน ภายหลังหมดไปหรือต้องรับรู้เป็นหนี้สิน

การบัญชีสำหรับเจ้าหนี้

การรับโอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของเพื่อรับชำระหนี้ทั้งหมด

- 24 ในการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา เจ้าหนี้อาจรับชำระหนี้ทั้งหมดจากลูกหนี้โดยการรับโอน
- 24.1 อสังหาริมทรัพย์ สินทรัพย์อื่น หรือลูกหนี้บุคคลที่สาม
- 24.2 ส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของของลูกหนี้
- เจ้าหนี้ต้องบันทึกบัญชีสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียที่ได้รับโอนมาด้วยมูลค่ายุติธรรม อย่างไรก็ตาม หาก ลูกหนี้โอนสินทรัพย์เพื่อเป็นการชำระหนี้ทั้งหมด และเจ้าหนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำสินทรัพย์ ดังกล่าวออกขาย ให้บันทึกสินทรัพย์เหล่านั้นด้วยมูลค่ายุติธรรมหักด้วยประมาณการค่าใช้จ่ายใน การขาย ทั้งนี้เจ้าหนี้ไม่สามารถบันทึกสินทรัพย์ที่ได้รับโอนมาด้วยจำนวนที่สูงกว่าเงินลงทุนใน ลูกหนี้บวกดอกเบี้ยที่เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับตามกฎหมายที่ยังไม่ได้บันทึกบัญชี
- 25 เจ้าหนี้ต้องบันทึกผลต่างระหว่างเงินลงทุนในลูกหนี้ที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ได้รับ โอนมา (หักด้วยประมาณการค่าใช้จ่ายในการขาย) เป็นขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ในกำไร หรือขาดทุนสำหรับงวดบัญชีนั้น โดยเจ้าหนี้ต้องพิจารณาถึงค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่ในการ บันทึกผลต่างดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้

- 26 กรณีที่เจ้าหนี้ยินยอมให้เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้เพียงอย่างเดียว ณ วันที่ปรับโครงสร้าง หนี้ เจ้าหนี้จะต้องวัดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างโดยอาจใช้มูลค่าใด มูลค่าหนึ่งต่อไปนี้

- 26.1 มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตคิดลดด้วยอัตราต้นทุนทางการเงินของเจ้าหนี้ที่จะต้องจ่ายเพื่อการถือครองลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างตลอดอายุของสัญญา อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่อัตราต้นทุนทางการเงินของเจ้าหนี้ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดตามเงื่อนไขใหม่ ให้เจ้าหนี้ใช้อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดตามเงื่อนไขใหม่เป็นอัตราคิดลด เพื่อมิให้เป็นภาระลดจำนวนผลขาดทุนบางส่วนจากการปรับโครงสร้างหนี้ในงวดปัจจุบัน และทดแทนด้วยจำนวนดอกเบี้ยที่รับที่ต่ำลงในงวดอนาคต
- 26.2 มูลค่ายุติธรรมของหนี้
- 26.3 มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต คิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงตามสัญญาเดิม
- 26.4 มูลค่ายุติธรรมของหลักประกันหากการชำระหนี้ของหนี้ที่ปรับโครงสร้างขึ้นอยู่กับหลักประกันเป็นสำคัญ และหากลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ไม่สามารถทำตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ได้ก็มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่เจ้าหนี้จะใช้สิทธิบังคับหลักประกันเพื่อการชำระหนี้
- หากมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้มีจำนวนต่ำกว่าเงินลงทุนในลูกหนี้ เจ้าหนี้ต้องรับรู้ผลต่างดังกล่าวเป็นขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้หลังจากกลบรายการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่ ในขณะเดียวกันเจ้าหนี้ต้องบันทึกบัญชีค่าเผื่อการปรับมูลค่าเพื่อทำให้เงินลงทุนในลูกหนี้เท่ากับมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้ นั้น ในเวลาต่อมาเจ้าหนี้ต้องปรับปรุงค่าเผื่อการปรับมูลค่าเมื่อมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้เปลี่ยนแปลงไป และต้องตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่
- 27 ในกรณีที่เจ้าหนี้ใช้วิธีมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับคืนคิดลดด้วยอัตราต้นทุนทางการเงินที่เจ้าหนี้ต้องจ่ายเพื่อการถือครองลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้าง อัตราคิดลดที่ใช้ควรเป็นต้นทุนของเงินทุนของกิจการ ในกรณีที่เจ้าหนี้สามารถระบุแหล่งเงินทุนเฉพาะเจาะจงที่นำมาใช้ลงทุนในลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างได้โดยมีหลักฐานที่พิสูจน์ได้ชัดเจน เจ้าหนี้อาจใช้อัตราต้นทุนของแหล่งเงินทุนที่เฉพาะเจาะจงนั้น ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่เจ้าหนี้เป็นสถาบันการเงินซึ่งมีสัดส่วนของเงินฝากและเงินกู้ยืมสูงกว่าเงินให้กู้ยืม อาจใช้อัตราต้นทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของเงินฝากและเงินกู้ยืมได้ โดยต้นทุนดังกล่าวต้องรวมต้นทุนทางตรงต่าง ๆ ด้วย เช่น ค่าธรรมเนียมที่จ่ายให้กับกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
- 28 กระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตที่ใช้ในการคำนวณต้องเป็นประมาณการที่ดีที่สุดที่เจ้าหนี้สามารถประมาณได้ภายใต้ข้อสมมติและการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผล กระแสเงินสดที่ประมาณขึ้นต้องมีหลักฐานสนับสนุน โดยเจ้าหนี้ต้องนำหลักฐานที่มีอยู่ทั้งหมดมาประกอบการพิจารณาถึงกระแสเงินสดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งรวมถึงประมาณการรายจ่ายที่คาดว่าจะทำให้กระแสเงินสดรับที่ประมาณไว้ลดลง ในกรณีที่เจ้าหนี้ไม่สามารถประมาณจำนวนหรือจังหวะเวลาการรับหรือจ่ายกระแสเงินสดที่แน่นอนได้ เพียงแต่สามารถประมาณช่วงของจำนวนกระแสเงินสดและจังหวะเวลาที่คาดว่าจะเกิดกระแสเงินสด เจ้าหนี้ควรใช้ประมาณการที่ดีที่สุดเพื่อให้ได้กระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต
- 29 มูลค่ายุติธรรมของหนี้ คือ ราคาที่จะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติในตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) ณ วันที่วัดมูลค่าภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด (ราคาขาย

ออกหรือโอนออก (exit price)) โดยไม่คำนึงว่าราคาดังกล่าวจะสังเกตได้โดยตรงหรือได้จากการประมาณการโดยใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าวิธีอื่น

- 30 กิจการอาจวัดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้ด้วยมูลค่ายุติธรรมของหลักประกันหากการชำระหนี้ของหนี้ที่ปรับโครงสร้างขึ้นอยู่กับหลักประกันเป็นสำคัญ อนึ่ง จะถือว่าหนี้ที่ปรับโครงสร้างเป็นหนี้ที่ขึ้นอยู่กับหลักประกันเป็นสำคัญต่อเมื่อคาดว่าจะระแแสเงินสดที่นำมาชำระหนี้ได้มาจากการใช้หรือการขายหลักประกัน

การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในหลายลักษณะ

- 31 ในการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาเจ้าหนี้อาจรับชำระหนี้บางส่วนด้วยการโอนสินทรัพย์หรือรับโอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของและเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ในส่วนที่เหลือ ในกรณีนี้เจ้าหนี้ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้
- 31.1 เจ้าหนี้ต้องบันทึกสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของที่ได้รับโอนมาตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 24 และ 25
- 31.2 สำหรับหนี้ส่วนที่เหลือ เจ้าหนี้ต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 26 ถึง 30 อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเงื่อนไขการชำระหนี้ในส่วนที่เหลือจะไม่มีเปลี่ยนแปลงแต่หากการปรับโครงสร้างหนี้เป็นการรับชำระหนี้บางส่วนโดยการรับโอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของ และรับชำระหนี้บางส่วนแบบเป็นงวด เจ้าหนี้ยังคงต้องปฏิบัติตามย่อหน้าที่ 31

การวัดมูลค่าหนี้ภายหลังการปรับโครงสร้างหนี้

- 32 ภายหลังการปรับโครงสร้างหนี้ หากมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นสาระสำคัญในมูลค่าของหนี้ที่ปรับโครงสร้าง เช่น จำนวนและกำหนดเวลาของกระแสเงินสดของหนี้ที่ประมาณไว้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ กระแสเงินสดที่ได้รับจริงแตกต่างไปจากกระแสเงินสดที่ประมาณไว้ อัตราดอกเบี้ยที่ใช้คิดลดเปลี่ยนแปลงจนทำให้มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนในขณะนั้นแตกต่างจากมูลค่าตามบัญชีอย่างเป็นสาระสำคัญ หรือในกรณีที่เจ้าหนี้วัดมูลค่าหนี้โดยใช้มูลค่ายุติธรรมของหนี้หรือมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกัน หากมูลค่ายุติธรรมของหนี้หรือของสินทรัพย์นั้นเปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นสาระสำคัญ เจ้าหนี้ต้องบันทึกปรับปรุงบัญชีค่าเผื่อการปรับมูลค่า อย่างไรก็ตาม มูลค่าตามบัญชีของลูกหนี้ภายหลังการปรับปรุงต้องไม่สูงกว่าเงินลงทุนในลูกหนี้
- 33 กรณีที่เจ้าหนี้วัดมูลค่าหนี้โดยใช้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสด หากมีการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าปัจจุบันของหนี้ที่ปรับโครงสร้างเนื่องจากเวลาที่ผ่านไป เจ้าหนี้ควรปรับปรุงบัญชีค่าเผื่อการปรับมูลค่า โดยบันทึกเป็นดอกเบี้ยรับหรือลดบัญชีหนี้สงสัยจะสูญ หากมูลค่าปัจจุบันนั้นมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากจำนวนหรือกำหนดเวลาของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตเปลี่ยนแปลงไป เจ้าหนี้ควรปรับปรุงบัญชีค่าเผื่อการปรับมูลค่า โดยบันทึกเพิ่มหรือลดบัญชีหนี้สงสัยจะสูญ

เรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- 34 หากโดยเนื้อหาของ การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาเป็นการยึดทรัพย์หรือกลับเข้าครอบครองสินทรัพย์ ไม่ว่าเจ้าหนี้ได้รับสินทรัพย์ของลูกหนี้แทนการชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน เจ้าหนี้ต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 24 และ 25
- 35 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายหรือค่าใช้จ่ายทางตรงอื่นที่เจ้าหนี้ต้องจ่ายในการปรับโครงสร้างหนี้ต้องบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น
- 36 เจ้าหนี้ควรใช้วิธีการเดียวกันในการวัดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน สำหรับกลุ่มของลูกหนี้ประเภทเดียวกัน

การเปิดเผยข้อมูลสำหรับเจ้าหนี้

- 37 เจ้าหนี้ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ละงวดบัญชีในงบการเงินหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ดังต่อไปนี้
 - 37.1 ในกรณีที่การปรับโครงสร้างหนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ในแต่ละงวดที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ เจ้าหนี้ต้องเปิดเผยวิธีที่ใช้ในการคำนวณมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน และ ข้อมูล ดังต่อไปนี้ จำแนกตามวิธีที่ใช้ในการคำนวณมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน
 - 37.1.1 มูลค่าหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างก่อนและหลังการปรับโครงสร้างหนี้
 - 37.1.2 ช่วงเวลาหรืออายุถ่วงเฉลี่ยของหนี้ที่มีการปรับโครงสร้าง
 - 37.2 จำนวนรายและยอดรวมของเงินลงทุนในลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาเฉพาะของงวดบัญชีนั้นแยกตามประเภทของวิธีปรับโครงสร้างหนี้โดยแสดงเปรียบเทียบกับจำนวนรายและยอดรวมเงินลงทุนในลูกหนี้ที่มีอยู่ทั้งสิ้น โดยใช้ข้อมูลตามบัญชีก่อนการปรับโครงสร้างหนี้
 - 37.3 สำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่เป็นการรับโอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของผู้เป็นเจ้าของ ให้เจ้าหนี้เปิดเผยถึงประเภทและมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และส่วนได้เสียในส่วนของผู้เจ้าของที่ได้รับโอนมาเพิ่มเติมด้วย
 - 37.4 ยอดรวมของเงินลงทุนในลูกหนี้ภายหลังการปรับโครงสร้างหนี้ที่เหลืออยู่ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานพร้อมกับกำไรขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ที่เกิดขึ้นทั้งสิ้นในระหว่างงวด
 - 37.5 ยอดรวมของภาระผูกพันคงเหลือที่เจ้าหนี้ตกลงให้ลูกหนี้กู้เพิ่มเติมภายหลังการปรับโครงสร้างหนี้
- 38 ในกรณีที่การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ เจ้าหนี้ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ดอกเบี้ยจากลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างที่รวมอยู่ในกำไรหรือขาดทุนในทุกงวดบัญชี
- 39 ในกรณีที่เจ้าหนี้ใช้วิธีมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับคืนคิดลดด้วยอัตราต้นทุนทางการเงินของเจ้าหนี้ ให้เปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้
 - 39.1 เหตุผลของการเลือกใช้อัตราต้นทุนทางการเงิน
 - 39.2 องค์ประกอบและอัตราต้นทุนทางการเงิน (เป็นช่วงของอัตราร้อยละ)

วันถือปฏิบัติ

- 40 หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือ
 หลังจากวันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นไป

ภาคผนวก

ภาคผนวกนี้ทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางเท่านั้นและไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้
ภาคผนวกนี้ได้จัดทำขึ้นโดยครอบคลุมเรื่องดังต่อไปนี้

- ก) การโอนสินทรัพย์เพื่อชำระหนี้ทั้งหมด
- ข) การโอนหุ้นทุนเพื่อชำระหนี้ทั้งหมด
- ค) การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้
- ง) การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในหลายลักษณะ
- จ) การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาซึ่งมีเงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง
- ฉ) การเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

ก) การโอนสินทรัพย์เพื่อชำระหนี้ทั้งหมด

ตัวอย่างที่ 1 ธนาคาร ก จำกัด ตกลงรับที่ดินของบริษัท ข จำกัด เพื่อเป็นการชำระหนี้ ทั้งจำนวน ตัวเงินมีอายุคงเหลือ 5 ปี ยอดหนี้ที่ปรากฏตามบัญชีประกอบด้วยเงินต้นจำนวน 600,000 บาท และดอกเบี้ยคงค้าง 60,000 บาท ที่ดินมีมูลค่าตามบัญชี 400,000 บาท และมีมูลค่ายุติธรรม 500,000 บาท

การบันทึกบัญชีสำหรับลูกหนี้ (บริษัท ข จำกัด)

เดบิต ที่ดิน	100,000 บาท
เครดิต กำไรจากการโอนที่ดินเพื่อการ ปรับโครงสร้างหนี้	100,000 บาท
(ปรับปรุงบัญชีที่ดินให้เท่ากับมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอนให้เจ้าหนี้)	

คำอธิบาย ตามย่อหน้าที่ 8 ผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมกับมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่โอนไปให้เจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ต้องบันทึกเป็นกำไรหรือขาดทุนจากการโอนสินทรัพย์ ซึ่งกิจการต้องถือเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายเพื่อคำนวณกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวดนั้น

เดบิต ตัวเงินจ่าย	600,000 บาท
ดอกเบี้ยค้างจ่าย	60,000 บาท
เครดิต ที่ดิน	500,000 บาท
กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้	160,000 บาท
(บันทึกการโอนที่ดินเพื่อชำระหนี้ทั้งหมดและกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้)	

คำอธิบาย ตามย่อหน้าที่ 7 ลูกหนี้ต้องบันทึกกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ ด้วยมูลค่าตามบัญชีของหนี้ที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่โอนให้เจ้าหนี้ โดยมูลค่าตามบัญชีของหนี้ต้องรวมถึงดอกเบี้ยค้างจ่ายและตามย่อหน้าที่ 18

การบันทึกบัญชีสำหรับเจ้าหนี้ (ธนาคาร ก จำกัด)

หากธนาคาร ก จำกัด มีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้บริษัท ข จำกัด ไว้ 100,000 บาท รายการบัญชีจะบันทึกดังนี้

เดบิต ที่ดิน	500,000 บาท
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	100,000 บาท
ขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	60,000 บาท

เครดิต ตัวเงินรับ	600,000 บาท
ดอกเบี้ยค้างรับ	60,000 บาท
(บันทึกการรับโอนที่ดินเพื่อรับชำระหนี้จากลูกหนี้ตัวเงินรับ)	

คำอธิบาย ตามย่อหน้าที่ 24 และ 25 ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ เจ้าหนี้ต้องบันทึกบัญชีสินทรัพย์ด้วยมูลค่ายุติธรรม และเจ้าหนี้ต้องบันทึกผลต่างระหว่างเงินลงทุนในลูกหนี้ที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่รับโอน (หักด้วยประมาณการค่าใช้จ่ายในการขาย) เป็นขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ภายหลังการบันทึกรายการเกี่ยวกับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่

ข) การโอนหุ้นทุนเพื่อชำระหนี้ทั้งหมด

ตัวอย่างที่ 2 จากตัวอย่างที่ 1 หากธนาคาร ก จำกัด รับโอนหุ้นสามัญจำนวน 50,000 หุ้น ของบริษัท ข จำกัด เพื่อรับชำระหนี้ทั้งหมด โดยหุ้นสามัญของบริษัท ข จำกัด มีราคาตามมูลค่าหุ้นละ 10 บาท และมีราคาตลาดเท่ากับ 520,000 บาท

การบันทึกบัญชีสำหรับลูกหนี้ (บริษัท ข จำกัด)

เดบิต ตัวเงินจ่าย	600,000 บาท
ดอกเบี้ยค้างจ่าย	60,000 บาท
เครดิต หุ้นสามัญ	500,000 บาท
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	20,000 บาท
กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้	140,000 บาท
(บันทึกการโอนหุ้นสามัญเพื่อชำระหนี้ทั้งหมดและกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้)	

คำอธิบาย ตามย่อหน้าที่ 9 ลูกหนี้ที่โอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของให้เจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ทั้งหมดต้องบันทึกส่วนได้เสียนั้นด้วยมูลค่ายุติธรรม ลูกหนี้ต้องบันทึกผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมของส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของที่ต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชีของหนี้ที่ค้างชำระเป็นกำไรที่เกิดจากการปรับโครงสร้างหนี้

การบันทึกบัญชีสำหรับเจ้าหนี้ (ธนาคาร ก จำกัด)

ธนาคาร ก จำกัด บันทึกรายการบัญชี ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ ดังนี้

เดบิต เงินลงทุนในหลักทรัพย์-หุ้นสามัญของบริษัท ข จำกัด	520,000 บาท
ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	100,000 บาท
ขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	40,000 บาท
เครดิต ตัวเงินรับ	600,000 บาท
ดอกเบี้ยค้างรับ	60,000 บาท
(บันทึกการรับโอนหุ้นสามัญเพื่อรับชำระหนี้จากลูกหนี้ตัวเงินรับ)	

คำอธิบาย การรับโอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของเพื่อรับชำระหนี้ทั้งหมด ให้บันทึกบัญชีเช่นเดียวกับการรับโอนสินทรัพย์ตามย่อหน้าที่ 24 และ 25

ค) การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้

กรณีที่ 1 มูลค่าตามบัญชีของหนี้ต่ำกว่าจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่

ตัวอย่างที่ 3 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 ธนาคาร ก จำกัดได้ยินยอมให้มีการปรับโครงสร้างหนี้ที่เป็นตัวเงินรับจำนวน 1,000,000 บาท ที่ออกจำหน่ายโดยบริษัท ข จำกัด ตามมูลค่าที่ตราไว้ บริษัท ข จำกัดประสบปัญหาทางการเงิน และได้ทำการปรับโครงสร้างหนี้ตามเงื่อนไขดังนี้

- ลดยอดเงินต้นของหนี้สินจาก 1,000,000 บาท เป็น 900,000 บาท
- ยกหนี้ดอกเบี้ยคงค้างทั้งจำนวนซึ่งเท่ากับ 30,000 บาท
- ยืดเวลาชำระหนี้จากวันที่ 31 ธันวาคม 2542 เป็น 31 ธันวาคม 2546
- ลดอัตราดอกเบี้ยจาก 18% เป็น 6%

ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ อัตราต้นทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของเงินทุนของกิจการของธนาคาร ก จำกัดเท่ากับ 4% และอัตราดอกเบี้ยในตลาดเท่ากับ 8%

ด้านลูกหนี้

การคำนวณเพื่อพิจารณาทดลองบันทึกบัญชี ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้

จำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่

เงินต้น	900,000 บาท
ดอกเบี้ย (900,000 × 4 ปี × 6%)	<u>216,000</u> บาท
จำนวนเงินที่ต้องจ่าย	1,116,000 บาท
จำนวนหนี้ตามบัญชีก่อนการปรับโครงสร้างหนี้ (เงินต้น 1,000,000 บาท + ดอกเบี้ยคงค้าง 30,000 บาท)	(1,030,000) บาท
ดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายเพิ่ม	<u>6,000</u> บาท

การบันทึกบัญชีสำหรับลูกหนี้

31 ธ.ค. 42 (วันที่ปรับโครงสร้างหนี้)

เดบิต ตัวเงินจ่าย	1,000,000 บาท
ดอกเบี้ยค้างจ่าย	30,000 บาท
เครดิต เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	1,030,000 บาท
(บันทึกการจ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้)	

คำอธิบาย ตามย่อหน้าที่ 12 หากมูลค่าตามบัญชีของหนี้ต่ำกว่าจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ แสดงว่ามีการจ่ายดอกเบี้ย ลูกหนี้ต้องคำนวณหาอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

การหาอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงเพื่อบันทึกดอกเบี้ยจ่ายในงวดต่อ ๆ ไปโดยตารางมูลค่าปัจจุบัน

	(4 ปี, 2%)	(4 ปี, 2.5%)
มูลค่าปัจจุบันของจำนวนเงินงวดรายปี	3.80773	3.76197
มูลค่าปัจจุบันของเงิน 1 บาท	0.92385	0.90595
2% : $(0.92385 \times 900,000) + (3.80773 \times 54,000) =$		1,037,082 บาท
2.5% : $(0.90595 \times 900,000) + (3.76197 \times 54,000) =$		1,018,501 บาท

การหาอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงโดยประมาณ

$$(1,037,082 - 1,030,000) \times (2.5\% - 2\%) = 0.1906$$

$$(1,037,082 - 1,018,501)$$

อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงโดยประมาณตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ = $2\% + 0.1906\% = 2.1906\%$

การคำนวณดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

(หน่วย : บาท)				
วันที่	เงินสดจ่าย	ดอกเบี้ยตามอัตรา ดอกเบี้ยที่แท้จริง	จำนวนที่นำมาลดมูลค่า ตามบัญชีของหนี้	มูลค่าตามบัญชี ของหนี้
31 ธ.ค. 2542				1,030,000
31 ธ.ค. 2543	54,000 ⁽¹⁾	22,563 ⁽²⁾	31,437 ⁽³⁾	998,563
31 ธ.ค. 2544	54,000	21,875	32,125	966,438
31 ธ.ค. 2545	54,000	21,171	32,829	933,608
31 ธ.ค. 2546	<u>54,000</u>	<u>20,391*</u>	<u>33,608*</u>	900,000*
	<u>216,000</u>	<u>86,000</u>	<u>130,000</u>	

$$^{(1)}54,000 = 900,000 \times 6\%$$

$$^{(3)}31,437 = 54,000 - 22,563$$

$$^{(2)}22,563 = 1,030,000 \times 2.1906\%$$

*ปัดเศษ

การบันทึกบัญชีสำหรับลูกหนี้

31 ธ.ค. 2543 (วันแรกของการจ่ายดอกเบี้ย หลังจากวันที่ปรับโครงสร้างหนี้)

เดบิต เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้

31,437 บาท

ดอกเบี้ยจ่าย

22,563 บาท

เครดิต เงินสด

54,000 บาท

31 ธ.ค. 2544 2545 และ 2546 (วันที่จ่ายดอกเบี้ยของแต่ละงวด)

บันทึกรายการจ่ายดอกเบี้ย เช่นเดียวกับ วันที่ 31 ธ.ค. 2543 โดยใช้ตัวเลขจากการคำนวณ

ดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงข้างต้น

เดบิต เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้

900,000 บาท

เครดิต เงินสด

900,000 บาท

คำอธิบาย ตามย่อหน้าที่ 12 กิจการต้องคำนวณดอกเบี้ยจ่ายโดยใช้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (ซึ่งเป็นอัตราคงที่) คูณด้วยมูลค่าตามบัญชีของหนี้ ณ วันเริ่มต้นของแต่ละงวดบัญชีนับตั้งแต่วันที่ปรับโครงสร้างหนี้จนถึงวันครบกำหนด อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่ใช้ในการคำนวณคือ อัตราคิดลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของ

จำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่เท่ากับมูลค่าตามบัญชีของหนี้ โดยจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตดังกล่าวต้องไม่รวมจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้

ด้านเจ้าหนี้

ก) การคำนวณเพื่อพิจารณำบันทึกบัญชี ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ โดยใช้อัตราต้นทุนเงินทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของเงินทุนของกิจการ

เนื่องจากอัตราต้นทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของเงินทุนของกิจการ (4%) ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดตามเงื่อนไขใหม่ (6%) ในการหามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้ให้เจ้าหนี้ใช้อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดตามเงื่อนไขใหม่ เป็นอัตราคิดลดเพื่อบริการลดขาดทุนบางส่วนจากการปรับโครงสร้างหนี้ในงวดปัจจุบัน และชดเชยด้วยจำนวนดอกเบี้ยที่ต่ำลงลงในงวดอนาคต

มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดตามเงื่อนไขใหม่	อัตราคิดลด 6%, 4 ปี
เงินต้น ($900,000 \times 0.79209$)	712,881 บาท
ดอกเบี้ย ($54,000 \times 3.46511$)	<u>187,119</u> บาท
รวมมูลค่าปัจจุบัน	900,000 บาท
จำนวนหนี้ตามบัญชีก่อนการปรับโครงสร้างหนี้	
(เงินต้น 1,000,000 บาท + ดอกเบี้ยค้าง 30,000 บาท)	<u>1,030,000</u> บาท
ผลขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	<u>(130,000)</u> บาท

การบันทึกบัญชีสำหรับเจ้าหนี้

31 ธ.ค. 2542 (วันที่ปรับโครงสร้างหนี้)

เดบิต ลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	900,000 บาท
ขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	130,000 บาท
เครดิต ตัวเงินรับ	1,000,000 บาท
ดอกเบี้ยค้างรับ	30,000 บาท
(บันทึกบัญชีปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา)	

เจ้าหนี้บันทึกการรับชำระหนี้ตามเงื่อนไขใหม่ ดังต่อไปนี้

31 ธ.ค. 2543

เดบิต เงินสด	54,000 บาท
เครดิต ดอกเบี้ยรับ	54,000 บาท

31 ธ.ค. 2544

เดบิต เงินสด	54,000 บาท
เครดิต ดอกเบี้ยรับ	54,000 บาท

31 ธ.ค. 2545

เดบิต เงินสด	54,000 บาท
เครดิต ดอกเบี้ยรับ	54,000 บาท

31 ธ.ค. 2546

เดบิต เงินสด	54,000 บาท
เครดิต ดอกเบี้ยรับ	54,000 บาท
เดบิต เงินสด	900,000 บาท
เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	900,000 บาท

ข) การคำนวณเพื่อพิจารณำบันทึกบัญชี ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ โดยใช้อัตราดอกเบี้ยในตลาด 8%

มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดตามเงื่อนไขใหม่	อัตราคิดลด 8%, 4 ปี
เงินต้น ($900,000 \times 0.73503$)	661,527 บาท
ดอกเบี้ย ($54,000 \times 3.31213$)	<u>178,855</u> บาท
รวมมูลค่าปัจจุบัน	840,382 บาท
จำนวนหนี้ตามบัญชีก่อนการปรับโครงสร้างหนี้	
(เงินต้น 1,000,000 บาท + ดอกเบี้ยค้าง 30,000 บาท)	(1,030,000) บาท
ผลขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	<u>(189,618)</u> บาท

คำอธิบาย คำนวณผลขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้จากผลต่างระหว่างเงินลงทุนในลูกหนี้ก่อนปรับโครงสร้างหนี้กับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ คิดลดโดยใช้อัตราดอกเบี้ยในตลาด

การบันทึกบัญชีสำหรับเจ้าหนี้

31 ธ.ค. 42 (วันที่ปรับโครงสร้างหนี้)

เดบิต ลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	900,000 บาท
ขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	189,618 บาท
เครดิต ตัวเงินรับ	1,000,000 บาท
ดอกเบี้ยค้างรับ	30,000 บาท
ค่าเผื่อการปรับมูลค่า	59,618 บาท
(บันทึกบัญชีปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา)	

คำอธิบาย ตามย่อหน้าที่ 26 ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ เจ้าหนี้ต้องบันทึกบัญชีเกี่ยวกับขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ที่เกิดจากเงินลงทุนในลูกหนี้ที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรม (มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน) ของหนี้ ซึ่งคำนวณจากมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยในตลาดและตั้งค่าเผื่อการปรับมูลค่าให้สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างหนี้ที่เกิดขึ้น

การคำนวณดอกเบี้ยรับและการปรับมูลค่าของหนี้เพื่อบันทึกดอกเบี้ยรับในงวดต่อ ๆ ไป

(หน่วย : บาท)

วันที่	เงินสดรับ	ดอกเบี้ยตาม อัตราดอกเบี้ย ในตลาด 8%	จำนวนที่นำมา ลดมูลค่าตาม บัญชีของหนี้	มูลค่าตามบัญชี ของหนี้
31 ธ.ค. 2542				840,382
31 ธ.ค. 2543	54,000 ⁽¹⁾	67,231 ⁽²⁾	13,231 ⁽³⁾	853,613
31 ธ.ค. 2544	54,000	68,289	14,289	867,902
31 ธ.ค. 2545	54,000	69,432	15,432	883,334
31 ธ.ค. 2546	<u>54,000</u>	<u>70,666</u>	<u>16,666</u>	900,000*
	<u>216,000</u>	<u>275,618</u>	<u>59,618</u>	

⁽¹⁾54,000 = 900,000 × 6%

⁽³⁾13,231 = 67,231 - 54,000

⁽²⁾67,231 = 840,382 × 8%

*พิเศษ

การบันทึกบัญชีสำหรับเจ้าหนี้

บันทึกการรับชำระหนี้ตามเงื่อนไขใหม่ ดังต่อไปนี้

31 ธ.ค. 2543

เดบิต	เงินสด	54,000 บาท
	ค่าเพื่อการปรับมูลค่า	13,231 บาท
เครดิต	ดอกเบี้ยรับ	67,231 บาท

31 ธ.ค. 2544

เดบิต	เงินสด	54,000 บาท
	ค่าเพื่อการปรับมูลค่า	14,289 บาท
เครดิต	ดอกเบี้ยรับ	68,289 บาท

31 ธ.ค. 2545

เดบิต	เงินสด	54,000 บาท
	ค่าเพื่อการปรับมูลค่า	15,432 บาท
เครดิต	ดอกเบี้ยรับ	69,432 บาท

31 ธ.ค. 2546

เดบิต	เงินสด	54,000 บาท
	ค่าเพื่อการปรับมูลค่า	16,666 บาท
เครดิต	ดอกเบี้ยรับ	70,666 บาท
เดบิต	เงินสด	900,000 บาท
	เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	900,000 บาท

กรณีที่ 2 มูลค่าตามบัญชีของหนี้สูงกว่าจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่

ตัวอย่างที่ 4 จากตัวอย่างที่ 3 หากบริษัท ก จำกัด ลดยอดเงินต้นของหนี้สินจาก 1,000,000 บาท เป็น 700,000 บาท

ด้านลูกหนี้

การคำนวณเพื่อพิจารณาบันทึกบัญชี ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้

จำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่

เงินต้น	700,000 บาท
ดอกเบี้ย (700,000 × 4 ปี × 6%)	<u>168,000 บาท</u>
จำนวนเงินที่จะต้องจ่าย	868,000 บาท
จำนวนหนี้ตามบัญชีก่อนการปรับโครงสร้างหนี้ (เงินต้น 1,000,000 บาท + ดอกเบี้ยคงค้าง 30,000 บาท)	(1,030,000) บาท
กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้	<u>162,000 บาท</u>

การบันทึกบัญชีสำหรับลูกหนี้

31 ธ.ค. 2542 (วันที่ปรับโครงสร้างหนี้)

เดบิต ดอกเบี้ยค้างจ่าย	30,000 บาท
ตัวเงินจ่าย	1,000,000 บาท
เครดิต กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้	162,000 บาท
เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	868,000 บาท
(บันทึกปรับมูลค่าตามบัญชีของหนี้)	

คำอธิบาย ตามย่อหน้าที่ 13 หากจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่มีจำนวนน้อยกว่ามูลค่าตามบัญชีของหนี้ ลูกหนี้ต้องปรับมูลค่าตามบัญชีของหนี้ให้เท่ากับจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคต และต้องบันทึกส่วนของหนี้ที่ลดลงเป็นรายการกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้

31 ธ.ค. 2543

เดบิต เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	42,000 บาท
เครดิต เงินสด	42,000 บาท

31 ธ.ค. 2544 2545 และ 2546 (วันที่จ่ายดอกเบี้ยของแต่ละงวด)

บันทึกรายการบัญชีเช่นเดียวกับวันที่ 31 ธ.ค. 2543

คำอธิบาย ตามย่อหน้าที่ 13 จำนวนเงินที่ลูกหนี้ต้องจ่ายตามเงื่อนไขใหม่ต้องนำไปปรับลดกับมูลค่าตามบัญชีของหนี้ที่ค้างชำระ โดยไม่มีการบันทึกดอกเบี้ยจ่ายใด ๆ นับจากวันที่ปรับโครงสร้างหนี้จนถึงวันครบกำหนดของหนี้

31 ธ.ค. 2546

เดบิต เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	700,000 บาท
เครดิต เงินสด	700,000 บาท
(บันทึกการชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้)	

ด้านเจ้าหนี้

ก) การคำนวณเพื่อพิจารณำบันทึกบัญชี ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ โดยใช้อัตราต้นทุนเงินทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของเงินทุนของกิจการ

เนื่องจากอัตราต้นทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของเงินทุนของกิจการ (4%) ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดตามเงื่อนไขใหม่ (6%) ในการหามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้ให้เจ้าหนี้ใช้อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดตามเงื่อนไขใหม่ เป็นอัตราคิดลดเพื่อมิให้เป็นภาระลดขาดทุนบางส่วนจากการปรับโครงสร้างหนี้ในงวดปัจจุบัน และชดเชยด้วยจำนวนดอกเบี้ยที่ลดลงในงวดอนาคต

มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดตามเงื่อนไขใหม่	อัตราคิดลด 6%, 4 ปี
เงินต้น (700,000 × 0.79209)	554,463 บาท
ดอกเบี้ย (42,000 × 3.46511)	<u>145,537 บาท</u>
รวมมูลค่าปัจจุบัน	700,000 บาท
จำนวนหนี้ตามบัญชีก่อนการปรับโครงสร้างหนี้	
(เงินต้น 1,000,000 บาท + ดอกเบี้ยค้างค้าง 30,000 บาท)	<u>1,030,000 บาท</u>
ผลขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	<u>(330,000) บาท</u>

การบันทึกบัญชีสำหรับเจ้าหนี้

31 ธ.ค. 42 (วันที่ปรับโครงสร้างหนี้)

เดบิต	ลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	700,000 บาท
	ขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	330,000 บาท
เครดิต	ตัวเงินรับ	1,000,000 บาท
	ดอกเบี้ยค้างรับ	30,000 บาท
	(บันทึกบัญชีปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา)	

การบันทึกบัญชีสำหรับเจ้าหนี้

บันทึกการรับชำระหนี้ตามเงื่อนไขใหม่ ดังต่อไปนี้

31 ธ.ค. 2543		
เดบิต	เงินสด	42,000 บาท
	เครดิต ดอกเบี้ยรับ	42,000 บาท
31 ธ.ค. 2544		
เดบิต	เงินสด	42,000 บาท
	เครดิต ดอกเบี้ยรับ	42,000 บาท
31 ธ.ค. 2545		
เดบิต	เงินสด	42,000 บาท
	เครดิต ดอกเบี้ยรับ	42,000 บาท

31 ธ.ค. 2546

เดบิต เงินสด	42,000 บาท
เครดิต ดอกเบี้ยรับ	42,000 บาท
เดบิต เงินสด	700,000 บาท
เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	700,000 บาท

ข) การคำนวณเพื่อพิจารณำบันทึกบัญชี ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ โดยใช้อัตราดอกเบี้ยในตลาด 8%

มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดตามเงื่อนไขใหม่	อัตราคิดลด 8%, 4 ปี
เงินต้น $(700,000 \times 0.73503)$	514,521 บาท
ดอกเบี้ย $(42,000 \times 3.31213)$	<u>139,109 บาท</u>
รวมมูลค่าปัจจุบัน	653,630 บาท
จำนวนหนี้ตามบัญชีก่อนการปรับโครงสร้างหนี้	
(เงินต้น 1,000,000 บาท + ดอกเบี้ยค้าง 30,000 บาท)	<u>(1,030,000) บาท</u>
ผลขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	<u>(376,370) บาท</u>

คำอธิบาย คำนวณผลขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้จากผลต่างระหว่างเงินลงทุนในลูกหนี้ก่อนปรับโครงสร้างหนี้กับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่คิดลด โดยใช้อัตราดอกเบี้ยในตลาด

การบันทึกบัญชีสำหรับเจ้าหนี้

31 ธ.ค. 42 (วันที่ปรับโครงสร้างหนี้)

เดบิต ลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	700,000 บาท
ขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	376,370 บาท
เครดิต ตัวเงินรับ	1,000,000 บาท
ดอกเบี้ยค้างรับ	30,000 บาท
ค่าเผื่อการปรับมูลค่า	46,370 บาท
(บันทึกบัญชีปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา)	

คำอธิบาย ตามย่อหน้าที่ 26 ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ เจ้าหนี้ต้องบันทึกบัญชีเกี่ยวกับผลขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ที่เกิดจากเงินลงทุนในลูกหนี้ที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของหนี้ (มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน) ซึ่งคำนวณจากมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตคิดลดด้วยอัตราในตลาดและตั้งค่าเผื่อการปรับมูลค่าให้สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างหนี้ที่เกิดขึ้น

การคำนวณดอกเบี้ยรับและการปรับมูลค่าของหนี้เพื่อบันทึกดอกเบี้ยรับในงวดต่อไป

(หน่วย : บาท)

วันที่	เงินสดรับ	ดอกเบี้ยตาม อัตราดอกเบี้ยใน ตลาด 8%	จำนวนที่นำมาลด มูลค่าตามบัญชี ของหนี้	มูลค่าตามบัญชีของ หนี้
31 ธ.ค. 2542				653,630
31 ธ.ค. 2543	42,000 ⁽¹⁾	52,290 ⁽²⁾	10,290 ⁽³⁾	663,920
31 ธ.ค. 2544	42,000	53,114	11,114	675,034
31 ธ.ค. 2545	42,000	54,003	12,003	687,037
31 ธ.ค. 2546	<u>42,000</u>	<u>54,963</u>	<u>12,963</u>	700,000*
	<u>168,000</u>	<u>214,370</u>	<u>46,370</u>	

$$^{(1)}42,000 = 700,000 \times 6\%$$

$$^{(3)}10,290 = 52,290 - 42,000$$

$$^{(2)}52,290 = 653,630 \times 8\%$$

*ปิดเศษ

การบันทึกบัญชีสำหรับเจ้าหนี้

บันทึกการรับชำระหนี้และดอกเบี้ยรับ ตามเงื่อนไขใหม่ ดังต่อไปนี้

31 ธ.ค. 2543

เดบิต	เงินสด	42,000 บาท
	ค่าเพื่อการปรับมูลค่า	10,290 บาท
เครดิต	ดอกเบี้ยรับ	52,290 บาท

31 ธ.ค. 2544

เดบิต	เงินสด	42,000 บาท
	ค่าเพื่อการปรับมูลค่า	11,114 บาท
เครดิต	ดอกเบี้ยรับ	53,114 บาท

31 ธ.ค. 2545

เดบิต	เงินสด	42,000 บาท
	ค่าเพื่อการปรับมูลค่า	12,003 บาท
เครดิต	ดอกเบี้ยรับ	54,003 บาท

31 ธ.ค. 2546

เดบิต	เงินสด	42,000 บาท
	ค่าเพื่อการปรับมูลค่า	12,963 บาท
เครดิต	ดอกเบี้ยรับ	54,963 บาท
เดบิต	เงินสด	700,000 บาท
	เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	700,000 บาท

ง) การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในหลายลักษณะ

ตัวอย่างที่ 5 วันที่ 1 มกราคม 2542 ธนาคาร ก จำกัด ยินยอมรับโอนอุปกรณ์สำนักงานและหุ้นสามัญของบริษัท ข จำกัด เพื่อชำระหนี้บางส่วนของหนี้ที่บริษัท ข จำกัด เป็นลูกหนี้อยู่จำนวน 1,000,000 บาท อุปกรณ์สำนักงานมีมูลค่าตามบัญชี 250,000 บาท และมีมูลค่ายุติธรรม 200,000 บาท หุ้นสามัญจำนวน 1,000 หุ้น ราคาตามมูลค่าหุ้นละ 10 บาท มีราคาตลาดหุ้นละ 12 บาท นอกจากนี้ธนาคาร ก จำกัด ยินยอมให้มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ในส่วนที่เหลือ ดังนี้

- ลดเงินต้นของเงินกู้จาก 1,000,000 บาท เป็น 600,000 บาท
- ลดอัตราดอกเบี้ยจาก 15% เป็น 10%
- ยืดเวลาชำระหนี้จากวันที่ 1 มกราคม 2542 เป็นวันที่ 31 ธันวาคม 2543

ธนาคาร ก จำกัด ไม่มียอดในบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและอัตราต้นทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของเงินทุนของธนาคาร ก จำกัด เท่ากับ 5%

ด้านลูกหนี้

การคำนวณเพื่อพิจารณาบันทึกบัญชี ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้

มูลค่าตามบัญชีของหนี้คงเหลือที่มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข	
มูลค่าตามบัญชีของหนี้ก่อนการปรับโครงสร้างหนี้	1,000,000 บาท
หัก การโอนอุปกรณ์สำนักงานและหุ้นสามัญเพื่อชำระหนี้บางส่วน	<u>212,000</u> บาท
มูลค่าตามบัญชีของหนี้คงเหลือ	788,000 บาท
จำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่	
เงินต้น	600,000 บาท
ดอกเบี้ย ($600,000 \times 2 \text{ ปี} \times 10\%$)	<u>120,000</u> บาท
จำนวนเงินที่จะต้องจ่าย	<u>(720,000)</u> บาท
กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้	<u>68,000</u> บาท

การบันทึกบัญชีสำหรับลูกหนี้ (บริษัท ข จำกัด)

1 ม.ค. 2543 (วันที่ปรับโครงสร้างหนี้)

เดบิต	ขาดทุนจากการโอนอุปกรณ์สำนักงาน	50,000 บาท
เครดิต	อุปกรณ์สำนักงาน	50,000 บาท
(บันทึกบัญชีอุปกรณ์สำนักงานให้เท่ากับมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอนให้เจ้าหนี้)		
เดบิต	เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	212,000 บาท
เครดิต	อุปกรณ์สำนักงาน	200,000 บาท
	หุ้นสามัญ	10,000 บาท
	ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	2,000 บาท
(บันทึกการชำระหนี้บางส่วนด้วยการโอนอุปกรณ์สำนักงานและหุ้นสามัญของบริษัท)		

เดบิต เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ 68,000 บาท
 เครดิต กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ 68,000 บาท
 (ปรับมูลค่าตามบัญชีของเงินกู้ยืมให้เท่ากับจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่)

31 ธ.ค. 2542 (วันที่จ่ายดอกเบี้ย)

เดบิต เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ 60,000 บาท
 เครดิต เงินสด 60,000 บาท
 (บันทึกการจ่ายดอกเบี้ยตามเงื่อนไขใหม่โดยนำไปลดมูลค่าตามบัญชีของลูกหนี้ ตามสัญญาปรับโครงสร้าง)

31 ธ.ค. 2543

เดบิต เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ 60,000 บาท
 เครดิต เงินสด 60,000 บาท
 เดบิต เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ 600,000 บาท
 เครดิต เงินสด 600,000 บาท
 (บันทึกการจ่ายชำระเงินกู้ยืม ณ วันถึงกำหนด)

ด้านเจ้าหนี้

การคำนวณเพื่อพิจารณาบันทึกบัญชี ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ โดยใช้อัตราต้นทุนเงินทุน
 ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของกิจการ

เนื่องจากอัตราต้นทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของเงินทุนของกิจการ (5%) ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดตามเงื่อนไขใหม่ (10%) ในการหามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้ให้เจ้าหนี้ใช้อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดตามเงื่อนไขใหม่ เป็นอัตราคิดลดเพื่อมิให้เป็นการลดขาดทุนบางส่วนจากการปรับโครงสร้างหนี้ในงวดปัจจุบัน และชดเชยด้วยจำนวนดอกเบี้ยรับที่ลดลงในงวดอนาคต

มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดตามเงื่อนไขใหม่	อัตราคิดลด 10%, 2 ปี
เงินต้น $(600,000 \times 0.82645)$	495,870 บาท
ดอกเบี้ย $(600,000 \times 1.73554)$	<u>104,130 บาท</u>
รวมมูลค่าปัจจุบัน	600,000 บาท

การคำนวณผลขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ทำได้ดังนี้

มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดตามเงื่อนไขใหม่	600,000 บาท
มูลค่าตามบัญชีของเงินกู้ที่คงเหลืออยู่	
เงินต้น	1,000,000 บาท
ชำระหนี้บางส่วน	(212,000) บาท
ผลขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	<u>788,000 บาท</u> (188,000) บาท

การบันทึกบัญชีสำหรับเจ้าหนี้

1 ม.ค. 2542 (วันที่ปรับโครงสร้างหนี้)

เดบิต	อุปกรณ์สำนักงาน	200,000 บาท
	เงินลงทุนในหุ้นสามัญของบริษัท ข จำกัด	12,000 บาท
	เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	212,000 บาท
(บันทึกการรับโอนสินทรัพย์และส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของ)		

เดบิต	ขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	188,000 บาท
	เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	188,000 บาท
(บันทึกปรับมูลค่าตามบัญชีเงินให้กู้ยืมให้เท่ากับจำนวนเงินที่ได้รับในอนาคต)		

31 ธ.ค. 2542

เดบิต	เงินสด	60,000 บาท
	เครดิต ดอกเบี้ยรับ	60,000 บาท

บันทึกการรับชำระหนี้ตามเงื่อนไขใหม่ดังนี้

31 ธ.ค. 2543

เดบิต	เงินสด	60,000 บาท
	เครดิต ดอกเบี้ยรับ	60,000 บาท
เดบิต	เงินสด	600,000 บาท
	เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	600,000 บาท

จ) การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาซึ่งมีเงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง

ตัวอย่างที่ 7 วันที่ 1 มกราคม 2542 ธนาคาร ก จำกัด ยินยอมให้บริษัท ข จำกัด มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระเงินกู้จำนวน 1,000 บาท และมีดอกเบี้ยคงค้างจำนวน 300,000 บาท โดย

- ลดเงินต้นจาก 1,000,000 บาท เป็น 600,000 บาท
- เปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยจาก 15% เป็น 10%
- ยืดเวลาชำระหนี้จากวันที่ 1 มกราคม 2542 เป็น 31 ธันวาคม 2551
- หากบริษัท ข จำกัด มีกำไรจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตรา 12% ต่อปี ตั้งแต่

ปี 2547 อัตราดอกเบี้ยจะเพิ่มขึ้นเป็น 14%

ด้านลูกหนี้

การคำนวณเพื่อพิจารณาทดสอบบัญชี ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้

มูลค่าตามบัญชีของเงินกู้ก่อนปรับโครงสร้างหนี้	
เงินต้น	1,000,000 บาท
ดอกเบี้ยคงค้าง	<u>300,000 บาท</u>
รวมมูลค่าตามบัญชีของเงินกู้	1,300,000 บาท

จำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่

เงินทุน	600,000	
ดอกเบี้ย (600,000 × 10% × 10)	<u>600,000</u>	1,200,000
จำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นตามเงื่อนไข*		<u>100,000</u>
		(1,300,000) บาท
รายการกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้		- บาท
* จำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นตามเงื่อนไข (600,000 × 4% × 5) = 120,000 บาท		

คำอธิบาย ตามย่อหน้าที่ 18 ในการพิจารณาถึงกรณีที่ลูกหนี้ต้องรับรู้รายการกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ ลูกหนี้ต้องรวมจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่กับจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง โดยลูกหนี้ต้องสมมติว่าจำนวนหนี้ดังกล่าวจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ตามที่สัญญาระบุไว้ ลูกหนี้ต้องรวมจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังได้เท่าที่จะทำให้ลูกหนี้ไม่ต้องบันทึกรายการกำไร ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ เนื่องจากรายการกำไรดังกล่าวอาจถูกหักล้างด้วยจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง

การบันทึกบัญชีสำหรับลูกหนี้

หากกำไรจากการดำเนินงานของ บริษัท ข จำกัด เพิ่มขึ้นมากกว่าเงื่อนไขที่กำหนด บริษัท ข จำกัด ต้องบันทึกบัญชีสำหรับหนี้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2547 ดังนี้

เดบิต	เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	24,000 บาท
เครดิต	ดอกเบี้ยค้างจ่าย	24,000 บาท
(บันทึกจำนวนหนี้ที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขการปรับโครงสร้างหนี้ = 600,000 × 4%)		
การบันทึกบัญชีสำหรับดอกเบี้ยที่เกิดตามเงื่อนไขใหม่ในเวลาที่เหลือเป็นดังนี้		
31 ธ.ค. 2548		
เดบิต	เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	24,000 บาท
เครดิต	ดอกเบี้ยค้างจ่าย	24,000 บาท
31 ธ.ค. 2549		
เดบิต	เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	24,000 บาท
เครดิต	ดอกเบี้ยค้างจ่าย	24,000 บาท
31 ธ.ค. 2550		
เดบิต	เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	24,000 บาท
เครดิต	ดอกเบี้ยค้างจ่าย	24,000 บาท
31 ธ.ค. 2551		
เดบิต	เจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	24,000 บาท
เครดิต	ดอกเบี้ยค้างจ่าย	24,000 บาท

คำอธิบาย ตามย่อหน้าที่ 15 กำหนดว่าหากเงื่อนไขที่ระบุไว้ได้เกิดแล้ว ลูกหนี้จะต้องนำจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นภายหลังไปลดมูลค่าตามบัญชีของหนี้ ทั้งนี้ต้องไม่เกินจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นทั้งสิ้นที่รวมไว้ใน

คำนวณจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ ตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 15 ซึ่งระบุให้รวมจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นไว้เท่าที่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการรับรู้กำไร ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้

ฉ) การเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

ตัวอย่างที่ 8 การเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้านลูกหนี้

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

20. การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา

เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2542 บริษัทได้ทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้หุ้นกู้จำนวน 1,000,000 บาท กับ ธนาคาร ก จำกัด ด้วยการชำระหนี้หุ้นกู้บางส่วน โดยการโอนที่ดินที่มีมูลค่าตามบัญชี 250,000 บาท และมีมูลค่ายุติธรรม 200,000 บาท และโอนหุ้นสามัญจำนวน 1,000 หุ้น ราคาตามมูลค่าหุ้นละ 10 บาท มีราคาตลาดหุ้นละ 12 บาท และธนาคาร ก จำกัด ยินยอมเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ในส่วนที่เหลือดังนี้

- ลดเงินต้นของหุ้นกู้เป็น 600,000 บาท
- ลดอัตราดอกเบี้ยจาก 15% เป็น 10%
- ยืดเวลาการชำระหนี้จากวันที่ 1 มกราคม 2542 เป็นวันที่ 31 ธันวาคม 2543

ในงวดบัญชีสิ้นสุด 31 ธันวาคม 2542 บริษัทมีผลขาดทุนจากการโอนสินทรัพย์ดังกล่าวจำนวน 50,000 บาท และมีกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้จำนวน 68,000 บาท (สุทธิจากภาษีเงินได้จำนวน 47,000 บาท) กำไรต่อหุ้นรวมทุกรายการที่เกิดจากการปรับโครงสร้างหนี้สุทธิจากภาษีเงินได้จำนวน 0.07 บาท

ตัวอย่างที่ 9 การเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้านเจ้าหนี้

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

15. การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา

บริษัททำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ในปี 2542 ดังนี้

รายการ	จำนวนราย	จำนวนหนี้ตามบัญชีก่อนปรับโครงสร้างหนี้ (ล้านบาท)
ลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้างหนี้ในปี 2542	182	3,700
ลูกหนี้ทั้งสิ้น	567	5,200

รายละเอียดเกี่ยวกับลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้างหนี้ มีดังนี้

รูปแบบการปรับโครงสร้าง	จำนวนราย	จำนวนหนี้ตามบัญชีก่อนปรับโครงสร้างหนี้ (ล้านบาท)	ชนิดของสินทรัพย์ที่รับโอน	มูลค่ายุติธรรม (ล้านบาท)
การโอนสินทรัพย์	57	1,500	ที่ดินและที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง	1,050
การโอนหุ้นทุนในลูกหนี้	67	800	หุ้นสามัญ	
การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้	58	1,400	-	
รวมทั้งสิ้น	182	3,700		

บริษัทมีลูกหนี้ซึ่งปรับโครงสร้างหนี้โดยการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้แล้วจำนวนทั้งสิ้น 1,000 ล้านบาท

บริษัทรับรู้รายได้ดอกเบี้ยรวม 57 ล้านบาท และได้รับชำระเงินต้นและดอกเบี้ยรวม 2,100 ล้านบาท ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน บริษัทสัญญาที่จะให้ลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างหนี้กู้เพิ่มอีกจำนวน 2,300 ล้านบาท

ในงวดบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2542 บริษัทมียอดคงค้างของบัญชีเงินลงทุนในลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างแล้วทั้งสิ้น 2,200 ล้านบาท ซึ่งในจำนวนดังกล่าวเป็นยอดคงค้างของบัญชีเงินลงทุนในลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ในระหว่างงวดจำนวน 95 ล้านบาท บริษัทมีขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ที่เกิดขึ้นในระหว่างปี 2542 จำนวน 1,000 ล้านบาท

หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนที่ ธปท. กำหนด*

คำแถลงการณ์

หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ไม่ครอบคลุมถึงการบัญชีสำหรับเงินลงทุนประเภทอื่นที่ไม่ใช่เงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน เช่น เงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน

หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้มีการปรับปรุงจากฉบับเดิม โดยปรับปรุงคำนิยามของมูลค่ายุติธรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้) และปรับปรุงการโอนเปลี่ยนประเภทเงินลงทุนจากเงินลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือการร่วมค่าไปเป็นเงินลงทุนประเภทอื่น และจากเงินลงทุนประเภทอื่นไปเป็นเงินลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือการร่วมค่า รวมถึงการนำการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตราสารหนี้และตราสารทุนนั้นกล่าวรวมไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 107 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) และตัดภาคผนวก

*ธปท. กำหนดหลักเกณฑ์โดยใช้หลักการของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 105 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

สารบัญ

จากย่อหน้าที่

วัตถุประสงค์	
ขอบเขต	1 - 2
คำนิยาม	3
รูปแบบของเงินลงทุน	4 - 5
ต้นทุนของเงินลงทุน	6 - 9
การจัดประเภทเงินลงทุน	10 - 22
การวัดมูลค่ายุติธรรม	23 - 25
มูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุน	26 - 31
เงินลงทุนชั่วคราว	26 - 29
เงินลงทุนระยะยาว	30 - 31
การด้อยค่าของเงินลงทุน	32 - 37
การด้อยค่าของตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด	32 - 34
การด้อยค่าของหลักทรัพย์เพื่อขาย	35 - 36
การด้อยค่าของเงินลงทุนทั่วไป	37
การจำหน่ายเงินลงทุน	38 - 39
การโอนเปลี่ยนประเภทเงินลงทุน	40 - 41
กำไรหรือขาดทุน	42 - 43
งบกระแสเงินสด	44
การเปิดเผยข้อมูล	45 - 47
การปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลง	48
วันถือปฏิบัติ	49

ข้อความที่พิมพ์ด้วยตัวอักษรหนา เอน ในหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ต้องอ่านควบคู่ไปกับข้อความอื่นที่เป็นคำอธิบายเพิ่มเติมและแนวทางปฏิบัติในหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ไม่ถือปฏิบัติกับรายการที่ไม่มีนัยสำคัญ

วัตถุประสงค์

หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติทางบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้ และตราสารทุนทุกประเภท ไม่ว่าเงินลงทุนนั้นจะเป็นเงินลงทุนชั่วคราว เงินลงทุนระยะยาว เงินลงทุนในความต้องการของตลาด หรือเงินลงทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาด นอกจากนี้หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ยังครอบคลุมถึงการปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับการด้อยค่าของเงินลงทุนดังกล่าว

ขอบเขต

- 1 **หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ได้กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเงินลงทุนที่เป็นตราสารหนี้และตราสารทุน**
- 2 หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ไม่ครอบคลุมถึง
 - 2.1 เกณฑ์การรับรู้รายได้ดอกเบี้ย ค่าสิทธิและเงินปันผลที่ได้รับจากเงินลงทุน (ดูมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 18 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง รายได้ (เมื่อมีการประกาศใช้) และ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาเช่า (เมื่อมีการประกาศใช้))
 - 2.2 การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อย (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง งบการเงินรวม (เมื่อมีการประกาศใช้) และมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 27 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง งบการเงินเฉพาะกิจการ (เมื่อมีการประกาศใช้))
 - 2.3 การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทร่วมและการร่วมค้า (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 11 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การร่วมกิจการ (เมื่อมีการประกาศใช้) และมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 28 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง เงินลงทุนในบริษัทร่วมและการร่วมค้า (เมื่อมีการประกาศใช้))
 - 2.4 การบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินธุรกิจเฉพาะด้านการลงทุน เช่น กองทุนรวม หรือกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ดูมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 106 เรื่อง การบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินธุรกิจเฉพาะด้านการลงทุน)
 - 2.5 การบัญชีเกี่ยวกับค่าความนิยม สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือสินทรัพย์อื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (ดูมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (เมื่อมีการประกาศใช้))
 - 2.6 การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าการเงินตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาเช่า (เมื่อมีการประกาศใช้)
 - 2.7 การบัญชีสำหรับกิจการประกันชีวิต (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาประกันภัย (เมื่อมีการประกาศใช้)) หรือเงินลงทุนของโครงการเงินบำนาญ บำนาญซึ่งเป็นหน่วยงานที่เสนอรายงานแยกจากกิจการที่เป็นนายจ้าง (ดูมาตรฐานการบัญชี

ฉบับที่ 26 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การบัญชีและการรายงานโครงการผลประโยชน์เมื่อออกจากงาน (เมื่อมีการประกาศใช้)

- 2.8 การบัญชีสำหรับการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ (คู่มือมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 2 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ (เมื่อมีการประกาศใช้))

คำนิยาม

3 คำศัพท์ที่ใช้ในหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้มีความหมายโดยเฉพาะ ดังนี้

เงินลงทุน	หมายถึง	สินทรัพย์ที่กิจการมีไว้เพื่อเพิ่มความมั่งคั่งให้กับกิจการ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของส่วนแบ่งที่จะได้รับ (เช่น ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ และเงินปันผล) ในรูปของราคาที่สูงขึ้น หรือ ในรูปของประโยชน์อย่างอื่นที่กิจการได้รับ (เช่น ประโยชน์ที่ได้รับจากความสัมพันธ์ทางการค้า) รายการต่อไปนี้ไม่ถือเป็นเงินลงทุน <ul style="list-style-type: none"> ก) สินค้าคงเหลือ ตามที่นิยามไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 2 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สินค้าคงเหลือ (เมื่อมีการประกาศใช้) ข) ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ที่ไม่ใช่ของสังหาริมทรัพย์ เพื่อการลงทุนตามที่นิยามไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (เมื่อมีการประกาศใช้) ค) อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน ตามที่นิยามไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 40 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน (เมื่อมีการประกาศใช้)
เงินลงทุนชั่วคราว	หมายถึง	เงินลงทุนที่กิจการตั้งใจจะถือไว้ไม่เกิน 1 ปี เงินลงทุนชั่วคราวรวมถึง หลักทรัพย์เพื่อค้า หลักทรัพย์เพื่อขาย เงินลงทุนทั่วไป และตราสารหนี้ที่จะครบกำหนดภายใน 1 ปี
เงินลงทุนระยะยาว	หมายถึง	เงินลงทุนที่กิจการตั้งใจจะถือไว้เกิน 1 ปี เงินลงทุนระยะยาวรวมถึง ตราสารทุนที่จัดประเภทเป็นหลักทรัพย์เพื่อขาย เงินลงทุนทั่วไป ตราสารหนี้ที่จัดประเภทเป็น

หลักทรัพย์เพื่อขายและตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด

หลักทรัพย์เพื่อค้า	หมายถึง	เงินลงทุนในตราสารหนี้ทุกชนิดหรือตราสารทุนในความต้องการของตลาดที่กิจการถือไว้โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่จะขายในอนาคตอันใกล้ ทำให้กิจการถือหลักทรัพย์นั้นไว้เป็นระยะเวลาสั้นๆ เพื่อหากำไรจากการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์ ดังนั้น หลักทรัพย์เพื่อค้าจึงมีอัตราผลตอบแทนสูง
หลักทรัพย์เพื่อขาย	หมายถึง	เงินลงทุนในตราสารหนี้ทุกชนิดหรือตราสารทุนในความต้องการของตลาดซึ่งไม่ถือเป็นหลักทรัพย์เพื่อค้า และในขณะเดียวกันไม่ถือเป็นตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดหรือเงินลงทุนในบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมการร่วมค้า หลักทรัพย์เพื่อขายสามารถแยกประเภทเป็นเงินลงทุนชั่วคราวหรือเงินลงทุนระยะยาว
เงินลงทุนทั่วไป	หมายถึง	เงินลงทุนในตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดทำให้กิจการไม่สามารถจัดประเภทเป็นหลักทรัพย์เพื่อค้าหรือหลักทรัพย์เพื่อขาย เงินลงทุนทั่วไปสามารถแยกประเภทเป็นเงินลงทุนชั่วคราวหรือเงินลงทุนระยะยาว
ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด	หมายถึง	เงินลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทตราสารหนี้ที่กิจการมีความตั้งใจแน่วแน่และมีความสามารถที่จะถือไว้จนครบกำหนดได้ก่อน
ตราสารทุน	หมายถึง	สัญญาที่แสดงว่าผู้ถือตราสารมีความเป็นเจ้าของในส่วนได้เสียคงเหลือของกิจการที่ไปลงทุน
ส่วนได้เสียคงเหลือ	หมายถึง	ส่วนได้เสียในสินทรัพย์ที่เหลืออยู่ของกิจการหลังจากหักหนี้สินทั้งสิ้นออกแล้ว
ตราสารหนี้	หมายถึง	สัญญาที่แสดงว่าผู้ออกตราสารมีภาระผูกพันทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะต้องจ่ายเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นให้แก่ผู้ถือตราสารตามจำนวนและเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้โดยชัดเจนหรือโดยปริยาย

มูลค่ายุติธรรม	หมายถึง	ราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้))
ราคาทุนตัดจำหน่าย	หมายถึง	ราคาทุนของตราสารหนี้ที่ได้มาหรือโอนมาตั้งแต่เริ่มแรกหักเงินต้นที่จ่ายคืน และบวกหรือหักค่าตัดจำหน่ายสะสมของส่วนต่างระหว่างราคาทุนเริ่มแรกกับมูลค่าที่ตราไว้ การตัดจำหน่ายส่วนต่างดังกล่าวต้องคำนวณโดยใช้วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงหรือวิธีอื่นที่ให้ผลไม่แตกต่างจากวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงอย่างมีนัยสำคัญ
วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง	หมายถึง	วิธีคำนวณหาอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงซึ่งเป็นอัตราคงที่ตลอดอายุของตราสารหนี้
อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง	หมายถึง	อัตราคิดลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่จะได้รับในอนาคตเท่ากับมูลค่าตามบัญชีของตราสารหนี้
หลักทรัพย์หรือเงินลงทุนในความต้องการของตลาด	หมายถึง	หลักทรัพย์หรือเงินลงทุนอื่นที่มีการซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องจึงทำให้สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมของหลักทรัพย์หรือเงินลงทุนนั้นได้ในทันที

รูปแบบของเงินลงทุน

- 4 กิจการถือเงินลงทุนไว้ด้วยเหตุผลที่ต่างกัน กิจการบางประเภท เช่น ธนาคารมีกิจกรรมการลงทุนซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในเรื่องการดำเนินงาน กิจการบางประเภทมีเงินลงทุนไว้เพื่อสะสมเงินทุนส่วนเกิน และกิจการบางประเภทมีเงินลงทุนไว้เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าหรือเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการค้า
- 5 เงินลงทุนบางชนิดมีเอกสารสิทธิในรูปของใบหุ้นหรือเอกสารอื่น ในขณะที่เงินลงทุนบางชนิดไม่มีเอกสารสิทธิ เงินลงทุนอาจอยู่ในรูปของเงินให้กู้ยืมที่ไม่ใช่หนี้การค้าระยะสั้นและระยะยาวหรืออยู่ในรูปของส่วนได้เสียในผลการดำเนินงานของกิจการอื่น เช่น หุ้นหุ้น ในหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้เงินลงทุนจึงหมายถึง เงินลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงิน โดยไม่รวมถึงเงินลงทุนในสินทรัพย์ชนิดอื่น เช่น ทอง เพชร หรือสินค้าเกษตรที่อยู่ในความต้องการของตลาด

ต้นทุนของเงินลงทุน

- 6 ต้นทุนของเงินลงทุนต้องรวมรายจ่ายโดยตรงทั้งสิ้นที่กิจการจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินลงทุนนั้น เช่น ราคาจ่ายซื้อเงินลงทุน ค่านายหน้า ค่าธรรมเนียมและค่าภาษีอากร ต้นทุนการทำรายการไม่รวมถึงส่วนเกินหรือส่วนลดของตราสารหนี้ ต้นทุนทางการเงิน ต้นทุนทางการบริหารและต้นทุนภายในที่ได้รับการแบ่งปันมา
- 7 หากกิจการได้เงินลงทุนทั้งหมดหรือบางส่วนมาด้วยการออกหุ้นทุนหรือหลักทรัพย์อื่นที่มีราคาตลาด รายจ่ายในการได้มาซึ่งเงินลงทุนคือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ที่ออกไม่ใช่ราคาหรือมูลค่าที่ตราไว้ (ดูย่อหน้า 23 ถึง 25) หากกิจการได้เงินลงทุนทั้งหมดหรือบางส่วนมาด้วยการแลกเปลี่ยนกับสินทรัพย์อื่น รายจ่ายในการได้มาซึ่งเงินลงทุนต้องกำหนดจากมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่นำไปแลก เว้นแต่จะมีหลักฐานชัดเจนว่ามูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนที่ได้มานั้นเป็นราคาที่เหมาะสมกว่า
- 8 ตามปกติ ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ และเงินปันผลที่เกิดจากเงินลงทุนจะถือเป็นรายได้ เนื่องจากกระแสเข้าดังกล่าวเป็นผลตอบแทนจากเงินลงทุน อย่างไรก็ตาม ในบางสถานการณ์กระแสเข้านั้นเป็นรายจ่าย กิจการได้รับคืนจากการจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินลงทุนและไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของรายได้ ตัวอย่างเช่น ดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นก่อนที่กิจการจะได้หุ้นกู้ที่ระบุอัตราดอกเบี้ยมาซึ่งดอกเบี้ยนั้นรวมอยู่ในราคาซื้อของหุ้น กู้ดังกล่าว ดอกเบี้ยจากหุ้นกู้ที่กิจการมีสิทธิได้รับในเวลาต่อมา ต้องปันส่วนให้กับช่วงเวลาก่อนและหลังการซื้อหุ้นกู้ กิจการต้องไม่รับรู้ดอกเบี้ยส่วนที่เป็นของช่วงเวลาก่อนการซื้อเป็นรายได้ สำหรับเงินปันผลที่กิจการได้จากตราสารทุนซึ่งประกาศจ่ายจากกำไรสุทธิก่อนการซื้อ กิจการต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับหุ้นกู้ที่ระบุอัตราดอกเบี้ย หากเป็นการยากที่กิจการจะปันส่วนเงินปันผลดังกล่าว กิจการต้องนำเงินปันผลทั้งจำนวนไปหักจากต้นทุนของเงินลงทุนหากเห็นชัดเจนว่าเงินปันผลนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการคืนทุน
- 9 ผู้ลงทุนต้องตัดจำหน่ายส่วนต่างระหว่างต้นทุนของเงินลงทุนกับมูลค่าที่ตราไว้ของเงินลงทุนในตราสารหนี้ (ส่วนลดหรือส่วนเกินจากการได้มาซึ่งเงินลงทุน) ตลอดระยะเวลา นับตั้งแต่วันที่ได้รับตราสารจนถึงวันครบกำหนดด้วยวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้ผลตอบแทนจากเงินลงทุนมีอัตราคงที่ จำนวนที่ตัดจำหน่ายของส่วนลดหรือส่วนเกินต้องนำไปลดหรือเพิ่มรายได้ประหนึ่งว่าเป็นดอกเบี้ยและบวกหรือหักจากมูลค่าตามบัญชีของตราสารหนี้ มูลค่าตามบัญชีที่เหลืออยู่ของเงินลงทุนถือเป็นต้นทุนของเงินลงทุนในขณะนั้น

การจัดประเภทเงินลงทุน

- 10 ณ วันที่กิจการได้มาซึ่งเงินลงทุน กิจการต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้
 - 10.1 จัดประเภทตราสารหนี้ทุกชนิดและตราสารทุนในความต้องการของตลาด ดังต่อไปนี้
 - 10.1.1 หลักทรัพย์เพื่อค้า
 - 10.1.2 หลักทรัพย์เพื่อขาย
 - 10.1.3 ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด
 - 10.2 จัดประเภทตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดเป็นเงินลงทุนทั่วไป
- ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน กิจการต้องทบทวนความเหมาะสมในการจัดประเภทเงินลงทุนที่แสดงไว้แต่เดิม

- 11 เงินลงทุนในตราสารทุนต้องจัดประเภทตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 10 เว้นแต่ว่าตราสารทุนนั้นเป็นเงินลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือการร่วมค้า
 - 12 ตามปกติการค้าหลักทรัพย์เป็นการที่กิจการเข้าทำการซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีสภาพซื้อขายคล่องและสามารถเปลี่ยนมือได้บ่อย ดังนั้น หลักทรัพย์เพื่ออ้างอิงหมายถึง หลักทรัพย์ที่กิจการถือไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการหากำไรจากการขึ้นลงของราคาในช่วงเวลาสั้นๆ โดยจัดรวมเป็นกลุ่มหลักทรัพย์ซึ่งกิจการจะจงใจถือไว้เพื่อค้า ทำให้หลักทรัพย์ในกลุ่มมีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าหลักทรัพย์ที่กิจการได้มาเป็นหลักทรัพย์เพื่อค้า ได้แก่ การที่กิจการทำการซื้อขายกลุ่มหลักทรัพย์อย่างสม่ำเสมอจนมีรูปแบบที่ชัดเจนว่าหลักทรัพย์ในกลุ่มมีการหมุนเวียนเพื่อหากำไรช่วงสั้นอย่างแน่นอน หลักทรัพย์ดังกล่าวแตกต่างจากหลักทรัพย์เพื่อขาย ซึ่งเป็นหลักทรัพย์ที่กิจการถือไว้เพื่อการอื่นโดยมิได้มีวัตถุประสงค์หลักที่จะค้าหลักทรัพย์นั้น แม้ว่ากิจการจะเต็มใจขายหลักทรัพย์ดังกล่าวทันทีที่โอกาสอำนวย ดังนั้นหลักทรัพย์ที่กิจการได้มาโดยไม่มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ต้องจัดประเภทเป็นหลักทรัพย์เพื่อขายในทันที
 - 13 กิจการจะจัดประเภทตราสารหนี้เป็นตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดก็ต่อเมื่อกิจการมีความตั้งใจแน่วแน่และมีความสามารถที่จะถือตราสารดังกล่าวไปจนครบกำหนด โดยที่กิจการจะไม่ขายตราสารดังกล่าวก่อนครบกำหนดหรือไม่โอนเปลี่ยนประเภทตราสารดังกล่าวเว้นแต่จะเกิดสถานการณ์ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 14 กิจการจะต้องทบทวนความตั้งใจที่จะถือตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดทุกรายการเพื่อโอนเปลี่ยนประเภทหากกิจการขายหรือโอนเปลี่ยนประเภทตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดรายการใดรายการหนึ่งซึ่งที่สถานการณ์ในย่อหน้าที่ 14 ไม่เกิดขึ้น
 - 14 การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ต่อไปนี้อาจทำให้กิจการต้องเปลี่ยนความตั้งใจที่จะถือตราสารหนี้ไปจนครบกำหนดโดยที่ไม่จำเป็นต้องทบทวนความตั้งใจที่จะถือตราสารหนี้รายการอื่นไปจนครบกำหนด การจำหน่ายหรือโอนเปลี่ยนประเภทตราสารหนี้ดังกล่าวจะไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่สม่ำเสมอกับการจัดประเภทที่ทำไว้เดิม
 - 14.1 มีหลักฐานที่แสดงว่าความน่าเชื่อถือของผู้ออกตราสารลดลงอย่างเป็นสาระสำคัญ
 - 14.2 มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายภาษีอากรซึ่งส่งผลให้มีการยกเลิกหรือลดข้อลดหย่อนทางภาษีอากรเกี่ยวกับดอกเบี้ยที่จะได้รับตราสารหนี้ ซึ่งกรณีนี้ไม่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีโดยทั่วไป
 - 14.3 มีการรวมกิจการหรือจำหน่ายกิจการที่สำคัญซึ่งทำให้กิจการต้องขายหรือโอนตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดเพื่อให้กิจการรักษาระดับความเสี่ยงในอัตราดอกเบี้ยหรือความเสี่ยงด้านเครดิตของกิจการไว้ดังเดิม
 - 14.4 มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่ส่งผลให้กิจการไม่สามารถถือเงินลงทุนบางชนิดไว้ในระดับที่กิจการเคยถือไว้ได้ ทำให้กิจการจำเป็นต้องจำหน่ายตราสารหนี้ดังกล่าว
 - 14.5 มีการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดหรือกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาระดับเงินทุนของกิจการทำให้กิจการต้องลดขนาดลงโดยการขายเงินลงทุนดังกล่าว
- นอกจากสถานการณ์ข้างต้น กิจการอาจไม่จำเป็นต้องทบทวนความตั้งใจหรือความสามารถที่จะถือตราสารหนี้รายการอื่นไปจนครบกำหนด หากกิจการต้องขายหรือโอนเปลี่ยนประเภทตราสารหนี้รายการหนึ่งเนื่องจากสถานการณ์ที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ ซึ่งสถานการณ์นี้เกิดจากเหตุการณ์ที่ไม่เป็นปกติสำหรับ

- กิจการหรือเกิดเหตุการณ์ที่เป็นเอกเทศและไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นอีก กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการขายหรือโอนเปลี่ยนแปลงประเภทตราสารหนี้ดังกล่าวตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 46
- 15 กิจการต้องไม่จัดประเภทตราสารหนี้เป็นตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดหากกิจการเพียงแต่ตั้งใจว่าจะถือตราสารหนี้ไปอย่างไม่มีกำหนด หรือจะถือไว้เพื่อขายภายใต้สถานการณ์ต่อไปนี้
- 15.1 อัตราดอกเบี้ยในตลาดของตราสารหนี้เปลี่ยนแปลงไปทำให้ความเสี่ยงในการชำระหนี้สูงขึ้น
 - 15.2 กิจการมีความจำเป็นต้องเพิ่มสภาพคล่อง ตัวอย่างเช่น มีผู้มาขอคืนเงินมัดจำ มีผู้ต้องการกู้เงินเป็นจำนวนมาก หรือกิจการต้องจ่ายค่าเรียกร้องจากกรมธรรม์ประกันภัย
 - 15.3 เงินลงทุนที่สามารถใช้ทดแทนตราสารหนี้ดังกล่าวมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นกว่า
 - 15.4 มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขและแหล่งที่มาของเงินทุน
 - 15.5 มีการเปลี่ยนแปลงในความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน
- 16 หากกิจการขายตราสารหนี้ในลักษณะตามข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ จะถือว่าการขายนั้นกระทำเมื่อครบกำหนด
- 16.1 กิจการขายตราสารหนี้เมื่อใกล้ถึงวันครบกำหนด หรือใกล้ถึงวันที่ผู้ออกตราสารสามารถใช้สิทธิไถ่ถอนก่อนครบกำหนดหากมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่ผู้ออกตราสารจะใช้สิทธิไถ่ถอนนั้น ซึ่งระยะเวลาจากวันที่ขายถึงวันครบกำหนดใกล้เคียงกันจนทำให้ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยไม่เป็นตัวแปรที่สำคัญในการกำหนดราคาของตราสารอีกต่อไป
 - 16.2 กิจการขายตราสารหนี้หลังจากที่ได้รับชำระเงินส่วนใหญ่ของเงินต้นที่คงค้างอยู่ ณ วันที่ได้ตราสารมา
- 17 หากกิจการลงทุนในตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาด กิจการต้องจัดประเภทของเงินลงทุนดังกล่าวตามลักษณะความสัมพันธ์ของกิจการที่มีต่อกิจการที่ไปลงทุน หากกิจการมีตราสารทุนอยู่ในความครอบครองเพียงพอที่จะทำให้กิจการมีสิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญต่อกิจการที่ไปลงทุน กิจการต้องจัดประเภทตราสารทุนนั้นเป็นเงินลงทุนในบริษัทร่วม (ดูมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 28 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง เงินลงทุนในบริษัทร่วมและการร่วมค้า (เมื่อมีการประกาศใช้)) หากกิจการมีตราสารทุนอยู่ในความครอบครองเพียงพอที่จะทำให้กิจการสามารถควบคุมกิจการที่ได้รับการลงทุน กิจการต้องจัดประเภทตราสารทุนนั้นเป็นเงินลงทุนในบริษัทย่อยและต้องจัดทำงบการเงินรวม (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง งบการเงินรวม (เมื่อมีการประกาศใช้)) และงบการเงินเฉพาะกิจการ (ดูมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 27 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง งบการเงินเฉพาะกิจการ (เมื่อมีการประกาศใช้)) หากกิจการมีตราสารทุนที่ทำให้กิจการมีส่วนได้เสียในสินทรัพย์สุทธิของการร่วมกิจการ กิจการต้องจัดประเภทตราสารทุนนั้นเป็นการร่วมค้า (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 11 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การร่วมกิจการ (เมื่อมีการประกาศใช้)) หากกิจการมีตราสารทุนอยู่ในครอบครองแต่ไม่มีความสัมพันธ์ถึงขั้นที่จะมีสิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญหรือไม่สามารถควบคุมกิจการที่ได้รับการลงทุนได้ หรือไม่มีการควบคุมร่วมในการงาน กิจการต้องจัดประเภทตราสารทุนนั้นเป็นเงินลงทุนทั่วไป
- 18 หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการปฏิบัติกับเงินลงทุนในหน่วยลงทุนของกองทุนรวมเช่นเดียวกับที่ปฏิบัติกับตราสารทุน หน่วยลงทุนในกองทุนรวมให้วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม (ดู

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้))

- 19 ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน หากกิจการแยกแสดงสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนในงบการเงิน กิจการต้องจัดประเภทเงินลงทุนตามย่อหน้าที่ 10 เป็นเงินลงทุนชั่วคราวหรือเงินลงทุนระยะยาว และต้องแสดงเงินลงทุนชั่วคราวเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนและแสดงเงินลงทุนระยะยาวเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน
- 20 กิจการต้องจัดประเภทเงินลงทุนในงบการเงินให้ถูกต้องอยู่เสมอ เงินลงทุนประเภทหลักทรัพย์เพื่อคำถือเป็นเงินลงทุนชั่วคราวที่ไม่สามารถจัดเป็นเงินลงทุนระยะยาวได้นอกจากจะมีการโอนเปลี่ยนประเภท ในทำนองเดียวกัน ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดซึ่งถือเป็นเงินลงทุนระยะยาวจะไม่สามารถจัดเป็นเงินลงทุนชั่วคราวได้นอกจากจะมีการโอนเปลี่ยนประเภทหรือกำลังจะครบกำหนดภายใน 1 ปี อย่างไรก็ตาม เงินลงทุนประเภทหลักทรัพย์เพื่อขายหรือเงินลงทุนทั่วไปสามารถจัดประเภทเป็นได้ทั้งเงินลงทุนชั่วคราวหรือเงินลงทุนระยะยาว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเวลาที่กิจการตั้งใจจะถือเงินลงทุนไว้หรืออายุตามสัญญาของเงินลงทุนเอง
- 21 ตามปกติกิจการต้องจัดประเภทตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดเป็นเงินลงทุนทั่วไประยะยาว กิจการจะจัดประเภทหรือโอนเปลี่ยนประเภทตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดเป็นเงินลงทุนทั่วไประยะสั้นได้ก็ต่อเมื่อกิจการมีการตกลงหรือเจรจาถึงขั้นตกลงซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนตราสารทุนดังกล่าวกับบุคคลหรือกิจการอื่น ซึ่งมีผลทำให้กิจการมั่นใจว่าจะครอบครองตราสารทุนนั้นไม่เกิน 1 ปีหลังจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน
- 22 ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน กิจการที่ไม่ต้องแยกแสดงสินทรัพย์เป็นประเภทหมุนเวียนและไม่หมุนเวียนในงบการเงินยังคงต้องจัดประเภทเงินลงทุนตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 10

การวัดมูลค่ายุติธรรม

- 23 มูลค่ายุติธรรม เป็นราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติในตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) ณ วันที่วัดมูลค่าภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด (ราคาขายหรือโอนออก (exit price)) โดยไม่คำนึงว่าราคาดังกล่าวจะสังเกตได้โดยตรงหรือได้จากการประมาณการโดยใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าวิธีอื่น (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้)) กิจการต้องวัดมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้)
- 24 (ย่อหน้านี้ไม่ใช่)
- 25 (ย่อหน้านี้ไม่ใช่)

มูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุน

เงินลงทุนชั่วคราว

- 26 กิจการต้องแสดงเงินลงทุนที่จัดประเภทเป็นเงินลงทุนชั่วคราวในงบแสดงฐานะการเงิน ดังต่อไปนี้
- 26.1 หลักทรัพย์เพื่อค้าและหลักทรัพย์เพื่อขายต้องแสดงในงบแสดงฐานะการเงินด้วยมูลค่ายุติธรรม
- 26.2 เงินลงทุนทั่วไปต้องแสดงในงบแสดงฐานะการเงินด้วยราคาทุน
- 26.3 ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดซึ่งจะครบกำหนดภายใน 1 ปีต้องแสดงในงบแสดงฐานะการเงิน ด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย
- 27 เงินลงทุนชั่วคราวรวมถึง ตราสารหนี้และตราสารทุนที่อยู่ในความต้องการของตลาด ตราสารดังกล่าวสามารถจัดประเภทเป็นหลักทรัพย์เพื่อค้าและหลักทรัพย์เพื่อขาย กิจการต้องแสดงหลักทรัพย์เพื่อค้าและหลักทรัพย์เพื่อขายในงบแสดงฐานะการเงิน ด้วยมูลค่ายุติธรรม โดยไม่ต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดจากการขายเงินลงทุนนั้น ส่วนตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดถือเป็นเงินลงทุนทั่วไป กิจการจะจัดประเภทเงินลงทุนทั่วไปเป็นเงินลงทุนชั่วคราวก็ต่อเมื่อกิจการมีการตกลงหรือเจรจาถึงขั้นตกลงซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนตราสารดังกล่าวกับบุคคลหรือกิจการอื่น เงินลงทุนทั่วไปที่จัดประเภทเป็นเงินลงทุนชั่วคราวต้องแสดงในงบแสดงฐานะการเงิน ด้วยราคาทุนปรับลดด้วยการด้อยค่าที่เกิดขึ้น ตามปกติตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดถือเป็นเงินลงทุนระยะยาว เว้นแต่เมื่อตราสารหนี้ดังกล่าวกำลังจะครบกำหนดภายใน 1 ปีนับตั้งแต่วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน กิจการต้องจัดประเภทตราสารหนี้ที่จะครบกำหนดดังกล่าวเป็นเงินลงทุนชั่วคราวและต้องแสดงด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย
- 28 กิจการต้องบันทึกการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของหลักทรัพย์เพื่อค้าเป็นรายการกำไรหรือรายการขาดทุนในกำไรหรือขาดทุนทันทีในงวดนั้น และต้องบันทึกการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของหลักทรัพย์เพื่อขายเป็นรายการแยกต่างหากในองค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้นของเจ้าของจนกระทั่งกิจการจำหน่ายหลักทรัพย์จึงบันทึกการเปลี่ยนแปลงมูลค่านั้นในกำไรหรือขาดทุน การเปลี่ยนมูลค่าของเงินลงทุนคือ ส่วนต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุนกับมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนนั้น
- 29 กิจการต้องบันทึกส่วนต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรมของหลักทรัพย์เพื่อค้าเป็นรายการกำไรหรือขาดทุนโดยทันที ผลกำไรและผลขาดทุนของหลักทรัพย์เพื่อค้าทุกรายการให้นำมารวม เพื่อแสดงเป็นกำไรหรือขาดทุน กิจการต้องบันทึกส่วนต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรมของหลักทรัพย์เพื่อขายเป็นรายการแยกต่างหากภายใต้องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้นของเจ้าของจนกระทั่งกิจการจำหน่ายหรือส่วนเกินทุนหรือส่วนต่ำกว่าทุนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของเงินลงทุน ซึ่งกิจการตั้งพักไว้จนกระทั่งได้จำหน่ายหลักทรัพย์จึงจะรับรู้ส่วนต่างนั้นในกำไรหรือขาดทุน กิจการสามารถบันทึกปรับมูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุนให้เท่ากับมูลค่ายุติธรรมโดยใช้บัญชีค่าเผื่อการปรับมูลค่าของเงินลงทุน กิจการจะบันทึกส่วนต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนทั่วไปและตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดก็ต่อเมื่อกิจการขายเงินลงทุนหรือเมื่อเงินลงทุนนั้นด้อยค่า ในทั้งสองกรณี กิจการต้องบันทึกส่วนต่างดังกล่าวในกำไรหรือขาดทุนทันที

เงินลงทุนระยะยาว

- 30 กิจการต้องแสดงเงินลงทุนที่จัดประเภทเป็นเงินลงทุนระยะยาวในงบแสดงฐานะการเงิน และรับรู้มูลค่าที่เปลี่ยนแปลงไป ดังต่อไปนี้
- 30.1 เงินลงทุนในตราสารหนี้
- 30.1.1 หลักทรัพย์เพื่อขายต้องแสดงในงบแสดงฐานะการเงิน ด้วยมูลค่ายุติธรรม และรับรู้มูลค่าที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นรายการแยกต่างหากในองค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้นของเจ้าของจนกระทั่งกิจการจำหน่ายเงินลงทุนนั้นจึงบันทึกมูลค่าที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าวในกำไรหรือขาดทุน
- 30.1.2 ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดต้องแสดงในงบแสดงฐานะการเงินด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย
- 30.2 เงินลงทุนในตราสารทุนในความต้องการของตลาดซึ่งถือเป็นหลักทรัพย์เพื่อขายต้องปฏิบัติตามข้อ 30.1.1
- 30.3 เงินลงทุนในตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาดถือเป็นเงินลงทุนทั่วไปที่ต้องแสดงในงบแสดงฐานะการเงิน ด้วยราคาทุน
- กิจการต้องปฏิบัติตามย่อหน้าที่ 32 ถึง 37 ในเรื่องเกี่ยวกับการด้อยค่าของเงินลงทุนระยะยาวโดยพิจารณาการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของเงินลงทุนเป็นแต่ละรายการ
- 31 ตามปกติ เงินลงทุนระยะยาวแต่ละรายการมีความสำคัญต่อกิจการผู้ลงทุน ดังนั้น กิจการจึงต้องพิจารณาการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของเงินลงทุนระยะยาวเป็นแต่ละรายการเพื่อดูความเหมาะสมของมูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุนนั้น

การด้อยค่าของเงินลงทุน

การด้อยค่าของตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด

- 32 ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดจะด้อยค่าเมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะไม่สามารถเรียกเก็บเงินต้นหรือดอกเบี้ยทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่ระบุไว้ในสัญญาได้ รายการขาดทุนจากการด้อยค่าของตราสารหนี้ดังกล่าว คือ ผลต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับจากตราสารหนี้ซึ่งคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงตามสัญญาเดิม
- 33 กิจการต้องบันทึกรายการขาดทุนจากการด้อยค่าของตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดในกำไรหรือขาดทุนทันทีที่เงินลงทุนเกิดการด้อยค่าและต้องรับรู้รายได้ดอกเบี้ยในเวลาต่อมาด้วยอัตราคิดลดที่ใช้ในการคำนวณมูลค่าปัจจุบันของตราสารหนี้
- 34 กิจการอาจคำนวณรายการขาดทุนจากการด้อยค่าของเงินลงทุนเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มของตราสารหนี้ที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ กิจการอาจกำหนดรายการขาดทุนจากการด้อยค่าโดยใช้ราคาตลาดของตราสารหนี้ (ราคาขายสุทธิ) หรือราคายุติธรรมของหลักประกัน (มูลค่าจากการใช้) หากกิจการคาดว่าหลักประกันที่มีอยู่จะเป็นแหล่งชำระหนี้เพียงแหล่งเดียวของตราสารหนี้ดังกล่าว หากในเวลาต่อมา

กิจการพบว่ารายการขาดทุนจากการด้อยค่าของเงินลงทุนที่ได้รับรู้ในงวดก่อนได้หมดไปหรือลดลง
กิจการต้องบันทึกเพิ่มมูลค่าของเงินลงทุนดังกล่าว ได้เท่าที่ไม่เกินราคาทุนตัดจำหน่ายที่ควรเป็น หาก
กิจการไม่เคยบันทึกรายการขาดทุนจากการด้อยค่ามาเลยในงวดก่อนๆ กิจการต้องบันทึกรายการ
ขาดทุนจากการด้อยค่าในกำไรหรือขาดทุนทันทีที่เกิดขึ้น หลังจากที่ยกการปรับมูลค่าของตราสารหนี้ที่จะ
ถือจนครบกำหนดให้เท่ากับมูลค่าปัจจุบันตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 32 กิจการต้องรับรู้รายได้ดอกเบี้ย
จากตราสารหนี้โดยใช้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงตามสัญญาเดิม

การด้อยค่าของหลักทรัพย์เพื่อขาย

- 35 กิจการต้องบันทึกการด้อยค่าของหลักทรัพย์เพื่อขายทันทีที่มีหลักฐานสนับสนุนว่าหลักทรัพย์นั้น
ด้อยค่า โดยการกลับบัญชีส่วนต่ำกว่าทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของหลักทรัพย์เพื่อขายที่แสดง
อยู่ในองค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้เป็นเจ้าของเป็นรายการขาดทุนจากการด้อยค่าในกำไรหรือขาดทุน
ทันทีที่เกิดขึ้น เว้นแต่กิจการเคยบันทึกส่วนเกินทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าไว้ในองค์ประกอบอื่นของ
ส่วนของผู้เจ้าของ กิจการต้องกลับบัญชีส่วนเกินทุนดังกล่าวในการบันทึกลดมูลค่าเงินลงทุนก่อนที่จะ
บันทึกรายการขาดทุนจากการด้อยค่าในกำไรหรือขาดทุน
- 36 หลักฐานสนับสนุนว่าหลักทรัพย์เพื่อขายเกิดการด้อยค่า มีดังต่อไปนี้
- 36.1 กิจการที่ออกหลักทรัพย์กำลังประสบปัญหาทางการเงิน
 - 36.2 กิจการที่ออกหลักทรัพย์ผิดนัดชำระหนี้หรือผิดเงื่อนไขในสัญญา
 - 36.3 มีความเป็นไปได้สูงที่กิจการผู้ออกหลักทรัพย์จะล้มละลายหรือฟื้นฟูกิจการ
 - 36.4 หลักทรัพย์นั้นไม่มีการซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องอีกต่อไปเนื่องจากปัญหาทางการเงิน

การด้อยค่าของเงินลงทุนทั่วไป

- 37 กิจการต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 36 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การด้อยค่าของ
สินทรัพย์ (เมื่อมีการประกาศใช้) เพื่อบันทึกการด้อยค่าของเงินลงทุนทั่วไป

การจำหน่ายเงินลงทุน

- 38 ในการจำหน่ายเงินลงทุน กิจการต้องบันทึกผลต่างระหว่างสิ่งตอบแทนสุทธิที่ได้รับกับมูลค่าตาม
บัญชีของเงินลงทุนเป็นกำไรหรือขาดทุนทันทีที่เกิดรายการ กิจการต้องบันทึกกลับบัญชี
ทุกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนที่จำหน่ายเพื่อรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน เช่น ส่วนเกินทุนจาก
การเปลี่ยนแปลงมูลค่าเงินลงทุน
- 39 หากกิจการจำหน่ายเงินลงทุนเพียงบางส่วน มูลค่าตามบัญชีต่อหน่วยที่ใช้ในการบันทึกกำไรหรือ
ขาดทุนของเงินลงทุนชนิดเดียวกันต้องคำนวณโดยใช้วิธีถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักหรือวิธีเข้าก่อนออก
ก่อน

การโอนเปลี่ยนประเภทเงินลงทุน

40 กิจการต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการโอนเปลี่ยนเงินลงทุนจากประเภทหนึ่งไปเป็นอีกประเภทหนึ่งดังต่อไปนี้

40.1 การโอนเปลี่ยนเงินลงทุนในตราสารทุนในความต้องการของตลาดและตราสารหนี้

40.1.1 สำหรับการโอนเปลี่ยนหลักทรัพย์เพื่อค่าไปเป็นเงินลงทุนประเภทอื่น กิจการต้องใช้มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอนในการบันทึกบัญชีและรับรู้ผลต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรม ณ วันนั้นในกำไรหรือขาดทุนทันที

40.1.2 สำหรับการโอนเปลี่ยนเงินลงทุนประเภทอื่นไปเป็นหลักทรัพย์เพื่อค่า กิจการต้องใช้มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอนในการบันทึกบัญชีและรับรู้ผลต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรม ณ วันนั้น พร้อมทั้งกลับบัญชีทุกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนที่โอนเปลี่ยนในกำไรหรือขาดทุนทันที

40.1.3 สำหรับตราสารหนี้ที่โอนเปลี่ยนจากหลักทรัพย์เพื่อขายไปเป็นตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด กิจการต้องใช้มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอนในการบันทึกบัญชีและปรับปรุงส่วนเกินทุนหรือส่วนต่ำกว่าทุนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของเงินลงทุนด้วยผลต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอน ส่วนเกินทุนหรือส่วนต่ำกว่าทุนดังกล่าวยังคงแสดงเป็นรายการแยกต่างหากในองค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น และต้องตัดจำหน่ายตลอดอายุที่เหลืออยู่ของตราสารหนี้ ในลักษณะเดียวกันกับการตัดจำหน่ายส่วนเกินหรือส่วนลดของตราสารหนี้โดยใช้วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงหรือวิธีอื่นที่ให้ผลไม่แตกต่างกัน

40.1.4 สำหรับการโอนเปลี่ยนตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดไปเป็นหลักทรัพย์เพื่อขาย กิจการต้องใช้มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอนในการบันทึกบัญชีและรับรู้ผลต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอนเป็นรายการแยกต่างหากในองค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น

40.1.5 สำหรับตราสารทุนที่โอนเปลี่ยนจากหลักทรัพย์เพื่อขายไปเป็นเงินลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทร่วม การร่วมค้าหรือเงินลงทุนทั่วไป ในงบการเงินเฉพาะกิจการ กิจการต้องกลับรายการทุกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์เพื่อขายพร้อมทั้งใช้มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่โอนถือเป็นราคาทุนและรับรู้กำไรขาดทุนจากการปรับมูลค่ายุติธรรมไปยังกำไรหรือขาดทุน

40.1.6 สำหรับตราสารทุนที่โอนเปลี่ยนจากเงินลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทร่วม การร่วมค้าหรือเงินลงทุนทั่วไป ไปเป็นหลักทรัพย์เพื่อขาย กิจการต้องใช้มูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุนที่เหลืออยู่ ณ วันที่โอนในการบันทึกบัญชีในงบการเงินเฉพาะกิจการ และวัดมูลค่าเงินลงทุนที่เหลืออยู่เป็นหลักทรัพย์เพื่อขาย ด้วยมูลค่ายุติธรรม ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

40.2 การโอนเปลี่ยนตราสารทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาด

40.2.1 สำหรับการโอนเปลี่ยนเงินลงทุนทั่วไปที่จัดประเภทเป็นเงินลงทุนระยะยาวไปเป็นเงินลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือการร่วมค้า กิจการต้องใช้มูลค่าตามบัญชี ณ วันที่โอนในการบันทึกบัญชีในงบการเงินเฉพาะกิจการ

40.2.2 สำหรับการโอนเปลี่ยนเงินลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือการร่วมค่าไปเป็นเงินลงทุนทั่วไปที่จัดประเภทเป็นเงินลงทุนระยะยาว กิจการต้องใช้มูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุนที่เหลืออยู่ ณ วันที่โอนในการบันทึกบัญชีในงบการเงินเฉพาะกิจการ หากเงินลงทุนส่วนที่จำหน่ายไปมีราคาขายต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชี กิจการต้องพิจารณาว่าเงินลงทุนส่วนที่เหลือด้อยค่าหรือไม่เพื่อรับรู้รายการขาดทุนจากการด้อยค่า

- 41 ตามปกติ การโอนเปลี่ยนเงินลงทุนจากประเภทหนึ่งไปเป็นอีกประเภทหนึ่งจะไม่เกิดขึ้นบ่อย เนื่องจากกิจการต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการถือเงินลงทุนนับตั้งแต่เริ่มแรกที่ได้เงินลงทุนมา หากกิจการไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนกิจการต้องจัดประเภทเงินลงทุนนั้นเป็นหลักทรัพย์เผื่อขายในทันที อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ที่เปลี่ยนไปอาจทำให้กิจการต้องโอนเปลี่ยนประเภทเงินลงทุน การโอนเปลี่ยนประเภทเงินลงทุนบางประเภทต้องมีหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ เช่น การโอนเปลี่ยนระหว่างหลักทรัพย์เพื่อค้าและหลักทรัพย์เผื่อขายต้องมีหลักฐานสนับสนุนในเวลาต่อมาว่ากิจการได้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การโอนเปลี่ยนเงินลงทุนทั่วไปจากประเภทระยะยาวมาเป็นประเภทชั่วคราวสามารถทำได้หากกิจการมีหลักฐานว่าจะจำหน่ายเงินลงทุนนั้นในอนาคตอันใกล้ (ดูย่อหน้าที่ 21) ส่วนการโอนเปลี่ยนเงินลงทุนทั่วไปจากประเภทชั่วคราวไปเป็นประเภทระยะยาวนั้นยากที่จะเกิดขึ้นในทางปฏิบัติ

กำไรหรือขาดทุน

42 รายการต่อไปนี้ต้องรวมอยู่ในกำไรหรือขาดทุนสำหรับงวด

- 42.1 รายได้ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ และเงินปันผลที่เกิดจากเงินลงทุนชั่วคราวและเงินลงทุนระยะยาว (ดูย่อหน้าที่ 29 ถึง 34 ของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 18 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง รายได้ (เมื่อมีการประกาศใช้))
- 42.2 รายการกำไรหรือรายการขาดทุนสุทธิจากการจำหน่ายเงินลงทุนชั่วคราวและเงินลงทุนระยะยาวที่คำนวณตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 38 ถึง 39
- 42.3 รายการกำไรหรือรายการขาดทุนสุทธิที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนชั่วคราว
- 42.4 รายการกำไรหรือรายการขาดทุนจากการโอนเปลี่ยนประเภทเงินลงทุน
- 42.5 รายการขาดทุนจากการด้อยค่า

- 43 หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้มีได้กำหนดวิธีการรับรู้รายได้ที่เกิดจากเงินลงทุน อย่างไรก็ตาม กิจการต้องรับรู้รายได้จากเงินลงทุนในกำไรหรือขาดทุนแต่ละงวดตามปกติโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงแม้ว่ามูลค่าของเงินลงทุนจะเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่ารายได้นั้นจะเป็นเงินปันผล หรือดอกเบี้ยรับซึ่งรวมค่าตัดจำหน่ายของส่วนเกินหรือส่วนลดที่มีอยู่ของเงินลงทุน ส่วนรายการกำไรหรือรายการขาดทุนที่เกิดขึ้นจากการจำหน่ายเงินลงทุนต้องบันทึกในกำไรหรือขาดทุนทันที

งบกระแสเงินสด

- 44 (ย่อหน้านี้ไม่ใช่)

การเปิดเผยข้อมูล

- 45 - 47 (ย่อหน้าเหล่านี้ไม่ใช่)

การปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลง

- 48 กิจการต้องถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ โดยการปรับย้อนหลังตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและข้อผิดพลาด (เมื่อมีการประกาศใช้) ทั้งนี้ในกรณีที่กิจการมีการเปลี่ยนแปลงส่วนได้เสียในความเป็นเจ้าของจนสูญเสียการควบคุมหรือไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อผู้ได้รับการลงทุน กิจการอาจถือเสมือนว่ามูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนนั้น ณ วันต้นงวดปี 2560 เป็นราคาทุนของเงินลงทุนนั้น (กรณีที่กิจการนำมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มาใช้เป็นครั้งแรกในปี 2560)

วันถือปฏิบัติ

- 49 หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นไป ทั้งนี้สนับสนุนให้นำไปใช้ก่อนวันถือปฏิบัติ หากกิจการถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้สำหรับงวดก่อนวันที่มีผลบังคับใช้ กิจการต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย

หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินธุรกิจเฉพาะด้านการลงทุนที่ ropic. กำหนด*

คำแถลงการณ์

หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้เป็นไปตามแนวปฏิบัติทางบัญชีและการสอบบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินธุรกิจเฉพาะด้านการลงทุนซึ่งยอมรับกันในประเทศสหรัฐอเมริกา (Audit and Accounting Guide for Audits of Investment Companies – Proposed 1998) ของ AICPA (American Institute of Certified Public Accountants) โดยมีเนื้อหาคำแนะนำสำคัญไม่แตกต่างกัน

*ropic. กำหนดหลักเกณฑ์โดยใช้หลักการของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 106 เรื่อง การบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินธุรกิจเฉพาะด้านการลงทุน โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

วัตถุประสงค์	
ขอบเขต	1-2
คำนิยาม	3
รูปแบบของเงินลงทุน	4
การรับรู้เงินลงทุนเมื่อเริ่มแรก	5-12
วิธีวัดค่าเงินลงทุน	13-35
เงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์	28-29
สินทรัพย์ทางการเงิน	30
การด้อยค่าของเงินลงทุน	31
การจำหน่ายเงินลงทุน	32-35
การบัญชีสำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียในสินทรัพย์สุทธิเป็นหน่วยลงทุน	36-54
การคำนวณมูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วย	37-43
การบัญชีสำหรับส่วนของผู้ถือหน่วยลงทุน	44-49
กิจการลงทุนที่มีหน่วยลงทุนหลายประเภท	50-51
บัญชีปรับสมดุล	52-53
การแบ่งปันส่วนทุนให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุน	54
การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย	55-70
การรับรู้รายได้จากเงินลงทุน	55-65
การรับรู้ค่าใช้จ่าย	66-70
การนำเสนองบการเงิน	71-72
ส่วนประกอบของงบการเงิน	71-72
การแสดงรายการในงบดุล	73-76
การแสดงรายการในงบประกอบรายละเอียดเงินลงทุน	77
การแสดงรายการในงบกำไรขาดทุน	78-81
การแสดงรายการในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ	82
การแสดงรายการในงบกระแสเงินสด	83-86
ข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ	87-88
การเปิดเผยข้อมูล	89-102
การปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลง	103
วันถือปฏิบัติ	104

หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ประกอบด้วยข้อความที่พิมพ์ด้วยตัวอักษรหนา เอน และข้อความที่พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติซึ่งถือเป็นคำอธิบายเพิ่มเติม หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ต้องนำมาถือปฏิบัติกับการรับรู้และการรับรู้และการวัดมูลค่ารายการบัญชีทุกรายการที่มีนัยสำคัญและที่ไม่มีนัยสำคัญ และต้องนำมาถือปฏิบัติกับการเปิดเผยข้อมูลของรายการบัญชีที่มีนัยสำคัญ

วัตถุประสงค์

หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดวิธีปฏิบัติทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลของกิจการที่ดำเนินธุรกิจเฉพาะด้านการลงทุน เช่น กองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นต้น

ขอบเขต

- 1 หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ให้ใช้ปฏิบัติกับกิจการทุกประเภทที่ดำเนินธุรกิจด้านการลงทุน เว้นแต่กิจการนั้นจะเป็นบริษัทใหญ่ตามคำนิยามที่กำหนดขึ้นโดยมาตรฐานการบัญชี เรื่อง งบการเงินรวมและการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อย
- 2 กิจการลงทุนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้โดยไม่อ้างอิงถึงมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่นในเรื่องที่หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้กำหนดไว้ ส่วนเรื่องหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ไม่ได้กำหนดไว้ กิจการลงทุนต้องนำวิธีปฏิบัติทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นมาถือปฏิบัติโดยต้องปฏิบัติตามรายการทุกรายการทั้งที่มีนัยสำคัญและไม่มีนัยสำคัญ

คำนิยาม

- 3 คำศัพท์ที่ใช้ในหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้มีความหมายโดยเฉพาะ ดังนี้

กิจการลงทุน	หมายถึง	กิจการทุกประเภทที่ดำเนินธุรกิจด้านการลงทุน
เงินลงทุน	หมายถึง	สินทรัพย์ที่ไว้เพื่อเพิ่มความมั่งคั่งให้กับกิจการลงทุนไม่ว่าจะอยู่ในรูปของผลประโยชน์ที่จะได้รับ (เช่น ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ เงินปันผลและค่าเช่า) หรือในรูปของราคาที่สูงขึ้น รายการต่อไปนี้ไม่ถือเป็นเงินลงทุน <ol style="list-style-type: none"> ก) สินค้าคงเหลือ ตามที่นิยามไว้ในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง สินค้าคงเหลือ ข) ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่ไม่เป็นเงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์
เงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์	หมายถึง	ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่กิจการลงทุนถือไว้เพื่อการลงทุน โดยที่กิจการลงทุนหรือกิจการอื่นในกลุ่มกิจการเดียวกันมิได้ครอบครองพื้นที่ส่วนใหญ่ของสินทรัพย์เพื่อใช้เอง หรือเพื่อใช้ในการดำเนินงานของกิจการลงทุนหรือกิจการอื่นในกลุ่มกิจการเดียวกัน

ส่วนได้เสีย	หมายถึง	ส่วนได้เสียในสินทรัพย์สุทธิของกิจการลงทุนซึ่งเป็นของผู้ลงทุนตามข้อกำหนดการเป็นเจ้าของของกิจการลงทุนนั้น
หน่วยลงทุนที่ถือโดยบุคคลภายนอก	หมายถึง	หน่วยลงทุนที่ออกจำหน่ายในขณะนั้น หักหน่วยลงทุนที่ได้รับคืน
หน่วยลงทุนที่ได้รับคืน	หมายถึง	หน่วยลงทุนที่กิจการลงทุนจำหน่ายไปแล้ว แต่ในปัจจุบันได้รับคืนมาไว้ในครอบครอง
ตราสารทุน	หมายถึง	สัญญาที่แสดงว่าผู้ถือตราสารมีความเป็นเจ้าของในส่วนได้เสียคงเหลือของกิจการที่ไปลงทุน
ส่วนได้เสียคงเหลือ	หมายถึง	ส่วนได้เสียในสินทรัพย์ที่เหลืออยู่ของกิจการที่ไปลงทุนหลังจากหักหนี้สินทั้งสิ้นออกแล้ว
ตราสารหนี้	หมายถึง	สัญญาที่แสดงว่าผู้ออกตราสารมีภาระผูกพันทั้งทางตรงหรือทางอ้อมที่จะต้องจ่ายเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นให้แก่ผู้ถือตราสารตามจำนวนและเงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยชัดเจนหรือโดยปริยาย
สินทรัพย์ทางการเงิน	หมายถึง	สินทรัพย์ ต่อไปนี้ ก) เงินสด ข) สิทธิตามสัญญาที่จะได้รับเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นจากกิจการอื่น ค) สิทธิตามสัญญาที่จะแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินของกิจการกับเครื่องมือทางการเงินของกิจการอื่นภายใต้เงื่อนไขที่จะเป็นประโยชน์ต่อกิจการ ง) ตราสารทุนของกิจการอื่น
เครื่องมือทางการเงิน	หมายถึง	สัญญาใด ๆ ที่ทำให้ทั้งสินทรัพย์ทางการเงินของกิจการหนึ่ง และหนี้สินทางการเงินหรือตราสารทุนของอีกกิจการหนึ่งเพิ่มขึ้น
มูลค่ายุติธรรม	หมายถึง	จำนวนเงินที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงเปลี่ยนสินทรัพย์กันในขณะที่ทั้งสองฝ่ายมีความรอบรู้และเต็มใจในการแลกเปลี่ยน และสามารถต่อรองราคากันได้อย่างเป็นอิสระในลักษณะของผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน
ราคาตลาด	หมายถึง	จำนวนเงินที่กิจการลงทุนสามารถได้รับจากการขายเงินลงทุนในตลาด
ตลาดหลัก	หมายถึง	ตลาดที่ตราสารหรือสินทรัพย์มีการกระจายขายโดยรวมในสัดส่วนที่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับตลาดอื่นในสภาพปกติ สัดส่วนดังกล่าวต้องเป็น

		สัดส่วนของจำนวนตราสารที่จำหน่ายอยู่ในตลาดเทียบกับจำนวนตราสารที่ออกจำหน่ายทั้งสิ้น
ตลาดซื้อขายคล่อง	หมายถึง	ตลาดที่มีคุณสมบัติทุกข้อดังต่อไปนี้ ก) รายการที่ซื้อขายในตลาดต้องมีลักษณะเหมือนกัน ข) ต้องมีผู้เต็มใจซื้อและขายตลอดเวลาทำการ ค) ต้องเปิดเผยราคาต่อสาธารณชน
ราคาทุนตัดจำหน่าย	หมายถึง	ราคาทุนของตราสารหนี้ที่ได้มาหรือโอนมาตั้งแต่เริ่มแรกหักเงินต้นที่จ่ายคืน และบวกหรือหักค่าตัดจำหน่ายสะสมของส่วนต่างระหว่างราคาทุนเริ่มแรกกับมูลค่าที่ตราไว้ การตัดจำหน่ายส่วนต่างดังกล่าวต้องคำนวณโดยใช้วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงหรือวิธีอื่นที่ให้ผลไม่แตกต่างจากวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงอย่างมีนัยสำคัญ
วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง	หมายถึง	วิธีคำนวณหาอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงซึ่งเป็นอัตราคงที่ตลอดอายุของตราสารหนี้
อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง	หมายถึง	อัตราคิดลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่จะได้รับในอนาคตเท่ากับราคาตามบัญชีของตราสารหนี้
รายการระหว่างกิจการลงทุนกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	หมายถึง	รายการระหว่างกิจการลงทุนกับบุคคลหรือกิจการต่อไปนี้ ก) ผู้ลงทุนรายใหญ่ในกิจการลงทุน ข) ฝ่ายบริหาร ค) สามีหรือภริยาหรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของฝ่ายบริหาร ง) บุคคลหรือกิจการใกล้ชิด
ผู้ลงทุนรายใหญ่ในกิจการลงทุน	หมายถึง	บุคคลหรือกิจการที่ลงทุนในส่วนได้เสียของกิจการลงทุนตั้งแต่ร้อยละ 10 ของส่วนได้เสียทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียงไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม
บุคคลหรือกิจการใกล้ชิด	หมายถึง	บุคคลหรือกิจการที่มีความสัมพันธ์กับกิจการลงทุนในลักษณะใดลักษณะหนึ่งต่อไปนี้ ก) มีอำนาจควบคุมกิจการลงทุน ข) มีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญต่อกิจการลงทุน ค) อยู่ภายใต้อำนาจควบคุมของกิจการลงทุน ง) อยู่ภายใต้อิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญของกิจการลงทุน อำนาจควบคุมหรืออิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญข้างต้นสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านตัวกลางตั้งแต่ 1 รายขึ้นไป
อำนาจควบคุม	หมายถึง	อำนาจทั้งทางตรงหรือทางอ้อมในการสั่งการหรือเป็นเหตุให้มีการสั่งการของฝ่ายบริหารหรือเป็นเหตุให้มีการกำหนดนโยบายของกิจการ

		ลงทุน ไม่ว่าจะกระทำผ่านความเป็นเจ้าของกิจการลงทุนหรือโดยสัญญาหรือโดยวิธีการอื่นใดก็ตาม
อิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญ	หมายถึง	อำนาจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายการเงินและการดำเนินงานของกิจการ แต่ไม่ถึงระดับที่จะควบคุมนโยบายดังกล่าว
ฝ่ายบริหาร	หมายถึง	บุคคลที่รับผิดชอบในการจัดการกิจการลงทุน บุคคลดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายหรือตัดสินใจเพื่อให้กิจการลงทุนบรรลุวัตถุประสงค์โดยทั่วไปที่วางไว้ ฝ่ายบริหารของกิจการลงทุนรวมถึง <ul style="list-style-type: none"> ก) กรรมการของกิจการลงทุนหรือของกิจการที่รับผิดชอบในการลงทุนของกิจการลงทุน ข) ผู้บริหารที่มีอำนาจควบคุมสายงานหลักของกิจการลงทุนหรือของกิจการที่รับผิดชอบในการลงทุนของกิจการลงทุน ทั้งนี้สายงานหลัก ได้แก่ สายงานด้านการขาย การลงทุน การเงิน และการบริหารทั่วไป เป็นต้น ค) บุคคลอื่นที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายของสายงานหลักไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีตำแหน่งเป็นทางการหรือไม่ก็ตาม

รูปแบบของเงินลงทุน

- 3 เงินลงทุนบางชนิดมีเอกสารสิทธิในรูปของใบหุ้นหรือเอกสารอื่น ในขณะที่เงินลงทุนบางชนิดไม่มีเอกสารสิทธิ เงินลงทุนอาจอยู่ในรูปของเงินให้กู้ยืมที่ไม่ใช่หนี้ทางการค้าระยะสั้นและระยะยาว หรืออยู่ในรูปของส่วนได้เสียจากผลการดำเนินงานของกิจการอื่น เช่น หุ้นทุนในหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ เงินลงทุนจึงหมายถึง เงินลงทุนทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นเงินลงทุนในสิทธิ ในสินทรัพย์ทางการเงินหรือในสินทรัพย์ที่มีตัวตน เช่น ที่ดินและอาคารที่เป็นเงินลงทุน และเงินลงทุนในทอง เพชร หรือสินค้า

การรับรู้เงินลงทุนเมื่อเริ่มแรก

- 5 ณ วันที่กิจการลงทุนมีสิทธิในเงินลงทุน กิจการลงทุนต้องรับรู้เงินลงทุนเป็นสินทรัพย์ด้วยจำนวนต้นทุนของเงินลงทุน
- 6 ต้นทุนของเงินลงทุนต้องรวมค่าใช้จ่ายโดยตรงทั้งสิ้นที่กิจการลงทุนจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินลงทุนนั้น เช่น รายจ่ายซื้อเงินลงทุน ค่านายหน้า ค่าธรรมเนียม ค่าภาษีอากรและต้นทุนในการจัดทำรายการ ต้นทุนในการจัดทำรายการไม่รวมถึงส่วนเกินหรือส่วนลดของตราสารหนี้ ต้นทุนทางการเงิน ต้นทุนทางการบริหาร ต้นทุนภายในที่ได้รับการแบ่งปันมาและค่าธรรมเนียมที่เกิดจากการโอนเงินระหว่างธนาคาร เช่น บาทเน็ต และไม่รวมถึงค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ดที่ไม่เป็นสาระสำคัญซึ่งก่อให้เกิดความยากลำบากแก่กิจการลงทุนในการคำนวณต้นทุนของเงินลงทุน เช่น ค่าธรรมเนียมนายทะเบียนพันธบัตร

- 7 ตามปกติ ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ เงินปันผลและค่าเช่าที่เกิดจากเงินลงทุนจะถือเป็นรายได้ เนื่องจากรายการดังกล่าวเป็นผลตอบแทนจากเงินลงทุน อย่างไรก็ตาม อาจมีบางสถานการณ์ที่กิจการลงทุนต้องปฏิบัติเป็นอย่างอื่นตามตัวอย่างต่อไปนี้
 - 7.1 ดอกเบี้ยส่วนที่เกิดขึ้นก่อนที่กิจการลงทุนจะได้มาซึ่งเงินลงทุนในตราสารหนี้ที่ระบุอัตราดอกเบี้ย ซึ่งดอกเบี้ยนั้นรวมอยู่ในราคาซื้อเงินลงทุน กิจการลงทุนต้องปันส่วนดอกเบี้ยที่ได้รับในงวดถัดมา ให้กับช่วงก่อนและหลังการซื้อเงินลงทุนในตราสารหนี้นั้นและต้องไม่รับรู้ดอกเบี้ยส่วนที่เป็นของช่วงเวลาก่อนการซื้อเป็นรายได้
 - 7.2 เงินปันผลที่กิจการลงทุนได้จากเงินลงทุนในตราสารหนี้ซึ่งประกาศจ่ายก่อนการซื้อ กิจการลงทุนต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ 7.1 หากเงินปันผลบางส่วนถือเป็นการคืนทุน แต่ถ้าเป็นการยากที่กิจการลงทุนจะปันส่วนเงินปันผลดังกล่าว กิจการลงทุนจะนำเงินปันผลทั้งจำนวนไปหักจากต้นทุนของเงินลงทุนก็ต่อเมื่อเห็นชัดเจนว่าเงินปันผลนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการคืนทุน
- 8 กิจการลงทุนต้องตัดจำหน่ายส่วนต่างระหว่างต้นทุนของเงินลงทุนกับมูลค่าไถ่ถอนของเงินลงทุนในตราสารหนี้ (ส่วนลดหรือส่วนเกินของตราสารหนี้) ตลอดระยะเวลาตั้งแต่วันที่รับมอบตราสารหนี้จนถึงวันครบกำหนด ทั้งนี้เพื่อให้ผลตอบแทนจากเงินลงทุนมีอัตราคงที่หรืออัตราที่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับอัตราคงที่ จำนวนที่ตัดจำหน่ายของส่วนลดหรือส่วนเกินต้องนำไปลดหรือเพิ่มรายได้ประหนึ่งว่าเป็นดอกเบี้ย และบวกหรือหักจากราคาตามบัญชีของเงินลงทุนในตราสารหนี้ นั้น ราคาตามบัญชีที่เหลืออยู่ของเงินลงทุนถือเป็นต้นทุนของเงินลงทุนในขณะนั้น
- 9 หากกิจการลงทุนได้เงินลงทุนทั้งหมดหรือบางส่วนมาด้วยการออกส่วนได้เสียของกิจการลงทุนหรือตราสารอื่นที่มีราคาตลาด ต้นทุนในการได้มาซึ่งเงินลงทุนคือ มูลค่ายุติธรรมของส่วนได้เสียหรือตราสารที่ออกไม่ใช่ราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ หากกิจการลงทุนได้เงินลงทุนทั้งหมดหรือบางส่วนมาด้วยการแลกเปลี่ยนกับสินทรัพย์อื่น ต้นทุนในการได้มาซึ่งเงินลงทุนต้องกำหนดจากมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่นำไปแลกเปลี่ยน เว้นแต่จะมีหลักฐานชัดเจนว่ามูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนที่ได้มานั้นเป็นราคาที่เหมาะสมกว่า
- 10 สำหรับเงินลงทุนที่ได้มาจากการซื้อตามประเพณีปกติ กิจการลงทุนต้องรับรู้เงินลงทุนเป็นสินทรัพย์ ณ วันที่ซื้อและรับรู้รายได้จากเงินลงทุนตามเกณฑ์สิทธิ
- 11 ในที่นี้การซื้อตามประเพณีปกติ หมายถึง การซื้อที่กำหนดให้ส่งมอบสินทรัพย์ที่ซื้อตามกำหนดเวลาที่เป็นประเพณีปฏิบัติในตลาดหรือภายในระยะเวลาที่ระบุไว้ตามกฎหมาย ส่วนวันที่ซื้อ หมายถึง วันที่กิจการลงทุนตกลงซื้อเงินลงทุนซึ่งเป็นวันที่กิจการลงทุนต้องรับรู้เงินลงทุนเป็นสินทรัพย์และรับรู้ภาระผูกพันที่จะต้องจ่ายต้นทุนของเงินลงทุนเป็นหนี้สิน โดยทั่วไป กิจการลงทุนจะเริ่มบันทึกดอกเบี้ยค้างรับจากเงินลงทุนนับจากวันที่กิจการลงทุนมีสิทธิที่จะได้รับดอกเบี้ยจากเงินลงทุนนั้น
- 12 สำหรับเงินลงทุนที่ไม่ได้มาจากการซื้อตามประเพณีปกติ เช่น การซื้อเงินลงทุนที่เสนอขายกับบุคคลในวงจำกัด กิจการลงทุนต้องรับรู้เงินลงทุนเป็นสินทรัพย์ ณ วันที่กิจการลงทุนมีสิทธิเรียกร้องให้ได้มาซึ่งเงินลงทุนและเกิดภาระผูกพันที่จะต้องจ่ายสิ่งตอบแทนสุทธิตามจำนวนต้นทุนของเงินลงทุนหรือต้องจ่ายรายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินลงทุน ในกรณีที่ กิจการลงทุนไม่อาจกำหนดได้แน่นอนว่าวันที่มีสิทธิเรียกร้องนั้นเป็นวันใด กิจการลงทุนต้องใช้ผลการวินิจฉัยจากที่ปรึกษาทางกฎหมาย

วิธีวัดค่าเงินลงทุน

- 13 **กิจการลงทุนต้องวัดค่าเงินลงทุนด้วยมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่ในงบการเงินและวันที่กิจการลงทุนมีสิทธิได้รับหรือเกิดภาระผูกพันที่ต้องจ่ายทรัพยากรเพื่อแลกกับส่วนได้เสียของกิจการลงทุน**
- 14 สำหรับกิจการลงทุนที่เป็นกองทุนรวม ส่วนได้เสียจะอยู่ในรูปของหน่วยลงทุน สำหรับกิจการลงทุนที่เป็นกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ส่วนได้เสียจะอยู่ในรูปของผลรวมของเงินกองทุนส่วนของนายจ้างกับส่วนของลูกจ้างตามข้อกำหนดของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพนั้น
- 15 **กิจการลงทุนต้องวัดมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนที่มีตลาดซื้อขายคล่องรองรับ ดังต่อไปนี้ 15.1 สำหรับเงินลงทุนที่มีตลาดซื้อขายคล่องรองรับเพียงตลาดเดียว กิจการลงทุนต้องใช้ราคาตามลำดับต่อไปนี้**
 - 15.1.1 **ราคาซื้อขายครั้งล่าสุดของวันที่วัดค่าเงินลงทุน**
 - 15.1.2 **ราคาซื้อขายครั้งล่าสุดของวันก่อนวันที่วัดค่าเงินลงทุน หากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจหรือภาวะตลาดไม่เปลี่ยนแปลงอย่างเป็นสาระสำคัญระหว่างวันที่มีการซื้อขายครั้งล่าสุดกับวันที่วัดค่าเงินลงทุน**
 - 15.1.3 **ราคาเสนอซื้อครั้งล่าสุดของวันที่วัดค่าเงินลงทุน**
- 15.2 **สำหรับเงินลงทุนที่มีตลาดซื้อขายคล่องรองรับมากกว่าหนึ่งตลาด กิจการลงทุนต้องใช้ราคาตามลำดับต่อไปนี้**
 - 15.2.1 **ราคาซื้อขายครั้งล่าสุดในตลาดหลักของวันที่วัดค่าเงินลงทุน**
 - 15.2.2 **ราคาซื้อขายครั้งล่าสุดในตลาดหลักของวันก่อนวันที่วัดค่าเงินลงทุน หากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจหรือภาวะตลาดไม่เปลี่ยนแปลงอย่างเป็นสาระสำคัญระหว่างวันที่มีการซื้อขายครั้งล่าสุดกับวันที่วัดค่าเงินลงทุน**
 - 15.2.3 **ราคาซื้อขายครั้งล่าสุดในตลาดซึ่งมีการกระจายขายของเงินลงทุนสูงรองจากตลาดหลัก ราคาซื้อขายดังกล่าวต้องเป็นราคาของวันที่วัดค่าเงินลงทุน หรือราคา ก่อนวันที่วัดค่าเงินลงทุนหากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจไม่เปลี่ยนแปลงอย่างเป็นสาระสำคัญระหว่างวันที่มีการซื้อขายครั้งล่าสุดกับวันที่วัดค่าเงินลงทุน**
- 16 **แม้ว่าเงินลงทุนจะมีการซื้อขายในตลาด ณ วันที่วัดค่า และราคาของเงินลงทุนมีการเผยแพร่ต่อสาธารณชน กิจการลงทุนจะถือว่าเงินลงทุนไม่มีตลาดซื้อขายคล่องรองรับในวันนั้น หากเป็นไปตามเงื่อนไขทุกข้อดังต่อไปนี้**
 - 16.1 **ความเคลื่อนไหวในตลาดของเงินลงทุนเกินขึ้นไม่บ่อย เช่น การเสนอซื้อ เสนอขาย หรือตกลงซื้อขายเงินลงทุนเกิดขึ้นไม่บ่อยหรือไม่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ปริมาณการซื้อขายเงินลงทุนในตลาดมีน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณเงินลงทุนทั้งสิ้นที่ซื้อขายอยู่ ทำให้ราคาของเงินลงทุนอาจไม่เป็นตัวแทนที่เชื่อถือได้ของมูลค่ายุติธรรม**
 - 16.2 **การเสนอซื้อครั้งล่าสุดหรือเสนอขายครั้งล่าสุดเกิดขึ้นห่างจากวันที่วัดมูลค่าอย่างเป็นสาระสำคัญ**
 - 16.3 **ราคาเสนอซื้อกับราคาเสนอขายต่างกันอย่างเป็นสาระสำคัญหรือราคาซื้อขายมีความผันผวนอย่างเป็นสาระสำคัญ**
- 17 **กิจการลงทุนต้องวัดค่าเงินลงทุนที่ไม่มีตลาดซื้อขายคล่องรองรับโดยใช้ราคาที่เป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของมูลค่ายุติธรรมราคาใดราคาหนึ่งต่อไปนี้**
 - 17.1 **ราคาเสนอซื้อครั้งล่าสุด**

- 17.2 ราคาที่กำหนดจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตระหว่างราคาเสนอซื้อครั้งล่าสุดกับราคาเสนอขายครั้งล่าสุด
- 17.3 ราคาที่กำหนดโดยฝ่ายบริหารซึ่งอยู่ระหว่างราคาเสนอซื้อครั้งล่าสุดกับราคาเสนอขายครั้งล่าสุดโดยที่ฝ่ายบริหารต้องไม่ใช่ราคาเสนอขายครั้งล่าสุดเพียงอย่างเดียวในการกำหนดมูลค่าของเงินลงทุน
- เมื่อกิจการลงทุนใช้ราคาที่กำหนดไว้ข้างต้นราคาใด กิจการลงทุนต้องใช้ราคานั้นอย่างสม่ำเสมอกับเงินลงทุนทุกชนิดที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกัน กิจการลงทุนจะเปลี่ยนแปลงราคาที่ใช้ก็ต่อเมื่อมีหลักฐานที่ทำให้เชื่อได้ว่าราคาที่ใช้อยู่เดิมไม่เป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของมูลค่ายุติธรรมอีกต่อไป เช่น สถานการณ์ทางเศรษฐกิจเปลี่ยนไปอย่างเป็นสาระสำคัญ ในการเปลี่ยนแปลงราคาที่ใช้กำหนดมูลค่าเงินลงทุนกิจการลงทุนต้องใช้วิธีเปลี่ยนทันทีเป็นต้นไป
- 18 สำหรับเงินลงทุนที่ไม่มีตลาดซื้อขายคล่องรองรับและกิจการลงทุนไม่สามารถใช้ราคาใดราคาหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 17 เนื่องจากราคานั้นไม่เป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของมูลค่ายุติธรรม ฝ่ายบริหารของกิจการลงทุนต้องประมาณมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนโดยใช้ราคาซื้อขายของเงินลงทุนที่คล้ายคลึงกันที่มีตลาดซื้อขายคล่องรองรับ หากไม่สามารถหาราคาดังกล่าวได้ ฝ่ายบริหารต้องประมาณมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนโดยสุจริต ซึ่งต้องไม่สูงกว่ามูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตคิดลดด้วยอัตราที่เหมาะสมกับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนนั้นและต้องเปิดเผยข้อมูลตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 101 สำหรับเงินลงทุนที่ไม่มีการซื้อขายในตลาดมาก่อน กิจการลงทุนอาจวัดมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนโดยใช้ราคาของผู้ออกตราสารเสนอขายเป็นทอดแรก
- 19 ในการประมาณมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนทุกชนิด ฝ่ายบริหารต้องวัดมูลค่ายุติธรรมโดยสุจริตและต้องพิจารณาปัจจัยต่อไปนี้ โดยแสดงให้เห็นประจักษ์ว่าฝ่ายบริหารได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถในการหาข้อมูลประกอบการพิจารณา
- 19.1 สถานะทางการเงินของผู้ออกตราสาร
 - 19.2 แผนธุรกิจและแผนการเงินของผู้ออกตราสาร
 - 19.3 ต้นทุนของเงินลงทุน ณ วันที่ซื้อเงินลงทุน
 - 19.4 อัตราส่วนระหว่างเงินลงทุนนั้นต่อเงินลงทุนทั้งสิ้น และความคล่องของการซื้อขายเงินลงทุนนั้นในตลาดซื้อขายคล่อง
 - 19.5 ข้อจำกัดตามสัญญาเกี่ยวกับการขายหรือการจัดการเงินลงทุนในหลักทรัพย์
 - 19.6 ตราสารชนิดเดียวกันของผู้ออกรายเดียวกันที่อยู่ระหว่างการเสนอขายต่อสาธารณชน
 - 19.7 การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการปรับโครงสร้างของผู้ออกตราสารซึ่งมีผลกระทบต่อมูลค่ายุติธรรมของตราสารที่เป็นเงินลงทุนของกิจการลงทุน เช่น ข้อเสนอในการควบกิจการ ข้อเสนอซื้อหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ และข้อเสนอในการปรับโครงสร้างหนี้
 - 19.8 ราคาและปริมาณการซื้อขายต่อสาธารณชนของตราสารที่คล้ายคลึงกันของผู้ออกรายเดียวกันหรือของผู้ออกรายอื่นที่เปรียบเทียบกันได้
 - 19.9 ความสามารถของผู้ออกตราสารในการเพิ่มเงินทุนที่จำเป็น
 - 19.10 การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อผู้ออกตราสาร
 - 19.11 ทรัพยากรที่ได้มาหรือเสียไปเพื่อแลกกับส่วนได้เสียของกิจการครั้งล่าสุด (ช่วยในการพิจารณาสภาพคล่องของกิจการ)

19.12 ราคาของตราสารชนิดเดียวกันที่เป็นของผู้ค้ารายอื่น

19.13 งบการเงินของผู้ออกตราสาร

ฝ่ายบริหารอาจวัดมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนโดยสุจริตได้หลายวิธี ฝ่ายบริหารต้องใช้วิธีประมาณมูลค่ายุติธรรมที่สมเหตุสมผลโดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงและสถานการณ์ที่เป็นอยู่เพื่อให้มั่นใจว่ามูลค่าที่ประมาณขึ้นเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของมูลค่ายุติธรรม ตัวอย่างวิธีวัดมูลค่าเงินลงทุนได้แก่ วิธีมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตคิดลดด้วยอัตราที่เหมาะสมกับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง แบบจำลองการตีราคาสหสิทธิเลือกซื้อ การวัดราคาในสองทิศทาง การวัดค่าโดยใช้สูตรทางคณิตศาสตร์ ในการนำวิธีวัดค่าเงินลงทุนมาใช้ฝ่ายบริหารต้องคำนึงถึงเงื่อนไข ลักษณะ อายุที่เหลือนอยู่ ความผันผวนของราคาที่ผ่านมาและสกุลเงินที่ใช้ช่วยในการประมาณ มูลค่านั้น

- 20 หากฝ่ายบริหารใช้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตในการวัดมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุน ฝ่ายบริหารต้องใช้ข้อสมมุติที่สมเหตุสมผลและต้องมีหลักฐานสนับสนุนเมื่อทำการประมาณอย่างดีที่สุดภายใต้สถานการณ์เศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในขณะนั้นฝ่ายบริหารต้องนำข้อกำหนดเกี่ยวกับการประมาณมูลค่าจากการใช้ซึ่งระบุในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์ มาประยุกต์ใช้และต้องเปิดเผยข้อมูลตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีดังกล่าวนอกเหนือจากข้อมูลที่ต้องเปิดเผยตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 101
- 21 กิจการลงทุนต้องไม่นำประมาณการรายจ่ายในการซื้อขายหรือรายจ่ายอื่นมาจากมูลค่ายุติธรรมที่ประมาณไว้ อย่างไรก็ตามในกรณีที่กิจการลงทุนรับชำระหนี้จากลูกหนี้โดยการรับโอนสินทรัพย์ กิจการลงทุนต้องปฏิบัติตามการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 9 สินทรัพย์ที่ลูกหนี้โอนให้เพื่อชำระหนี้
- 22 กิจการลงทุนจะใช้วิธีราคาทุนตัดจำหน่ายในการกำหนดมูลค่ายุติธรรมของตราสารหนี้ที่ไม่มีเงื่อนไขการต่ออายุได้ก็ต่อเมื่อตราสารหนี้นั้นจะครบกำหนดภายใน 90 วันนับตั้งแต่วันที่ลงทุน และเมื่อมูลค่ายุติธรรมของตราสารหนี้ไม่แตกต่างจากราคาทุนตัดจำหน่ายอย่างเป็นสาระสำคัญ กิจการลงทุนต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตราสารหนี้ดังกล่าวตามที่ระบุไว้ในข้อ 102.5
- 23 กิจการลงทุนต้องวัดค่าตราสารหนี้โดยใช้มูลค่ายุติธรรมที่ประมาณโดยสุจริต เมื่อตราสารหนี้มีอันดับความน่าเชื่อถือลดลง หรือเมื่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่ปกติ หากอันดับความน่าเชื่อถือจัดทำขึ้นโดยสถาบันจัดอันดับซึ่งเป็นที่ยอมรับหลายแห่ง กิจการลงทุนต้องพิจารณาว่าการจัดอันดับนั้นมีผลต่อมูลค่ายุติธรรมของตราสารหนี้หรือไม่ และต้องประมาณมูลค่ายุติธรรมของตราสารหนี้ใหม่ทุกครั้งที่การจัดอันดับชี้ให้เห็นว่ามูลค่ายุติธรรมของตราสารหนี้เปลี่ยนแปลงไป กิจการลงทุนต้องเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 102
- 24 ในกรณีที่กิจการลงทุนขายเงินลงทุนในตราสารหนี้โดยมีสัญญาซื้อคืนหรือซื้อเงินลงทุนในตราสารหนี้โดยมีสัญญาขายคืน กิจการลงทุนต้องประเมินความน่าเชื่อถือของคู่สัญญาเพื่อดูว่าวิธีราคาทุนตัดจำหน่ายเหมาะสมที่จะใช้เป็นมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนหรือไม่ และต้องเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 94
- 25 ในกรณีที่กิจการลงทุนทำการป้องกันความเสี่ยงให้กับตราสารหนี้ กิจการลงทุนต้องบันทึกค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการป้องกันความเสี่ยงเป็นค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชีและตัดจำหน่ายโดยใช้วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงหรือวิธีอื่นหากให้ผลไม่แตกต่างจากวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงอย่างเป็นสาระสำคัญ อย่างไรก็ตาม

ตามกิจการลงทุนต้องประมาณมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนใหม่ หากตราสารหนี้ที่ได้ป้องกันความเสี่ยงเกิดผิดนัดชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ย

- 26 กิจการลงทุนต้องวัดค่าเงินลงทุนให้เป็นไปตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในหลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชีและต้องรับรู้การเปลี่ยนแปลงมูลค่าซึ่งเป็นผลต่างระหว่างราคาตามบัญชีของเงินลงทุนกับมูลค่ายุติธรรมเป็นรายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้นในงบกำไรขาดทุนทันที ณ วันที่วัดมูลค่า
- 27 หากกิจการลงทุนลงทุนในตราสารทุนของกิจการอื่น จนทำให้มีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญต่อกิจการที่ไปลงทุนและกิจการลงทุนได้ใช้อิทธิพลนั้น กิจการลงทุนต้องจัดประเภทตราสารทุนดังกล่าวเป็นเงินลงทุนในบริษัทร่วมและต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทร่วม ตามวันที่ที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 13 ในทำนองเดียวกัน หากกิจการลงทุนสามารถควบคุมกิจการที่ไปลงทุนและได้ใช้อำนาจในการควบคุมกิจการนั้น กิจการลงทุนต้องจัดประเภทตราสารทุนดังกล่าวเป็นเงินลงทุนในบริษัทย่อยและปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง งบการเงินรวมและการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อย โดยแสดงงบการเงินรวมและวัดค่าเงินลงทุนตามวันที่ที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 13

เงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์

- 28 กิจการลงทุนต้องแสดงเงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ในงบดุลด้วยมูลค่ายุติธรรมโดยไม่คิดค่าเสื่อมราคาและต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 26
- 29 ในกรณีที่อสังหาริมทรัพย์มีตลาดรองรับ ราคาตลาดถือเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของมูลค่ายุติธรรมในกรณีที่อสังหาริมทรัพย์ไม่มีตลาดรองรับ กิจการลงทุนต้องวัดมูลค่ายุติธรรมของอสังหาริมทรัพย์โดยใช้ราคาตลาดของอสังหาริมทรัพย์ที่คล้ายคลึงกัน หากกิจการลงทุนไม่สามารถหารราคาตลาดของอสังหาริมทรัพย์ได้หรือราคาตลาดของอสังหาริมทรัพย์ที่คล้ายคลึงกันไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ กิจการลงทุนต้องประมาณมูลค่ายุติธรรมของอสังหาริมทรัพย์โดยพิจารณาจากกระแสเงินสดในอนาคตที่คาดว่าจะได้รับจากอสังหาริมทรัพย์นั้นคิดลดด้วยอัตราที่เหมาะสมกับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง (ดูย่อหน้าที่ 20) กิจการอาจใช้ผู้ประเมินอิสระในการประเมินราคาของอสังหาริมทรัพย์

สินทรัพย์ทางการเงิน

- 30 กิจการลงทุนต้องปฏิบัติตามสินทรัพย์ทางการเงินตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 เรื่อง การรับรู้และการวัดค่าเครื่องมือทางการเงิน หากยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีของไทยกำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม กิจการลงทุนต้องวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินตามมาตรฐานการบัญชีฉบับดังกล่าว ณ วันที่ในงบการเงิน หรือวันที่กิจการลงทุนมีสิทธิได้รับหรือเกิดภาระผูกพันที่ต้องจ่ายทรัพยากรเพื่อแลกกับส่วนได้เสียของกิจการลงทุน (ดูย่อหน้าที่ 13) และต้องรับรู้การเปลี่ยนแปลงมูลค่าซึ่งเป็นผลต่างระหว่างราคาตามบัญชีของเงินลงทุนกับมูลค่ายุติธรรมเป็นรายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้นในงบกำไรขาดทุนทันที ณ วันที่วัดมูลค่า (ดูย่อหน้าที่ 26)

การด้อยค่าของเงินลงทุน

- 31 มูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนทุกชนิดต้องสะท้อนถึงมูลค่าที่แท้จริงซึ่งรวมผลกระทบจากการด้อยค่ากิจการลงทุนต้องปรับมูลค่าของเงินลงทุนทันทีที่เกิดการด้อยค่าโดยนำข้อกำหนดที่ระบุอยู่ในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์ และมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน มาประยุกต์ใช้

การจำหน่ายเงินลงทุน

- 32 ณ วันที่จำหน่ายเงินลงทุน กิจการลงทุนต้องตัดบัญชีและต้องรับรู้รายการกำไรหรือรายการขาดทุนจากการจำหน่ายเงินลงทุนในงบกำไรขาดทุนทันที นอกจากนี้ กิจการลงทุนต้องหยุดรับรู้รายได้จากเงินลงทุน ณ วันที่กิจการลงทุนหมดสิทธิที่จะได้รับรายได้จากเงินลงทุนนั้น
- 33 กิจการลงทุนต้องบันทึกลดบัญชีเงินลงทุนในงบดุล เมื่อกิจการลงทุนจำหน่ายเงินลงทุนโดยการขายหรือโอนเงินลงทุนนั้นเพื่อแลกกับสิ่งตอบแทนจากการจำหน่าย กิจการลงทุนต้องบันทึกสิ่งตอบแทนจากการจำหน่ายเงินลงทุนด้วยมูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนที่ได้รับหรือของเงินลงทุนที่จำหน่ายแล้วแต่ว่ามีหลักฐานที่เชื่อถือได้มากกว่ากันซึ่งตามปกติจะมีจำนวนเท่ากัน และบันทึกผลต่างระหว่างสิ่งตอบแทนสุทธิที่ได้รับกับราคาตามบัญชีของเงินลงทุนเป็นรายการกำไรหรือรายการขาดทุนที่เกิดขึ้นในงบกำไรขาดทุนทันที
- 34 กิจการลงทุนต้องกำหนดวันที่จำหน่ายเงินลงทุนเพื่อบันทึกตัดบัญชี ดังต่อไปนี้
- 34.1 สำหรับเงินลงทุนที่จำหน่ายตามประเพณีปกติ วันที่ถือว่ากิจการลงทุนจำหน่ายเงินลงทุนคือ วันที่กิจการลงทุนหมดสิทธิในเงินลงทุนนั้น
- 34.2 สำหรับเงินลงทุนที่ไม่ได้จำหน่ายตามประเพณีปกติ วันที่ถือว่ากิจการลงทุนจำหน่ายเงินลงทุนคือ วันที่กิจการลงทุนมีสิทธิเรียกร้องให้ได้มาซึ่งสิ่งตอบแทนจากการจำหน่ายเงินลงทุนนั้น ในกรณีที่ไม่อาจกำหนดได้แน่นอนว่าเป็นวันใด กิจการลงทุนต้องใช้ผลการวินิจฉัยจากที่ปรึกษาทางกฎหมาย
- 34.3 สำหรับเงินลงทุนในสิทธิเรียกร้อง วันที่ถือว่ากิจการลงทุนจำหน่ายเงินลงทุนคือ วันที่กิจการลงทุนมีสิทธิเรียกร้องให้คู่สัญญาปฏิบัติตามเงื่อนไขการจำหน่ายที่ตกลงไว้ ในกรณีที่ไม่อาจกำหนดได้แน่นอนว่าเป็นวันใด กิจการลงทุนต้องใช้ผลการวินิจฉัยจากที่ปรึกษาทางกฎหมาย
- 34.4 สำหรับเงินลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงิน วันที่ถือว่ากิจการลงทุนจำหน่ายเงินลงทุนต้องเป็นวันที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 เรื่อง การรับรู้และการวัดค่าเครื่องมือทางการเงิน หากยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีของไทยกำหนดไว้
- 35 หากกิจการลงทุนจำหน่ายเงินลงทุนเพียงบางส่วนราคาตามบัญชีต่อหน่วยที่ใช้ในการบันทึกต้นทุนของเงินลงทุนชนิดเดียวกันต้องคำนวณโดยใช้วิธีถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ยกเว้นเงินลงทุนนั้นเป็นเงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ซึ่งกิจการลงทุนต้องใช้วิธีราคาทุนเฉพาะเจาะจง ในกรณีที่กิจการลงทุนมีการบริหารงานแยกเป็นส่วนๆ โดยแต่ละส่วนมีผู้บริหารการลงทุนที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายทางการเงินและการดำเนินงานแยกเป็นอิสระจากกัน กิจการลงทุนยังคงต้องใช้วิธีถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักในการคำนวณต้นทุนของเงินลงทุนแต่ละชนิด หากสามารถแยกคำนวณต้นทุนดังกล่าวสำหรับการบริหารงานแต่ละส่วนก่อนที่จะนำมารวมกันเพื่อแสดงในงบการเงิน

การบัญชีสำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียในสินทรัพย์สุทธิเป็นหน่วยลงทุน

36 ย่อหน้าที่ 37 ถึง 54 ของหลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชีฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติเฉพาะกับกิจการลงทุนที่มีส่วนได้เสียเป็นหน่วยลงทุน

การคำนวณมูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วย

37 ในกรณีที่กิจการลงทุนมีส่วนได้เสียเป็นหน่วยลงทุน กิจการลงทุนต้องคำนวณมูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วยโดยใช้มูลค่าสินทรัพย์ทั้งสิ้นหักด้วยมูลค่าหนี้สินทั้งสิ้นแล้วหารด้วยจำนวนหน่วยลงทุนที่ถือโดยบุคคลภายนอก

38 โดยส่วนใหญ่สินทรัพย์ของกิจการลงทุนประกอบด้วย เงินสด เงินลงทุน รายการค้างรับต่าง ๆ และสินทรัพย์อื่น กิจการลงทุนต้องวัดค่าเงินลงทุนตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 13 ถึง 30 และต้องวัดมูลค่ารายการค้างรับโดยใช้มูลค่าสุทธิที่จะได้รับ ส่วนสินทรัพย์ประเภทอื่นกิจการลงทุนต้องวัดมูลค่าตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง

39 โดยส่วนใหญ่หนี้สินทางการเงินของกิจการลงทุนประกอบด้วยภาระผูกพันที่จะต้องส่งมอบหลักทรัพย์ที่ขายขณะที่ไม่ได้ครอบครอง ภาระผูกพันที่จะต้องส่งคืนหลักทรัพย์ที่ยืมมา เจ้าหนี้ขายคืนส่วนได้เสียและเจ้าหนี้อื่น กิจการลงทุนต้องวัดมูลค่าหนี้สินทางการเงินตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 เรื่อง การรับรู้และการวัดค่าเครื่องมือทางการเงิน หากยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีของไทยกำหนดไว้ ส่วนหนี้สินประเภทอื่นกิจการลงทุนต้องวัดมูลค่าตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่เกี่ยวข้อง

40 กิจการลงทุนต้องนำค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้ค้างรับ และรายการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทุกรายการที่เกิดขึ้นจนถึงวันที่คำนวณมูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วยมารวมในการคำนวณมูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วย กิจการลงทุนต้องทำการประมาณมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สินดังกล่าวโดยสุจริตและอย่างสมเหตุสมผลภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่หากไม่สามารถหาจำนวนที่แท้จริงของรายการดังกล่าวได้

41 **กิจการลงทุนต้องวัดมูลค่าสินทรัพย์สุทธิ ณ วันที่มีการขายหน่วยลงทุน วันที่มีการรับซื้อคืนหน่วยลงทุน และวันที่ในลบการเงิน**

42 กิจการลงทุนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดต่อไปนี้เพื่อให้มั่นใจว่าได้วัดมูลค่าสินทรัพย์อย่างถูกต้อง

42.1 กิจการลงทุนต้องเปรียบเทียบมูลค่ายุติธรรมในขณะนั้นของเงินลงทุนแต่ละประเภทกับมูลค่ายุติธรรมที่วัดค่าครั้งล่าสุดของเงินลงทุนประเภทเดียวกันเพื่อพิจารณาว่ามูลค่าของเงินลงทุนแต่ละประเภทได้มีการเปลี่ยนแปลงที่ผิดปกติหรือเกินจากจำนวนหรืออัตราที่กำหนดไว้หรือไม่

42.2 กิจการลงทุนต้องทบทวนมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนว่ามีความเหมาะสมที่จะใช้ต่อไปหรือไม่ แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่ระบุไว้ในข้อ 42.1 จะไม่เกิดขึ้น

43 กิจการลงทุนต้องกำหนดมูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วยตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 44 ถึง 49 ให้กับส่วนได้เสียแต่ละประเภท หากกิจการมีส่วนของผู้ถือส่วนได้เสียหลายประเภทและผู้ถือส่วนได้เสียแต่ละประเภทมีสิทธิในสินทรัพย์หรือมีสิทธิได้รับประโยชน์จากกิจการลงทุนไม่เท่ากัน

การบัญชีสำหรับส่วนของผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุน

- 44 ส่วนของผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนประกอบด้วยทุนที่ได้รับจากผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนและทุนที่กิจการลงทุนสะสมจากการดำเนินงาน ทุนที่ได้รับจากผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนประกอบด้วยทุนที่ได้รับตามมูลค่าที่ตราไว้ ส่วนเกินทุนหรือส่วนต่ำกว่าทุน และทุนประเภทอื่น เช่น ค่าปรับจากผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนที่ผิดเงื่อนไข การซื้อหน่วยลงทุน ทุนที่กิจการสะสมจากการดำเนินงานหรือกำไรสะสมประกอบด้วยกำไรที่เกิดจากการดำเนินงานทั้งที่เกิดขึ้นและที่ยังไม่เกิดขึ้น บัญชีปรับสมดุล และการแบ่งปันส่วนทุนให้แก่ผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุน
- 45 ในการขายหน่วยลงทุนกิจการลงทุนต้องบันทึกเพิ่มบัญชีทุนที่ได้รับจากผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนด้วยจำนวนหน่วยลงทุนที่ขายคูณด้วยมูลค่าที่ตราไว้ต่อหน่วย ณ วันที่ผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนได้รับสิทธิในหน่วยลงทุนนั้น และต้องบันทึกบัญชีส่วนเกินทุนหรือส่วนต่ำกว่าทุนด้วยผลต่างระหว่างราคาที่เกิดจากการลงทุนขายหน่วยลงทุนกับมูลค่าที่ตราไว้ของหน่วยลงทุนนั้น กิจการลงทุนต้องบันทึกบัญชีปรับสมดุลหากเป็นไปตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 52 ถึง 53
- 46 ในการรับซื้อคืนหน่วยลงทุน กิจการลงทุนต้องบันทึกบัญชีในทางตรงกันข้ามกับที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 45
- 47 กิจการลงทุนสามารถนำรายการขายและรับซื้อคืนหน่วยลงทุนประเภทเดียวกันมาหักกลบกันเพื่อนำยอดสุทธิมาบันทึกบัญชี กิจการลงทุนต้องบันทึกบัญชีลูกหนี้จากการขายหน่วยลงทุนหรือเจ้าหนี้จากการรับซื้อคืนหน่วยลงทุนแทนบัญชีเงินสดหากกิจการไม่ได้รับหรือไม่ต้องจ่ายเงินสดในทันที
- 48 ในกรณีที่กิจการลงทุนเสนอขายหน่วยลงทุนเป็นครั้งแรกขณะที่ยังไม่เป็นนิติบุคคล กิจการลงทุนต้องบันทึกบัญชีตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 45 ถึง 47 ณ วันที่กิจการลงทุนเริ่มต้นมีสถานะเป็นนิติบุคคล
- 49 กิจการลงทุนต้องบันทึกบัญชีเงินรับล่วงหน้าจากการการขายหน่วยลงทุนเป็นหนี้สินหากกิจการลงทุนได้รับเงินสดล่วงหน้าในการจองซื้อหน่วยลงทุนก่อนที่จะได้รับคำสั่งซื้อจริงและต้องเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับเงื่อนไขและยอดรวมของจำนวนหนี้สินหากมีนัยสำคัญ

กิจการลงทุนที่มีหน่วยลงทุนหลายประเภท

- 50 ในกรณีที่กิจการลงทุนมีหน่วยลงทุนหลายประเภท กิจการลงทุนต้องคำนวณมูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วยสำหรับหน่วยลงทุนแต่ละประเภทตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 37 โดยการแยกทุนที่ได้รับจากผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุน กิจการลงทุนต้องแยกคำนวณรายได้และค่าใช้จ่ายของหน่วยลงทุนแต่ละประเภทหากสามารถระบุได้ว่ารายได้และค่าใช้จ่ายนั้นเป็นของหน่วยลงทุนประเภทใด หากไม่สามารถระบุได้กิจการลงทุนต้องปันส่วนรายได้และค่าใช้จ่ายตามอัตราส่วนของมูลค่าสินทรัพย์สุทธิของหน่วยลงทุนแต่ละประเภทกับมูลค่าสินทรัพย์สุทธิทั้งสิ้นก่อนการปันส่วนรายการดังกล่าว เว้นแต่อัตราส่วนดังกล่าวมีมูลค่าเป็นศูนย์ซึ่งกิจการลงทุนต้องใช้อัตราส่วนล่าสุดก่อนที่จะมีมูลค่าเป็นศูนย์ในการปันส่วน ทั้งนี้กิจการลงทุนต้องไม่ ปันส่วนค่าใช้จ่ายที่จะทำให้มูลค่าสินทรัพย์สุทธิของหน่วยลงทุนประเภทนั้นติดลบ
- 51 ตามปกติ ในการคำนวณมูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วยสำหรับหน่วยลงทุนแต่ละประเภท กิจการลงทุนมักไม่มีปัญหาในการแยกประเภททุนที่ได้รับจากผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนและส่วนเกินทุนหรือส่วนต่ำกว่าทุน

เนื่องจากกิจการลงทุนสามารถระบุได้ทันทีว่ารายการดังกล่าวเป็นของหน่วยลงทุนประเภทใด ในทำนองเดียวกันกิจการลงทุนมักไม่มีปัญหาในการแยกประเภทรายได้และค่าใช้จ่ายที่สามารถระบุได้อย่างเฉพาะเจาะจงว่าเป็นของหน่วยลงทุนประเภทใดแต่กิจการลงทุนอาจมีปัญหาในการแยกประเภทรายได้ ค่าใช้จ่าย รายการกำไรหรือรายการขาดทุนทั้งที่เกิดขึ้นหรือยังไม่เกิดขึ้นซึ่งไม่สามารถระบุได้อย่างเฉพาะเจาะจง ในกรณีนี้กิจการลงทุนต้องปันส่วนรายการดังกล่าวโดยใช้อัตราส่วนของมูลค่าสินทรัพย์สุทธิของหน่วยลงทุนแต่ละประเภทกับมูลค่าสินทรัพย์สุทธิทั้งสิ้นก่อนการปันส่วนรายการดังกล่าว

บัญชีปรับสมดุล

- 52 ในกรณีที่การขายหรือรับซื้อคืนหน่วยลงทุนของกองทุนเปิดจะทำให้ผู้ถือหน่วยลงทุนเกิดความไม่เท่าเทียมกัน กิจการลงทุนต้องบันทึกบัญชีปรับสมดุลเพื่อให้ผู้ถือหน่วยลงทุนมีส่วนในสินทรัพย์สุทธิของกิจการลงทุนหรือได้รับส่วนแบ่งจากกิจการลงทุนอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าผู้ถือหน่วยลงทุนนั้นจะลงทุนหรือเลิกลงทุนในกิจการลงทุน ณ เวลาใด บัญชีปรับสมดุลถือเป็นส่วนหนึ่งของการกำไรสะสม
- 53 ตามปกติ มูลค่าสินทรัพย์สุทธิเป็นผลรวมของมูลค่าที่ตราไว้ต่อหน่วยกับส่วนเกินทุนต่าง ๆ และกำไรสะสมที่ยังไม่แบ่งปัน เมื่อกิจการลงทุนขายหรือรับซื้อคืนหน่วยลงทุน กิจการลงทุนต้องถือว่าผู้ซื้อหรือผู้ขายหน่วยลงทุนในขณะนั้นมีส่วนรวมในการสมทบหรือรับกำไรสะสมที่ยังไม่แบ่งปันต่อหน่วยเท่ากับมูลค่าสินทรัพย์สุทธิเดิม ทั้งนี้เพื่อให้ไม่มีการได้เปรียบเสียเปรียบกันระหว่างผู้ซื้อหน่วยลงทุน ดังนั้นในการขายหรือรับซื้อคืนหน่วยลงทุนกิจการลงทุนจึงต้องคำนวณจำนวนกำไรสะสมที่ยังไม่แบ่งปันต่อหน่วยของผู้ถือหน่วยลงทุนครั้งล่าสุดก่อนการขายหรือรับซื้อคืนและบันทึกบัญชีปรับสมดุลด้วยจำนวนกำไรสะสมต่อหน่วยที่คำนวณได้คูณด้วยจำนวนหน่วยลงทุนที่ขายหรือรับซื้อคืน

การแบ่งปันส่วนทุนให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุน

- 54 กิจการลงทุนต้องบันทึกลดกำไรสะสม ณ วันที่กิจการประกาศจ่ายปันผลหากปันผลนั้นจะจ่ายเป็นเงินสด ในกรณีที่กิจการลงทุนจะจ่ายปันผลเป็นหน่วยลงทุน กิจการลงทุนต้องบันทึกลดกำไรสะสมด้วยมูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วยตามจำนวนหน่วยปันผลที่ให้ ณ วันที่ที่กำหนดไว้ในนโยบายการจ่ายหน่วยปันผลซึ่งมักเป็นวันที่หลังจากที่กิจการลงทุนปิดสมุดทะเบียน นอกจากนี้กิจการลงทุนต้องบันทึกเพิ่มมูลค่าที่ตราไว้ของหน่วยลงทุน ส่วนเกินทุน บัญชีปรับสมดุลและบัญชีอื่นที่เกี่ยวข้องตามสัดส่วนที่ควรบันทึกเสมือนว่าการออกหน่วยปันผลนั้นเป็นการขาย

การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

การรับรู้รายได้จากเงินลงทุน

- 55 กิจการลงทุนต้องรับรู้รายได้จากเงินลงทุนตามเกณฑ์สิทธิ (ดูย่อหน้าที่ 56 ถึง 65) และต้องรับรู้การเปลี่ยนแปลงมูลค่าของเงินลงทุนตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 26
- 56 หากกิจการลงทุนมีสิทธิที่จะได้รับรายได้จากเงินลงทุนเป็นรายวัน กิจการลงทุนต้องรับรู้รายได้ที่เกิดขึ้นทุกวัน ตัวอย่างเช่น รายได้ดอกเบี้ย หรือรายได้ค่าเช่า หากกิจการลงทุนได้รับรายได้จากเงินลงทุนเป็น

เงินปันผล กิจการลงทุนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 57 ถึง 60 หากกิจการลงทุนมีเงินลงทุนในตราสารหนี้ กิจการลงทุนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 61 ถึง 65

- 57 กิจการลงทุนต้องรับรู้เงินปันผลทั้งจำนวนเป็นรายได้ ณ วันที่กิจการลงทุนทราบแน่นอนว่ากิจการลงทุนมีสิทธิในเงินปันผลโดยไม่มีการทยอยรับรู้ วันที่ทราบแน่นอนว่ากิจการลงทุนมีสิทธิในเงินปันผลมักเป็นวันหลังจากวันที่ปิดสมุดทะเบียน
- 58 กิจการลงทุนต้องปฏิบัติตามรายได้เงินปันผลดังต่อไปนี้
- 58.1 กิจการลงทุนต้องไม่รับรู้เงินปันผลหรือกระแสเข้าอื่นที่ได้รับจากเงินลงทุนเป็นรายได้แต่ต้องนำไปหักจากต้นทุนของเงินลงทุน หากเงินปันผลหรือกระแสเข้านั้นเป็นการรับคืนเงินลงทุนทั้งหมดหรือบางส่วน
- 58.2 กิจการลงทุนต้องไม่รับรู้หุ้นปันผลหรือหุ้นที่เพิ่มขึ้นจากการแตกหุ้นเป็นรายได้ หากหุ้นดังกล่าวเป็นหุ้นประเภทเดียวกับหุ้นเดิม เว้นแต่ในกรณีที่กิจการลงทุนมีสิทธิเลือกที่จะรับปันผลเป็นเงินสดหรือเป็นหุ้น กิจการลงทุนสามารถรับรู้รายได้เป็นจำนวนเท่ากับจำนวนเงินสดที่กิจการลงทุนมีสิทธิจะได้รับจากเงินปันผลนั้น
- 58.3 กิจการลงทุนต้องรับรู้การปันผลซึ่งจ่ายเป็นสินทรัพย์ที่ไม่ใช่เงินสดเป็นรายได้เท่ากับจำนวนมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ได้รับ กิจการลงทุนต้องวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์นั้นในลักษณะเดียวกับการวัดค่าเงินลงทุน
- 58.4 กิจการลงทุนต้องรับรู้เงินปันผลที่ได้รับจากหุ้นบุริมสิทธิชนิดสะสมซึ่งเป็นเงินปันผลของงวดก่อนแต่ประกาศจ่ายในงวดนี้เป็นรายได้อื่น
- 59 กิจการลงทุนต้องไม่รับรู้ใบสำคัญแสดงสิทธิที่ได้รับจากเงินลงทุนเป็นรายได้ แต่ต้องบันทึกใบสำคัญแสดงสิทธิดังกล่าวเป็นเงินลงทุนในใบสำคัญแสดงสิทธิด้วยจำนวนที่ปันส่วนมาจากราคาตามบัญชีของเงินลงทุนในตราสารที่เป็นต้นกำเนิดของใบสำคัญแสดงสิทธิ ณ วันที่กิจการมีสิทธิตามที่ระบุอยู่ในใบสำคัญแสดงสิทธินั้น ในทำนองเดียวกันกิจการลงทุนต้องบันทึกสิทธิซื้อหุ้นที่ได้รับจากเงินลงทุนเป็นเงินลงทุนในสิทธิซื้อหุ้นตามสัดส่วนที่ปันมาจากราคาตามบัญชีของเงินลงทุนเดิม ณ วันที่กิจการลงทุนได้รับสิทธิตามที่ระบุอยู่ในสิทธิซื้อหุ้นนั้น การปันส่วนราคาตามบัญชีของเงินลงทุนเดิมให้กับเงินลงทุนในใบสำคัญแสดงสิทธิหรือสิทธิซื้อหุ้นอาจทำได้โดยใช้วิธีสัดส่วนของมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนและใบสำคัญแสดงสิทธิ(สิทธิซื้อหุ้น)หรือโดยใช้วิธีประมาณจากมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุนหรือใบสำคัญแสดงสิทธิ(สิทธิซื้อหุ้น)ที่หาได้ง่ายกว่า แล้วนำมูลค่ายุติธรรมที่ประมาณได้ไปหักจากราคาตามบัญชีของเงินลงทุนที่มีอยู่เดิม (ดูมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 39 เรื่อง การรับรู้และการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน หากยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีของไทยกำหนดไว้)
- 60 ในกรณีที่กิจการลงทุนขายเงินลงทุนในตราสารทุนที่ไม่ได้ครอบครองในขณะที่เงินลงทุนนั้นมีการปิดสมุดทะเบียนเพื่อจ่ายเงินปันผลทำให้ราคาขายเงินลงทุนเป็นราคาที่รวมเงินปันผล กิจการลงทุนต้องนำเงินปันผลที่จะได้รับมาบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายทันทีหลังจากวันถัดจากวันปิดสมุดทะเบียน
- 61 กิจการลงทุนต้องปฏิบัติตามต่อไปนี้สำหรับรายได้ที่ได้รับจากเงินลงทุนในตราสารทุน
- 61.1 คำนวณดอกเบี้ยที่ได้รับเป็นรายวัน

61.2 ต้องตัดจำหน่ายส่วนเกินหรือส่วนลดของตราสารหนี้หรือรายการอื่นที่มีลักษณะเดียวกันเป็นรายได้ดอกเบี้ยทุกวันโดยใช้วิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง หรือวิธีอื่นที่ให้ผลไม่แตกต่างจากวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงอย่างมีนัยสำคัญ

- 62 กิจการลงทุนต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการได้รับชำระดอกเบี้ยจากผู้ออกตราสารหนี้ก่อนที่จะรับรู้ดอกเบี้ยเป็นรายได้
- 63 กิจการลงทุนต้องบันทึกดอกเบี้ยที่ได้รับจากเงินลงทุนในตราสารหนี้ที่ผู้ออกมีนัดชำระดอกเบี้ยในขณะที่กิจการลงทุนได้เงินลงทุนมา ดังนี้
- 63.1 รับรู้ดอกเบี้ยส่วนที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ลงทุนจนถึงปัจจุบันเป็นรายได้ดอกเบี้ย
- 63.2 นำดอกเบี้ยส่วนที่ค้างชำระขณะที่ได้เงินลงทุนมา ไปลดบัญชีเงินลงทุนเมื่อได้รับชำระดอกเบี้ย
- 64 กิจการลงทุนต้องวิเคราะห์บัญชีดอกเบี้ยที่บันทึกค้างรับไว้อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มั่นใจว่าบัญชีดังกล่าวสะท้อนความเป็นจริง นอกจากนี้กิจการลงทุนต้องปรับปรุงจำนวนดอกเบี้ยค้างรับหรือดอกเบี้ยรับอย่างเหมาะสมเมื่อกิจการลงทุนซื้อหรือขายเงินลงทุนในตราสารหนี้ระหว่างงวดการจ่ายดอกเบี้ย
- 65 ในกรณีที่เงินลงทุนในตราสารหนี้มีนัดชำระหนี้ กิจการลงทุนต้องบันทึกตัดบัญชีดอกเบี้ยค้างรับโดยนำไปลดรายได้ดอกเบี้ยทันทีเมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการลงทุนจะไม่ได้รับดอกเบี้ย และเมื่อจำนวนดอกเบี้ยที่จะไม่ได้รับสามารถประมาณได้อย่างสมเหตุสมผลต้องบันทึกตัดบัญชีดอกเบี้ยค้างรับดังกล่าวโดยนำไปเพิ่มต้นทุนของเงินลงทุนที่ซื้อมา

การรับรู้ค่าใช้จ่าย

- 66 กิจการลงทุนต้องรับรู้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทุกวันหรือรับรู้ ณ วันที่ในงบการเงินหรือวันที่กิจการลงทุนมีสิทธิได้รับหรือเกิดภาระผูกพันที่ต้องจ่ายทรัพยากรเพื่อแลกกับส่วนได้เสียของกิจการลงทุน
- 67 กิจการต้องบันทึกค่าใช้จ่ายเป็นประจำทุกวันหรือบันทึกเท่าที่จำเป็นตามลักษณะของกิจการ ตัวอย่างเช่น กองทุนเปิดที่มีการขายหรือรับซื้อคืนหน่วยลงทุนทุกวันต้องบันทึกค่าใช้จ่ายเป็นรายวันเพื่อคำนวณมูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วย กิจการลงทุนต้องบันทึกค่าใช้จ่ายทุกรายการตามวันที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 66 แม้ว่ากิจการลงทุนอาจต้องอาศัยการประมาณการมาช่วย กิจการลงทุนต้องประมาณค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผลเพื่อให้ค่าใช้จ่ายที่บันทึกครบถ้วนและมีจำนวนใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุดโดยพิจารณาจากประสบการณ์และข้อมูลในอดีต ความน่าจะเป็นที่ค่าใช้จ่ายจะเกิดขึ้น และประเพณีปฏิบัติของธุรกิจ
- 68 กิจการลงทุนต้องปฏิบัติกับรายจ่ายที่เกิดขึ้นในกรณีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
- 68.1 ในกรณีที่กิจการลงทุนจะได้รับการชดเชยจากฝ่ายบริหารเนื่องจากการประมาณการที่ผิดพลาด กิจการลงทุนต้องบันทึกเงินที่จะได้รับชดเชยเป็นสินทรัพย์พร้อมกับบันทึกลดค่าใช้จ่าย
- 68.2 ในกรณีที่กิจการลงทุนไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเนื่องจากการยกเลิกวันหรือไม่ต้องจ่ายค่าใช้จ่ายเนื่องจากผู้รับผลประโยชน์ กิจการลงทุนต้องแสดงค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นรายการแยกต่างหากในงบกำไรหรือขาดทุนโดยแสดงหักจากค่าใช้จ่ายรายการอื่น (ดูย่อข้อ 80.7)
- 68.3 ในกรณีที่กิจการลงทุนมีรายจ่ายในการออกส่วนได้เสียหรือการเสนอขายครั้งแรก กิจการลงทุนต้องบันทึกการจ่ายดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชีและทยอยตัดเป็นค่าใช้จ่าย

ตลอดระยะเวลาที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากรายจ่ายนั้น และกิจการลงทุนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน หากยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีของไทยกำหนดไว้

- 69 รายจ่ายในการออกส่วนได้เสียหรือการเสนอขายครั้งแรกต้องเป็นรายจ่ายที่เกิดขึ้นโดยตรงซึ่งประกอบด้วยรายการต่อไปนี้
- 69.1 ค่าที่ปรึกษาทางกฎหมายในการออกส่วนได้เสียหรือการเสนอขายครั้งแรก
 - 69.2 รายจ่ายในการจดทะเบียนทุกประเภท
 - 69.3 รายจ่ายในการรับประกันการจัดจำหน่ายและรายจ่ายในลักษณะเดียวกัน
 - 69.4 รายจ่ายในการจัดพิมพ์หนังสือชี้ชวนและเอกสารประกอบการขายส่วนได้เสีย
 - 69.5 ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์
 - 69.6 รายจ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกส่วนได้เสีย
- 70 ในกรณีที่กิจการลงทุนมีเงินลงทุนในตราสารหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้ รายจ่ายที่กิจการจ่ายเพิ่มโดยตรงให้กับผู้ออกตราสารหนี้เพื่อช่วยให้ผู้ออกตราสารหนี้สามารถดำเนินการต่อไปได้ถือเป็นต้นทุนของเงินลงทุนในตราสารหนี้นั้นหากกิจการลงทุนได้รับตราสารหนี้ฉบับใหม่มาทดแทนหรือเพิ่มเติม กิจการลงทุนต้องถือว่าตราสารหนี้ใหม่นั้นเป็นส่วนหนึ่งของตราสารหนี้เดิม กิจการลงทุนต้องถือรายจ่ายที่เกิดจากกระบวนการติดตามหนี้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ได้แก่ ค่าธรรมเนียมวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ค่าที่ปรึกษาในการปรับโครงสร้างหนี้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทางกฎหมายเป็นต้น

การนำเสนองบการเงิน

ส่วนประกอบของงบการเงิน

- 71 งบการเงินที่สมบูรณ์ของกิจการลงทุนต้องประกอบด้วยรายการทุกข้อต่อไปนี้
- 71.1 งบดุล
 - 71.2 งบประกอบรายละเอียดเงินลงทุน
 - 71.3 งบกำไรหรือขาดทุน
 - 71.4 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ
 - 71.5 งบกระแสเงินสด
 - 71.6 ข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ
 - 71.7 หมายเหตุประกอบงบการเงิน
- 72 นอกจากข้อมูลที่น่าเสนอในงบการเงินแล้ว กิจการลงทุนต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหารซึ่งอธิบายถึงผลการดำเนินงานที่สำคัญ สถานะทางการเงินและความไม่แน่นอนที่กิจการลงทุนกำลังเผชิญอยู่ รายงานดังกล่าวต้องประกอบด้วยรายการต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย
- 72.1 ปัจจัยสำคัญและผลกระทบต่อการดำเนินงานของกิจการลงทุนซึ่งรวมถึงนโยบายการลงทุนที่อาจส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินของกิจการลงทุน นโยบายการแบ่งปันส่วนทุนให้แก่ผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุน และการเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจและการตอบสนองของกิจการลงทุนต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น
 - 72.2 แหล่งเงินทุนของกิจการลงทุน นโยบายด้านโครงสร้างเงินทุนและนโยบายด้านการบริหารความเสี่ยง
 - 72.3 จุดเด่นและทรัพยากรของกิจการลงทุน

การแสดงรายการในงบดุล

73 งบดุลต้องประกอบด้วยรายการตามลำดับต่อไปนี้

73.1 สินทรัพย์

73.2 หนี้สิน

73.3 สินทรัพย์สุทธิ

74 สินทรัพย์ต้องประกอบด้วยรายการตามลำดับต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

74.1 เงินลงทุนแสดงตามมูลค่ายุติธรรม โดยให้เปิดเผยราคาทุนไว้ด้วยกัน

74.2 เงินสดและเงินฝากธนาคาร

74.3 เงินมัดจำเพื่อขายหลักทรัพย์ที่ไม่ได้ครอบครอง

74.4 หลักประกันสำหรับการให้ยืมหลักทรัพย์

74.5 ลูกหนี้

74.5.1 จากเงินปันผลและดอกเบี้ย

74.5.2 จากการขายเงินลงทุน

74.5.3 จากการออกส่วนได้เสีย

74.6 ค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี

74.7 สินทรัพย์อื่น

75 หนี้สินต้องประกอบด้วยรายการตามลำดับต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

75.1 ภาระผูกพันที่ต้องส่งมอบหลักทรัพย์ที่ขายขณะที่ไม่ได้ครอบครอง

75.2 ภาระผูกพันที่ต้องคืนหลักประกันจากการให้ยืมหลักทรัพย์

75.3 เจ้าหนี้

75.3.1 จากการซื้อเงินลงทุน

75.3.2 จากการรับคืนหรือรับซื้อคืนส่วนได้เสีย

75.4 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

75.5 เจ้าหนี้ผู้ถือส่วนได้เสียจากการแบ่งปันส่วนทุน(เฉพาะกิจการลงทุนที่มีส่วนได้เสียเป็นหน่วยลงทุน)

75.6 หนี้สินอื่น

76 สินทรัพย์สุทธิต้องแสดงด้วยรายการตามลักษณะของกิจการลงทุนตามตัวอย่างต่อไปนี้

76.1 สินทรัพย์สุทธิของกองทุนรวมแสดงตามรายการต่อไปนี้

76.1.1 ทุนที่ได้รับจากผู้ถือหน่วยลงทุนซึ่งประกอบด้วยหน่วยลงทุนตามมูลค่าที่ตราไว้และเกินทุนหรือส่วนต่ำกว่าทุน

76.1.2 ทุนอื่น

76.1.3 กำไรสะสมซึ่งแยกแสดงบัญชีปรับสมดุลและสำรองตามกฎหมาย

76.1.4 มูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วยและจำนวนหน่วยที่ถือโดยบุคคลภายนอก

76.2 สินทรัพย์สุทธิของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพประกอบด้วย

76.2.1 ทุนที่ได้รับซึ่งแยกแสดงเป็นเงินสะสมและเงินสมทบ

76.2.2 ทุนอื่น

76.2.3 ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นซึ่งแยกแสดงเป็นผลประโยชน์เงินสะสม และผลประโยชน์เงินสมทบ

- 76.3 สินทรัพย์สุทธิของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการประกอบด้วย
- 76.3.1 ทุนที่ได้รับซึ่งแยกแสดงเป็นทุนที่ได้รับจากกองทุน(แยกย่อยเป็นเงินสำรองและเงินกองกลาง)และทุนที่ได้รับจากบัญชีรายบุคคล (แยกย่อยเป็นเงินประเดิม เงินสะสม เงินสมทบ และเงินชดเชย)
- 76.3.2 ทุนอื่น
- 76.3.3 ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแยกประเภทในลักษณะเดียวกับข้อ 76.3.1
- กิจการลงทุนอาจแสดงรายละเอียดข้างต้นในงบดุลหรือเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

การแสดงรายการในงบประกอบรายละเอียดเงินลงทุน

- 77 กิจการลงทุนต้องแสดงรายการในงบประกอบรายละเอียดเงินลงทุนดังต่อไปนี้ (ดูตัวอย่างงบประกอบรายละเอียดเงินลงทุนในภาคผนวก)
- 77.1 แยกประเภทเงินลงทุนตามที่กิจการลงทุนคาดว่าจะให้ประโยชน์กับผู้ใช้งานการเงินมากที่สุด เช่น ประเภทของเงินลงทุน (ตราสารทุน ตราสารหนี้ ตั๋วสัญญาใช้เงิน ฯลฯ) ประเภทของอุตสาหกรรม(ธนาคาร เงินทุนหลักทรัพย์ สื่อสาร พลังงาน ฯลฯ) หรือประเภทของเงินลงทุนก่อนที่จะแยกตามประเภทของอุตสาหกรรม(ตราสารทุน-ธนาคาร ตราสารทุน-สื่อสาร ตราสารหนี้-ธนาคาร ตราสารหนี้-พลังงาน ฯลฯ)
- 77.2 แสดงอัตราร้อยละของเงินลงทุนแต่ละประเภทต่อเงินลงทุนทั้งสิ้น โดยแยกตามประเภทเงินลงทุนที่แสดงไว้ (ดูย่อหน้าที่ 77.1)
- 77.3 แสดงรายชื่อของผู้ออกเงินลงทุนแต่ละชนิดโดยแยกตามประเภทเงินลงทุนที่แสดงไว้(ข้อ 77.1) พร้อมกับข้อมูลต่อไปนี้
- 77.3.1 ยอดรวมของจำนวนหน่วยหรือมูลค่าที่ตราไว้ทั้งสิ้นของเงินลงทุนแต่ละชนิดตามรายชื่อของผู้ออก
- 77.3.2 เงื่อนไขสำคัญของเงินลงทุนแต่ละชนิด เช่น อัตราดอกเบี้ยหรืออัตรา เงินปันผล
- 77.3.3 วันครบกำหนดของเงินลงทุน(ถ้ามี)เว้นแต่เงินลงทุนนั้นจะเป็นเงินฝากธนาคารหรือเงินลงทุนในตั๋วสัญญาใช้เงิน

การแสดงรายการในงบกำไรหรือขาดทุน

- 78 งบกำไรหรือขาดทุนต้องประกอบด้วยรายการตามลำดับต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย
- 78.1 รายได้จากเงินลงทุน
- 78.2 ค่าใช้จ่าย
- 78.3 รายได้อื่น
- 78.4 รายการกำไรหรือรายการขาดทุนจากเงินลงทุน
- 79 รายได้จากเงินลงทุนต้องประกอบด้วยรายการตามลำดับต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย
- 79.1 รายได้เงินปันผล
- 79.2 รายได้ดอกเบี้ย
- 79.3 รายได้จากการให้ยืมหลักทรัพย์
- 80 ค่าใช้จ่ายต้องประกอบด้วยรายการตามลำดับต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- 80.1 ค่าธรรมเนียมการจัดการ
- 80.2 ค่าธรรมเนียมผู้ดูแลผลประโยชน์
- 80.3 ค่าธรรมเนียมวิชาชีพ
- 80.4 ดอกเบี้ยจ่าย
- 80.5 ค่าใช้จ่ายในการขายและรับคืนหรือรับซื้อคืนส่วนได้เสีย
- 80.6 รายได้เงินปันผลที่ต้องจ่ายในการขายหลักทรัพย์ที่ไม่ได้ครอบครอง
- 80.7 ค่าธรรมเนียมที่ได้รับการยกเว้นหรือค่าใช้จ่ายที่ผู้รับสละสิทธิ(ดูย่อหน้าที่ 67)
- 81 รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิจากเงินลงทุนต้องประกอบด้วยรายการตามลำดับต่อไปนี้ เป็นอย่างน้อย
 - 81.1 รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้นทั้งสิ้น(ต้องแสดงสุทธิจากค่านายหน้า)
 - 81.2 รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้นทั้งสิ้น

การแสดงรายการในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ

- 82 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิต้องประกอบด้วยรายการตามลำดับต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย โดยอาจแยกเป็นประเภทย่อยตามความเหมาะสมในการแสดงรายการ เช่น แยกตามแหล่งที่มาของทุนที่ได้รับ
 - 82.1 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสินทรัพย์สุทธิที่เกิดจากการดำเนินงานในระหว่างงวดต้องประกอบด้วยรายการต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย ตามลำดับที่ปรากฏ
 - 82.1.1 รายได้สุทธิจากเงินลงทุน
 - 82.1.2 รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้นจากเงินลงทุนหักด้วยค่านายหน้า
 - 82.1.3 รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้นจากเงินลงทุน
 - 82.2 การแบ่งปันส่วนทุนให้แก่ผู้ถือส่วนได้เสียในระหว่างงวดโดยแยกตามรายการที่นำมาแบ่งปันนั้น(ข้อ 89.2) กิจการลงทุนอาจแสดงการแบ่งปันส่วนทุนดังกล่าวในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิหรือเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินตามที่ระบุไว้ในข้อ 89.2
 - 82.3 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของทุนที่ได้รับจากผู้ถือส่วนได้เสียในระหว่างงวดโดยแสดงรายละเอียดตามลักษณะของกิจการลงทุน รายละเอียดดังกล่าวอาจแสดงอยู่ในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิหรือเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน(กิจการลงทุนที่มีส่วนได้เสียเป็นหน่วยลงทุนให้ดูข้อ 90.1 ส่วนกิจการลงทุนประเภทอื่นให้ดูข้อ 90.2)
 - 82.4 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของทุนอื่น
 - 82.5 สินทรัพย์สุทธิ ณ วันต้นงวด
 - 82.6 สินทรัพย์สุทธิ ณ วันปลายงวด

การแสดงรายการในงบกระแสเงินสด

- 83 งบกระแสเงินสดต้องประกอบด้วยรายการตามลำดับต่อไปนี้
 - 83.1 กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน
 - 83.2 กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน
 - 83.3 เงินสดและเงินฝากธนาคารต้นงวด
 - 83.4 เงินสดและเงินฝากธนาคารปลายงวด

- 84 กระแสเงินสดจากการดำเนินงานต้องประกอบด้วยรายการตามลำดับต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย
- 84.1 กำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวดปรับปรุงด้วยรายการที่ไม่ใช่เงินสดซึ่งรวมอยู่ในงบกำไรหรือขาดทุนและกระแสเงินสดได้มาหรือใช้ไป
- 84.2 กระแสเงินสดได้มาหรือใช้ไปต้องประกอบด้วยรายการต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย
- 84.2.1 การซื้อเงินลงทุน
 - 84.2.2 การจำหน่ายเงินลงทุน
 - 84.2.3 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในเงินมัดจำเพื่อขายหลักทรัพย์ที่ไม่ได้ครอบครอง
 - 84.2.4 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในหลักประกันสำหรับหลักทรัพย์ที่ให้อำนาจ
 - 84.2.5 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในลูกหนี้จากเงินปันผล
 - 84.2.6 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในลูกหนี้จากการขายเงินลงทุน
 - 84.2.7 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในลูกหนี้จากการออกส่วนได้เสีย
 - 84.2.8 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในสินทรัพย์อื่น
 - 84.2.9 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในหลักทรัพย์ที่ขายขณะที่ไม่ได้ครอบครอง
 - 84.2.10 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของภาระผูกพันที่ต้องส่งมอบหลักทรัพย์ที่ให้อำนาจ
 - 84.2.11 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในเจ้าหนี้จากการซื้อเงินลงทุน
 - 84.2.12 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในเจ้าหนี้จากการรับคืนหรือรับซื้อคืนส่วนได้เสีย
 - 84.2.13 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในค่าใช้จ่ายค้างจ่าย
 - 84.2.14 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในเจ้าหนี้จากการแบ่งปันส่วนทุนให้แก่ผู้ถือส่วนได้เสีย (เฉพาะกิจการลงทุนที่มีส่วนได้เสียเป็นหน่วยลงทุน)
 - 84.2.15 การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในหนี้สินอื่น
 - 84.2.16 รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้นจากเงินลงทุนสุทธิจากค่านายหน้า
 - 84.2.17 รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้นจากเงินลงทุน
- 85 กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินต้องประกอบด้วยรายการต่อไปนี้
- 85.1 การออกส่วนได้เสีย
 - 85.2 การรับคืนหรือรับซื้อคืนส่วนได้เสีย
 - 85.3 การแบ่งปันส่วนทุนให้แก่ผู้ถือส่วนได้เสีย
- 86 กิจการลงทุนต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการที่ไม่ใช่เงินสดที่มีนัยสำคัญโดยแสดงเป็นข้อมูลเพิ่มเติมไว้ท้ายงบกระแสเงินสดหรือแสดงไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ตัวอย่างเช่น การจ่ายปันผลเป็นหน่วยลงทุน

ข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ

- 87 กิจการลงทุนต้องแสดงข้อมูลทางการเงินที่สำคัญของงวดบัญชีปัจจุบันเปรียบเทียบกับข้อมูลของงวดบัญชีในอดีตเป็นเวลา 5 งวด โดยแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้
- 87.1 จำนวนต่อหน่วยของรายการ ดังต่อไปนี้
- 87.1.1 มูลค่าของสินทรัพย์สุทธิต้นงวด
 - 87.1.2 รายได้จากเงินลงทุน
 - 87.1.3 รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้นจากเงินลงทุนหักด้วยค่านายหน้า
 - 87.1.4 รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้นจากเงินลงทุน

87.1.5 การแบ่งปันส่วนทุนให้แก่ผู้ถือส่วนได้เสีย

87.1.6 ทุนอื่น

87.2 อัตราส่วนของกำไรหรือขาดทุนสุทธิต่อมูลค่าสินทรัพย์สุทธิถัวเฉลี่ยระหว่างงวด

87.3 อัตราส่วนทางการเงินและข้อมูลเพิ่มเติมที่สำคัญ

88 อัตราส่วนทางการเงินและข้อมูลเพิ่มเติมที่สำคัญต้องประกอบด้วยรายการต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

88.1 มูลค่าสินทรัพย์สุทธิปลายงวด

88.2 อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อมูลค่าสินทรัพย์สุทธิถัวเฉลี่ยระหว่างงวด

88.3 อัตราส่วนของรายได้จากเงินลงทุนต่อมูลค่าสินทรัพย์สุทธิถัวเฉลี่ยระหว่างงวด

88.4 อัตราส่วนของจำนวนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของการซื้อขายเงินลงทุนระหว่างงวดต่อมูลค่าสินทรัพย์สุทธิถัวเฉลี่ยระหว่างงวด จำนวนการซื้อขายเงินลงทุนดังกล่าวต้องนำมาถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามสัดส่วนของเงินลงทุนนั้นต่อเงินลงทุนทั้งสิ้น การซื้อขายเงินลงทุนต้องไม่รวมเงินฝากธนาคารและเงินลงทุนในตั๋วสัญญาใช้เงิน และต้องเป็นรายการซื้อหรือขายเงินลงทุนอย่างแท้จริง ดังนั้น การซื้อโดยมีสัญญาขายคืนหรือการขายโดยมีสัญญาซื้อคืนจึงต้องไม่นำมารวมคำนวณ

การเปิดเผยข้อมูล

89 กิจการลงทุนต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

89.1 นโยบายการบัญชีที่สำคัญ เช่น นโยบายการแบ่งปันส่วนทุน การวัดมูลค่าเงินลงทุน การรับรู้รายได้ การยืมและการให้ยืมตราสาร การขายโดยมีสัญญาซื้อคืน การขายหลักทรัพย์ที่ไม่ได้ครอบครอง การวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน การรับรู้รายการการตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนและนโยบายเกี่ยวกับการประมาณการ

89.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการแบ่งปันส่วนทุนให้แก่ผู้ถือส่วนได้เสียโดยแยกตามรายการที่นำมาแบ่งปัน เช่น กำไรสุทธิ กำไรสะสมหรือรายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้น (ดูข้อ 82.2)

89.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของทุนที่ได้รับในระหว่างงวดหากไม่ได้แสดงไว้ในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ (ดูข้อ 82.3)

89.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของทุนอื่น

89.5 ข้อมูลเกี่ยวกับกำไรสะสมต้นงวด

89.6 ข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขายเงินลงทุน

89.7 ข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อโดยมีสัญญาขายคืน และการขายโดยมีสัญญาซื้อคืน

89.8 ข้อมูลเกี่ยวกับตราสารหนี้ที่อาจเปลี่ยนมือไม่ได้โดยเร็ว

89.9 ข้อมูลเกี่ยวกับตราสารหนี้ที่ผู้ออกผิดนัดชำระหนี้หรือผิดเงื่อนไขที่ตกลงไว้

89.10 ข้อมูลเกี่ยวกับเงินลงทุนในหน่วยลงทุนของกิจการลงทุนอื่นที่มีนัยสำคัญ

89.11 ข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน ซึ่งรวมถึงการขายหลักทรัพย์ที่ไม่ได้ครอบครองและการยืมและการให้ยืมตราสาร

89.12 รายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

89.13 ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

กิจการลงทุนต้องเปิดเผยข้อมูลในเรื่องที่หลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชีไม่ได้กำหนดไว้โดยปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง

- 90 ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของทุนที่ได้รับในระหว่างงวด กิจการลงทุนต้องปฏิบัติตามดังต่อไปนี้
- 90.1 กิจการลงทุนที่มีส่วนได้เสียเป็นหน่วยลงทุนต้องเปิดเผยจำนวนหน่วยลงทุนและจำนวนเงินของทุกข้อต่อไปนี้ หากไม่ได้แสดงไว้ในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ (ดูข้อ 82.3)
- 90.1.1 หน่วยลงทุนที่ขายในระหว่างงวด
- 90.1.2 หน่วยปันผลที่จ่ายในระหว่างงวด
- 90.1.3 หน่วยลงทุนที่รับซื้อคืนในระหว่างงวด
- กิจการลงทุนต้องเปิดเผยถึงจำนวนหน่วยลงทุนที่จดทะเบียนและราคาตามมูลค่าต่อหน่วยแยกตามประเภทของหน่วยลงทุน
- 90.2 กิจการลงทุนซึ่งมีส่วนได้เสียที่ไม่ใช่หน่วยลงทุนต้องเปิดเผยทุนที่ได้รับในระหว่างงวดตามแหล่งที่มาของทุนนั้น
- 91 ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของทุนอื่น กิจการลงทุนต้องอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของทุนที่ได้รับ เช่น ทุนจากการบริจาค โดยเปิดเผยถึงอัตราส่วนของทุนจากการบริจาคต่อกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวดและเปิดเผยจำนวนที่ได้รับตามรายชื่อของผู้บริจาคเว้นแต่ทุนอื่นเป็นทุนที่ได้รับจากการที่ผู้ถือส่วนได้เสียละสิทธิในส่วนของตน กิจการลงทุนสามารถเปิดเผยจำนวนรวมโดยไม่ต้องแยกตามรายชื่อ
- 92 ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกำไรสะสมต้นงวด กิจการลงทุนต้องแสดงรายละเอียดของกำไรสะสมต้นงวดโดยแยกตามรายการต่อไปนี้
- 92.1 กำไรสะสมส่วนที่ไม่สามารถแยกแสดงเป็นรายการต่าง ๆ ได้ในทางปฏิบัติซึ่งเป็นกำไรสะสม ของงวดก่อนวันถือปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในหลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชี
- 92.2 ผลสะสมของรายการต่อไปนี้ และวันที่เริ่มคำนวณผลสะสมดังกล่าว
- 92.2.1 รายได้จากเงินลงทุนสุทธิ
- 92.2.2 รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้นจากเงินลงทุน
- 92.2.3 รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้นจากเงินลงทุน
- 92.3 กำไรสะสมต้นงวดทั้งสิ้น
- ในการพิจารณาว่ากิจการลงทุนควรคำนวณผลสะสมของรายการในข้อ 92.2 ย้อนหลังไปมากเพียงใดจากวันถือปฏิบัติ กิจการลงทุนสามารถใช้ข้อจำกัดเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่เสียไป (ดูแม่บทการบัญชี) มาช่วยในการพิจารณา
- 93 ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขายเงินลงทุน กิจการลงทุนต้องเปิดเผยยอดรวมของจำนวนเงินลงทุนที่ซื้อขายในระหว่างงวดโดยไม่รวมเงินลงทุนในตัวสัญญาใช้เงินพร้อมกับเปิดเผยอัตราร้อยละของจำนวนดังกล่าวต่อมูลค่าสินทรัพย์สุทธิถัวเฉลี่ยระหว่างงวด
- 94 ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อโดยมีสัญญาขายคืน และการขายโดยมีสัญญาซื้อคืน (ดูย่อหน้าที่ 24) กิจการลงทุนต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้
- 94.1 ชื่อคู่สัญญา อันดับความน่าเชื่อถือของคู่สัญญา และรายละเอียดโดยย่อของการซื้อหรือขายดังกล่าว
- 94.2 ข้อมูลเกี่ยวกับหลักประกัน เงื่อนไขสำคัญของหลักประกัน อัตราดอกเบี้ย ราคาขายคืนหรือซื้อคืนที่ตกลงไว้

- 94.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลเครื่องมือทางการเงิน และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 เรื่อง การรับรู้และวัดค่าเครื่องมือทางการเงิน หากยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีของไทยกำหนดไว้
- 95 ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตราสารหนี้ที่อาจเปลี่ยนมือไม่ได้โดยเร็ว กิจการลงทุนต้องเปิดเผยชื่อผู้ออกตราสารหนี้ มูลค่ายุติธรรม และอัตราส่วนของมูลค่ายุติธรรมของตราสารหนี้ต่อจำนวนรวมของเงินลงทุนในตราสารหนี้แต่ละชนิด ดังต่อไปนี้
- 95.1 ตราสารหนี้ที่มีความเสี่ยงสูงหรือให้ผลตอบแทนสูงเกินปกติ
- 95.2 ตราสารหนี้ที่ไม่ได้ซื้อขายตามประเพณีปกติ เช่น ตราสารหนี้ที่เสนอขายกับบุคคลหรือกิจการในวงจำกัด
- 95.3 ตราสารหนี้ที่มีข้อจำกัดในการเปลี่ยนมือ
- 96 ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตราสารหนี้ที่ผู้ออกมีหนี้ชำระหนี้หรือผิดเงื่อนไขที่ตกลงไว้ กิจการลงทุนต้องเปิดเผยข้อมูลดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย
- 96.1 มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับคิดลดด้วยอัตราที่เหมาะสมกับความเสี่ยง
- 96.2 จำนวนเงินต้นและดอกเบี้ยของตราสารหนี้ดังกล่าวตามเงื่อนไขเดิม
- 96.3 เงื่อนไขการชำระหนี้ที่ผู้ออกตราสารหรือผู้ที่ต้องรับผิดชอบในตรานั้นตกลงไว้
- 97 ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเงินลงทุนในหน่วยลงทุนของกิจการลงทุนอื่นที่มีนัยสำคัญ กิจการลงทุนต้องเปิดเผยชื่อของกิจการที่ไปลงทุน มูลค่ายุติธรรมของหน่วยลงทุนและอัตราส่วนของมูลค่ายุติธรรมของหน่วยลงทุนต่อมูลค่าสินทรัพย์สุทธิถัวเฉลี่ยระหว่างงวด
- 98 กิจการลงทุนต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน รวมทั้งการขายหลักทรัพย์ที่ไม่ได้ครอบครอง การยืมและการให้ยืมตราสารตามข้อกำหนดในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลเครื่องมือทางการเงิน และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 เรื่อง การรับรู้และการวัดค่าเครื่องมือทางการเงิน หากยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีของไทยกำหนดไว้
- 99 กิจการลงทุนต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย โดยเปิดเผยตามชื่อของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันและความสัมพันธ์ที่กิจการลงทุนมีต่อบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันนั้น
- 99.1 รายได้เงินปันผล
- 99.2 รายได้ดอกเบี้ย
- 99.3 ค่านายหน้า
- 99.4 ค่าธรรมเนียมวิชาชีพ
- 99.5 การซื้อขายเงินลงทุน
- 99.6 ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุอยู่ในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
- 100 กิจการลงทุนต้องเปิดเผยข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย
- 100.1 เงินสดและเงินฝากธนาคารโดยแยกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น เงินสดในมือ เงินฝากประเภทธนาคารจ่ายคืนเมื่อทวงถาม เงินฝากประจำ รวมทั้งเปิดเผยชื่อสถาบันการเงินที่ฝาก ช่วงของอัตราดอกเบี้ย และข้อจำกัดที่นอกเหนือจากประเพณีปกติของสถาบันการเงินในการฝากถอนของเงินฝากแต่ละประเภท

- 100.2 จำนวนค่าธรรมเนียมที่มีสิทธิริบยอมแลกเปลี่ยนกับการใช้สิทธิของกิจการลงทุน
- 101 กิจการลงทุนต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเงินลงทุนตามย่อหน้าที่ 18 และ 20 แยกตามชื่อผู้ออกตราสาร และเปิดเผยหลักการโดยย่อต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย
- 101.1 มูลค่ายุติธรรมที่ประมาณขึ้น
- 101.2 ข้อสมมติที่ใช้ในการประมาณมูลค่ายุติธรรม
- 102 ในกรณีที่ไปตามย่อหน้าที่ 22 ถึง 23 กิจการลงทุนต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้เป็นอย่างน้อยโดยแยกตามชื่อผู้ออกตราสารหนี้
- 102.1 มูลค่ายุติธรรมของตราสารหนี้ที่ไม่มีตลาดซื้อขายคล่องรอบรับซึ่งฝ่ายบริหารประมาณขึ้นโดยสุจริตพร้อมคำชี้แจงของฝ่ายบริหาร
- 102.2 มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดในอนาคตคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยในตลาดตามลักษณะความเสี่ยงของตราสารหนี้แต่ละชนิด
- 102.3 ผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมตามข้อ 102.1 กับมูลค่าปัจจุบันตามข้อ 102.2
- 102.4 ตราสารหนี้ที่มีลำดับความน่าเชื่อถือลดลงหรืออัตราดอกเบี้ยในตลาดที่ใช้กำหนดมูลค่าของตราสารหนี้เปลี่ยนแปลงอย่างไม่ปกติ
- 102.5 ตราสารหนี้ที่จะกำหนดภายใน 90 วัน นับตั้งแต่วันที่ลงทุน ซึ่งกิจการลงทุนวัดค่าโดยใช้วิธีราคาทุนตัดจำหน่าย กิจการลงทุนต้องเปิดเผยอัตราร้อยละของเงินลงทุนในตราสารหนี้ที่มูลค่าสินทรัพย์สุทธิถัวเฉลี่ยระหว่างงวด

การปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลง

- 103 กิจการลงทุนต้องใช้วิธีเปลี่ยนทันทีเป็นต้นไปในการนำหลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชีมาถือปฏิบัติ โดยต้องไม่ปรับย้อนหลัง กิจการลงทุนต้องจัดประเภทข้อมูลในงวดก่อนซึ่งต้องนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลในงวดปัจจุบันหากกิจการลงทุนสามารถทำได้ในทางปฏิบัติและต้องแสดงข้อมูลทางการเงินที่สำคัญตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 87 ของงวดบัญชีในอดีตสำหรับทุกงวดที่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ หากไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ กิจการลงทุนสามารถแสดงข้อมูลทางการเงินที่สำคัญเฉพาะงวดบัญชีแรกที่หลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชีมีผลบังคับใช้แต่ต้องแสดงข้อมูลเปรียบเทียบเพิ่มขึ้นหนึ่งงวดบัญชีทุกปีจนกระทั่งข้อมูลทางการเงินที่สำคัญมีการเปิดเผยครบ 5 ปี

วันถือปฏิบัติ

- 104 หลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชีให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2543 เป็นต้นไป อย่างไรก็ตาม กิจการสามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชีก่อนวันถือปฏิบัติ หากกิจการลงทุนเลือกที่จะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชีก่อนวันถือปฏิบัติ กิจการลงทุนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดทุกข้อที่ระบุไว้โดยไม่มีข้อยกเว้น

ภาคผนวก

ภาคผนวกนี้ทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางเท่านั้นและไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชี ภาคผนวกนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงแนวทางปฏิบัติของหลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชี ภาคผนวกนี้ได้จัดทำขึ้นโดยครอบคลุมเรื่องดังต่อไปนี้

- ก) บัญชีปรับสมดุล
- ข) การแสดงรายการ
- ค) การเปิดเผยข้อมูล

ก) บัญชีปรับสมดุล

ตัวอย่างที่ 1 วันที่ 1 มกราคม 2543 กิจการลงทุนมีจำนวนหน่วยลงทุนที่ถือโดยบุคคลภายนอก 1,000,000 หน่วยลงทุน สินทรัพย์สุทธิ 13,000,000 บาท (ซึ่งได้รวมกำไรสะสมที่ยังไม่แบ่งปัน 2,500,000 บาท แล้ว)

กิจการลงทุนขายหน่วยลงทุนในราคา 13 บาท ต่อหน่วยลงทุน และกิจการลงทุนมีส่วนเกินทุน 0.5 บาท ต่อหน่วยลงทุน ราคาที่ตราไว้ 10 บาท ต่อหน่วยลงทุน

วันที่ 1 มีนาคม 2543 กิจการขายหน่วยลงทุน 1,000 หน่วยลงทุน โดยขายเป็นเงินสดทั้งหมด

เดบิต	เงินสด (13 × 1,000)	13,000	บาท
	เครดิต หน่วยลงทุน (10 × 1,000)	10,000	บาท
	ส่วนเกินทุน (0.5 × 1000)	500	บาท
	บัญชีปรับสมดุล [(2,500,000 / 1,000,000) × 1,000]	2,500	บาท

วันที่ 2 มีนาคม 2543 กิจการลงทุนรับคืนหรือรับซื้อคืนหน่วยลงทุน 500 หน่วยลงทุน โดยจ่ายเป็นเงินสดทั้งหมด และสินทรัพย์สุทธิมีมูลค่ายุติธรรมไม่เปลี่ยนแปลง

เดบิต	หน่วยลงทุน (10 × 500)	5,000	บาท
	ส่วนเกินทุน (0.5 × 500)	250	บาท
	บัญชีปรับสมดุล	1,250	บาท
	เครดิต เงินสด	6,500	บาท

ข) การแสดงรายการ

ตัวอย่างที่ 2 การเสนอรายการในงบการเงิน (บางส่วน)

กองทุนรวมไทยมั่นคง

งบดุล

ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

พ.ศ.

พ.ศ.

(บาท)

(บาท)

สินทรัพย์

เงินลงทุนตามราคายุติธรรม (ราคาทุน.....บาท)	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
เงินมัดจำเพื่อขายหลักทรัพย์ที่ไม่ได้ครอบครอง	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
หลักประกันสำหรับการให้ยืมหลักทรัพย์	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ลูกหนี้		
จากเงินปันผลดอกเบี้ย	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
จากการขายเงินลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
จากการขายหน่วยลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
สินทรัพย์อื่น	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
รวมสินทรัพย์	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx

หนี้สิน

ภาระผูกพันที่ต้องส่งมอบหลักทรัพย์ที่ขายขณะที่ไม่ได้ครอบครอง	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ภาระผูกพันที่ต้องคืนหลักประกันจากการให้ยืมหลักทรัพย์	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
เจ้าหนี้		
จากการซื้อเงินลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
จากการรับคืนหรือรับซื้อคืนหน่วยลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
เจ้าหนี้จากการแบ่งปันส่วนทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
หนี้สินอื่น	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
หนี้สินรวม	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx

	พ.ศ. (บาท)	พ.ศ. (บาท)
สินทรัพย์สุทธิ	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
สินทรัพย์สุทธิ :		
ทุนที่ได้รับจากผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
กำไรสะสม	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
สินทรัพย์สุทธิ (เท่ากับ.....บาทต่อหน่วย คำนวณจาก จำนวนหน่วยลงทุนที่จำหน่ายแล้วทั้งหมด.....หน่วย)	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้		

กองทุนรวมไทยมั่นคง
งบกำไรขาดทุน
สำหรับงวดบัญชีสิ้นสุดวันที่ เดือน พ.ศ.

พ.ศ.
(บาท)

พ.ศ.
(บาท)

รายได้จากการลงทุน

รายได้เงินปันผล	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
รายได้ดอกเบี้ย	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
รายได้จากการให้ยืมหลักทรัพย์	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
รายได้ทั้งสิ้น	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx

ค่าใช้จ่าย

ค่าธรรมเนียมการจัดการ	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ค่าธรรมเนียมผู้ดูแลผลประโยชน์	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ค่าธรรมเนียมวิชาชีพ		
ค่าธรรมเนียมที่ปรึกษาการลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ค่าธรรมเนียมที่ปรึกษาการลงทุนที่เป็นบุคคลหรือ		
กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ค่าธรรมเนียมความหมายในการฟ้องคดี	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ดอกเบี้ยจ่าย	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ค่าใช้จ่ายในการขายและรับคืนหรือรับซื้อคืนหน่วย	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ลงทุน		
ค่าใช้จ่ายในการขายส่วนได้เสียและต้นทุนบริการผู้ถือ		
ส่วนได้เสียที่ผู้รับเป็นบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง		
กัน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
รายได้เงินปันผลที่ต้องจ่ายในการขายหลักทรัพย์ที่ไม่ได้		
ครอบครอง	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx

รายได้จากการลงทุนสุทธิ

xxx,xxx,xxx.xx

xxx,xxx,xxx.xx

	พ.ศ. (บาท)	พ.ศ. (บาท)
รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิจากเงินลงทุน		
รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้นทั้งสิ้น	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้นทั้งสิ้น	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
รวมรายการกำไรหรือขาดทุนจากการลงทุนที่ เกิดขึ้นและที่ยังไม่เกิดขึ้น	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นในสินทรัพย์สุทธิจากการดำเนินงาน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

กองทุนรวมไทยมั่นคง
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ
สำหรับงวดบัญชีสิ้นสุดวันที่ เดือน พ.ศ.

	พ.ศ. (บาท)	พ.ศ. (บาท)
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในสินทรัพย์สุทธิจากการดำเนินงานในระหว่างงวด		
รายได้สุทธิจากการลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้นจากเงินลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้นจากเงินลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงสุทธิของสินทรัพย์สุทธิที่เกิดจากการดำเนินงาน		
การแบ่งปันส่วนทุนให้ผู้ถือส่วนได้เสีย	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของทุนที่ได้รับจากผู้ถือส่วนได้เสีย	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสินทรัพย์สุทธิระหว่างงวด	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
สินทรัพย์สุทธิ ต้นงวด	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
สินทรัพย์สุทธิ ปลายงวด	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

กองทุนรวมไทยมั่นคง
งบกระแสเงินสด
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ เดือน พ.ศ.

พ.ศ.
(บาท)

พ.ศ.
(บาท)

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

การเพิ่มขึ้นในสินทรัพย์สุทธิจากการดำเนินงาน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
--	----------------	----------------

ปรับกระทบการเพิ่มขึ้นสุทธิในสินทรัพย์สุทธิจากการดำเนินงานให้เป็นเงินสดสุทธิที่ใช้ไปในกิจกรรมดำเนินงาน :

การซื้อเงินลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การจำหน่ายเงินลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในเงินมัดจำเพื่อขาย		
หลักทรัพย์ที่ไม่ได้ครอบครอง	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในหลักประกันสำหรับ	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
หลักทรัพย์ที่ยืม		
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในลูกหนี้จากเงินปันผล	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในลูกหนี้จากการขายเงิน		
ลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในลูกหนี้จากการขาย		
หน่วยลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในสินทรัพย์อื่น	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในภาระผูกพันที่ต้องส่ง		
มอบหลักทรัพย์ที่ขายขณะที่ไม่ได้		
ครอบครอง	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในภาระผูกพันที่ต้องคืน		
หลักประกันจากการให้ยืมหลักทรัพย์	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในเจ้าหนี้จากการซื้อเงิน		
ลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในเจ้าหนี้จากการรับคืน		
หรือรับซื้อคืนหน่วยลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx

	พ.ศ. (บาท)	พ.ศ. (บาท)
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในเจ้าหนี้จากการแบ่งปัน		
ส่วนทุนให้แก่ผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงในหนี้สินอื่น	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้นจากเงิน		
ลงทุนสุทธิจากค่านายหน้า	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้น		
จากเงินลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
เงินสดสุทธิได้มาจากหรือใช้ไปในกิจกรรมดำเนินงาน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน		
การขายหน่วยลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การรับคืนหรือรับซื้อคืนหน่วยลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
การแบ่งปันส่วนทุนให้แก่ผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
เงินสดสุทธิได้มาจากหรือใช้ไปในกิจกรรมจัดหาเงิน	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
เงินสดเพิ่มขึ้นหรือลดลงสุทธิ	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
เงินสด :		
ณ วันต้นงวด	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx
ณ วันสิ้นงวด	xxx,xxx,xxx.xx	xxx,xxx,xxx.xx

การเปิดเผยเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลกระแสเงินสด :

กิจกรรมจัดหาเงินชนิดที่ไม่ได้เป็นเงินสดไม่ได้ถูกนำมารวมไว้ในที่นี้ซึ่งประกอบด้วยการแบ่งปันส่วนทุนและเงินปันผลที่นำกลับเข้ามาลงทุน เป็นจำนวนเงิน.....บาท
 หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

กองทุนรวมไทยมั่นคง
งบประกอบรายละเอียดเงินลงทุน
ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

การแสดงรายละเอียดเงินลงทุนใช้การจัดกลุ่มตามประเภทของเงินลงทุนและตามประเภทของอุตสาหกรรม

	จำนวนเงินต้นหรือ จำนวนหน่วย	(หน่วย : บาท) ราคายุติธรรม
หุ้นสามัญ - 10 %		
ธนาคาร - 4 %		
ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด (มหาชน)	250,000,000	2,000,000,000
ธนาคารร่วมใจสร้างสรรค์ จำกัด (มหาชน)	15,000,000	2,000,000,000
		<u>4,000,000,000</u>
สื่อสาร - 6 %		
บริษัท หนึ่งแสนโทรฟรี จำกัด (มหาชน)	10,000,000	1,000,000,000
บริษัท โปรโมชั่น คอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)	20,000,000	5,000,000,000
		<u>6,000,000,000</u>
รวมหุ้นสามัญ		<u><u>10,000,000,000</u></u>
 หุ้นกู้แปลงสภาพ - 20 %		
บริษัท ก.เกษตร จำกัด - อัตราดอกเบี้ย 15 %		
ครบอายุ พ.ศ. 2550	5,000,000,000	10,000,000,000
บริษัท ข.เกษตร จำกัด - อัตราดอกเบี้ย 18 %		
ครบอายุ พ.ศ. 2555	5,000,000,000	10,000,000,000
รวมหุ้นแปลงสภาพ		<u><u>20,000,000,000</u></u>

	จำนวนเงินต้นหรือ จำนวนหน่วย	(หน่วย : บาท) ราคายุติธรรม
การขายหลักทรัพย์โดยมีสัญญาซื้อคืน - 70 %		
ธนาคาร เฮฮา จำกัด (มหาชน) 20 %		
ว/ด/ป ที่ขาย 1 ม.ค. 2542		
ว/ด/ป ที่รับซื้อคืน 31 ธ.ค. 2543		
ราคาที่รับซื้อคืน 84,000,000,000 บาท		
หลักประกันเป็นพันธบัตรรัฐบาลประเภท 3 ปี	70,000,000,000	70,000,000,000
รวม - 100 % (ราคาทุน 90,000,000,000 บาท)		100,000,000,000

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

ชื่อกองทุนรวม
ข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ

	<u>25x6</u>	<u>25x5</u>	<u>25x4</u>	<u>25x3</u>	<u>25x2</u>	<u>25x1</u>
ข้อมูลผลการดำเนินงาน (ต่อหน่วย)						
มูลค่าสินทรัพย์สุทธิ ต้นงวด	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx
รายได้จากกิจกรรมลงทุน :						
รายได้สุทธิจากเงินลงทุน	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx
รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้นจากเงินลงทุน	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx
รายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิตั้งแต่ยังไม่เกิดขึ้นจากเงินลงทุน	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx
รายได้จากกิจกรรมลงทุนทั้งสิ้น	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx
หัก การแบ่งปันเงินทุนและกำไรให้ถือหน่วยลงทุน	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx
มูลค่าสินทรัพย์สุทธิปลายงวด	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx
อัตราส่วนของกำไรหรือขาดทุนสุทธิต่อมูลค่าสินทรัพย์สุทธิเฉลี่ยระหว่างงวด (%)	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx

อัตราส่วนการเงินที่สำคัญและข้อมูลประกอบเพิ่มเติมที่สำคัญ

	<u>25x6</u>	<u>25x5</u>	<u>25x4</u>	<u>25x3</u>	<u>25x2</u>	<u>25x1</u>
มูลค่าสินทรัพย์สุทธิปลายงวด (พันบาท)	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx
อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อมูลค่าสินทรัพย์สุทธิเฉลี่ยระหว่างงวด (%)	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx
อัตราส่วนของรายได้จากเงินลงทุนต่อมูลค่าสินทรัพย์สุทธิเฉลี่ยระหว่างงวด (%)	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx
อัตราส่วนของจำนวนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของการซื้อขายเงินลงทุนระหว่างงวดต่อมูลค่าสินทรัพย์สุทธิเฉลี่ยระหว่างงวด*	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx	xx.xx

* ไม่นับรวมเงินฝากธนาคารและเงินลงทุนในตั๋วสัญญาใช้เงิน และการซื้อขายเงินลงทุนต้องเป็นรายการซื้อหรือขายเงินลงทุนอย่างแท้จริงซึ่งไม่รวมถึงการซื้อโดยมีสัญญาขายคืนหรือการขายโดยมีสัญญาซื้อคืน

ค) การเปิดเผยข้อมูล

ตัวอย่างที่ 3 การเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน (บางรายการ)

กองทุนเปิด ไซโย ตราสารทุน
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2543

1. ลักษณะของกองทุนเปิดไซโยตราสารลงทุน

กองทุนเปิด ไซโย ตราสารลงทุน เป็นกองทุนรวมเพื่อการลงทุนในตราสารหนี้ประเภทรับซื้อคืนหน่วยลงทุนตามมูลค่าสินทรัพย์สุทธิโดยไม่มีกำหนดอายุของโครงการได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ให้จัดตั้งเป็นกองทุนเปิด เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2543 จัดการโดยบริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมไทยก้าวหน้า จำกัด เงินลงทุนของกองทุน ได้แก่ หุ้นกู้ พันธบัตร ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วแลกเงิน การซื้อโดยมีสัญญาขายคืนของกองทุน

2. นโยบายการบัญชีที่สำคัญ

2.1 การแบ่งปันส่วนทุน

บันทึกลดกำไรสะสม ณ วันที่ประกาศจ่ายปันผลเป็นเงินสด ในกรณีที่จ่ายปันผลเป็นหน่วยลงทุน จะบันทึกลดกำไรสะสมด้วยมูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วยตามจำนวนหน่วยปันผลที่ให้ ณ วันที่กำหนดไว้ในนโยบายการจ่ายปันผลและบันทึกเพิ่มมูลค่าที่ตราไว้ของหน่วยลงทุน ส่วนเกินทุน บัญชีปรับสมดุล และบัญชีอื่นที่เกี่ยวข้องตามสัดส่วนเสมือนว่าเป็นการขาย

2.2 การวัดค่าเงินลงทุน

เงินลงทุนที่มีตลาดซื้อขายคล่องรองรับเพียงตลาดเดียว ใช้ราคาตามลำดับต่อไปนี้

1. ราคาซื้อขายครั้งล่าสุดของวันที่วัดค่าเงินลงทุน
2. ราคาซื้อขายครั้งล่าสุดของวันก่อนวันที่วัดค่าเงินลงทุน หากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจหรือภาวะตลาดไม่เปลี่ยนแปลงอย่างเป็นสาระสำคัญระหว่างวันที่มีการซื้อขายครั้งล่าสุดกับวันที่วัดค่าเงินลงทุน

3. ราคาเสนอซื้อครั้งล่าสุดของวันที่วัดค่าเงินลงทุน

เงินลงทุนที่มีตลาดซื้อขายคล่องรองรับมากกว่าหนึ่งตลาด ใช้ราคาตามลำดับต่อไปนี้

1. ราคาซื้อขายครั้งล่าสุดในตลาดหลักของวันที่วัดค่าเงินลงทุน
2. ราคาซื้อขายครั้งล่าสุดในตลาดหลักของวันก่อนวันที่วัดค่าเงินลงทุน หากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจหรือภาวะตลาดไม่เปลี่ยนแปลงอย่างเป็นสาระสำคัญระหว่างวันที่มีการซื้อขายครั้งล่าสุดกับวันที่วัดค่าเงินลงทุน
3. ราคาซื้อขายครั้งล่าสุดในตลาดซึ่งมีการกระจายขายเงินลงทุนสูงรองจากตลาดหลัก ราคาซื้อขายดังกล่าวเป็นราคาของวันที่วัดค่าเงินลงทุน หรือราคาก่อนวันที่วัดค่าเงินลงทุนหากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจไม่เปลี่ยนแปลงอย่างเป็นสาระสำคัญระหว่างวันที่มีการซื้อขายครั้งล่าสุดกับวันที่วัดค่าเงินลงทุน

เงินลงทุนที่ไม่มีตลาดซื้อขายคล่องรองรับใช้ราคาที่เป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของมูลค่ายุติธรรมราคาใดราคาหนึ่งต่อไปนี้

1. ราคาเสนอซื้อขายครั้งล่าสุด
2. ราคาที่คำนวณจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตระหว่างราคาเสนอซื้อครั้งล่าสุดกับราคาเสนอขายครั้งล่าสุด
3. ราคาที่กำหนดโดยฝ่ายบริหารซึ่งอยู่ระหว่างราคาเสนอซื้อครั้งล่าสุดกับราคาเสนอขายครั้งล่าสุด โดยฝ่ายบริหารจะไม่ใช้ราคาเสนอขายครั้งล่าสุดเพียงอย่างเดียวในการกำหนดมูลค่าของเงินลงทุน

กำไรหรือขาดทุนจากการวัดค่าเงินลงทุนถือเป็นรายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่ได้เกิดขึ้นในงบกำไรหรือขาดทุน ราคาทุนของเงินลงทุนที่จำหน่ายใช้วิธีถัวเฉลี่ย

2.3 การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

กำไรขาดทุนจากการจำหน่ายเงินลงทุนบันทึกเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่าย ณ วันที่จำหน่ายเงินลงทุน ดอกเบี้ยรับบันทึกเป็นรายได้ตามระยะเวลาที่พึงรับ เงินปันผลบันทึกเป็นรายได้นับตั้งแต่วันที่มียสิทธิจะได้รับ ค่าใช้จ่ายบันทึกตามเกณฑ์คงค้าง

2.4 การรับรู้รายการตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชีซึ่งมีกำหนดตัดเป็นค่าใช้จ่ายตามอายุการใช้งาน แต่ไม่เกิน 5 ปี

3. กำไรสะสมต้นงวด

กำไรสะสมส่วนที่ไม่สามารถแยกแสดงเป็นรายการต่างหาก	xxxxxxx
รายได้จากเงินลงทุนสุทธิสะสม (วันที่เริ่มสะสม 1 ม.ค. 42)	xxxxxxx
กำไรหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้นจากเงินลงทุนสะสม (วันที่เริ่มสะสม 1 ม.ค. 42)	xxxxxxx
กำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้นจากเงินลงทุนสะสม (วันที่เริ่มสะสม 1 ม.ค. 42)	xxxxxxx
กำไรสะสมต้นงวดทั้งสิ้น	<u>xxxxxxx</u>

4. ข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขายเงินลงทุน

กองทุนได้ซื้อขายเงินลงทุนในระหว่างงวดโดยไม่รวมเงินลงทุนในตัวสัญญาใช้เงินเป็นจำนวน xxxxx บาท โดยคิดเป็นอัตราร้อยละ xxxxx ต่อมูลค่าสินทรัพย์สุทธิถัวเฉลี่ยระหว่างงวด

5. ข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อโดยมีสัญญาขายคืน

กองทุนได้ซื้อเงินลงทุนประเภทซื้อโดยมีสัญญาขายคืนกับธนาคาร ธนนคร จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2543 เป็นจำนวน xxxxx บาท อัตราดอกเบี้ย 17% ต่อปี (จ่ายทุกเดือน) และธนาคาร ธนนคร จำกัด (มหาชน) จะรับซื้อคืนในวันที่ 31 ธันวาคม 2546 ในราคาซื้อคืน xxxxx บาท และมีหลักประกันดังนี้

5.1	หุ้นสามัญธนาคารกรุงเทพพัฒนา จำกัด (มหาชน) จำนวน	xxxxx	หุ้น
5.2	หุ้นสามัญ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทยแลนด์ จำกัด (มหาชน) จำนวน	xxxxx	หุ้น
5.3	หุ้นสามัญ บริษัท บีอีซี เวิลด์ เอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด (มหาชน)	xxxxx	หุ้น
5.4	พันธบัตร การไฟฟ้ามวชนแห่งประเทศไทย จำนวน	xxxxx	หุ้น
5.5	พันธบัตร การทางพิเศษแห่งประเทศไทย จำนวน	xxxxx	หุ้น

จากการประเมินความน่าเชื่อถือของ ธนาคาร ธนนคร จำกัด (มหาชน) แล้วเห็นว่าวิธีราคาทุนตัดจำหน่ายเหมาะสมที่จะใช้เป็นมูลค่ายุติธรรม

6. ข้อมูลเกี่ยวกับตราสารหนี้ที่อาจเปลี่ยนมือไม่ได้เร็ว

ตราสารหนี้ที่มีความเสี่ยงสูงหรือให้ผลตอบแทนสูงเกินปกติ

หุ้นกู้บริษัท สยามพร็อพเพอร์ตี้ แอนด์ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีมูลค่ายุติธรรม xxxxx บาท และมีอัตราส่วนของมูลค่ายุติธรรมต่อจำนวนรวมของเงินลงทุนเท่ากับร้อยละ xx.xx

ตราสารหนี้ที่มีข้อจำกัดในการเปลี่ยนมือ

พันธบัตรรัฐบาลกรณีพิเศษ ซึ่งมีมูลค่ายุติธรรม xxxxx บาท และมีอัตราส่วนของมูลค่ายุติธรรมต่อจำนวนของเงินลงทุนเท่ากับร้อยละ xx.xx

7. ข้อมูลเกี่ยวกับตราสารหนี้ที่ผู้ออกมีนัดชำระหนี้หรือผิดเงื่อนไขที่ตกลงไว้

กองทุนได้ลงทุนในหุ้นกู้บริษัท ไทยเอนจินแอนด์พาร์ท จำกัด (มหาชน) จำนวน xxxxx บาท อัตราดอกเบี้ย 13.25% ครบกำหนด 31 มกราคม 2545 แต่บริษัทฯ ได้เลื่อนกำหนดการจ่ายดอกเบี้ยสำหรับงวดวันที่ 31 กรกฎาคม 2541 เป็นต้นมา และเมื่อคำนวณมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับคิดลดด้วยอัตราร้อยละ xx.xx เท่ากับ xxxxx บาท

8. รายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง

กองทุนได้ลงทุนในตั๋วสัญญาใช้เงินของ บงล.ทั้งประเภท จ่ายคืนเมื่อทวงถามและประจำ 3 เดือน เป็นจำนวนบาท ซึ่งบริษัทนี้ได้ถือหน่วยลงทุนของกองทุนเปิดไฮโดรตราสารลงทุน จำนวนหน่วย คิดเป็นร้อยละของจำนวนหน่วยลงทุนที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ณ วันที่และกองทุนมีรายได้ดอกเบี้ยจากตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าวทั้งสิ้น..... บาท

9. ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

กองทุนได้ลงทุนในเงินฝากดังนี้

ประเภทจ่ายคืนเมื่อทวงถาม

ธนาคารกรุงเทพพัฒนา จำกัด (มหาชน) อัตราดอกเบี้ย% เงินต้น.....บาท

ธนาคารเอเชียสยาม จำกัด (มหาชน) อัตราดอกเบี้ย% เงินต้น.....บาท

ธนาคารรวมไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) อัตราดอกเบี้ย% เงินต้น.....บาท

ธนาคารเอบีเอส จำกัด (มหาชน) อัตราดอกเบี้ย% เงินต้น.....บาท

ธนาคารกรุงสยาม จำกัด (มหาชน) อัตราดอกเบี้ย% เงินต้น.....บาท

ธนาคารสยามพาณิชย์ อินเตอร์การ์ด จำกัด (มหาชน) อัตราดอกเบี้ย% เงินต้น.....บาท

ประเภทประจำ 3 เดือน

ธนาคารกรุงเทพพัฒนา จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่.....

อัตราดอกเบี้ย% ครอบคลุม.....เงินต้น.....บาท

ธนาคารกรุงสยาม จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่.....

อัตราดอกเบี้ย% ครอบคลุม.....เงินต้น.....บาท

หลักเกณฑ์สำหรับการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ ธปท. กำหนด*

ความเป็นมา

หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินโดยในการปรับปรุงแนวปฏิบัติทางการบัญชีในครั้งนี้จะยกเลิกแนวปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับการโอนและการรับโอนสินทรัพย์ทางการเงินเดิม เพื่อให้หลักการในเรื่องของการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (IFRS 9, “Financial Instruments”) หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้มีเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

- 1 หลักเกณฑ์สำหรับการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ ธปท. กำหนดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน ซึ่งสินทรัพย์ทางการเงินในที่นี้ หมายถึง เงินสด สิทธิตามสัญญาที่จะแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินของกิจการกับเครื่องมือทางการเงินของกิจการอื่นภายใต้เงื่อนไขที่จะเป็นประโยชน์ต่อกิจการ ตลอดจนตราสารทุนของกิจการอื่น ดังนั้นแนวปฏิบัติทางการบัญชีฉบับนี้จึงครอบคลุมถึงการบัญชีสำหรับลูกหนี้ที่ซื้อมา และการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ (securitization)
- 2 หากการโอนสินทรัพย์ทางการเงินเข้าเงื่อนไข ผู้โอนสามารถตัดบัญชีสินทรัพย์ทางการเงินที่โอนออกจากงบแสดงฐานะการเงินและรับรู้สินทรัพย์และหนี้สินทุกรายการที่ได้รับหรือที่เกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนด้วยมูลค่ายุติธรรม พร้อมกันนั้นผู้โอนต้องรับรู้รายการกำไรหรือรายการขาดทุนที่เกิดขึ้นจากการโอนดังกล่าว
- 3 หากการโอนสินทรัพย์ทางการเงินไม่เข้าเงื่อนไข ผู้โอนต้องแยกแสดงสินทรัพย์ที่โอนเป็นรายการแยกต่างหากแต่ยังคงจัดประเภทสินทรัพย์ทางการเงินนั้นไว้ดังเดิม ผู้โอนจะตัดบัญชีสินทรัพย์ที่โอนออกจากงบแสดงฐานะการเงินเมื่อผู้โอนผิณฑ์ชำระหนี้ตามสัญญาการโอนสินทรัพย์ที่ทำให้ผู้โอนไม่สามารถไถ่ถอนสินทรัพย์ที่โอนได้อีกต่อไป
- 4 หากการโอนสินทรัพย์ทางการเงินเข้าเงื่อนไข ผู้รับโอนจะรับรู้สินทรัพย์ที่รับโอนมาด้วยมูลค่ายุติธรรมบวกต้นทุนทางตรงที่เกี่ยวข้อง
- 5 หากการโอนสินทรัพย์ทางการเงินไม่เข้าเงื่อนไข ผู้รับโอนต้องไม่รับรู้สินทรัพย์ที่รับโอนมาเป็นสินทรัพย์ในงบแสดงฐานะการเงิน แต่ต้องบันทึกรายการโอนเป็นการให้กู้ยืมโดยมีสินทรัพย์นั้นเป็นหลักประกัน เมื่อผู้รับโอนขายหลักประกัน ผู้รับโอนต้องบันทึกสิ่งตอบแทนที่ได้รับจากการขายพร้อมกับรับรู้ภาระผูกพันที่จะต้องส่งมอบหลักประกันคืนแก่ผู้โอน หากผู้โอนผิณฑ์ชำระหนี้ที่ทำให้ผู้โอนไม่สามารถไถ่ถอนหลักประกันได้อีกต่อไป ผู้รับโอนต้องรับรู้หลักประกันที่ยังไม่ได้ขายเป็นสินทรัพย์ในงบแสดงฐานะการเงินด้วยมูลค่ายุติธรรม เว้นแต่หลักประกันนั้นเป็นลูกหนี้ที่รับโอนซึ่งผู้รับโอนต้องรับรู้ลูกหนี้ดังกล่าวด้วยราคาตามบัญชี ในกรณีที่ผู้รับโอนขายหลักประกันไปแล้วผู้รับโอนต้องตัดบัญชีภาระผูกพันที่จะต้องส่งมอบหลักประกันคืนแก่ผู้โอน

*ธปท. กำหนดหลักเกณฑ์โดยใช้หลักการของแนวปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

- 6 กิจการต้องประเมินการด้อยค่าของสินทรัพย์ทางการเงินทุกรายการที่แสดงเป็นสินทรัพย์ในงบแสดงฐานะการเงิน และรับรู้รายการขาดทุนจากการด้อยค่าตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการด้อยค่าของสินทรัพย์ทางการเงินนั้น ๆ
- 7 แนวปฏิบัติทางการบัญชีฉบับนี้ได้ให้แนวทางเกี่ยวกับการจัดประเภทและวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินที่ซื้อมา โดยให้นำหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับเงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน มาประยุกต์ใช้แล้วแต่กรณี นอกจากนั้นแนวปฏิบัติทางการบัญชีฉบับนี้ยังได้ให้แนวทางเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหลักประกันทั้งทางด้านผู้โอนและผู้รับโอนในกรณีที่การโอนนั้นไม่เข้าเงื่อนไข
- 8 ในปัจจุบันยังไม่มีมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่กำหนดแนวปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน กิจการจึงมีการรับรู้และแสดงรายการดังกล่าวแตกต่างกันออกไป

อ้างอิง

- มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2558) ฐาน นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณ การทางบัญชีและข้อผิดพลาด
- มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้)
- หลักเกณฑ์เรื่องการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงินที่ ธปท. กำหนด

วัตถุประสงค์

หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินเป็นไปอย่างสอดคล้องกับเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจของรายการที่เกิดขึ้น และเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่จะมีการประกาศและมีผลบังคับใช้ในอนาคต

ขอบเขต

- 1 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับทุกกิจการสำหรับเครื่องมือทางการเงินทุกประเภทยกเว้นรายการต่อไปนี้
 - 1.1 ส่วนได้เสียในบริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือการร่วมค้า ต้องบันทึกบัญชีตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ใน มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง งบการเงินรวม มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 27 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง งบการเงินเฉพาะกิจการ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 28 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง เงินลงทุนในบริษัทร่วมและการร่วมค้า กิจการ ต้องถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้กับตราสารอนุพันธ์ทางการเงินในส่วนได้เสียในบริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือกิจการร่วมค้า เว้นแต่ตราสารอนุพันธ์ทางการเงินนั้นเป็นไปตามคำนิยามของตราสารทุนของกิจการ ตามที่กำหนดในหลักเกณฑ์เรื่องการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงินที่ ธปท. กำหนด

- 1.2 สิทธิและภาระผูกพันภายใต้สัญญาเช่าตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาเช่า อย่างไรก็ตาม
 - 1.2.1 ลูกหนี้สัญญาเช่าที่มีการรับรู้โดยผู้ให้เช่า ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้
 - 1.2.2 เจ้าหนี้สัญญาเช่าการเงินที่มีการรับรู้โดยผู้เช่า ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้
- 1.3 สิทธิและภาระผูกพันของนายจ้างภายใต้โครงการผลประโยชน์ของพนักงานให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน
- 1.4 เครื่องมือทางการเงินที่ออกโดยกิจการซึ่งเข้าเงื่อนไขของตราสารทุนตามนิยามที่ระบุในหลักเกณฑ์เรื่องการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงินที่ ฅปท. กำหนด (ซึ่งรวมถึง สิทธิที่จะซื้อหรือจะขายและใบสำคัญแสดงสิทธิ) หรือรายการที่จัดเป็นตราสารทุนตามนิยามในย่อหน้าที่ 6 ของหลักเกณฑ์เรื่องการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงินที่ ฅปท. กำหนด
- 1.5 สิทธิและภาระผูกพันที่เกิดขึ้น (1) ภายใต้สัญญาประกันภัยตามที่ระบุในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาประกันภัย นอกเหนือจากสิทธิและภาระผูกพันของผู้ซื้อที่เกิดขึ้นภายใต้สัญญาประกันภัยที่เป็นไปตามคำนิยามของสัญญาค้ำประกันทางการเงินหรือ (2) สัญญาที่อยู่ในขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาประกันภัย เนื่องจากสัญญามีลักษณะการร่วมรับ ผลประโยชน์ตามดุลยพินิจ
- 1.6 สัญญาล่วงหน้าระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายหุ้นที่จะซื้อหรือขายซึ่งจะทำให้เกิดการรวมธุรกิจ ณ วันที่ ซื้อธุรกิจในอนาคต ซึ่งเป็นการรวมธุรกิจตามขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 3 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง การรวมธุรกิจ ระยะเวลาของสัญญาล่วงหน้า ต้องไม่เกินระยะเวลาที่สมเหตุสมผลที่จำเป็นต้องใช้ในการขออนุมัติและในการทำรายการให้แล้วเสร็จ
- 1.7 เครื่องมือทางการเงิน สัญญา และภาระผูกพันภายใต้การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 2 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ ยกเว้นสัญญาภายใต้ขอบเขตย่อหน้าที่ 2.4 ถึง 2.7 ที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้
- 1.8 สิทธิที่จะได้รับชำระเพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายให้กับกิจการซึ่งถูกกำหนดให้ต้องชำระหนี้สินซึ่งรับรู้เป็นประมาณการหนี้สินตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 37 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง ประมาณการหนี้สิน หนี้สินที่อาจเกิดขึ้นสินทรัพย์ที่อาจเกิดขึ้น หรือในงวดก่อนหน้า กิจการได้เคยรับรู้ประมาณการหนี้สินไว้ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 37 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง ประมาณการหนี้สิน หนี้สินที่อาจเกิดขึ้น สินทรัพย์ที่อาจเกิดขึ้น

- 1.9 สิทธิและภาระผูกพันภายใต้ขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาเกี่ยวกับลูกค้า (เมื่อมีการประกาศใช้) ที่เป็นเครื่องมือทางการเงิน เว้นแต่ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาเกี่ยวกับลูกค้า (เมื่อมีการประกาศใช้) ได้ระบุให้ใช้วิธีการทางบัญชีที่กล่าวตามที่กำหนดไว้ในแนวปฏิบัติทางบัญชีนี้
- 1.10 สิทธิและภาระผูกพันจากการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาและสินทรัพย์ที่ลูกหนี้โอนให้เพื่อชำระหนี้ภายใต้ขอบเขตของหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาที่ ธปท. กำหนด และหลักเกณฑ์เรื่องสินทรัพย์ที่ลูกหนี้โอนเพื่อชำระหนี้ที่ ธปท. กำหนด

การตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงิน

- 2 ในงบการเงินรวม ย่อหน้าที่ 3 ถึง 10 และภาคผนวกย่อหน้าที่ ข1 ถึง ข7 จะนำมาถือปฏิบัติในระดับของงบการเงินรวม ดังนั้นในลำดับแรกกิจการต้องจัดทำงบการเงินรวม โดยรวมทุกบริษัทย่อย ตามข้อกำหนดที่ระบุในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง งบการเงินรวม แล้วจึงนำย่อหน้าดังกล่าวมาถือปฏิบัติกับกลุ่มกิจการ
- 3 ก่อนการประเมินว่าการตัดรายการออกจากบัญชีและจำนวนที่ตัดออกมีความเหมาะสมตามข้อกำหนดที่ระบุในย่อหน้าที่ 4 ถึง 10 หรือไม่ กิจการต้องกำหนดว่าควรนำย่อหน้าดังกล่าวมาถือปฏิบัติกับส่วนหนึ่งของสินทรัพย์ทางการเงิน (หรือส่วนหนึ่งของกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน) หรือสินทรัพย์ทางการเงิน (หรือกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน) ทั้งจำนวน โดยมีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้
- 3.1 ย่อหน้าที่ 4 ถึง 10 จะนำมาถือปฏิบัติกับส่วนหนึ่งของสินทรัพย์ทางการเงิน (หรือส่วนหนึ่งของกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน) ก็ต่อเมื่อส่วนของสินทรัพย์ทางการเงินที่กำลังได้รับการพิจารณาให้ตัดรายการออกจากบัญชีมีลักษณะตามข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้
- 3.1.1 ส่วนที่กำลังได้รับการพิจารณาดังกล่าวนั้นมีส่วนประกอบเพียงกระแสเงินสดที่ระบุไว้ อย่างเฉพาะเจาะจงจากสินทรัพย์ทางการเงิน (หรือกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน) ตัวอย่างเช่น เมื่อกิจการเข้าทำสัญญาเฉพาะส่วนอัตราดอกเบี้ย (an interest rate strip) ซึ่งทำให้คู่สัญญาได้รับสิทธิในกระแสเงินสดจากดอกเบี้ย แต่ไม่มีสิทธิในกระแสเงินสดจากเงินต้นของตราสารหนี้นั้น ย่อหน้าที่ 4 ถึง 10 จะนำมาถือปฏิบัติกับกระแสเงินสดจากดอกเบี้ย
- 3.1.2 ส่วนที่กำลังได้รับการพิจารณาดังกล่าวนั้นมีส่วนประกอบเพียงส่วนแบ่งเต็มตามสัดส่วน (fully proportionate) (ตามส่วน (pro rata)) ของกระแสเงินสดจากสินทรัพย์ทางการเงิน (หรือกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน) ตัวอย่างเช่น เมื่อกิจการเข้าทำสัญญาซึ่งทำให้คู่สัญญามีสิทธิในร้อยละ 90 ของกระแสเงินสดทั้งหมดจากตราสารหนี้ ย่อหน้าที่ 4 ถึง 10 จะนำมาถือปฏิบัติสำหรับร้อยละ 90 ของกระแสเงินสดนั้นหากมีคู่สัญญามากกว่าหนึ่งราย คู่สัญญาแต่ละรายไม่ จำเป็นต้องมีส่วนแบ่งตามสัดส่วนของกระแสเงินสด ถ้ากิจการที่เป็นผู้โอนมีสิทธิในส่วนแบ่งเต็มตามสัดส่วน (fully proportionate)

3.1.3 ส่วนที่กำลังได้รับการพิจารณาดังกล่าวนั้นมีส่วนประกอบเพียงส่วนแบ่งเต็มตามสัดส่วน (fully proportionate) (ตามส่วน (pro rata)) ของกระแสเงินสดที่ระบุไว้อย่างเฉพาะเจาะจงจากสินทรัพย์ทางการเงิน (หรือกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน) ตัวอย่างเช่น เมื่อกิจการเข้าทำสัญญาซึ่งทำให้คู่สัญญาได้รับ สิทธิในร้อยละ 90 ของกระแสเงินสดที่เป็นดอกเบี้ยจากสินทรัพย์ทางการเงิน ย่อ หน้าที่ 4 ถึง 10 จะนำมาถือปฏิบัติสำหรับร้อยละ 90 ของกระแสเงินสดที่เป็นดอกเบี้ยนั้น หากมีคู่สัญญามากกว่าหนึ่งราย คู่สัญญาแต่ละรายไม่จำเป็นต้องมีส่วนแบ่งตามสัดส่วนของกระแสเงินสดที่ระบุไว้อย่างเฉพาะเจาะจง ถ้ากิจการที่เป็นผู้โอนมีสิทธิในส่วนแบ่งเต็มตามสัดส่วน (fully proportionate)

3.2 ในกรณีอื่น ๆ ให้นำย่อหน้าที่ 4 ถึง 10 มาถือปฏิบัติกับสินทรัพย์ทางการเงินทั้งจำนวน (หรือ กลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันทั้งจำนวน) ตัวอย่างเช่น เมื่อกิจการโอน (1) สิทธิในการรับกระแสเงินสดร้อยละ 90 แรกสุดหรือหลังสุดของเงินที่เก็บได้จากสินทรัพย์ทางการเงิน (หรือกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงิน) หรือ (2) สิทธิในร้อยละ 90 ของ กระแสเงินสดจากกลุ่มลูกหนี้ แต่กิจการให้การค้ำประกันเพื่อชดเชยผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อให้แก่ผู้ซื้อเป็นจำนวนไม่เกินร้อยละ 8 ของจำนวนเงินต้นของลูกหนี้ ให้นำย่อหน้าที่ 4 ถึง 10 มาปฏิบัติกับสินทรัพย์ทางการเงิน (หรือกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีลักษณะ คล้ายคลึงกัน) ทั้งจำนวน

ในย่อหน้าที่ 4 ถึง 13 คำว่า “สินทรัพย์ทางการเงิน” หมายถึง ส่วนหนึ่งของสินทรัพย์ทางการเงิน (หรือ ส่วนหนึ่งของกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน) ตามที่ระบุในย่อหน้าที่ 3.1 หากไม่ใช่กรณีดังกล่าวจะหมายถึงสินทรัพย์ทางการเงิน (หรือกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน) ทั้งจำนวน

- 4 กิจการต้องตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินออกจากบัญชี เฉพาะเมื่อมีเหตุการณ์ต่อไปนี้เกิดขึ้น
 - 4.1 สิทธิตามสัญญาที่จะได้รับกระแสเงินสดจากสินทรัพย์ทางการเงินได้สิ้นสุด หรือ
 - 4.2 กิจการได้โอนสินทรัพย์ทางการเงินตามที่ระบุในย่อหน้าที่ 5 และ 6 และการโอนนั้นเข้าเงื่อนไข การตัดรายการออกจากบัญชีตามข้อกำหนดที่ระบุในย่อหน้าที่ 7
- 5 กิจการได้โอนสินทรัพย์ทางการเงิน ก็ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้
 - 5.1 กิจการได้โอนสิทธิตามสัญญาในการรับกระแสเงินสดจากสินทรัพย์ทางการเงินนั้น หรือ
 - 5.2 กิจการยังคงไว้ซึ่งสิทธิตามสัญญาในการรับกระแสเงินสดจากสินทรัพย์ทางการเงิน แต่รับภาระ ผูกพันตามสัญญาที่จะจ่ายกระแสเงินสดนั้นให้กับผู้รับรายใดรายหนึ่งหรือหลายรายตาม ข้อตกลงที่เป็นไปตามเงื่อนไขในย่อหน้าที่ 6
- 6 เมื่อกิจการยังคงไว้ซึ่งสิทธิตามสัญญาที่จะได้รับกระแสเงินสดจากสินทรัพย์ทางการเงิน (“สินทรัพย์ เดิม”) แต่รับภาระผูกพันตามสัญญาที่จะต้องจ่ายกระแสเงินสดนั้นให้กับกิจการใดกิจการหนึ่งหรือ

หลายกิจการ (“ผู้รับคนสุดท้าย”) จะถือว่ารายการดังกล่าวเป็นการโอนสินทรัพย์ทางการเงิน ก็ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขทั้งสามข้อดังต่อไปนี้

- 6.1 กิจการไม่มีภาระผูกพันที่จะต้องจ่ายเงินให้กับผู้รับคนสุดท้าย นอกเหนือจากจำนวนเงินเท่าที่ เก็บได้จากสินทรัพย์เดิมนั้น อย่างไรก็ตาม ถ้ากิจการให้เงินกู้ยืมระยะสั้นแก่ผู้รับคนสุดท้าย โดยกิจการมีสิทธิที่จะเรียกคืนเงินให้กู้ยืมได้เต็มจำนวนรวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับตามอัตราดอกเบี้ยในตลาด การให้กู้ยืมดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นการผิดเงื่อนไข
 - 6.2 สัญญาโอนมีเงื่อนไขห้ามกิจการขายสินทรัพย์เดิมหรือวางสินทรัพย์เดิมเป็นหลักประกัน นอกจากใช้เป็นหลักประกันให้แก่ผู้รับคนสุดท้ายสำหรับภาระผูกพันที่จะจ่ายกระแสเงินสดให้แก่ผู้รับคนสุดท้าย
 - 6.3 กิจการมีภาระผูกพันที่จะต้องส่งมอบกระแสเงินสดทั้งหมดที่กิจการเก็บแทนผู้รับคนสุดท้าย ให้กับผู้รับคนสุดท้ายโดยไม่ล่าช้าอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนั้น กิจการไม่มีสิทธิที่จะนำกระแสเงินสดที่ได้รับไปลงทุน เว้นแต่เป็นการลงทุนในเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด (ตามที่นิยามไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 7 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง งบกระแสเงินสด) ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ จากวันที่เก็บเงินได้จนถึงวันที่มีการกำหนดให้ส่งมอบเงินให้ผู้รับคนสุดท้าย และมีการส่งมอบดอกเบี้ยรับใด ๆ ที่เกิดจากการลงทุนนั้นให้กับผู้รับคนสุดท้าย
- 7 เมื่อกิจการโอนสินทรัพย์ทางการเงินตามที่ระบุในย่อหน้าที่ 5 กิจการต้องพิจารณาว่ากิจการยังคงไว้ซึ่งความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของสินทรัพย์ทางการเงินไว้เพียงใด โดยมีประเด็นในการพิจารณาดังนี้
- 7.1 ถ้ากิจการได้โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญของสินทรัพย์ทางการเงินนั้น กิจการต้องตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินนั้นออกจากบัญชี และ บันทึกเป็นสินทรัพย์หรือหนี้สินแยกต่างหากสำหรับสิทธิหรือภาระผูกพันที่เกิดขึ้นหรือที่ยังคงไว้ จากการโอน
 - 7.2 ถ้ากิจการยังคงไว้ซึ่งความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญของสินทรัพย์ทางการเงินนั้น กิจการต้องบันทึกรายการสินทรัพย์ทางการเงินนั้นต่อไป
 - 7.3 ถ้ากิจการไม่ได้โอนหรือไม่ได้คงไว้ซึ่งความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญของสินทรัพย์ทางการเงินนั้น กิจการต้องพิจารณาว่ากิจการยังคงมีการควบคุมในสินทรัพย์ทางการเงินนั้นอยู่หรือไม่ โดยมีประเด็นในการพิจารณาดังนี้
 - 7.3.1 ถ้ากิจการไม่ได้คงไว้ซึ่งการควบคุม กิจการต้องตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินนั้นออกจากบัญชี และรับรู้แยกต่างหากเป็นสินทรัพย์หรือหนี้สินสำหรับสิทธิหรือภาระผูกพันที่เกิดขึ้นหรือที่ยังคงไว้จากการโอน

7.3.2 ถ้ากิจการยังคงไว้ซึ่งการควบคุม กิจการต้องบันทึกรายการสินทรัพย์ทางการเงินนั้นต่อไปเท่าที่กิจการยังคงมีความเกี่ยวข้องต่อเนื่องในสินทรัพย์ทางการเงินนั้น (ดูย่อหน้า 17)

- 8 การโอนความเสี่ยงและผลตอบแทน (ดูย่อหน้าที่ 7) จะมีการประเมินโดยการเปรียบเทียบความเสี่ยงต่อความผันผวนของจำนวนและช่วงเวลาของกระแสเงินสดสุทธิของสินทรัพย์ที่โอนของกิจการทั้งก่อนและหลังการโอน กิจการยังคงความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญของสินทรัพย์ทางการเงินนั้นหากการโอนไม่ทำให้ความเสี่ยงต่อความผันผวนในมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดสุทธิในอนาคตจากสินทรัพย์ทางการเงินนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ (ตัวอย่างเช่น กิจการได้ขายสินทรัพย์ทางการเงินโดยมีสัญญาในการซื้อคืนที่ราคาที่เหมาะสมไว้แน่นอน หรือที่ราคาขายสินทรัพย์ทางการเงินบวกด้วยผลตอบแทนของผู้ให้กู้ยืม) กิจการได้โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญของสินทรัพย์ทางการเงินนั้น หากความเสี่ยงที่กิจการมีจากความผันผวนในมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดสุทธิในอนาคต จากสินทรัพย์ทางการเงินนั้นไม่มีนัยสำคัญอีกต่อไปเมื่อเปรียบเทียบกับความผันผวนรวมในมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดสุทธิ ในอนาคตของสินทรัพย์ทางการเงิน (เช่น กิจการได้ขายสินทรัพย์ทางการเงินโดยเหลือเพียงสิทธิที่จะซื้อคืนด้วยมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่มีการซื้อคืน หรือ กิจการได้โอนส่วนแบ่งเต็มตามสัดส่วน (fully proportionate) ของกระแสเงินสดจากสินทรัพย์ทางการเงินส่วนที่มี มูลค่าสูงกว่า (a larger financial asset) ในข้อตกลง เช่น การโอนขายต่อเงินให้สินเชื่อโดยผู้ขายด้อยสิทธิในส่วนที่คงเหลือ ซึ่งเข้าเงื่อนไขตามที่ระบุในย่อหน้าที่ 6)
- 9 บ่อยครั้งที่รายการที่เกิดขึ้นจะมีความชัดเจนว่ากิจการได้โอนหรือยังคงไว้ซึ่งความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญและไม่มีความจำเป็นที่ต้องทำการคำนวณแต่อย่างใด ในบางกรณีจะมีความจำเป็นที่จะคำนวณและเปรียบเทียบความเสี่ยงของกิจการต่อความผันผวนของมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดสุทธิในอนาคตทั้งก่อนและหลังการโอน การคำนวณและการเปรียบเทียบทำโดยใช้อัตราดอกเบี้ยตลาดในปัจจุบันที่เหมาะสมเป็นอัตราคิดลดความผันผวน ในกระแสเงินสดสุทธิที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผลในทุกกรณีจะมีการพิจารณาโดยให้น้ำหนักกับผลลัพธ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้มากกว่า
- 10 การพิจารณาว่ากิจการยังคงมีการควบคุม (ดูย่อหน้าที่ 7.3) สินทรัพย์ที่โอนหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้รับโอนในการขายสินทรัพย์ หากผู้รับโอนมีความสามารถในทางปฏิบัติที่จะขาย สินทรัพย์นั้นทั้งจำนวนให้กับบุคคลที่สามซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกัน และสามารถที่จะทำได้โดยฝ่ายเดียวโดยไม่จำเป็นต้องกำหนดข้อจำกัดเพิ่มเติมในการโอน จะถือว่ากิจการไม่มีการควบคุมในกรณีอื่น จะถือว่ากิจการยังคงมีการควบคุม

การโอนที่เข้าเงื่อนไขเป็นการตัดรายการออกจากบัญชี

- 11 ถ้ากิจการโอนสินทรัพย์ทางการเงินซึ่งเข้าเงื่อนไขการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินออกจากบัญชีทั้งจำนวน และยังคงสิทธิการให้บริการสำหรับสินทรัพย์ทางการเงินโดยได้รับค่าตอบแทน กิจการต้องรับรู้สินทรัพย์หรือหนี้สินที่เกิดจากการให้บริการสำหรับสัญญาบริการนั้น หากคาดว่าค่าตอบแทนที่จะได้รับจะไม่สามารถชดเชยค่าใช้จ่ายในการให้บริการของกิจการได้อย่างเพียงพอ กิจการต้องรับรู้หนี้สินที่เกิดจากภาระผูกพันในการให้บริการนั้นด้วยมูลค่ายุติธรรม หากคาดว่าค่าตอบแทนที่จะได้รับจะสูงกว่าค่าใช้จ่ายในการให้บริการ กิจการต้องรับรู้สินทรัพย์ที่เกิดจากการให้บริการด้วยจำนวนที่กำหนดจากการปันส่วนมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ทางการเงินส่วนที่มีมูลค่าสูงกว่า (a larger financial asset) ตามข้อกำหนดที่ระบุในย่อหน้าที่ 14
- 12 ในกรณีที่ผลจากการโอนทำให้สินทรัพย์ทางการเงินถูกตัดออกจากบัญชีทั้งจำนวน แต่การโอนส่งผลให้กิจการได้มาซึ่งสินทรัพย์ทางการเงินใหม่ หนี้สินทางการเงินใหม่ หรือหนี้สินที่เกิดจากการให้บริการ กิจการต้องรับรู้สินทรัพย์ทางการเงินใหม่ หนี้สินทางการเงินใหม่ หรือหนี้สินที่เกิดจากการให้บริการดังกล่าวด้วยมูลค่ายุติธรรม
- 13 ในการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินออกจากบัญชีทั้งจำนวน ผลแตกต่างระหว่าง
 - 13.1 มูลค่าตามบัญชี (วัดมูลค่า ณ วันที่ตัดรายการออกจากบัญชี) และ
 - 13.2 สิ่งตอบแทนที่ได้รับ (รวมถึง สินทรัพย์ใหม่ที่ได้มาหักด้วยหนี้สินใหม่ที่รับมา) ต้องมีการรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน
- 14 หากสินทรัพย์ที่โอนเป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์ทางการเงินส่วนที่มีมูลค่าสูงกว่า (a larger financial asset) (เช่น เมื่อกิจการโอนกระแสเงินสดในดอกเบี้ย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของตราสารหนี้ ดูย่อหน้าที่ 3.1) และส่วนที่มีการโอนนั้นเข้าเงื่อนไขการตัดรายการออกจากบัญชีทั้งจำนวน มูลค่าตามบัญชีเดิมของสินทรัพย์ทางการเงินส่วนที่มีมูลค่าสูงกว่า (a larger financial asset) ต้องมีการปันส่วนระหว่างส่วนที่จะต้องรับรู้รายการต่อไป และส่วนที่จะต้องตัดรายการออกจากบัญชี โดยพิจารณามูลค่ายุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับแต่ละส่วนในวันที่มีการโอน เพื่อวัตถุประสงค์นี้ สินทรัพย์ที่เกิดจากการให้บริการที่ยังคงไว้ จะต้องถือเป็นส่วนที่มีการรับรู้ต่อไป ผลแตกต่างระหว่าง
 - 14.1 มูลค่าตามบัญชี (วัดมูลค่า ณ วันที่ตัดรายการออกจากบัญชี) ที่ปันส่วนให้กับส่วนที่จะต้อง ตัดรายการออกจากบัญชี และ
 - 14.2 สิ่งตอบแทนที่ได้รับสำหรับส่วนที่ตัดรายการออกจากบัญชี (รวมถึง สินทรัพย์ที่ได้มาใหม่หัก ด้วยหนี้สินใหม่ที่รับมา)
 ต้องมีการรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน
- 15 เมื่อกิจการปันส่วนมูลค่าตามบัญชีเดิมของสินทรัพย์ทางการเงินส่วนที่มีมูลค่าสูงกว่า (a larger financial asset) ให้กับส่วนที่จะต้องรับรู้รายการต่อไป และส่วนที่จะต้องตัดรายการออกจากบัญชี มูลค่ายุติธรรมของส่วนที่จะต้องรับรู้รายการต่อไปจำเป็นต้องได้รับการวัดมูลค่า ในกรณีที่กิจการมีประวัติการขายบางส่วนของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับส่วนที่ยังคงต้องรับรู้รายการต่อไปหรือมีรายการซื้อขายอื่นในตลาดสำหรับบางส่วนดังกล่าว ราคาล่าสุดของรายการที่

เกิดขึ้นจริงถือเป็นประมาณการมูลค่ายุติธรรมที่ดีที่สุดสำหรับส่วนที่ยังคงต้องรับรู้รายการต่อไป ในกรณีที่ไม่มีราคาเสนอซื้อขายหรือไม่มีรายการซื้อขายในตลาดล่าสุดที่จะสนับสนุนมูลค่ายุติธรรมสำหรับส่วนที่ยังคงต้องรับรู้รายการต่อไป ประมาณการมูลค่ายุติธรรมที่ดีที่สุดคือผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินส่วนที่มีมูลค่าสูงกว่า (a larger financial asset) ทั้งจำนวนและสิ่งตอบแทนที่ได้รับจากผู้รับโอนสำหรับบางส่วนที่มีการตัดรายการออกจากบัญชี

การโอนที่ไม่เข้าเงื่อนไขเป็นการตัดรายการออกจากบัญชี

16 ถ้าการโอนไม่ได้ส่งผลให้มีการตัดรายการออกจากบัญชี เนื่องจากกิจการยังคงไว้ซึ่งความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญของสินทรัพย์ที่โอน กิจการยังคงต้องรับรู้รายการสินทรัพย์ที่โอนต่อไปทั้งจำนวน และต้องรับรู้หนี้สินทางการเงินสำหรับสิ่งตอบแทนที่ได้รับในรอบระยะเวลาบัญชีหลังจากนั้น กิจการต้องรับรู้รายได้ได้แก่ตามที่เกิดขึ้นจากสินทรัพย์ที่โอน และ ค่าใช้จ่ายได้แก่ตามที่เกิดขึ้นจากหนี้สินทางการเงิน

ความเกี่ยวข้องต่อเนื่องในสินทรัพย์สินที่โอน

17 ถ้ากิจการไม่ได้โอนหรือไม่ได้คงไว้ซึ่งความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญของสินทรัพย์ที่โอน และยังคงมีการควบคุมสินทรัพย์ที่โอน กิจการยังคงต้องรับรู้สินทรัพย์ที่โอนต่อไปตามขอบเขตของความเกี่ยวข้องต่อเนื่องกับสินทรัพย์นั้น โดยขอบเขตของความเกี่ยวข้องต่อเนื่องของกิจการในสินทรัพย์ที่โอน คือ ขอบเขตของฐานะเปิดต่อความเสี่ยงที่กิจการมีจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าของสินทรัพย์ที่โอน ตัวอย่างเช่น

17.1 ในกรณีที่ความเกี่ยวข้องต่อเนื่องของกิจการอยู่ในรูปของการค้ำประกันสินทรัพย์ที่โอน ขอบเขตของความเกี่ยวข้องต่อเนื่องของกิจการ คือ จำนวนเงินที่ต่ำกว่าระหว่าง (1) จำนวนเงินของสินทรัพย์และ (2) จำนวนเงินสูงสุดของสิ่งตอบแทนที่ได้รับซึ่งกิจการอาจถูกเรียกให้ชำระคืน (จำนวนเงินที่ค้ำประกัน)

17.2 ในกรณีที่ความเกี่ยวข้องต่อเนื่องของกิจการอยู่ในรูปของสัญญาสิทธิซึ่งกิจการเป็นผู้ออกหรือกิจการซื้อ (หรือเป็นทั้งสองอย่าง) ขอบเขตของความเกี่ยวข้องต่อเนื่องของกิจการ คือ จำนวนเงินของสินทรัพย์ที่โอนซึ่งกิจการอาจซื้อคืน อย่างไรก็ตาม ในกรณีของการออกสิทธิที่จะขายสินทรัพย์ซึ่งมีการวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม ขอบเขตของความเกี่ยวข้องต่อเนื่องของกิจการจะมีการจำกัดอยู่ที่มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่โอน และราคาใช้สิทธิแล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่า (ดูภาคผนวกย่อหน้าที่ ข13)

17.3 ในกรณีที่ความเกี่ยวข้องต่อเนื่องของกิจการอยู่ในรูปของสัญญาสิทธิที่จะชำระด้วยเงินสดหรือ ข้อกำหนดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในสินทรัพย์ที่โอน ขอบเขตของความเกี่ยวข้องต่อเนื่องของกิจการ จะมีการวัดมูลค่าด้วยวิธีเดียวกันกับสัญญาสิทธิที่ไม่ได้จ่ายชำระด้วยเงินสด ตามที่กำหนดในย่อหน้าที่ 17.2 ข้างต้น

18 ในกรณีที่กิจการยังคงรับรู้สินทรัพย์ต่อไปตามขอบเขตของความเกี่ยวข้องต่อเนื่อง กิจการต้องรับรู้หนี้สินที่เกี่ยวข้องด้วย แม้ว่าจะมีข้อกำหนดในการวัดมูลค่าอื่น ๆ ในมาตรฐานการรายงานทาง

การเงินที่เกี่ยวข้อง สินทรัพย์ที่โอนและหนี้สินที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการวัดมูลค่าตามเกณฑ์ที่สะท้อนสิทธิและภาระผูกพันที่กิจการยังคงไว้ หนี้สินที่เกี่ยวข้องจะมีการวัดมูลค่าด้วยวิธีที่ทำให้มูลค่าตามบัญชีสุทธิของสินทรัพย์ที่โอนและหนี้สินที่เกี่ยวข้อง เท่ากับ

- 18.1 ราคาทุนตัดจำหน่ายของสิทธิและภาระผูกพันที่กิจการยังคงไว้ ถ้าสินทรัพย์ที่โอนนั้นวัดมูลค่า ด้วยวิธีราคาทุนตัดจำหน่าย หรือ
- 18.2 มูลค่ายุติธรรมของสิทธิและภาระผูกพันที่กิจการยังคงไว้ เมื่อมีการวัดมูลค่าแยกแต่ละรายการ ถ้าสินทรัพย์ที่โอนนั้นวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม
- 19 กิจการต้องรับรู้รายได้ที่เกิดขึ้นจากสินทรัพย์ที่โอนตามขอบเขตของความเกี่ยวข้องต่อเนื่อง และต้องรับรู้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากหนี้สินที่เกี่ยวข้อง
- 20 สำหรับการวัดมูลค่าในภายหลัง การเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่โอน และหนี้สินที่เกี่ยวข้องซึ่งได้มีการรับรู้ต้องบันทึกบัญชีให้สอดคล้องกับแต่ละประเภทรายการ โดยต้องไม่หักกลบลบกัน
- 21 หากขอบเขตของความเกี่ยวข้องต่อเนื่องของกิจการเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสินทรัพย์ทางการเงิน (ตัวอย่างเช่น กิจการยังคงสิทธิที่จะเลือกซื้อคืนบางส่วนของสินทรัพย์ที่โอน หรือยังคงมีผลประโยชน์ เหลืออยู่ซึ่งไม่ได้ส่งผลให้กิจการยังคงความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญและกิจการยังคงไว้ซึ่งการควบคุม) กิจการต้องปันส่วนมูลค่าตามบัญชีเดิมของสินทรัพย์ทางการเงินระหว่างส่วนที่ยังคงต้องรับรู้ต่อไปตามขอบเขตความเกี่ยวข้องต่อเนื่อง และส่วนที่ไม่ต้องรับรู้อีกต่อไปโดยพิจารณามูลค่ายุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับส่วนเหล่านั้น ณ วันที่มีการโอน เพื่อวัตถุประสงค์นี้ ข้อกำหนดที่ระบุในย่อหน้า 15 จะมีการนำมาถือปฏิบัติ โดยผลแตกต่างระหว่าง
 - 21.1 มูลค่าตามบัญชี (วัดมูลค่า ณ วันที่ตัดรายการออกจากบัญชี) ที่ปันส่วนให้กับส่วนที่ไม่ต้องรับรู้อีกต่อไป และ
 - 21.2 สิ่งตอบแทนที่ได้รับสำหรับส่วนที่ไม่ต้องรับรู้ก็ต่อไป
 ต้องมีการรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน
- 22 ถ้าสินทรัพย์ที่โอนมีการวัดมูลค่าด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย ทางเลือกตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) ที่ให้กิจการสามารถกำหนดให้ หนี้สินทางการเงินมีการรับรู้ด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนนั้นไม่สามารถนำมาปฏิบัติกับ หนี้สินที่เกี่ยวข้องนี้

การโอนทุกประเภท

- 23 ถ้าสินทรัพย์ที่โอนยังคงมีการรับรู้ต่อไป สินทรัพย์และหนี้สินที่เกี่ยวข้องต้องไม่นำมาหักกลบลบกัน ในทำนองเดียวกันกิจการต้องไม่หักกลบรายได้ที่เกิดขึ้นจากสินทรัพย์ที่โอนกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

จากหนี้สินที่เกี่ยวข้อง (ดูมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 เรื่อง การแสดงรายการสำหรับเครื่องมือทางการเงินย่อหน้า 42 (เมื่อมีการประกาศใช้))

- 24 ถ้าผู้โอนให้หลักประกันที่ไม่ใช่เงินสด (เช่น ตราสารหนี้หรือตราสารทุน) กับผู้รับโอน วิธีการบัญชีสำหรับหลักประกันในด้านของผู้โอนและผู้รับโอนจะขึ้นอยู่กับพิจารณาว่าผู้รับโอนมีสิทธิที่จะนำหลักประกันนั้นไปขายหรือวางเป็นประกันอีกทอดหนึ่งหรือไม่ และผู้โอนได้ปฏิบัติผิดสัญญาแล้วหรือไม่ ผู้โอนและผู้รับโอนต้องบันทึกบัญชีหลักประกันตามข้อกำหนดที่ระบุดังต่อไปนี้
- 24.1 ถ้าผู้รับโอนมีสิทธิตามสัญญาหรือตามธรรมเนียมปฏิบัติที่จะนำหลักประกันไปขายหรือวางเป็นประกันอีกทอดหนึ่ง เช่นนี้ผู้โอนต้องจัดประเภทสินทรัพย์รายการนั้นใหม่ในงบแสดงฐานะการเงิน (เช่น สินทรัพย์ที่ให้อำนาจ ตราสารทุนที่วางเป็นประกัน หรือลูกหนี้ซื้อคืน) โดยแสดงแยกต่างหากจากสินทรัพย์อื่น
- 24.2 ถ้าผู้รับโอนขายหลักประกันที่ได้รับมา ผู้รับโอนต้องรับรู้รายได้จากการขาย และรับรู้หนี้สินจากภาระผูกพันที่ต้องส่งคืนหลักประกันด้วยมูลค่ายุติธรรม
- 24.3 ถ้าผู้โอนปฏิบัติผิดสัญญาและหมดสิทธิที่จะไถ่ถอนหลักประกันคืนผู้โอนต้องตัดรายการหลักประกันนั้นออกจากบัญชี และผู้รับโอนต้องรับรู้รายการหลักประกันเป็นสินทรัพย์โดยวัดมูลค่าเมื่อเริ่มแรกด้วยมูลค่ายุติธรรม หรือ ในกรณีที่ผู้รับโอนได้ขายหลักประกันไปแล้ว ผู้รับโอนต้องตัดรายการภาระผูกพันที่จะต้องส่งคืนหลักประกันออกจากบัญชี
- 24.4 ทั้งนี้ ยกเว้นที่ได้กำหนดไว้ในย่อหน้า 24.3 ผู้โอนยังคงต้องบันทึกหลักประกันเป็นสินทรัพย์ และผู้รับโอนต้องไม่รับรู้หลักประกันเป็นสินทรัพย์

การตัดรายการหนี้สินทางการเงิน

- 25 กิจการต้องตัดรายการหนี้สินทางการเงิน (หรือบางส่วนของหนี้สินทางการเงิน) ออกจากงบแสดงฐานะการเงิน เฉพาะเมื่อหนี้สินทางการเงินนั้นสิ้นสุดลง เช่น เมื่อภาระผูกพันที่ระบุในสัญญาได้มีการปฏิบัติตามแล้ว ได้มีการยกเลิก หรือสิ้นสุด
- 26 การแลกเปลี่ยนตราสารหนี้ที่มีความแตกต่างในข้อตกลงอย่างมีนัยสำคัญระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ จะต้องมีการบันทึกบัญชีเป็นรายการสิ้นสุดลงของหนี้สินทางการเงินเดิม และต้องบันทึกบัญชีรับรู้ หนี้สินทางการเงินใหม่ในทำนองเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในข้อตกลงของหนี้สินทางการเงินที่มีอยู่ในปัจจุบันหรือบางส่วนของหนี้สินนั้น (ไม่ว่าจะเกิดขึ้นเพราะปัญหาทางการเงินของลูกหนี้หรือไม่ก็ตาม) จะต้องมีการบันทึกบัญชีเป็นรายการหนี้สินทางการเงินเดิมที่ได้สิ้นสุดลง และต้องบันทึกบัญชีรับรู้หนี้สินทางการเงินใหม่
- 27 ผลแตกต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีของหนี้สินทางการเงิน (หรือบางส่วนของหนี้สินทางการเงิน) ที่สิ้นสุดลง หรือที่ได้โอนให้กับบุคคลอื่น และสิ่งตอบแทนที่จ่ายซึ่งรวมถึง สินทรัพย์ที่ไม่ใช่เงินสดที่มีการโอนไป หรือหนี้สินที่รับมา ต้องรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน

- 28 หากกิจการซื้อคืนบางส่วนของหนี้สินทางการเงิน กิจการต้องปันส่วนมูลค่าตามบัญชีเดิมของหนี้สินทางการเงินระหว่างส่วนที่ยังคงรับรู้ต่อไปและส่วนที่มีการตัดรายการออกจากบัญชี โดยพิจารณามูลค่ายุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับส่วนของหนี้สินทางการเงินเหล่านั้น ณ วันที่มีการซื้อคืนผลแตกต่างระหว่าง (1) มูลค่าตามบัญชีที่ปันส่วนให้กับส่วนที่มีการตัดรายการออกจากบัญชี และ (2) สิ่งตอบแทนที่จ่าย ซึ่งรวมถึง สินทรัพย์ที่ไม่ใช่เงินสดที่ได้โอนไปหรือหนี้สินที่รับมา สำหรับส่วนที่มีการตัดรายการออกจากบัญชี ต้องรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน

การจัดประเภทรายการและวัดมูลค่าสินทรัพย์โอนมา

- 29 ในกรณีการโอนสินทรัพย์ทางการเงินที่เข้าเงื่อนไข ผู้รับโอนจะรับรู้สินทรัพย์ที่รับโอนมาด้วยมูลค่ายุติธรรมบวกต้นทุนทางตรงที่เกี่ยวข้อง
- 30 ในกรณีการโอนสินทรัพย์ทางการเงินที่ไม่เข้าเงื่อนไข ผู้รับโอนต้องไม่รับรู้สินทรัพย์ที่รับโอนมาเป็นสินทรัพย์ในงบแสดงฐานะการเงิน แต่ต้องบันทึกรายการโอนเป็นการให้กู้ยืมโดยมีสินทรัพย์นั้นเป็น หลักประกัน เมื่อผู้รับโอนขายหลักประกัน ผู้รับโอนต้องบันทึกสิ่งตอบแทนที่ได้รับจากการขายพร้อมกับรับรู้ภาระผูกพันที่จะต้องส่งมอบหลักประกันคืนแก่ผู้โอน หากผู้โอนผิพนัดชำระหนี้ที่ทำให้ผู้โอนไม่สามารถไถ่ถอนหลักประกันได้อีกต่อไป ผู้รับโอนต้องรับรู้หลักประกันที่ยังไม่ได้ขายเป็นสินทรัพย์ในงบแสดงฐานะการเงินด้วยมูลค่ายุติธรรม เว้นแต่หลักประกันนั้นเป็นลูกหนี้ที่รับโอนซึ่งผู้รับโอนต้องรับรู้ลูกหนี้ดังกล่าวด้วยราคาตามบัญชี ในกรณีที่ผู้รับโอนขายหลักประกันไปแล้วผู้รับโอนต้องตัดบัญชีภาระผูกพันที่จะต้องส่งมอบหลักประกันคืนแก่ผู้โอน
- 31 เมื่อมีการซื้อหรือรับโอนลูกหนี้มา ให้ผู้ซื้อรับรู้และจัดประเภทรายการดังกล่าวเป็นเงินให้สินเชื่อ เว้นแต่ผู้ซื้อจะมีเจตนารมณ์ที่จะขายลูกหนี้ดังกล่าวในอนาคตหรือมีเจตนารมณ์ที่จะรับผลตอบแทนของลูกหนี้ดังกล่าวนอกเหนือจากการรับชำระกระแสเงินสดตามสัญญาของลูกหนี้อย่างเป็นสาระสำคัญ ให้รับรู้และจัดประเภทรายการดังกล่าวเป็นเงินลงทุน
- 32 กิจการต้องจัดประเภท วัดมูลค่า รับรู้รายการกำไรหรือขาดทุน และบันทึกรายการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ทางการเงินที่ซื้อมาเป็นเงินให้สินเชื่อสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อค้าสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อขาย หรือสินทรัพย์ทางการเงินที่จะถือจนครบกำหนด และนำหลักเกณฑ์ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชี ที่เกี่ยวข้องกับเงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนมาประยุกต์ใช้แล้วแต่กรณี

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหลักประกัน

- 33 ผู้โอนต้องเปิดเผยราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ทางการเงินที่ใช้เป็นหลักประกันเงินกู้ยืมที่ได้รับจากผู้รับโอนและเงื่อนไขหรือข้อผูกมัดสำคัญเกี่ยวกับหลักประกันนั้น
- 34 ผู้รับโอนต้องเปิดเผยข้อมูลทุกข้อต่อไปนี้
- 33.1 มูลค่ายุติธรรม ณ วันสิ้นงวดของหลักประกันที่รับโอนมา
 - 33.2 เงื่อนไขที่ว่าผู้รับโอนสามารถนำหลักประกันนั้นไปขายหรือว่าเป็นประกันอีกทอดหนึ่ง
 - 33.3 มูลค่ายุติธรรม ณ วันสิ้นงวดของหลักประกันที่นำไปขายหรือวางเป็นประกันอีกทอดหนึ่ง
 - 33.4 เงื่อนไขหรือข้อผูกมัดสำคัญเกี่ยวกับหลักประกัน

33.5 ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินอื่นที่เกี่ยวข้อง

35 วันถือปฏิบัติ และการปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลง

35.1 วันถือปฏิบัติ

หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มต้นในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นไป ทั้งนี้อนุญาตให้นำไปใช้ก่อนวันถือปฏิบัติ

35.2 การปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลง

35.2.1 กิจการไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้กับสินทรัพย์ทางการเงินและ หนี้สินทางการเงินที่ได้มีการตัดรายการออกจากบัญชีแล้ว ณ วันแรกที่มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบัญชี

35.2.2 ลูกหนี้ที่รับซื้อหรือรับโอนมาก่อนวันถือปฏิบัติ และบันทึกเป็นเงินลงทุนในลูกหนี้ให้ คงการจัดประเภทรายการเป็นเงินลงทุนในลูกหนี้ต่อไปและนำหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนมาประยุกต์ใช้ ทั้งนี้ให้กิจการเปิดเผยแนวปฏิบัติทางบัญชีที่แตกต่างกันของลูกหนี้ที่รับซื้อหรือรับโอนมา ในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วย

การยกเลิกแนวปฏิบัติทางบัญชีสำหรับการโอนและการรับโอนสินทรัพย์ทางการเงิน

36 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ให้ใช้แทนแนวปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับการโอนและการรับโอนสินทรัพย์ทางการเงิน

ภาคผนวก ก

คำนิยาม

ภาคผนวกนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้

การตัดรายการออกจากบัญชี การโอนสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินที่ได้เคยบันทึกในบัญชี
ออกจากงบแสดงฐานะการเงินของกิจการ

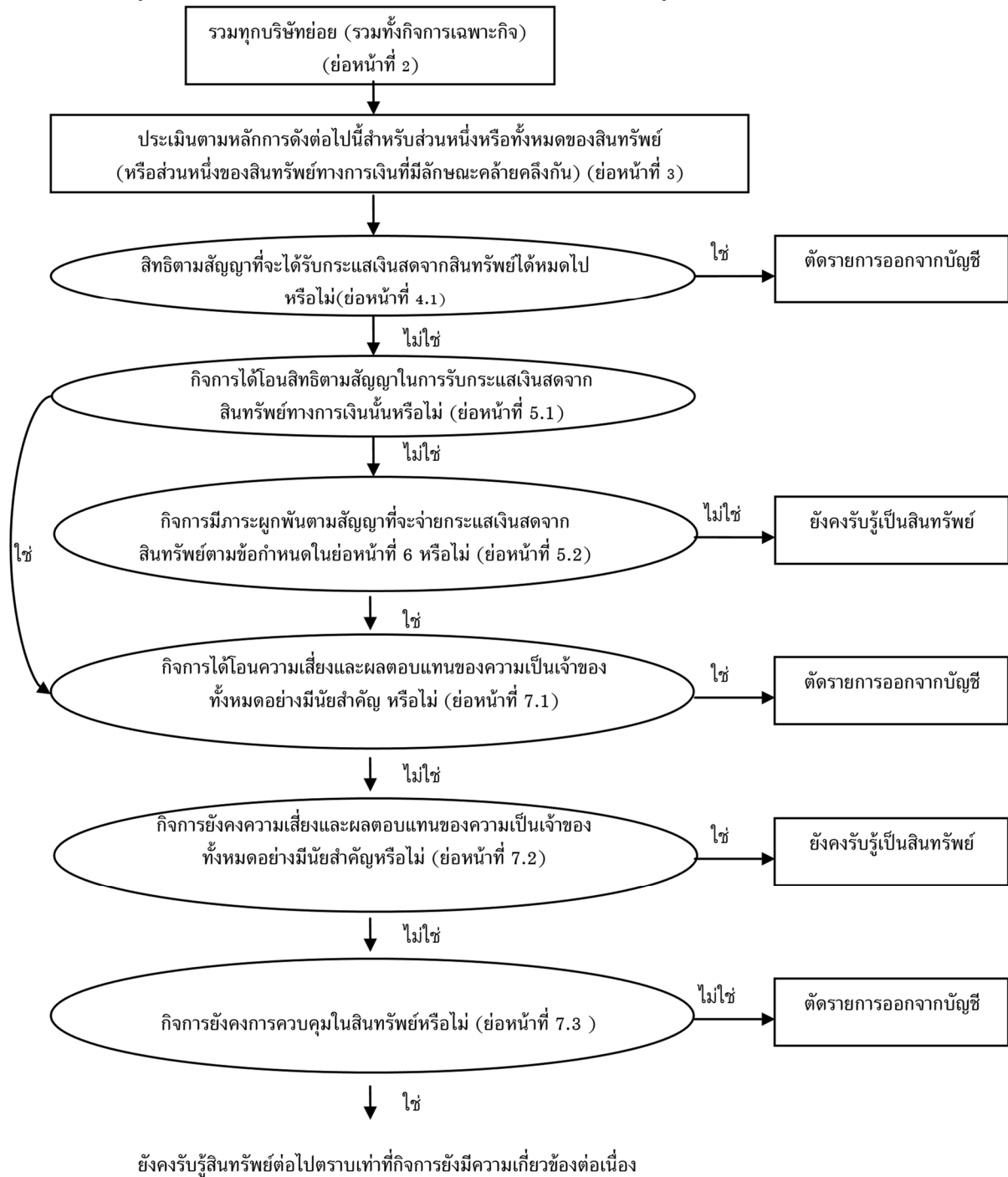
ภาคผนวก ข

แนวทางในการนำมาปฏิบัติ

ภาคผนวกนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของแนวปฏิบัติทางการบัญชีฉบับนี้

การตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงิน

ข1 แผนภูมิดังต่อไปนี้แสดงการประเมินว่าสินทรัพย์ทางการเงินจะถูกตัดรายการออกจากบัญชีหรือไม่

การจัดการซึ่งทำให้กิจการยังคงสิทธิในการรับกระแสเงินสดจากสินทรัพย์ทางการเงิน แต่มีภาระผูกพันที่จะต้องจ่ายกระแสเงินสดนั้นให้กับรายใดรายหนึ่งหรือหลายรายย่อหน้าที่ 5.2

ข2 เมื่อสถานการณ์ที่ระบุในย่อหน้าที่ 5.2 (เมื่อกิจการยังคงสิทธิในการรับกระแสเงินสดจากสินทรัพย์ทางการเงิน แต่มีภาระผูกพันที่จะต้องจ่ายกระแสเงินสดนั้นให้กับผู้รับรายใดรายหนึ่งหรือหลายราย) เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น หากกิจการเป็นทรัสต์ และจ่ายผลประโยชน์ในสินทรัพย์ทางการเงินที่เป็น

สินทรัพย์ทางการเงินอ้างอิงซึ่งตนเองเป็นเจ้าของและให้บริการสินทรัพย์ทางการเงินนั้นให้แก่ผู้ลงทุน ในกรณีดังกล่าว สินทรัพย์ทางการเงินนั้นถือว่าเข้าเงื่อนไขสำหรับการตัดรายการออกจากบัญชีหากเป็นไปตามเงื่อนไขที่ระบุอยู่บนหน้า 6 และ 7

ข3 ในการนำย่อหน้า 6 มาปฏิบัติ กิจการอาจเป็นผู้ออกสินทรัพย์ทางการเงิน หรือเป็นกลุ่มกิจการที่รวมบริษัทย่อย ซึ่งได้รับโอนสินทรัพย์ทางการเงินมาและส่งต่อกระแสเงินสดจากสินทรัพย์ทางการเงินนั้นให้กับผู้ลงทุนซึ่งเป็นบุคคลที่สามที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน

การประเมินการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของ (ดูย่อหน้า 7)

ข4 ตัวอย่างในกรณีที่กิจการได้โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญ

ข4.1 การขายสินทรัพย์ทางการเงินโดยไม่มีเงื่อนไข

ข4.2 การขายสินทรัพย์ทางการเงินพร้อมกับสิทธิในการซื้อคืนสินทรัพย์ทางการเงินดังกล่าวที่มูลค่า ยุติธรรม ณ วันที่มีการซื้อคืน

ข4.3 การขายสินทรัพย์ทางการเงินพร้อมกับสิทธิที่จะซื้อหรือจะขายซึ่งมีฐานะขาดทุนอย่างมาก เช่น สิทธิจะซื้อหรือขายซึ่งอยู่ในฐานะการขาดทุน และมีความเป็นไปได้สูงที่จะไม่มีกำไรในอนาคตก่อนที่จะสิทธิดังกล่าวจะหมดอายุ

ข5 ตัวอย่างกรณีที่กิจการยังคงความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญ

ข5.1 รายการขายและกลับคืน ซึ่งราคาที่ซื้อคืนคือราคาที่ถูกกำหนดไว้ หรือ คือ ราคาขายบวกด้วยผลตอบแทนของผู้ให้กู้ยืม

ข5.2 สัญญาการให้ยืมหลักทรัพย์

ข5.3 การขายสินทรัพย์ทางการเงินพร้อมกับธุรกรรมการแลกเปลี่ยนผลตอบแทนรวมซึ่งจะรับโอนความเสี่ยงด้านการตลาดกลับมาที่กิจการ

ข5.4 การขายสินทรัพย์ทางการเงินพร้อมกับสิทธิที่จะซื้อหรือขายซึ่งอยู่ในฐานะได้กำไรอย่างมาก (เช่น สิทธิที่จะซื้อหรือจะขายซึ่งอยู่ในฐานะได้กำไร และมีความเป็นไปได้สูงที่จะไม่เกิดขาดทุนก่อนหมดอายุ)

ข5.5 การขายลูกหนี้ระยะสั้นซึ่งกิจการค้าประกันการชดเชยให้กับผู้รับโอนในกรณีที่อาจมีขาดทุน จากการให้สินเชื่อเกิดขึ้น

ข6 หากกิจการพิจารณาว่าผลที่เกิดขึ้นจากการโอนทำให้กิจการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญของสินทรัพย์ที่โอน กิจการไม่รับรู้สินทรัพย์ที่โอนอีกในอนาคต ยกเว้นกรณีที่กิจการซื้อสินทรัพย์ที่โอนกลับคืนมาโดยการทำการรายการใหม่

การประเมินการโอนการควบคุม

ข7 กิจการไม่มีการควบคุมในสินทรัพย์ที่โอนหากผู้รับโอนมีความสามารถในทางปฏิบัติในการขายสินทรัพย์ที่โอน กิจการยังคงมีการควบคุมในสินทรัพย์ที่โอนหากผู้รับโอนไม่มีความสามารถในทางปฏิบัติใน

การขายสินทรัพย์ที่โอน ผู้รับโอนมีความสามารถในทางปฏิบัติในการขายสินทรัพย์ที่โอน หากสินทรัพย์ดังกล่าวมีการซื้อขายในตลาดซื้อขายคล่อง เนื่องจากผู้รับโอนสามารถซื้อสินทรัพย์ที่โอนกลับคืนมาได้จากตลาดหากผู้รับโอนจำเป็นต้องส่งคืนสินทรัพย์ให้กับกิจการ ตัวอย่างเช่น ผู้รับโอนอาจมีความสามารถในทางปฏิบัติในการขายสินทรัพย์ที่โอนหากสินทรัพย์ที่โอนอยู่ภายใต้สัญญา สิทธิเลือกที่จะซื้อหรือจะขายที่อนุญาตให้กิจการซื้อสินทรัพย์นั้นกลับคืนมา แต่ผู้รับโอนสามารถหาสินทรัพย์ที่โอนได้ทันทีจากตลาด หากกิจการมีการใช้สิทธิ ผู้รับโอนไม่มีความสามารถในทางปฏิบัติในการขายสินทรัพย์ที่โอนหากกิจการยังคงมีสัญญาสิทธิเลือกที่จะซื้อหรือจะขายดังกล่าวอยู่ และผู้รับโอนไม่สามารถหาสินทรัพย์ที่โอนได้ทันทีจากตลาด หากกิจการมีการใช้สิทธิ

ข8 ผู้รับโอนมีความสามารถในทางปฏิบัติในการขายสินทรัพย์ที่โอนเฉพาะเมื่อผู้รับโอนสามารถขายสินทรัพย์ที่โอนได้ทั้งจำนวนให้กับบุคคลที่สามที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน และสามารถใช้สิทธิดังกล่าวได้โดยฝ่ายเดียวและโดยไม่มีการกำหนดข้อจำกัดเพิ่มเติมในการโอน คำถามที่สำคัญคืออะไรที่ผู้รับโอนสามารถทำได้ในทางปฏิบัติซึ่งไม่ใช่สิทธิตามสัญญาที่ผู้รับโอนจะต้องกังวลว่าอะไรที่สามารถทำได้กับสินทรัพย์ที่โอน หรืออะไรคือข้อห้ามตามสัญญาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ข8.1 สิทธิตามสัญญาในการจำหน่ายสินทรัพย์ที่โอนมีผลกระทบในทางปฏิบัติเพียงเล็กน้อยหากไม่มีตลาดสำหรับสินทรัพย์ที่โอนและ

ข8.2 ความสามารถในการจำหน่ายสินทรัพย์ที่โอนมีผลกระทบในทางปฏิบัติเพียงเล็กน้อยหากไม่สามารถใช้สิทธิได้อย่างเป็นอิสระสำหรับเหตุผลดังกล่าว

ข8.2.1 ความสามารถของผู้รับโอนในการจำหน่ายสินทรัพย์ที่โอนจะต้องเป็นอิสระจากการจัดการของบุคคลอื่น (กล่าวคือ ต้องเป็นความสามารถโดยฝ่ายเดียว) และ

ข8.2.2 ผู้รับโอนต้องสามารถจำหน่ายสินทรัพย์ที่โอนโดยไม่มี ความจำเป็นที่จะมีการกำหนดข้อจำกัดหรือเงื่อนไขในการโอน เช่น เงื่อนไขเกี่ยวกับการให้บริการสินทรัพย์ที่ถูกให้ยืม หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับสิทธิที่จะซื้อหรือจะขายที่ให้กับผู้รับโอนในการซื้อคืนสินทรัพย์

ข9 การที่ผู้รับโอนไม่อาจขายสินทรัพย์ที่โอนเพียงอย่างเดียวไม่ได้หมายความว่าผู้โอนยังคงมีการควบคุมในสินทรัพย์ที่โอน อย่างไรก็ตาม หากสิทธิที่จะขายหรือการค้ำประกันจำกัดผู้รับโอนจากการขายสินทรัพย์ที่โอน ส่งผลให้ผู้โอนยังคงมีการควบคุมในสินทรัพย์ที่โอน ตัวอย่างเช่น หากสิทธิที่จะขายหรือการค้ำประกันมีมูลค่าเพียงพอที่จะทำให้ผู้รับโอนไม่ขายสินทรัพย์ที่โอน เนื่องจากในทางปฏิบัติผู้รับโอนจะไม่สามารถขายสินทรัพย์ที่โอนให้กับบุคคลที่สามได้โดยไม่มีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดอื่นที่คล้ายคลึงกัน ผู้รับโอนจึงถือสินทรัพย์ที่โอนไว้เพื่อการรับชำระภายใต้การค้ำประกันหรือสิทธิที่จะขาย ภายใต้สถานการณ์นี้ผู้โอนยังคงมีการควบคุมในสินทรัพย์ที่โอน

การโอนที่เข้าเงื่อนไขเป็นการตัดรายการออกจากบัญชี

ข10 กิจการอาจยังคงสิทธิในบางส่วนของค่าดอกเบี้ยของสินทรัพย์ทางการเงินที่โอนโดยถือเป็นค่าตอบแทนในการให้บริการสินทรัพย์เหล่านั้น ส่วนของการจ่ายดอกเบี้ยที่กิจการสละสิทธิ์เมื่อเลิกสัญญา

หรือโอนสัญญาให้บริการ จะมีการปันส่วนไปยังสินทรัพย์หรือหนี้สินที่เกิดจากการให้บริการ ส่วนของการจ่ายดอกเบี้ยที่กิจการไม่ได้สละสิทธิ์คือลูกหนี้ดอกเบี้ย (interest-only strip receivable) ตัวอย่างเช่น หากกิจการไม่ได้สละสิทธิ์ดอกเบี้ยใด ๆ เมื่อมีการเลิกสัญญาหรือโอนสัญญาการให้บริการ ส่วนต่างของดอกเบี้ยทั้งหมดคือลูกหนี้ดอกเบี้ย (interest-only strip receivable) เพื่อวัตถุประสงค์ในการนำย่อหน้าที่ 14 มาปฏิบัติ มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่เกิดจากการให้บริการ และลูกหนี้ดอกเบี้ย (interest-only strip receivable) จะมีการใช้ในการปันส่วนมูลค่าตามบัญชีของลูกหนี้ระหว่างส่วนของสินทรัพย์ที่ถูกตัดรายการออกจากบัญชีและส่วนที่ยังคงรับรู้อยู่ในบัญชี หากไม่มีการระบุค่าธรรมเนียมในการให้บริการหรือค่าธรรมเนียมที่จะได้รับและคาดว่าจะไม่สามารถ ชดเชยการให้บริการได้อย่างเพียงพอ นั้นให้รับรู้หนี้สินจากการให้บริการด้วยมูลค่ายุติธรรม

ข11 เมื่อวัดมูลค่ายุติธรรมของส่วนที่ยังคงรับรู้และส่วนที่มีการตัดรายการออกจากบัญชีเพื่อวัตถุประสงค์ในการนำย่อหน้าที่ 14 มาปฏิบัติ กิจการต้องนำข้อกำหนดเกี่ยวกับการวัดมูลค่ายุติธรรมในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม มาปฏิบัติเพิ่มเติมจากย่อหน้าที่ 15

การโอนที่ไม่เข้าเงื่อนไขเป็นการตัดรายการออกจากบัญชี

ข12 ต่อไปนี้คือการนำหลักการตามย่อหน้าที่ 16 มาปฏิบัติหากกิจการมีการค้าประกันผลขาดทุนจากการไม่ได้รับชำระเงินจากสินทรัพย์ที่โอน ทำให้สินทรัพย์ที่โอนไม่สามารถถูกตัดรายการออกจากบัญชีได้ เนื่องจากกิจการยังคงความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญของสินทรัพย์ที่โอน สินทรัพย์ที่โอนยังคงต้องถูกรับรู้ทั้งจำนวนและสิ่งตอบแทนที่ได้รับจะต้องถูกรับรู้เป็นหนี้สิน

ความเกี่ยวข้องต่อเนื่องในสินทรัพย์ที่โอน

ข13 ต่อไปนี้คือตัวอย่างของการวัดมูลค่าสินทรัพย์ที่โอนและหนี้สินที่เกี่ยวข้องภายใต้ย่อหน้าที่ 17

สินทรัพย์ทุกชนิด

หากกิจการค้าประกันในการจ่ายชำระผลขาดทุนจากการไม่ได้รับชำระเงินจากสินทรัพย์ที่โอน ทำให้สินทรัพย์ที่โอนไม่สามารถถูกตัดรายการออกจากบัญชีได้ตามขอบเขตของความเกี่ยวข้องต่อเนื่อง ณ วันที่มีการโอน สินทรัพย์ที่โอนต้องถูกวัดมูลค่าด้วยจำนวนที่ต่ำกว่าของ (1) มูลค่าตามบัญชี และ (2) จำนวนเงินสูงสุดของสิ่งตอบแทนที่ได้รับซึ่งกิจการอาจถูกเรียกให้ชำระคืน (จำนวนเงินที่ค้าประกัน) หนี้สินที่เกี่ยวข้องจะมีการรับรู้เมื่อเริ่มแรกด้วยจำนวนเงินที่ค้าประกันบวกด้วยมูลค่ายุติธรรมของการค้าประกัน (ซึ่งโดยทั่วไปคือสิ่งตอบแทนที่ได้รับสำหรับการค้าประกัน) หลังจากนั้นมูลค่ายุติธรรมเมื่อเริ่มแรกของการค้าประกัน จะมีการรับรู้ในกำไรหรือขาดทุนเมื่อเข้าตามหลักภาระผูกพัน (ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาเกี่ยวกับลูกค้า (เมื่อมีการประกาศใช้)) และมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์จะมีการลดลงด้วยขาดทุนจากการด้อยค่า

หลักเกณฑ์สำหรับธุรกิจประกันภัย
ในการกำหนดให้เครื่องมือทางการเงินเป็นเครื่องมือทางการเงินที่แสดงมูลค่า
ด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนที่ รพท. กำหนด*

อ้างอิง

- มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน ฉบับรวม มาตรฐานการรายงานทางการเงินที่มีผลบังคับใช้ในต่างประเทศภายหลังวันที่ 1 มกราคม 2558 (Official pronouncements issued at 1 January 2015, includes Standards with an effective date after 1 January 2015 but not the Standards they will replace)

วัตถุประสงค์

หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กิจการสามารถกำหนดให้เครื่องมือทางการเงินเป็นเครื่องมือทางการเงินที่แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนได้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและลดปัญหาการไม่สามารถจับคู่ทางบัญชี (accounting mismatch)

ขอบเขต

- 1 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ใช้เฉพาะกับธุรกิจประกันภัย โดยธุรกิจประกันภัยที่ถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาประกันภัย จะใช้หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ได้ก็ต่อเมื่อเป็นไปตามข้อกำหนดในย่อหน้าที่ 45 ของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาประกันภัย โดยสามารถถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้สำหรับเครื่องมือทางการเงินทุกประเภท ยกเว้นรายการต่อไปนี้
 - 1.1 ส่วนได้เสียในบริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือการร่วมค้า ต้องบันทึกบัญชีตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ใน มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง *งบการเงินรวม* มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 27 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง *งบการเงินเฉพาะกิจการ* มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 28 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง *เงินลงทุนในบริษัทร่วมและการร่วมค้า* อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง *งบการเงินรวม* มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 27 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง *งบการเงินเฉพาะกิจการ* หรือมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 28 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง *เงินลงทุนในบริษัทร่วมและการร่วมค้า* กำหนดหรืออนุญาตให้กิจการบันทึกบัญชีส่วนได้เสียในบริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือการร่วมค้า ตามข้อกำหนดของหลักเกณฑ์การบัญชี ฉบับนี้ กิจการสามารถถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้กับตราสารอนุพันธ์ในส่วนได้เสียในบริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือการร่วมค้า เว้นแต่ตราสารอนุพันธ์นั้นเป็นไปตามคำนิยามของตราสารทุนของกิจการตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 เรื่อง *การแสดงรายการสำหรับเครื่องมือทางการเงิน* (เมื่อมีการประกาศใช้)
 - 1.2 สิทธิและภาระผูกพันภายใต้สัญญาเช่าตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง *สัญญาเช่า*

*รพท. กำหนดหลักเกณฑ์โดยใช้หลักการของแนวปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับธุรกิจประกันภัยในการกำหนดให้เครื่องมือทางการเงินเป็นเครื่องมือทางการเงินที่แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

- 1.3 สิทธิและภาระผูกพันของนายจ้างภายใต้โครงการผลประโยชน์ของพนักงาน ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง *ผลประโยชน์ของพนักงาน*
- 1.4 สิทธิและภาระผูกพันที่เกิดขึ้น (1) ภายใต้สัญญาประกันภัยตามที่ระบุในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาประกันภัย นอกเหนือจากสิทธิและภาระผูกพันของผู้ค้าประกันตามสัญญาที่เกิดขึ้นภายใต้สัญญาประกันภัยที่เป็นไปตามคำนิยามของสัญญาค้ำประกันทางการเงิน หรือ (2) สัญญาที่อยู่ในขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาประกันภัย เนื่องจากสัญญามีลักษณะการร่วมรับผลประโยชน์ตามดุลยพินิจ อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้สามารถถือปฏิบัติกับตราสารอนุพันธ์ที่แฝงอยู่ในสัญญาซึ่งสัญญาดังกล่าวอยู่ภายใต้ขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาประกันภัย ถ้าตราสารอนุพันธ์ทางการเงินแฝงดังกล่าวไม่เป็นสัญญาภายใต้ขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาประกันภัย
- 1.5 สัญญาล่วงหน้าระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายที่จะซื้อหรือขายหุ้นซึ่งจะทำให้เกิดการรวมธุรกิจ ณ วันที่ซื้อธุรกิจในอนาคต ซึ่งเป็นการรวมธุรกิจตามขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 3 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง *การรวมธุรกิจ* โดยระยะเวลาของสัญญาล่วงหน้าต้องไม่เกินระยะเวลาที่สมเหตุสมผลที่จำเป็นต้องใช้ในการขออนุมัติและการทำการให้แล้วเสร็จ
- 1.6 เครื่องมือทางการเงิน สัญญา และภาระผูกพันภายใต้การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 2 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง *การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์* ยกเว้นสัญญาภายใต้ขอบเขตย่อหน้าที่ 3 ถึง 6 ซึ่งอยู่ในขอบเขตของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้
- 1.7 สิทธิที่จะได้รับชำระเพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายให้กับกิจการซึ่งกำหนดให้ต้องชำระหนี้สินซึ่งรับรู้เป็นประมาณการหนี้สินตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 37 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง *ประมาณการหนี้สิน* หนี้สินที่อาจเกิดขึ้น และสินทรัพย์ที่อาจเกิดขึ้น หรือประมาณการหนี้สินที่กิจการเคยรับรู้ในงวดก่อนหน้าตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 37 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง *ประมาณการหนี้สิน* หนี้สินที่อาจเกิดขึ้น และสินทรัพย์ที่อาจเกิดขึ้น
- 1.8 สิทธิและภาระผูกพันภายใต้ขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง *รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า* (เมื่อมีการประกาศใช้) ที่เป็นเครื่องมือทางการเงิน

ทางเลือกในการกำหนดให้สินทรัพย์ทางการเงินวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน

- 2 กิจการอาจกำหนด ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก ให้สินทรัพย์ทางการเงินวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน หากการกำหนดดังกล่าวช่วยขจัดหรือลดความไม่สอดคล้องอย่างมีนัยสำคัญในการวัดมูลค่าหรือการรับรู้รายการ (บางครั้งอาจเรียกว่าการไม่จับคู่ทางบัญชี (accounting mismatch)) ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการวัดมูลค่าสินทรัพย์หรือหนี้สิน หรือการรับรู้กำไรและขาดทุนจากรายการดังกล่าวด้วยวิธีที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ การกำหนดดังกล่าวเมื่อกำหนดแล้วจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้อีก (ดูภาคผนวกย่อหน้าที่ ๗3 ถึง ๗5)

การวัดมูลค่าเมื่อเริ่มแรก

- 3 ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก เมื่อกิจการกำหนดให้วัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินที่กำหนดให้รับรู้ด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน กิจการต้องวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินดังกล่าวด้วยมูลค่ายุติธรรมตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม โดยไม่รวมต้นทุนในการทำรายการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้มาหรือการออกสินทรัพย์ทางการเงินนั้น
- 4 อย่างไรก็ตาม หากมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินที่รับรู้เมื่อเริ่มแรกแตกต่างจากราคาของการทำรายการ กิจการต้องถือปฏิบัติตามภาคผนวกย่อหน้าที ๗

การวัดมูลค่าในภายหลัง

- 5 ณ ทุกวันที่รายงาน กิจการต้องวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินที่กำหนดให้วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน ด้วยมูลค่ายุติธรรม ตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ทั้งนี้การวัดมูลค่ายุติธรรมดังกล่าวไม่รวมต้นทุนในการทำรายการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้มาหรือการออกสินทรัพย์ทางการเงินนั้น

ผลกำไรและขาดทุน

- 6 ผลกำไรหรือขาดทุนทั้งหมดจากสินทรัพย์ทางการเงินที่กำหนดให้วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน ต้องรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน

การจัดประเภทรายการใหม่

- 7 หากกิจการได้กำหนดให้เครื่องมือทางการเงินเป็นประเภทที่แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนเมื่อรับรู้รายการเริ่มแรก กิจการต้องไม่โอนเครื่องมือทางการเงินนั้นออกจากประเภทที่แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน กิจการต้องไม่จัดประเภทรายการใหม่สำหรับเครื่องมือทางการเงินจากประเภทอื่นๆ เป็นประเภทที่แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนหลังจากการรับรู้เมื่อเริ่มแรก

การเปิดเผยข้อมูลและการแสดงรายการ

- 8 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ทางการเงินที่กิจการกำหนดให้แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน รวมทั้งเหตุผลที่อธิบายว่าเครื่องมือดังกล่าวเข้าเงื่อนไขการจัดประเภทนี้สำหรับเครื่องมือทางการเงินที่เข้าเงื่อนไขตามข้อกำหนดในย่อหน้าที่ 2 ถึง 3 ข้างต้น การเปิดเผยต้องรวมถึงรายละเอียดของการกำหนดให้เครื่องมือทางการเงินแสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนที่สอดคล้องกับกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงหรือกลยุทธ์การลงทุนที่ได้จัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
- 9 กิจการต้องแสดงรายการเครื่องมือทางการเงินที่กำหนดให้แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนเป็นรายการแยกต่างหากในงบแสดงฐานะการเงินของกิจการ

วันถือปฏิบัติและการปฏิบัติในช่วงการเปลี่ยนแปลง

- 10 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ เป็นทางเลือกในการกำหนดให้เครื่องมือทางการเงินเป็นเครื่องมือทางการเงินที่แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน สำหรับงบการเงินที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2559 เป็นต้นไป
- 11 หากกิจการถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ กิจการต้องถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์สำหรับการตัดรายการสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ ธปท. กำหนด (เมื่อมีการประกาศใช้) พร้อมกัน
- 12 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้อุญาตให้กิจการสามารถกำหนดให้สินทรัพย์ทางการเงินที่รับรู้ไว้แต่เดิมตามหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนที่ ธปท. กำหนด เป็นสินทรัพย์ทางการเงินที่แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนในปีที่นำหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้มาถือปฏิบัติเป็นครั้งแรก หากสินทรัพย์ดังกล่าวเป็นไปตามข้อกำหนดในย่อหน้าที่ 2 โดยกิจการต้องนำหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้มาถือปฏิบัติย้อนหลังตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและข้อผิดพลาด
- 13 สำหรับธุรกิจประกันภัยที่ได้เปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีสำหรับหนี้สินจากสัญญาประกันภัยก่อนมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาประกันภัย มีผลบังคับใช้ สามารถใช้ทางเลือกในการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงินด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ได้

ภาคผนวก ก

คำนิยาม

ภาคผนวกนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์การบัญชี

เครื่องมือทางการเงิน	หมายถึง	สัญญาใด ๆ ที่ทำให้สินทรัพย์ทางการเงินของกิจการหนึ่ง และหนี้สินทางการเงินหรือตราสารทุนของอีกกิจการหนึ่งเพิ่มขึ้นในเวลาเดียวกัน
สินทรัพย์ทางการเงิน	หมายถึง	สินทรัพย์ดังต่อไปนี้ ก) เงินสด ข) สิทธิตามสัญญาที่จะได้รับเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นจากกิจการอื่น ค) สิทธิตามสัญญาที่จะแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินของกิจการ ง) ตราสารทุนของกิจการอื่น
เครื่องมือทางการเงินที่กำหนดให้แสดงมูลค่า	หมายถึง	สินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินที่กิจการได้กำหนดให้แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนในการรับรู้เมื่อเริ่มแรกตามย่อหน้าที่ 2 ของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้

**ด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่าน
กำไรหรือขาดทุน**

มูลค่ายุติธรรม	หมายถึง	ราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า
ตราสารอนุพันธ์	หมายถึง	<p>เครื่องมือทางการเงินหรือสัญญาอื่นภายใต้ขอบเขตของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ ที่มีลักษณะทั้งสามข้อดังต่อไปนี้</p> <p>ก) มูลค่าของเครื่องมือทางการเงินเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่ระบุไว้ เช่น อัตราดอกเบี้ย ราคาของเครื่องมือทางการเงิน ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ดัชนีราคาหรือดัชนีอัตรา อันดับความน่าเชื่อถือด้านเครดิตหรือดัชนีความน่าเชื่อถือด้านเครดิต หรือตัวแปรอื่น โดยมีเงื่อนไขว่ากรณีของตัวแปรที่ไม่ใช่ตัวแปรทางการเงินจะไม่ถูกกำหนดเฉพาะเจาะจงกับคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (บางครั้งเรียกว่า รายการอ้างอิง)</p> <p>ข) ไม่มีการจ่ายเงินลงทุนสุทธิเมื่อเริ่มแรก หรือจ่ายด้วยจำนวนเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับสัญญาประเภทอื่นซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าในลักษณะเดียวกันต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยตลาด และ</p> <p>ค) การรับหรือจ่ายชำระจะกระทำในอนาคต</p>
สัญญาค้ำประกันทางการเงิน	หมายถึง	สัญญาที่กำหนดให้ผู้ค้ำประกันตามสัญญาต้องจ่ายชดเชยให้แก่ผู้ที่ได้รับการค้ำประกันสำหรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหากลูกหนี้ที่ระบุไว้ในสัญญาไม่สามารถจ่ายชำระเงินเมื่อครบกำหนดตามเงื่อนไขเมื่อเริ่มแรกหรือเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงของตราสารหนี้
ต้นทุนในการทำรายการ	หมายถึง	ต้นทุนส่วนเพิ่มที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการซื้อ การออกตราสาร หรือการจำหน่ายสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงิน (ดูภาคผนวกย่อหน้าที ข12) โดยต้นทุนส่วนเพิ่มนี้จะไม่เกิดขึ้นถ้ากิจการไม่ซื้อ ไม่ออกตราสาร หรือไม่จำหน่ายเครื่องมือทางการเงิน

ภาคผนวก ข

ภาคผนวกนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์การบัญชี

ขอบเขต

- ข1 สัญญาค้ำประกันทางการเงินอาจมีรูปแบบทางกฎหมายที่แตกต่างกัน เช่น การค้ำประกัน เลตเตอร์ออฟเครดิตบางประเภท สัญญาการรับประกันด้านเครดิต หรือสัญญาประกันภัย อย่างไรก็ตาม วิธีปฏิบัติทางการเงินบัญชีจะไม่ขึ้นกับรูปแบบทางกฎหมาย ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม (ดูย่อหน้า 1.5)
- ข1.1 แม้ว่าสัญญาค้ำประกันทางการเงินจะเข้าเงื่อนไขตามคำนิยามของสัญญาประกันภัย ตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาประกันภัย แต่หากความเสี่ยงที่ถูกโอนไปมีนัยสำคัญ สัญญาค้ำประกันทางการเงินดังกล่าวอยู่ภายใต้ขอบเขตของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ แต่หากผู้ค้ำประกันตามสัญญาได้แสดงออกอย่างชัดเจนมาแต่แรกว่าสัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาประกันภัยและได้ถือปฏิบัติตามวิธีการบัญชีสำหรับสัญญาประกันภัยแล้ว ผู้ค้ำประกันตามสัญญาอาจเลือกที่จะระบุว่าสัญญาค้ำประกันทางการเงินอยู่ภายใต้ขอบเขตของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ และหากผู้ค้ำประกันตามสัญญาเลือกที่จะถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ ผู้ออกสัญญาต้องรับรู้สัญญาค้ำประกันทางการเงินเมื่อเริ่มแรกด้วยมูลค่ายุติธรรมตามที่กำหนดในย่อหน้าที่ 4 หากการออกสัญญาค้ำประกันทางการเงินเป็นการออกให้บุคคลหรือกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกันในการทำรายการค้าตามปกติ มูลค่ายุติธรรมเมื่อเริ่มแรกจะเท่ากับค่าธรรมเนียมที่ได้รับ เว้นแต่จะมีหลักฐานกำหนดเป็นอย่างอื่น
- ข1.2 สัญญาค้ำประกันด้านเครดิตบางประเภทไม่ได้กำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถือสัญญาค้ำประกันต้องมีความเสี่ยงและเกิดผลสูญเสียจากการที่ลูกหนี้ไม่สามารถจ่ายชำระหนี้เมื่อครบกำหนด ต้องเกิดขึ้นก่อนที่จะจ่ายชำระหนี้ ได้แก่การค้ำประกันที่กำหนดให้การจ่ายเงินขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงในการจัดอันดับความน่าเชื่อถือด้านเครดิตหรือดัชนีความน่าเชื่อถือด้านเครดิตตามที่กำหนด การค้ำประกันดังกล่าวไม่ถือเป็นสัญญาค้ำประกันทางการเงินตามขอบเขตของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ และไม่ถือเป็นสัญญาประกันภัยตามคำนิยามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาประกันภัย การค้ำประกันดังกล่าวถือเป็นตราสารอนุพันธ์และให้ผู้ค้ำประกันตามสัญญาดังกล่าวสามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้
- ข1.3 หากการออกสัญญาค้ำประกันทางการเงินเกี่ยวข้องกับการขายสินค้า ให้ผู้ค้ำประกันตามสัญญาถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า (เมื่อมีการประกาศใช้) เมื่อรับรู้รายได้จากการค้ำประกันและรายได้จากการขายสินค้า
- ข2 โดยปกติ ข้อความยืนยันหรือการรับรองโดยผู้ค้ำประกันตามสัญญาว่าสัญญาที่ออกเป็นสัญญาประกันภัยจะมีอยู่ในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ค้ำประกันตามสัญญากับลูกค้าและผู้กำกับดูแล

ในสัญญา เอกสารทางธุรกิจ และงบการเงิน นอกจากนี้ สัญญาประกันภัยมีข้อกำหนดทางบัญชีที่แตกต่างจากข้อกำหนดทางบัญชีของธุรกรรมประเภทอื่นๆ เช่น สัญญาต่างๆ ที่ออกโดยธนาคารหรือธุรกิจเอกชน ในกรณีดังกล่าว งบการเงินของผู้ค้าประกันตามสัญญามักมีข้อความที่แสดงว่าผู้ค้าประกันตามสัญญาได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดทางบัญชีสำหรับสัญญาประกันภัย

การกำหนดให้แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน

- ข3 กรณีที่ถือว่าเข้าเงื่อนไขในการกำหนดให้สินทรัพย์ทางการเงินแสดงด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนได้หากเป็นไปตามหลักการในย่อหน้าที่ 2
- คือ กิจกรรมมีหนี้สินภายใต้สัญญาประกันภัยซึ่งการวัดมูลค่าได้นำข้อมูลในปัจจุบันมาร่วมพิจารณา (ตามที่อนุญาตในย่อหน้าที่ 24 ของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาประกันภัย) และมีสินทรัพย์ทางการเงินที่กิจกรรมพิจารณาว่ามีความเกี่ยวข้องกัน ซึ่งในกรณีดังกล่าว หากกิจกรรมไม่กำหนดให้แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนจะถูกวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นหรือราคาทุนตัดจำหน่าย ก่อให้เกิดความไม่สอดคล้องในการวัดมูลค่าและการรับรู้รายการ (บางครั้งอาจอ้างถึงการไม่จับคู่ทางบัญชี (accounting mismatch))
- ข4 กรณีตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าก่อน ซึ่งมีการกำหนดให้สินทรัพย์ทางการเงินวัดมูลค่าเมื่อเริ่มแรกด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน ช่วยขจัดหรือลดความไม่สอดคล้องของการวัดมูลค่าหรือการรับรู้รายการได้อย่างมีนัยสำคัญ และให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติแล้ว กิจกรรมไม่จำเป็นต้องวัดมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สินทั้งหมดหรือรับรู้ความไม่สอดคล้องในช่วงเวลาเดียวกัน การเหลื่อมเวลาที่เหมาะสมผลอาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากรายการที่เกิดขึ้นแต่ละรายการได้ถูกกำหนดให้รับรู้มูลค่าเมื่อเริ่มแรกด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน และในขณะที่มีการรับรู้มูลค่าเมื่อเริ่มแรกนั้นสามารถคาดการณ์ได้ว่ารายการอื่น ๆ ที่เหลือจะเกิดขึ้น
- ข5 กิจกรรมไม่ควรกำหนดให้บางส่วนของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีความไม่สอดคล้องกันให้แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน หากการกำหนดดังกล่าวไม่ช่วยขจัดหรือลดความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญ และไม่ทำให้เกิดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจได้มากขึ้น แต่กิจกรรมสามารถกำหนดให้แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนกับบางส่วนของสินทรัพย์ทางการเงินที่คล้ายคลึงกันจำนวนหนึ่งได้ หากการกำหนดดังกล่าวช่วยลดความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญ ตัวอย่างเช่น กิจกรรมมีสินทรัพย์ทางการเงินที่คล้ายคลึงกันจำนวนหนึ่งมูลค่ารวม 100 และมีหนี้สินทางการเงินที่คล้ายคลึงกันจำนวนหนึ่งมูลค่ารวม 50 โดยที่สินทรัพย์และหนี้สินดังกล่าววัดมูลค่าบนหลักการที่ต่างกัน กิจกรรมอาจต้องการลดความไม่สอดคล้องในการวัดมูลค่าอย่างมีนัยสำคัญด้วยการกำหนดให้สินทรัพย์เพียงบางส่วน (ตัวอย่างเช่น สินทรัพย์แต่ละรายการที่เมื่อรวมกันมีมูลค่ารวม 45) ให้รับรู้เมื่อเริ่มแรกด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการกำหนดให้แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนต้องนำมาถือปฏิบัติกับเครื่องมือทางการเงินแต่ละรายการทั้งจำนวน กิจกรรมตามตัวอย่างต้องกำหนดสินทรัพย์รายการหนึ่งหรือหลายรายการให้แสดงมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนทั้งจำนวน โดยไม่สามารถกำหนดการวัดมูลค่า

ดังกล่าวเฉพาะกับส่วนประกอบใดส่วนประกอบหนึ่งของสินทรัพย์แต่ละรายการนั้น (เช่น การเปลี่ยนแปลงสำหรับมูลค่าเฉพาะที่เกิดจากความเสี่ยงประเภทใดประเภทหนึ่ง เช่นการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง) หรือเฉพาะกับสัดส่วนใดสัดส่วนหนึ่ง (ร้อยละ) ของหนี้สินแต่ละรายการ

การวัดมูลค่า

การวัดมูลค่าเมื่อเริ่มแรก

ข6 หลักฐานที่ดีที่สุดสำหรับมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงิน ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก โดยทั่วไปคือราคาของการทำรายการ (เช่น มูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนที่ให้ไปหรือสิ่งตอบแทนที่ได้รับ คูณมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม) หากกิจการกำหนดว่ามูลค่ายุติธรรม ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรกแตกต่างจากราคาของการทำรายการดังกล่าวไว้ในย่อหน้าที่ 4 กิจการต้องบันทึกเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวตามวิธีต่อไปนี้

ข6.1 วัดมูลค่าตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 5 หากมูลค่ายุติธรรมได้มาจากราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินอย่างเดียวกัน (เช่น ข้อมูลระดับ 1) หรือได้จากเทคนิคการประเมินมูลค่าที่ใช้ข้อมูลที่สังเกตได้จากตลาด กิจการต้องรับรู้ผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก และราคาของการทำรายการเป็นผลกำไรหรือขาดทุน

ข6.2 ในกรณีอื่น ๆ ให้วัดมูลค่าตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 5 โดยปรับปรุงส่วนต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก และราคาของการทำรายการภายหลังการรับรู้รายการเมื่อเริ่มแรก กิจการต้องรับรู้ผลต่างรอการตัดบัญชีเป็นกำไรหรือขาดทุนได้เฉพาะส่วนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน (รวมถึงปัจจัยด้านเวลา) ซึ่งผู้ร่วมตลาดนำมาพิจารณาในการกำหนดราคาสินทรัพย์

ต้นทุนในการทำรายการ

ข7 ต้นทุนในการทำรายการรวมถึงค่าธรรมเนียมและค่านายหน้าที่ยจ่ายให้กับตัวแทน (รวมถึงพนักงานที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนขาย) ที่ปรึกษา นายหน้า และตัวแทนจำหน่าย ภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่หน่วยงานกำกับดูแลและตลาดหลักทรัพย์ฯ เรียกเก็บ และค่าภาษีอากรในการโอน ต้นทุนในการทำรายการไม่รวมถึงส่วนเกินหรือส่วนขาดของหุ้นกู้ ต้นทุนในการจัดหาเงินทุน หรือค่าใช้จ่ายในการบริหารเป็นการภายใน หรือต้นทุนในการถือครอง

หลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชีหุ้นปันผลที่ ropic. กำหนด (STOCK DIVIDEND)*

หลักเกณฑ์สำหรับการบันทึกบัญชีนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับหุ้นปันผลทั้งด้านผู้จ่ายหุ้นปันผลและผู้รับหุ้นปันผล ดังนี้

ด้านผู้จ่ายหุ้นปันผล

หุ้นปันผลเป็นการจ่ายปันผลในรูปของหุ้นสามัญออกใหม่ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของกิจการในการจ่ายผลตอบแทนให้แก่ผู้ถือหุ้น โดยการกำหนดจำนวนหุ้นปันผลที่จะจ่ายตามสัดส่วนของหุ้นที่ผู้ถือหุ้นถืออยู่ ทั้งนี้การจ่ายหุ้นปันผลไม่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าส่วนของผู้ถือหุ้นในงบแสดงฐานะการเงินของกิจการที่จ่ายหุ้นปันผล

1. เมื่อกิจการประกาศจ่ายหุ้นปันผล ให้กิจการบันทึกเพิ่มบัญชีทุนจดทะเบียนและชำระแล้วด้วยมูลค่าที่ตราไว้ (PAR) ของหุ้นสามัญคูณจำนวนหุ้นปันผลที่ออกให้ และให้บันทึกลดบัญชีกำไรสะสมด้วยจำนวนเดียวกัน
2. กิจการต้องเปิดเผยรายละเอียดของการประกาศจ่ายหุ้นปันผลและมูลค่าต่อหุ้นที่ใช้ในการโอนออกจากกำไรสะสม

ด้านผู้ลงทุนที่ได้รับหุ้นปันผล

เนื่องจากหุ้นปันผลที่ผู้ลงทุนได้รับไม่ได้ทำให้ผู้ลงทุนได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้ลงทุนที่ได้รับหุ้นปันผลต้องนำจำนวนหุ้นปันผลที่ได้รับไปรวมกับจำนวนหุ้นที่ผู้ลงทุนถืออยู่เดิม เพื่อคำนวณหาต้นทุนต่อหุ้นใหม่ โดยมีได้ทำให้ต้นทุนเงินลงทุนของผู้ลงทุนแต่เดิมเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด

วันที่ถือปฏิบัติ

หลักเกณฑ์ฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับการให้หุ้นปันผลที่เกิดขึ้นในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2557 เป็นต้นไป โดยต้องไม่ปรับปรุงย้อนหลังสำหรับการบันทึกบัญชีด้านผู้จ่ายหุ้นปันผล แต่ต้องปรับปรุงย้อนหลังสำหรับการบันทึกบัญชีด้านผู้ลงทุนที่ได้รับหุ้นปันผล

*ropic. กำหนดหลักเกณฑ์โดยใช้หลักการของแนวปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับการบันทึกบัญชีหุ้นปันผล โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

หลักเกณฑ์เรื่องสินทรัพย์ที่ลูกหนี้โอนให้เพื่อชำระหนี้ที่ ธปท. กำหนด*

มาตรฐานการบัญชี เรื่อง การนำเสนองบการเงิน ย่อหน้าที่ 11 ระบุว่ากิจการสามารถระบุว่างบการเงินที่จัดทำขึ้นเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปก็ต่อเมื่อบการเงินนั้นเป็นไปตามข้อกำหนดทุกข้อในมาตรฐานการบัญชีที่ต้องนำมาปฏิบัติ

อ้างอิง : มาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2545) หมายถึง หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาที่ ธปท. กำหนด

ประเด็นปัญหา

1. มาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) ระบุว่า ในการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา เจ้าหนี้อาจรับชำระหนี้ทั้งหมดจากลูกหนี้โดยการรับโอน อสังหาริมทรัพย์ สินทรัพย์อื่นหรือลูกหนี้บุคคลที่สาม เจ้าหนี้ต้องบันทึกบัญชีสินทรัพย์ที่ได้รับโอนมาด้วยมูลค่า ยุติธรรม อย่างไรก็ตาม หากลูกหนี้โอนสินทรัพย์เพื่อเป็นการชำระหนี้ทั้งหมด และเจ้าหนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำสินทรัพย์ดังกล่าวออกขาย ให้บันทึกสินทรัพย์เหล่านั้นด้วยมูลค่ายุติธรรมหักด้วยประมาณการค่าใช้จ่ายในการขาย โดยเจ้าหนี้ไม่สามารถบันทึกสินทรัพย์ที่ได้รับโอนมาด้วยจำนวนที่สูงกว่าเงินลงทุนในลูกหนี้บวกดอกเบี้ยที่เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับตามกฎหมาย ทั้งนี้ เจ้าหนี้ต้องบันทึกผลต่างระหว่างเงินลงทุนในลูกหนี้ (รวมดอกเบี้ยที่มีสิทธิได้รับ) ที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ได้รับโอนมา (หักด้วยประมาณการค่าใช้จ่ายในการขาย) เป็นขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ในงบกำไรขาดทุนสำหรับงวดบัญชีนั้น โดยเจ้าหนี้ต้องปรับปรุงบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่ในการบันทึกผลต่างดังกล่าว

2. ประเด็นปัญหา คือ หากมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่รับโอนมาหักด้วยประมาณการค่าใช้จ่ายในการขาย (มูลค่ายุติธรรมสุทธิ) สูงกว่าเงินลงทุนในลูกหนี้ (รวมดอกเบี้ยที่มีสิทธิได้รับ) เจ้าหนี้สามารถนำมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหามาประยุกต์ใช้เพื่อบันทึกรายการกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ในงบกำไรขาดทุนได้หรือไม่

*ธปท. กำหนดหลักเกณฑ์โดยใช้หลักการของการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 9 สินทรัพย์ที่ลูกหนี้โอนให้เพื่อชำระหนี้ เกณฑ์การตีความฉบับนี้ใช้แทนการตีความเรื่องที่ 1 โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

การตีความ

3. การที่เจ้าหนี้รับชำระหนี้จากลูกหนี้โดยการรับโอนสินทรัพย์จะเข้าเงื่อนไขเป็นการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) ก็ต่อเมื่อมูลค่ายุติธรรมสุทธิของสินทรัพย์ต่ำกว่าเงินลงทุนในลูกหนี้ (รวมดอกเบี้ยที่มีสิทธิได้รับ) ดังนั้น ในกรณีที่สินทรัพย์นั้นมีมูลค่ายุติธรรมสุทธิสูงกว่าเงินลงทุนในลูกหนี้ (รวมดอกเบี้ยที่มีสิทธิได้รับ) กิจการไม่สามารถนำมาตราฐานการบัญชี เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา มาใช้เป็นแนวปฏิบัติทางบัญชี เนื่องจากพิจารณาได้ว่าเป็นลูกหนี้ที่ไม่มีปัญหาในการชำระหนี้ แต่ให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เรื่องสินทรัพย์ที่ลูกหนี้โอนให้เพื่อชำระหนี้ที่ ธปท. กำหนด ตั้งแต่ข้อ 4 เป็นต้นไป

4. ในกรณีที่สินทรัพย์ที่รับโอนจากลูกหนี้มีมูลค่ายุติธรรมสุทธิสูงกว่าเงินลงทุนในลูกหนี้ (รวมดอกเบี้ยที่มีสิทธิได้รับ) เจ้าหนี้จะต้องพิจารณาดังนี้

4.1 กรณีที่เจ้าหนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะถือสินทรัพย์ดังกล่าวไว้เพื่อขาย ให้บันทึกสินทรัพย์นั้นด้วยราคาทุน (คือ เงินลงทุนในลูกหนี้ที่รวมดอกเบี้ยที่มีสิทธิได้รับ) หรือมูลค่ายุติธรรมสุทธิแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า

4.2 กรณีที่เจ้าหนี้ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะนำสินทรัพย์ที่ได้รับโอนออกขายให้บันทึกสินทรัพย์นั้นด้วยมูลค่ายุติธรรมสุทธิและรับรู้กำไรที่เกิดขึ้นได้แต่ทั้งนี้จะต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษในการประเมินมูลค่ายุติธรรมสุทธิของสินทรัพย์ โดยพิจารณาถึงปัจจัยแวดล้อมและข้อเท็จจริงอย่างรอบคอบและถี่ถ้วน

5. สินทรัพย์ที่กิจการรับโอนมาจะถือได้ว่าเป็นสินทรัพย์ที่มีได้มีไว้เพื่อขายตามข้อ 4.2 หากเข้าเงื่อนไขทุกข้อดังนี้

5.1 กิจการมีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะถือสินทรัพย์นั้นไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานหรือเพื่อก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต

5.2 กิจการต้องสามารถปฏิบัติตามข้อ 5.1 ได้ ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของความสามารถของกิจการเอง ข้อกำหนดของกฎหมาย หรือข้อกำหนดอื่นๆ

5.3 มีหลักฐานสนับสนุนว่ากิจการจะนำสินทรัพย์ที่ได้รับโอนมาเพื่อใช้ในการก่อให้เกิดรายได้ กิจการต้องไม่ถือว่าสินทรัพย์ที่ได้รับโอนมีไว้เพื่อใช้ในการก่อให้เกิดรายได้หากกิจการเพียงแต่ถือสินทรัพย์นั้นไว้เป็นเวลาหลายปี โดยที่ยังไม่ขาย

6. ปัจจัยต่อไปนี้จะทำให้พิจารณาได้ว่ากิจการมีความสามารถที่จะถือสินทรัพย์นั้นไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานหรือเพื่อก่อให้เกิดรายได้ในอนาคตตามข้อ 5.2

6.1 ในอดีตกิจการเคยใช้สินทรัพย์ที่คล้ายคลึงกับสินทรัพย์ที่ได้รับโอนในการก่อให้เกิดรายได้เป็นระยะเวลานาน

6.2 โครงสร้างเงินทุนของกิจการชี้ให้เห็นว่ากิจการมีสภาพคล่องและแหล่งเงินทุนเพียงพอที่ทำให้เห็นว่ากิจการไม่มีความจำเป็นต้องขายสินทรัพย์ที่ได้รับโอนมา

6.3 การประมาณการกระแสเงินสดในระยะยาวได้รวมผลกระทบจากการใช้สินทรัพย์นั้นในการดำเนินงานไว้แล้ว โดยประมาณการนั้นชี้ให้เห็นว่ากิจการสามารถถือสินทรัพย์นั้นเพื่อใช้งานเองได้เป็นระยะเวลานาน

7. ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงถึงเหตุการณ์ที่ถือได้ว่าสินทรัพย์ที่กิจการรับโอนมานั้นมีได้มีไว้เพื่อขาย

- 7.1 กิจการมีความสามารถและมีความตั้งใจที่จะโยกย้ายสำนักงานจากอาคารเช่าที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไปอยู่ในอาคารซึ่งกิจการได้รับโอนมา
- 7.2 การโยกย้ายเริ่มต้นหลังจากที่ได้รับโอนสินทรัพย์มาได้ไม่นาน
- 7.3 กิจการเข้าครอบครองพื้นที่ส่วนใหญ่ของสินทรัพย์ที่ได้รับโอน
- 7.4 การโยกย้ายที่เกิดขึ้นไม่ทำให้กิจการต้องเสียค่าปรับหรือเงินชดเชยเป็นจำนวนมาก เช่น ค่าปรับในการยกเลิกสัญญาเช่าระยะยาว

8. ภายหลังจากวันที่ได้รับโอนสินทรัพย์กิจการยังคงต้องวัดมูลค่าของสินทรัพย์ที่รับโอนมาโดยกิจการต้องประเมินมูลค่ายุติธรรมสุทธิของสินทรัพย์นั้นใหม่ทุกสิ้นงวดบัญชี หากมูลค่ายุติธรรมสุทธิที่ประเมินใหม่ของสินทรัพย์ต่ำกว่าราคาที่บ้านที่รับโอนสินทรัพย์ กิจการต้องบันทึกจำนวนที่ต่ำกว่านั้นเป็นค่าเผื่อการปรับมูลค่าของสินทรัพย์ ค่าเผื่อการปรับมูลค่าสามารถปรับขึ้นลงได้ตามมูลค่ายุติธรรมสุทธิที่เปลี่ยนไปแต่ต้องไม่ต่ำกว่าศูนย์ กิจการต้องบันทึกมูลค่ายุติธรรมสุทธิที่ลดลงเป็นรายการขาดทุนในงบกำไรขาดทุนทันทีที่เกิดและต้องบันทึกมูลค่ายุติธรรมสุทธิที่สูงขึ้นเป็นรายการกำไรได้ไม่เกินรายการขาดทุนที่เคยรับรู้ไปแล้วในงวดก่อน

วันถือปฏิบัติ

9. หลักเกณฑ์ฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่สิ้นสุดในหรือหลังวันที่ 31 ธันวาคม 2546 เป็นต้นไป

หลักเกณฑ์เรื่องการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคาร และสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกันที่ ธปท. กำหนด*

คำแถลงการณ์

หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ได้ปรับปรุงถ้อยคำและแก้ไขรูปแบบให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 30 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคารและสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกัน พ.ศ. 2548 (IAS 30 Disclosures in the Financial Statements of Bank and Similar Financial Institutions (2005))

*ธปท. กำหนดหลักเกณฑ์โดยใช้หลักการของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 103 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคารและสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกัน โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

หลักเกณฑ์เรื่องการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคารและสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกันที่ ธปท. กำหนด*

ขอบเขต

1. หลักเกณฑ์ฉบับนี้ใช้กับธนาคารและสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งในหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้จะเรียกรวมกันว่าสถาบันการเงิน
2. หลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีฉบับนี้ใช้แทนมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 27 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคารและสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกัน

งบกำไรขาดทุน

3. สถาบันการเงินต้องแสดงงบกำไรขาดทุน โดยการจัดหมวดหมู่ตามประเภทของรายได้และค่าใช้จ่าย และเปิดเผยจำนวนเงินของรายได้และค่าใช้จ่ายหลักประเภทต่าง ๆ

4. นอกจากข้อกำหนดต่าง ๆ ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่น ๆ การเปิดเผยข้อมูลในงบกำไรขาดทุนหรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน อย่างน้อยต้องรวมถึงรายการรายได้และค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

รายได้ดอกเบี้ยและที่คล้ายคลึงกับดอกเบี้ยรับ

ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยและที่คล้ายคลึงกับดอกเบี้ยจ่าย

รายได้เงินปันผล

รายได้ค่าธรรมเนียมและค่านายหน้า

ค่าธรรมเนียมจ่ายและค่านายหน้า

กำไรหักด้วยขาดทุนที่เกิดจากหลักทรัพย์ที่มีไว้เพื่อซื้อขาย

กำไรหักด้วยขาดทุนที่เกิดจากหลักทรัพย์เพื่อการลงทุน

กำไรหักด้วยขาดทุนที่เกิดจากธุรกรรมเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ

รายได้อื่นจากการดำเนินธุรกิจ

ผลขาดทุนจากการด้อยค่าของเงินให้กู้ยืม และเงินจ่ายล่วงหน้าเพื่อ

ลูกค้า

ค่าใช้จ่ายในการบริหารทั่วไป และ

ค่าใช้จ่ายอื่นในการดำเนินธุรกิจ

5. รายการที่เป็นรายได้และรายการที่เป็นค่าใช้จ่ายต้องไม่หักกลบลบกันในงบกำไรขาดทุน ยกเว้นรายการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันความเสี่ยง และรายการที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์และหนี้สินที่ให้นำมาหักกลบลบกันตามที่ ระบุในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับตราสารการเงิน

*ธปท. กำหนดหลักเกณฑ์โดยใช้หลักการของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 103 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคารและสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกัน โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

งบดุล

6. สถาบันการเงินต้องแสดงงบดุลโดยการจัดหมวดหมู่ตามประเภทของสินทรัพย์และหนี้สินและเรียงลำดับตามสภาพคล่องของแต่ละรายการ
7. นอกเหนือจากข้อกำหนดต่าง ๆ ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่น ๆ การเปิดเผยข้อมูลในงบดุลหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงิน อย่างน้อยต้องรวมถึงรายการสินทรัพย์และหนี้สิน ดังต่อไปนี้

สินทรัพย์

เงินสดและเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย

ตัวเงินคลังและพันธบัตรอื่นซึ่งสามารถนำไปขายลดกับธนาคารแห่งประเทศไทยได้

หลักทรัพย์รัฐบาลและหลักทรัพย์อื่น ที่มีไว้เพื่อซื้อขาย

เงินฝากและเงินให้กู้ยืมแก่สถาบันการเงินอื่น

เงินฝากและเงินให้กู้ยืมแก่ตลาดเงิน

เงินให้กู้ยืมและเงินจ่ายล่วงหน้าเพื่อลูกค้า

หลักทรัพย์เพื่อการลงทุน

หนี้สิน

เงินรับฝากจากสถาบันการเงินอื่น

เงินรับฝากจากตลาดเงิน

เงินรับฝากจากผู้ฝาก

บัตรเงินฝาก

ตัวสัญญาใช้เงินและหนี้สินอื่นจากการออกตราสาร

เงินกู้ยืมอื่น

8. สถาบันการเงินต้องเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินทางการเงินแต่ละชนิดตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับตราสารการเงิน

หนี้สินที่อาจเกิดขึ้นและภาระผูกพันรวมทั้งรายการนอกงบดุล

9. สถาบันการเงินต้องเปิดเผยหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นและภาระผูกพันทุกข้อดังต่อไปนี้

9.1 ลักษณะและจำนวนเงินของภาระผูกพันเกี่ยวกับการให้กู้ยืมที่เพิกไม่ได้ เนื่องจากภาระผูกพันดังกล่าว สถาบันการเงินไม่อาจใช้ดุลพินิจในการยกเลิกได้โดยไม่ต้องเสี่ยงต่อการถูกปรับหรือเกิดค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนเงินสูง

9.2 ลักษณะและจำนวนเงินของหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นและภาระผูกพันที่เกิดจากรายการนอกงบดุลซึ่งรวมถึงรายการที่เกี่ยวข้องกับ

9.2.1 การทดแทนการให้กู้ยืมทางตรงซึ่งรวมถึงการค้ำประกันการกู้ยืมเงิน การรับรองตัวเงินและ การออกเลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อการค้ำประกันเงินกู้ยืมและหลักทรัพย์

- 9.2.2** รายการเกี่ยวกับหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นซึ่งรวมถึงสัญญาค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา สัญญาค้ำประกันการยื่นของประกวดราคา การรับประกัน และเลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อการค้ำประกันรายการเป็นการเฉพาะ
- 9.2.3** หนี้สินที่อาจเกิดขึ้นในระยะสั้นที่เกี่ยวกับการค้าซึ่งภาระดังกล่าวจะสิ้นสุดไปเมื่อมีการส่งมอบสินค้า
เช่น เครดิตที่มีเอกสารการค้าประกอบโดยใช้สินค้าตามเอกสารการค้ำนั้นเป็นหลักประกัน
- 9.2.4** ภาระผูกพันอื่น เช่น วงเงินในการออกตั๋วเงิน และวงเงินหมุนเวียนเพื่อประกันการจำหน่ายตราสารทางการเงิน

วันที่ครบกำหนดของสินทรัพย์และหนี้สิน

10. สถาบันการเงินต้องเปิดเผยการวิเคราะห์สินทรัพย์และหนี้สินโดยการจัดกลุ่มตามวันที่ครบกำหนด ตามระยะเวลาที่เหลืออยู่ ณ วันที่ในงบดุล ถึงวันที่ครบกำหนดตามสัญญา

การกระจุกตัวของสินทรัพย์ หนี้สิน และรายการนอกงบดุล

11. สถาบันการเงินต้องเปิดเผยรายการสินทรัพย์หนี้สิน และรายการนอกงบดุล ตามลักษณะของการกระจุกตัวที่มีนัยสำคัญ การเปิดเผยดังกล่าวต้องจำแนกกลุ่มออกตามภูมิศาสตร์ กลุ่มลูกค้าหรือกลุ่มอุตสาหกรรมหรือตามการกระจุกตัวของความเสี่ยงใด ๆ รวมทั้งต้องเปิดเผยฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิที่มีนัยสำคัญด้วย

ผลขาดทุนจากการให้กู้ยืมและเงินจ่ายล่วงหน้าเพื่อลูกค้า

12. สถาบันการเงินต้องเปิดเผยรายการดังต่อไปนี้
- 12.1 นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับเกณฑ์การรับรู้เงินให้กู้ยืมและเงินจ่ายล่วงหน้าเพื่อลูกค้าที่เรียกเก็บไม่ได้เป็นค่าใช้จ่ายและตัดออกจากบัญชี
 - 12.2 รายละเอียดการเคลื่อนไหวของค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับเงินให้กู้ยืมและเงินจ่ายล่วงหน้าเพื่อลูกค้าในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี และต้องเปิดเผยรายการต่อไปนี้แยกต่างหากจากกัน คือ ค่าใช้จ่ายหนี้สูญ จำนวนหนี้สูญที่ตัดบัญชี และหนี้สูญรับคืนภายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น
 - 12.3 จำนวนเงินค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญทั้งสิ้น ณ วันที่ในงบดุล และจำนวนเงินที่กันไว้สำหรับผลขาดทุนที่เกิดจากเงินให้กู้ยืมและเงินจ่ายล่วงหน้า เพื่อลูกค้า
13. ส่วนที่เกินจากจำนวนผลขาดทุนจากการด้อยค่าที่รับรู้แล้วตามมาตรฐานการบัญชีเรื่องการรับรู้และการวัดมูลค่าตราสารการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) และจำนวนที่คาดจากประสบการณ์ว่าจะขาดทุน ให้ถือรายการจัดสรรจากกำไรสะสม รายการเครดิตซึ่งเป็นผลมาจากการลดลงของรายการจัดสรรดังกล่าวให้นำไปเพิ่มกำไรสะสม และไม่นำไปรวมในการคำนวณกำไรหรือขาดทุนสำหรับงวด

ความเสี่ยงโดยทั่วไปของสถาบันการเงิน

14. จำนวนเงินที่กันไว้สำหรับความเสี่ยงโดยทั่วไปของสถาบันการเงิน ซึ่งรวมถึงผลขาดทุนในอนาคตและความเสี่ยงที่ไม่อาจคาดได้หรือเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า ต้องเปิดเผยเป็นรายการแยกต่างหาก โดยแสดงเป็นรายการจัดสรรจากกำไรสะสม รายการเครดิตซึ่งเป็นผลมาจากการลดลงของรายการจัดสรรดังกล่าวให้นำไปเพิ่มกำไรสะสม ต้องไม่นำไปรวมในการคำนวณกำไรหรือขาดทุน

สินทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกัน

15. สถาบันการเงินต้องเปิดเผยให้ทราบถึงจำนวนหนี้สินที่มีประกัน ทั้งสิ้น พร้อมทั้งเปิดเผยลักษณะประเภทและมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกัน

วันถือปฏิบัติ

16. หลักเกณฑ์เรื่องการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคารและสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกันที่ ธปท. กำหนดนี้ ให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลัง วันที่ 1 มกราคม 2550 เป็นต้น

หลักเกณฑ์เรื่องการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูล สำหรับเครื่องมือทางการเงินที่ ธปท. กำหนด*

คำแถลงการณ์

หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 32 เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน ซึ่งเป็นฉบับปรับปรุงของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่สิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 2540 (IAS No.32 (revised 1998), “Financial Instruments: Disclosure and Presentation”) ซึ่งมีการปรับปรุงโดยมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 เรื่อง การรับรู้และการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน ซึ่งเป็นฉบับปรับปรุงของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่สิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 2540 (Amended by IAS No.39 (revised 1998), “Financial Instruments : Recognition and Measurement”) โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญไม่แตกต่างกัน

หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ได้มีการปรับปรุงจากฉบับเดิม โดยปรับปรุงคำนิยามของมูลค่ายุติธรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้) และปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 7 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) (IFRS 7, “Financial Instruments: Disclosures”) ซึ่งเป็นฉบับปรับปรุงของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่สิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 2557 (Bound volume 2015 Consolidated without early application) โดยมีเนื้อหาสาระไม่แตกต่างกัน

*ธปท. กำหนดหลักเกณฑ์โดยใช้หลักการของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 107 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

สารบัญ

จากย่อหน้าที่

วัตถุประสงค์	
ขอบเขต	1-5
คำนิยาม	6-19
การแสดงรายการ	20-43
หนี้สินหรือส่วนของเจ้าของ	20-24
การจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินแบบผสมทางด้านผู้ออก	25-31
ดอกเบี้ย เงินปันผล รายการกำไรและรายการขาดทุน	32-34
การหักกลบสินทรัพย์ทางการเงินกับหนี้สินทางการเงิน	35-43
การเปิดเผยข้อมูล	44-94
การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบริหารความเสี่ยง	46-49
เงื่อนไข ข้อตกลงและนโยบายการบัญชี	50-58
ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย	59-68
ความเสี่ยงด้านเครดิต	69-79
มูลค่ายุติธรรม	80-84
สินทรัพย์ทางการเงินที่แสดงด้วยจำนวนที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรม	85-87
การป้องกันความเสี่ยงของรายการในอนาคตที่คาดว่าจะเกิด	88-90
เงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน	91-93
การเปิดเผยข้อมูลอื่น	94-95
การปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลง	96
วันถือปฏิบัติ	97
ภาคผนวก	

หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ประกอบด้วยข้อความที่พิมพ์ด้วยตัวอักษรหนา เอน และข้อความที่พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติซึ่งถือเป็นคำอธิบายเพิ่มเติม หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ไม่ถือปฏิบัติกับรายการที่ไม่มีนัยสำคัญ

วัตถุประสงค์

ตลาดการเงินระหว่างประเทศที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้มีการใช้เครื่องมือทางการเงินรูปแบบต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ตั้งแต่ปฐมพันธ์ทางการเงิน เช่น หุ้นกู้ ไปจนถึงตราสารอนุพันธ์ เช่น สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงความสำคัญของเครื่องมือทางการเงินที่มีต่อฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของกิจการ ไม่ว่าเครื่องมือทางการเงินนั้นจะเป็นรายการในงบแสดงฐานะการเงินหรือนอกงบแสดงฐานะการเงิน

หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ระบุถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินทั้งที่เป็นรายการในงบแสดงฐานะการเงินและนอกงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งรวมถึงการจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินให้เป็นหนี้สินหรือส่วนของเจ้าของ และการจัดประเภทดอกเบี้ย เงินปันผล รายการกำไร และรายการขาดทุนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังระบุถึงสถานการณ์ที่ทำให้สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินสามารถหักกลบกันได้ ในงบแสดงฐานะการเงิน

หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อจำนวนเงิน ระยะเวลา และความแน่นอนของกระแสเงินสดในอนาคตซึ่งเกิดจากเครื่องมือทางการเงินและนโยบายการบัญชีที่ใช้กับเครื่องมือทางการเงินนั้น และสนับสนุนให้กิจการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ลักษณะ และขอบเขตของการใช้เครื่องมือทางการเงิน รวมถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องและนโยบายการควบคุมความเสี่ยงของฝ่ายบริหาร

ขอบเขต

- 1 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลของเครื่องมือทางการเงินทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นรายการที่รับรู้หรือที่ไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน ยกเว้นรายการต่อไปนี้
 - 1.1 เงินลงทุนในบริษัทย่อย ตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง งบการเงินรวม (เมื่อมีการประกาศใช้) และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 27 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง งบการเงินเฉพาะกิจการ (เมื่อมีการประกาศใช้)
 - 1.2 เงินลงทุนในบริษัทร่วมและการร่วมค้า ตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 11 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การร่วมกิจการ (เมื่อมีการประกาศใช้) และมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 28 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง เงินลงทุนในบริษัทร่วมและการร่วมค้า (เมื่อมีการประกาศใช้)
 - 1.3 สิทธิและภาระผูกพันของนายจ้างซึ่งเกิดจากโครงการผลประโยชน์ของพนักงาน ซึ่งถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน (เมื่อมีการประกาศใช้)

- 1.4 สัญญาและภาระผูกพันของการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 2 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ (เมื่อมีการประกาศใช้)
- 1.5 สัญญาประกันภัยตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาประกันภัย (เมื่อมีการประกาศใช้)
- 2 แม้ว่าหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้จะไม่ต้องนำมาปฏิบัติกับเงินลงทุนในบริษัทย่อย แต่ต้องนำมาปฏิบัติกับเครื่องมือทางการเงินทุกประเภทที่รวมอยู่ในงบการเงินรวมของบริษัทใหญ่โดยไม่คำนึงว่าเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวจะถือหรือออกโดยบริษัทใหญ่หรือบริษัทย่อย
- 3 สัญญาประกันภัยที่ไม่อยู่ในขอบเขตของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้คือ สัญญาตามนิยามสัญญาประกันภัยตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาประกันภัย (เมื่อมีการประกาศใช้) อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ครอบคลุมถึงเครื่องมือทางการเงินที่อยู่ในรูปของสัญญาค้ำประกันทางการเงิน (ดูย่อหน้าที่ 45) ตัวอย่างเช่น การประกันภัยทางการเงินบางชนิดและสัญญาค้ำประกันการลงทุนที่ออกโดยกิจการประกันภัยหรือกิจการประเภทอื่น กิจการที่มีภาระผูกพันตามสัญญาประกันภัยควรพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้มาปฏิบัติเพื่อแสดงรายการและเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับภาระผูกพันดังกล่าว ทั้งนี้ กิจการอาจเลือกถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาประกันภัย (เมื่อมีการประกาศใช้) สำหรับรายการที่เกิดจากสัญญาค้ำประกันทางการเงินได้ โดยผู้ออกอาจเลือกปฏิบัติเป็นรายสัญญาได้ แต่เมื่อเลือกวิธีการบัญชีใดสำหรับแต่ละสัญญาแล้ว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาประกันภัย (เมื่อมีการประกาศใช้))
- 4 กิจการต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีทุกฉบับที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงิน นอกเหนือไปจากหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ ตัวอย่างเช่น มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาเช่า (เมื่อมีการประกาศใช้) หลักเกณฑ์เรื่องการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคาร และสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกันที่ ธปท. กำหนด และ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) รวมทั้งมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน (เมื่อมีการประกาศใช้) (เรื่อง การบัญชีและการรายงานโครงการผลประโยชน์เมื่อออกจากงาน) และมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงิน (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้))
- 5 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ครอบคลุมถึงสัญญาที่อิงกับสินค้าซึ่งให้สิทธิแก่คู่สัญญาในการรับหรือจ่ายชำระเป็นเงินสดหรือเครื่องมือทางการเงินอื่น กิจการต้องปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าวเช่นเดียวกับที่ปฏิบัติกับเครื่องมือทางการเงินประเภทอื่น เว้นแต่สัญญานั้นจะเป็นไปตามข้อกำหนดทุกข้อต่อไปนี้
 - 5.1 สัญญาทำขึ้นเพื่อการซื้อขายสินค้าหรือเพื่อใช้ประโยชน์จากสินค้า
 - 5.2 สัญญาทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ตามย่อหน้าที่ 5.1 ณ วันที่ทำสัญญา
 - 5.3 สัญญายังคงให้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
 - 5.4 กิจการคาดว่าจะรับหรือจ่ายชำระตามสัญญาด้วยการส่งมอบสินค้า

คำนิยาม

6 คำศัพท์ที่ใช้ในหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้มีความหมายโดยเฉพาะ ดังนี้

เครื่องมือทางการเงิน	หมายถึง	สัญญาใด ๆ ที่ทำให้สินทรัพย์ทางการเงินของกิจการหนึ่ง และหนี้สินทางการเงินหรือตราสารทุนของอีกกิจการหนึ่งเพิ่มขึ้นในเวลาเดียวกัน
สินทรัพย์ทางการเงิน	หมายถึง	สินทรัพย์ดังต่อไปนี้ ก) เงินสด ข) สิทธิตามสัญญาที่จะได้รับเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นจากกิจการอื่น ค) สิทธิตามสัญญาที่จะแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินของกิจการกับเครื่องมือทางการเงินของกิจการอื่นภายใต้เงื่อนไขที่จะเป็นประโยชน์ต่อกิจการ ง) ตราสารทุนของกิจการอื่น
หนี้สินทางการเงิน	หมายถึง	สัญญาที่ทำให้กิจการเกิดภาระผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ ก) ส่งมอบเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นให้แก่กิจการอื่น ข) แลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินกับกิจการอื่นภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้กิจการเสียประโยชน์
ตราสารทุน	หมายถึง	สัญญาที่แสดงว่าผู้ถือตราสารเป็นเจ้าของส่วนได้เสียคงเหลือของกิจการที่ไปลงทุน
ส่วนได้เสียคงเหลือ	หมายถึง	สินทรัพย์ของกิจการที่เหลืออยู่ภายหลังจากที่ได้จ่ายชำระหนี้สินและค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเมื่อเลิกกิจการ
สินทรัพย์ทางการเงินที่เป็นตัวเงิน	หมายถึง	สินทรัพย์ทางการเงินซึ่งระบุเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนหรือเป็นจำนวนเงินที่สามารถทราบได้
หนี้สินทางการเงินที่เป็นตัวเงิน	หมายถึง	หนี้สินทางการเงินซึ่งระบุเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนหรือเป็นจำนวนเงินที่สามารถทราบได้

เครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงิน	หมายถึง	สินทรัพย์ทางการเงินที่เป็นตัวเงินและหนี้สินทางการเงินที่เป็นตัวเงิน
ตราสารอนุพันธ์	หมายถึง	<p>เครื่องมือทางการเงิน หรือสัญญาอื่นภายใต้ขอบเขตของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ โดยมีลักษณะทุกข้อดังต่อไปนี้</p> <p>ก) การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าจะเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่ระบุไว้ในสัญญา เช่น อัตราดอกเบี้ย ราคาของเครื่องมือทางการเงิน ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ดัชนีราคาหรือดัชนีอัตรา อันดับความน่าเชื่อถือหรือดัชนีความน่าเชื่อถือ หรือตัวแปรอื่น ในกรณีที่ตัวแปรไม่เป็นตัวเงิน ตัวแปรนั้นจะไม่เฉพาะเจาะจงกับคู่สัญญาเท่านั้น (บางครั้งเรียกว่า รายการอ้างอิง)</p> <p>ข) ไม่มีการจ่ายเงินลงทุนสุทธิเมื่อเริ่มแรก หรือจ่ายด้วยจำนวนเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับสัญญาประเภทอื่น ซึ่งมีการตอบสนองในลักษณะเดียวกันต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยตลาด และ</p> <p>ค) การรับหรือจ่ายชำระจะกระทำในอนาคต</p>
เครื่องมือป้องกันความเสี่ยง	หมายถึง	ตราสารอนุพันธ์ที่ถูกกำหนดขึ้น หรือสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินที่ไม่ใช่ตราสารอนุพันธ์ที่ถูกกำหนดขึ้น สำหรับการป้องกันความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งคาดว่ามูลค่ายุติธรรมหรือกระแสเงินสดที่เปลี่ยนแปลงไปของตราสารอนุพันธ์ หรือสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินดังกล่าวจะสามารถหักลบกับมูลค่ายุติธรรมหรือกระแสเงินสดที่เปลี่ยนแปลงไปของรายการที่กำหนดให้เป็นรายการที่มีการป้องกันความเสี่ยง
มูลค่ายุติธรรม	หมายถึง	ราคาที่จะได้รับการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้))
อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง	หมายถึง	อัตราคิดลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่จะได้รับในอนาคตเท่ากับราคาตามบัญชีของตราสารหนี้

7. สัญญาบางชนิดอาจมีเงื่อนไขให้กิจการต้องจ่ายชำระภาระผูกพันเป็นสินทรัพย์ทางการเงินหรือเป็นตราสารทุนของกิจการเอง หากจำนวนตราสารทุนที่กิจการต้องส่งมอบเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของมูลค่ายุติธรรมของตราสารทุนทำให้อัตราของมูลค่ายุติธรรมของตราสารทุนทั้งสิ้นต้องส่งมอบเท่ากับจำนวนภาระผูกพันที่ระบุไว้ในสัญญา และทำให้คู่สัญญาไม่ต้องประสบกับความเสียหายจากการสูญเสียหรือได้รับประโยชน์จากราคาของตราสารทุนที่เปลี่ยนแปลงไป ภาระผูกพันดังกล่าวถือเป็นหนี้สินทางการเงินซึ่งต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้และฉบับอื่นที่เกี่ยวข้อง
8. ในหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้คำว่า “สัญญา” หรือ “ตามสัญญา” หมายถึง ข้อตกลงที่มีผลกระทบเชิงเศรษฐกิจต่อบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปซึ่งเป็นข้อตกลงที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เนื่องจากมีผลบังคับตามกฎหมาย เครื่องมือทางการเงินถือเป็นสัญญาอย่างหนึ่งซึ่งมีหลายรูปแบบและไม่จำเป็นต้องเป็นลายลักษณ์อักษร
9. ในหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้คำว่า “กิจการ” หมายรวมถึงบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท และหน่วยงานของรัฐ
10. การที่คำนิยามระบุว่าสินทรัพย์ทางการเงินเป็นสิทธิตามสัญญาที่จะทำให้กิจการได้รับสินทรัพย์ทางการเงินมิใช่เป็นการให้คำจำกัดความที่เข้าไปเข้ามา แต่สินทรัพย์ทางการเงินเป็นสิทธิตามสัญญาที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินซึ่งจะทำให้สินทรัพย์ทางการเงิน หรือตราสารทุนของกิจการเพิ่มขึ้นไม่ว่าสิทธิตามสัญญาจะเกี่ยวข้องกันเป็นลูกโซ่อย่างไร ในที่สุดการปฏิบัติตามสัญญาจะทำให้กิจการได้รับเงินสดหรือตราสารทุนซึ่งเป็นสินทรัพย์ทางการเงินตามที่สัญญาระบุไว้
11. เครื่องมือทางการเงินหมายถึง ปณณัมพันธทางการเงินซึ่งได้แก่ ลูกหนี้ เจ้าหนี้ หุ้นทุน และตราสารอนุพันธ์ซึ่งได้แก่ สิทธิเลือกทางการเงิน สัญญาอนาคต สัญญาล่วงหน้า สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย และสัญญาแลกเปลี่ยนสกุลเงิน อนุพันธ์ทางการเงินทุกชนิดไม่ว่าจะรับรู้หรือไม่รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินถือเป็นเครื่องมือทางการเงินตามคำนิยาม และอยู่ภายใต้ข้อกำหนดในหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้
12. ตราสารอนุพันธ์ก่อให้เกิดสิทธิกับคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งและภาระผูกพันกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งในการโอนความเสี่ยงทางการเงินที่มีอยู่ในปณณัมพันธทางการเงินที่ระบุไว้ ตราสารอนุพันธ์ไม่ทำให้เกิดการโอนปณณัมพันธทางการเงินที่เป็นที่มาของตราสารอนุพันธ์ไม่ว่าจะเป็นวันที่เริ่มสัญญา หรือวันที่ครบกำหนดสัญญาของตราสารอนุพันธ์นั้น
13. สินทรัพย์ที่มีตัวตน เช่น ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สินค้าคงเหลือ อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน และสินทรัพย์ตามสัญญาเข้าร่วมทั้งสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน เช่น สิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงินเนื่องจากสินทรัพย์ที่มีตัวตนและไม่มีตัวตนดังกล่าวแม้จะก่อให้เกิดกระแสเงินสดหรือสินทรัพย์ประเภทอื่นแก่กิจการในอนาคต แต่ไม่ทำให้กิจการมีสิทธิที่จะได้รับเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นในปัจจุบัน
14. สินทรัพย์ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตแก่กิจการในรูปของสินค้าหรือบริการแทนที่จะก่อให้เกิดสิทธิในการได้รับเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นไม่ถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน เช่น ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า ในทำนองเดียวกัน รายการบางรายการไม่ถือเป็นหนี้สินทางการเงินเนื่องจากประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของทรัพยากรที่กิจการจะสูญเสียอยู่ในรูปของการส่งมอบสินค้าหรือการให้บริการซึ่งไม่ใช่เงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่น เช่น รายได้รอการตัดบัญชีและภาระผูกพันจากการรับประกัน
15. หนี้สินหรือสินทรัพย์ซึ่งโดยลักษณะแล้วไม่ได้เกิดจากข้อผูกพันตามสัญญา เช่น ภาษีเงินได้ที่กิจการต้องจ่ายตามข้อกำหนดทางกฎหมาย ไม่ถือเป็นหนี้สินทางการเงินหรือสินทรัพย์ทางการเงิน

- 16 สิทธิและภาระผูกพันตามสัญญาซึ่งไม่ทำให้เกิดการโอนสินทรัพย์ทางการเงินไม่ถือเป็นเครื่องมือทางการเงินตามคำนิยาม ตัวอย่างเช่น สิทธิและภาระผูกพันตามสัญญาที่เกิดจากสัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้าซึ่งสามารถชำระด้วยการรับมอบหรือส่งมอบเป็นสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงิน สิทธิและภาระผูกพันตามสัญญาที่เกิดจากสัญญาเช่าดำเนินงานซึ่งจ่ายชำระโดยการอนุญาตให้คู่สัญญาใช้ประโยชน์ในสินทรัพย์ที่มีตัวตนก็ไม่ถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน สิทธิและภาระผูกพันทั้งสองไม่ทำให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสิทธิตามสัญญาที่จะได้รับสินทรัพย์ทางการเงิน นั่นคือ คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่มีสิทธิหรือภาระผูกพันในปัจจุบันที่จะได้รับ ส่งมอบหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ทางการเงินระหว่างกัน
- 17 การใช้สิทธิตามสัญญาหรือการเรียกร้องให้ปฏิบัติตามภาระผูกพันตามสัญญาอาจเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในอนาคต ตัวอย่างเช่น การค้าประกันทางการเงินเป็นสิทธิตามสัญญาที่ผู้ให้กู้จะได้รับเงินชดเชยจากผู้ค้าประกัน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นภาระผูกพันตามสัญญาที่ผู้ค้าประกันจะต้องชำระเงินให้แก่ผู้ให้กู้หากผู้กู้ผิดนัดชำระหนี้ สิทธิและภาระผูกพันดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากเหตุการณ์ในอดีต (การเข้าค้าประกัน) แม้ว่าการใช้สิทธิของผู้ให้กู้เพื่อเรียกร้องให้ผู้ค้าประกันปฏิบัติตามภาระผูกพันจะขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่ผู้กู้จะผิดนัดชำระหนี้หรือไม่ในอนาคต สิทธิและภาระผูกพันตามตัวอย่างถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินตามคำนิยาม แม้ว่าจะไม่เข้าเงื่อนไขการรับรู้รายการในงบแสดงฐานะการเงิน
- 18 ภาระผูกพันของกิจการในการส่งมอบหรือออกตราสารทุนของกิจการเอง เช่น สิทธิเลือกซื้อหรือขายหุ้นหรือใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้น ถือเป็นตราสารทุนแต่ไม่ถือเป็นหนี้สินทางการเงินทั้งนี้เพราะกิจการไม่มีภาระผูกพันที่จะส่งมอบเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่น นอกจากนี้ต้นทุนที่เกิดจากการซื้อสิทธิเพื่อให้กิจการสามารถซื้อคืนตราสารทุนของตนจากบุคคลอื่นต้องนำไปหักจากส่วนของเจ้าของ เนื่องจากต้นทุนดังกล่าวไม่ถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน
- 19 ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมที่แสดงอยู่ในงบแสดงฐานะการเงินรวมของกิจการไม่ใช่หนี้สินทางการเงินหรือตราสารทุนของกิจการ กิจการเพียงแต่แสดงส่วนได้เสียของบุคคลอื่นซึ่งมีอยู่ในส่วนของเจ้าของและในรายได้ของบริษัทย่อยตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง งบการเงินรวม (เมื่อมีการประกาศใช้) ดังนั้น ในการจัดทำงบการเงินรวม บริษัทใหญ่จะตัดบัญชีเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตราสารทุนของบริษัทย่อยกับส่วนที่เป็นเงินลงทุนของบริษัทใหญ่และแสดงตราสารทุนส่วนที่เหลือเป็นส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมภายใต้ส่วนของเจ้าของในงบการเงินรวม เครื่องมือทางการเงินที่เป็นหนี้สินทางการเงินของบริษัทย่อยยังคงแสดงเป็นหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงินรวมของบริษัทใหญ่ เว้นแต่จะเป็นรายการระหว่างกลุ่มกิจการเดียวกันซึ่งต้องตัดออกไปในการจัดทำงบการเงินรวม ทั้งนี้วิธีปฏิบัติในการจัดทำงบการเงินรวมจะไม่มีผลกระทบต่อการแสดงรายการในงบการเงินของบริษัทย่อย

การแสดงรายการ

หนี้สินหรือส่วนของเจ้าของ

- 20 ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก กิจการที่ออกเครื่องมือทางการเงินต้องแยกประเภทเครื่องมือทางการเงินหรือองค์ประกอบของเครื่องมือทางการเงินเป็นหนี้สินหรือส่วนของเจ้าของโดยพิจารณาตามเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจและคำนิยามหนี้สินทางการเงินและตราสารทุน

- 21 กิจกรรมที่ออกเครื่องมือทางการเงินต้องจัดประเภทของเครื่องมือทางการเงินนั้นในงบแสดงฐานะการเงินโดยคำนึงถึงเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจมากกว่ารูปแบบทางกฎหมาย แม้ว่าตามปกติเนื้อหาตามสัญญากับรูปแบบทางกฎหมายจะสอดคล้องกันแต่ก็มีบางกรณีที่ไม่เป็นเช่นนั้น ตัวอย่างเช่น เครื่องมือทางการเงินบางชนิด มีรูปแบบทางกฎหมายเป็นส่วนของผู้ขายแต่โดยเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจคือหนี้สิน และเครื่องมือทางการเงินบางชนิดมีลักษณะผสมระหว่างตราสารทุนและหนี้สินทางการเงิน กิจกรรมต้องประเมินเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจเพื่อจัดประเภทเครื่องมือทางการเงิน ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก และต้องคงการจัดประเภทเดิมไว้จนกว่าจะมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงที่ทำให้ไม่ต้องนำเครื่องมือทางการเงินนั้นมาแสดงในงบแสดงฐานะการเงินของกิจการอีกต่อไป
- 22 ลักษณะสำคัญที่ใช้ในการจำแนกหนี้สินทางการเงินออกจากตราสารทุน คือ ภาระผูกพันตามสัญญาซึ่งกิจกรรมที่ออกเครื่องมือทางการเงินต้องส่งมอบเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นให้แก่ผู้ถือเครื่องมือทางการเงิน หรือต้องนำเครื่องมือทางการเงินอื่นไปแลกเปลี่ยนกับเครื่องมือทางการเงินที่ผู้ถือมีอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้กิจการเสียประโยชน์ เครื่องมือทางการเงินซึ่งก่อให้เกิดภาระผูกพันตามสัญญาจะถือเป็นหนี้สินทางการเงินตามคำนิยามไม่ว่าภาระผูกพันนั้นจะจ่ายชำระในลักษณะใด การที่กิจการไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันในสัญญาเนื่องจากข้อจำกัดบางประการไม่ทำให้ภาระผูกพันของกิจการหรือสิทธิของผู้ถือหุ้นหมดไป ตัวอย่างของข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นได้แก่ กิจการไม่สามารถหาเงินตราต่างประเทศมาชำระหนี้สินได้ หรือกิจการต้องได้รับอนุมัติการจ่ายเงินจากหน่วยงานกำกับดูแลก่อนที่จะจ่ายชำระหนี้สินใด ๆ
- 23 เมื่อเครื่องมือทางการเงินไม่ก่อให้เกิดภาระผูกพันตามสัญญาที่ทำให้กิจการต้องส่งมอบเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่น หรือต้องนำเครื่องมือทางการเงินอื่นไปแลกเปลี่ยนภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้กิจการเสียประโยชน์ เครื่องมือทางการเงินนั้นถือเป็นตราสารทุน แม้ว่าผู้ถือตราสารทุนอาจมีสิทธิได้รับเงินปันผลหรือส่วนแบ่งอื่นตามสัดส่วนของส่วนของเจ้าของแต่กิจการไม่มีภาระผูกพันตามสัญญาที่จะต้องจ่ายส่วนแบ่งดังกล่าว
- 24 หุ้นบุริมสิทธิซึ่งให้สิทธิกิจการที่ออกหุ้นในการบังคับไถ่ถอนด้วยจำนวนเงินที่แน่นอนหรือที่สามารถทราบได้ ณ วันที่กำหนดไว้หรือวันที่ทราบได้ หรือหุ้นบุริมสิทธิซึ่งให้สิทธิแก่ผู้ถือในการเรียกร้องให้กิจการไถ่ถอนหุ้นในหรือหลังวันที่ที่กำหนดไว้ด้วยจำนวนเงินที่แน่นอนหรือที่สามารถทราบได้ หุ้นบุริมสิทธินั้นถือเป็นหนี้สินทางการเงินตามคำนิยามโดยต้องจัดประเภทเป็นหนี้สินและแสดงรายการไว้ในงบแสดงฐานะการเงิน อย่างไรก็ตาม หุ้นบุริมสิทธิอาจไม่ระบุภาระผูกพันข้างต้นไว้อย่างชัดเจน แต่ภาระผูกพันดังกล่าวอาจเกิดขึ้นทางอ้อมโดยอาศัยเงื่อนไขหรือสภาพการณ์บางประการ ตัวอย่างเช่น หุ้นบุริมสิทธิซึ่งไม่ระบุให้มีการบังคับไถ่ถอนหรือไม่ระบุให้ผู้ถือมีสิทธิเลือกที่จะไถ่ถอน อาจกำหนดให้มีการจ่ายเงินปันผลในอัตราเร่งหรือสูงจนทำให้อัตรากำไรสุทธิจากเงินปันผลที่จะต้องจ่ายในอนาคตอันใกล้สูงจนกระทั่งกิจการที่ออกหุ้นบุริมสิทธิจำต้องไถ่ถอนหุ้นนั้นด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ
- ในกรณีนี้กิจการต้องจัดประเภทหุ้นบุริมสิทธิดังกล่าวเป็นหนี้สินทางการเงิน เนื่องจากกิจการแทบไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากจะต้องไถ่ถอนหุ้นบุริมสิทธินั้น ในทำนองเดียวกันหากเครื่องมือทางการเงินที่เรียกว่าเป็นหุ้นให้สิทธิเลือกที่จะไถ่ถอนแก่ผู้ถือเมื่อเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นโดยเหตุการณ์นั้นมีโอกาสเกิดขึ้นค่อนข้างแน่นอน เครื่องมือทางการเงินดังกล่าวต้องจัดประเภทเป็นหนี้สินทางการเงิน ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก ตามเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจของเครื่องมือทางการเงินนั้น

การจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินแบบผสมทางด้านผู้ออก

- 25 กิจการที่ออกเครื่องมือทางการเงินซึ่งมีองค์ประกอบที่มีลักษณะเป็นทั้งหนี้สินและส่วนของเจ้าของต้องจัดประเภทองค์ประกอบดังกล่าวแยกจากกันในงบแสดงฐานะการเงินตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 20
- 26 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการที่ออกเครื่องมือทางการเงินต้องแสดงองค์ประกอบของเครื่องมือทางการเงินที่เป็นหนี้สินแยกจากส่วนที่เป็นส่วนของเจ้าของเพื่อแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงิน การกำหนดให้เครื่องมือทางการเงินมีลักษณะเป็นทั้งหนี้สินและส่วนของเจ้าของอยู่ในรายการเดียวเป็นการกำหนดขึ้นตามรูปแบบทางกฎหมายมากกว่าที่จะคำนึงถึงเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้นฐานะการเงินของกิจการจะแสดงอย่างเที่ยงธรรมยิ่งขึ้นหากเครื่องมือทางการเงินส่วนที่เป็นหนี้สินจะแสดงในงบแสดงฐานะการเงินแยกจากส่วนที่เป็นส่วนของเจ้าของ
- 27 ในการแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงิน กิจการต้องรับรู้องค์ประกอบต่าง ๆ ของเครื่องมือทางการเงินแยกจากกัน โดยเฉพาะเมื่อเครื่องมือทางการเงินก่อให้เกิดหนี้สินทางการเงินแก่ผู้ออกในขณะเดียวกับที่ให้สิทธิแก่ผู้ออกในการแปลงเครื่องมือทางการเงินนั้นเป็นตราสารทุนของผู้ออก ตัวอย่างเช่น เครื่องมือทางการเงินที่เป็นหุ้นกู้แปลงสภาพ ทางด้านผู้ออกแล้วเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบสองส่วน คือ หนี้สินทางการเงิน (สัญญาที่จะส่งมอบเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่น) และตราสารทุน (การให้สิทธิแก่ผู้ออกในการแปลงสภาพหุ้นกู้เป็นหุ้นสามัญของผู้ออกภายในระยะเวลาที่กำหนด) การออกเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวจะมีผลกระทบเชิงเศรษฐกิจเช่นเดียวกับการออกตราสารหนี้ที่มีเงื่อนไขการไถ่ถอนก่อนกำหนดพร้อมใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญ หรือการออกตราสารหนี้พร้อมใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญ ดังนั้น ไม่ว่ากรณีใด ๆ ผู้ออกเครื่องมือทางการเงินต้องแสดงองค์ประกอบที่เป็นหนี้สินแยกจากองค์ประกอบที่เป็นส่วนของเจ้าของในงบแสดงฐานะการเงิน
- 28 เครื่องมือทางการเงินแปลงสภาพซึ่งจัดประเภทโดยการแยกหนี้สินออกจากส่วนของเจ้าของต้องคงการจัดประเภทเดิมไว้ ผู้ออกต้องไม่เปลี่ยนแปลงการจัดประเภทด้วยเหตุผลที่ว่ามีความเป็นไปได้มากขึ้นที่ผู้ออกจะใช้สิทธิแปลงสภาพ เนื่องจากผู้ออกอาจไม่ใช้สิทธิแปลงสภาพตามที่คาดไว้ทั้งที่ดูเหมือนว่าผู้ออกจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นหากเลือกที่จะใช้สิทธินั้นเพราะผู้ออกอาจมีเหตุผลบางประการ เช่น ผลกระทบทางภาษีที่แตกต่างจากผู้ออกรายอื่น นอกจากนี้ความเป็นไปได้ที่ผู้ออกจะเลือกใช้สิทธิดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้นภาระผูกพันที่กิจการต้องจ่ายชำระเงินในอนาคตยังคงมีอยู่จนกระทั่งเครื่องมือทางการเงินนั้นหมดสภาพโดยการครบกำหนดอายุการแปลงสภาพหรือโดยวิธีการอื่น
- 29 เครื่องมือทางการเงินแบบผสมอาจประกอบด้วยหนี้สินที่ไม่ใช่หนี้สินทางการเงิน ตัวอย่างเช่น เครื่องมือทางการเงินอาจให้สิทธิแก่ผู้ออกที่จะได้รับชำระเป็นสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงิน เช่น สินค้า พร้อมกับให้สิทธิผู้ออกที่จะเลือกรับชำระเป็นหุ้นของกิจการแทนการรับชำระเป็นสินค้า ในกรณีนี้ กิจการต้องแยกเครื่องมือทางการเงินออกเป็นองค์ประกอบและต้องรับรู้องค์ประกอบที่เป็นตราสารทุน (สิทธิเลือกที่จะรับชำระเป็นหุ้น) แยกจากองค์ประกอบที่เป็นหนี้สิน ไม่ว่าหนี้สินดังกล่าวจะเป็นหนี้สินทางการเงินหรือไม่
- 30 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ไม่ครอบคลุมถึงการวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน หนี้สินทางการเงินและตราสารทุน ดังนั้น จึงไม่ได้อธิบายถึงวิธีการกำหนดราคาตามบัญชีให้กับองค์ประกอบที่เป็นหนี้สินและที่เป็นส่วนของเจ้าของในเครื่องมือทางการเงินเดียวกัน อย่างไรก็ตาม วิธีการที่อาจนำมาใช้ในการวัดมูลค่ามีดังต่อไปนี้

- 30.1 วัสดุค้ายุติธรรม (ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การ วัสดุค้ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้) ขององค์ประกอบที่สามารถวัดมูลค่าได้ง่ายที่สุดก่อน แล้วจึงนำไปหักจากมูลค่าทั้งสิ้นของเครื่องมือทางการเงินเพื่อให้ได้มูลค่าขององค์ประกอบที่วัด มูลค่าได้ยากกว่า ซึ่งตามปกติองค์ประกอบที่วัดมูลค่าได้ง่ายที่สุดคือ ตราสารทุน
- 30.2 วัสดุค้ายุติธรรมขององค์ประกอบส่วนที่เป็นหนี้สินแยกจากส่วนที่เป็นส่วนของเจ้าของตามสัดส่วนของ มูลค่ายุติธรรมขององค์ประกอบทั้งสอง โดยมูลค่าที่กำหนดขึ้นขององค์ประกอบทั้งสองรวมกัน ต้องเท่ากับมูลค่าทั้งสิ้นของเครื่องมือทางการเงิน

จำนวนรวมของราคาตามบัญชีที่กำหนดให้กับองค์ประกอบที่เป็นหนี้สินและที่เป็นส่วนของเจ้าของ ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรกต้องเท่ากับราคาตามบัญชีของเครื่องมือทางการเงินนั้นเสมอ กิจกรรมต้องไม่บันทึก รายการกำไรหรือรายการขาดทุนจากการรับรู้หรือแยกแยะองค์ประกอบของเครื่องมือ ทางการเงิน

- 31 สำหรับวิธีการวัดมูลค่าในย่อหน้าที่ 30.1 ขั้นแรกกิจกรรมที่ออกหุ้นกู้แปลงสภาพต้องกำหนดราคาตามบัญชี ของหนี้สินทางการเงิน โดยอาจคำนวณจากกระแสเงินสดของเงินต้นและดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายในอนาคตคิดลด ด้วยอัตราดอกเบี้ยในตลาดที่เป็นอยู่ขณะนั้นของหนี้สินทางการเงินที่มีลักษณะ คล้ายคลึงกันซึ่งไม่มี องค์ประกอบของส่วนของเจ้าของรวมอยู่ ขั้นต่อไปกิจกรรมต้องกำหนดราคาตามบัญชีของตราสารทุนซึ่งในที่นี้ คือสิทธิเลือกแปลงสภาพหุ้นกู้ให้เป็นหุ้นสามัญ โดยหักราคาตามบัญชีของหนี้สินทางการเงินจากมูลค่า ทั้งสิ้นของเครื่องมือทางการเงินนั้น สำหรับวิธีการวัดมูลค่าในย่อหน้าที่ 30.2 กิจกรรมต้องวัดมูลค่ายุติธรรม ของหุ้นกู้โดยพิจารณาตามข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้) ตัวอย่างเช่น กิจกรรมอาจกำหนดจากมูลค่าปัจจุบันของกระแส เงินสดในอนาคตและมูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกแปลงสภาพ โดยอ้างอิงกับมูลค่ายุติธรรมของสิทธิ เลือกแปลงสภาพซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือโดยการใช้แบบจำลองการวัดมูลค่าสิทธิเลือก สัดส่วนของ มูลค่ายุติธรรมที่กำหนดให้กับองค์ประกอบทั้งสองต้องนำมาใช้ในการปันส่วนเครื่องมือทางการเงินเพื่อทำ ให้ผลรวมของราคาตามบัญชีที่กำหนดให้กับองค์ประกอบแต่ละส่วนมีจำนวนเท่ากับสิ่งตอบแทนที่ได้รับจากการ ออกหุ้นกู้แปลงสภาพ

ดอกเบี้ย เงินปันผล รายการกำไรและรายการขาดทุน

- 32 ดอกเบี้ย เงินปันผล รายการกำไรและรายการขาดทุนที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงินหรือองค์ประกอบ ของเครื่องมือทางการเงินที่จัดประเภทเป็นหนี้สินทางการเงินต้องแสดงเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในกำไร หรือขาดทุน ผลตอบแทนที่จ่ายให้แก่ผู้ถือเครื่องมือทางการเงินที่จัดประเภทเป็นตราสารทุนถือเป็นการ แบ่งปันส่วนทุนซึ่งต้องนำไปหักจากส่วนของเจ้าของโดยตรง
- 33 การจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงินเป็นเครื่องกำหนดว่า ดอกเบี้ย เงินปันผล รายการกำไรและรายการขาดทุนที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงินจะถือเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายและต้อง แสดงในกำไรหรือขาดทุนหรือไม่ เช่น เงินปันผลจ่ายของหุ้นที่จัดประเภทเป็นหนี้สินต้องถือเป็นค่าใช้จ่าย และแสดงในกำไรหรือขาดทุนเช่นเดียวกับดอกเบี้ยจ่ายของหุ้นกู้ ในทำนองเดียวกัน รายการกำไรและ รายการขาดทุนที่เกิดจากการไถ่ถอนหรือการกู้ใหม่เพื่อชำระหนี้หนี้เก่าของเครื่องมือทางการเงินที่จัด ประเภทเป็นหนี้สินต้องแสดงเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในกำไรหรือขาดทุน ส่วนรายการกำไรหรือรายการ

ขาดทุนที่เกิดจากการไถ่ถอนหรือการกู้ใหม่เพื่อชำระหนี้เก่าของเครื่องมือทางการเงินที่จัดประเภทเป็นส่วนของผู้ขายต้องแสดงเป็นรายการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ขาย

- 34 เงินปันผลที่ถือเป็นค่าใช้จ่ายอาจแสดงในกำไรหรือขาดทุนรวมกับดอกเบี้ยจ่ายของหนี้สินอื่นหรือแสดงเป็นรายการแยกต่างหาก กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับดอกเบี้ยและเงินปันผลตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) และหลักเกณฑ์เรื่องการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคารและสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกันที่ ธปท. กำหนด ในบางสถานการณ์การแยกแสดงดอกเบี้ยจ่ายและเงินปันผลในกำไรหรือขาดทุนอาจให้ข้อมูลที่ดียิ่งขึ้น หากดอกเบี้ยจ่ายและเงินปันผลนั้นแตกต่างกันอย่างเป็นสาระสำคัญในด้านต่าง ๆ เช่น การคำนวณภาษีเงินได้ นอกจากนี้ กิจการต้องเปิดเผยจำนวนผลกระทบทางภาษีเงินได้ตามข้อกำหนดที่ระบุในมาตรฐานการบัญชีของไทยเกี่ยวกับเรื่องภาษีเงินได้ (ดูมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง ภาษีเงินได้ (เมื่อมีการประกาศใช้))

การหักกลบลินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน

- 35 กิจการจะนำสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินนำมาหักกลบกกันและแสดงจำนวนสุทธิในงบแสดงฐานะการเงินได้ก็ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขทุกข้อต่อไปนี้
- 35.1 กิจการมีสิทธิตามกฎหมายในการนำจำนวนที่รับรู้ไว้ในงบแสดงฐานะการเงินมาหักกลบลบหนี้กัน
- 35.2 กิจการตั้งใจที่จะรับหรือจ่ายชำระจำนวนที่รับรู้ไว้ในงบแสดงฐานะการเงินด้วยยอดสุทธิ หรือตั้งใจที่จะรับประโยชน์จากสินทรัพย์ในเวลาเดียวกับที่จ่ายชำระหนี้สิน
- 36 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการแสดงสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินด้วยจำนวนสุทธิเมื่อจำนวนสุทธินั้นสะท้อนให้เห็นถึงประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตของเครื่องมือทางการเงินที่กิจการจะได้รับหรือต้องจ่ายชำระตั้งแต่สองอย่างขึ้นไป เฉพาะกรณีที่กิจการมีสิทธิและตั้งใจที่จะรับหรือจ่ายชำระเครื่องมือทางการเงินเหล่านั้นด้วยจำนวนสุทธิก็ให้ถือว่ากิจการมีสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินเพียงอย่างเดียว มิฉะนั้นกิจการต้องแยกแสดงสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินตามลักษณะของเครื่องมือทางการเงินเพื่อแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือทางการเงินนั้นเป็นทั้งทรัพยากรและภาระผูกพันของกิจการ
- 37 การหักกลบและแสดงสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่รับรู้ไว้ในงบแสดงฐานะการเงินเป็นจำนวนสุทธิต่างจากการตัดบัญชีสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน เนื่องจากการหักกลบไม่ทำให้กิจการต้องรับรู้รายการกำไรหรือขาดทุน แต่การตัดบัญชีเครื่องมือทางการเงินจะทำให้กิจการต้องรับรู้บัญชีเครื่องมือทางการเงินที่เคยบันทึกไว้ออกจากงบแสดงฐานะการเงินและอาจทำให้กิจการต้องรับรู้รายการกำไรหรือรายการขาดทุน
- 38 สิทธิตามกฎหมายในการหักกลบลบหนี้คือ สิทธิตามกฎหมายของลูกหนี้ที่จะจ่ายชำระหรือหักหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนโดยการหักกลบลบหนี้ซึ่งเจ้าหนี้และลูกหนี้มีอยู่ระหว่างกันไม่ว่าสิทธิในการหักกลบลบหนี้จะระบุไว้ในสัญญาหรือไม่ ในบางกรณี ลูกหนี้อาจมีสิทธิตามกฎหมายที่จะนำลูกหนี้บุคคลที่สามมาหักกลบลบหนี้กับเจ้าหนี้ หากทั้งสามฝ่ายตกลงร่วมกันที่จะให้สิทธิลูกหนี้ในการหักกลบลบหนี้ดังกล่าว
- 39 สิทธิตามกฎหมายในการหักกลบลบหนี้ระหว่างสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินมีผลกระทบต่อสิทธิและภาระผูกพันที่เกิดจากสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินนั้น และอาจมีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญต่อความเสี่ยงด้านเครดิตและความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของกิจการ

- อย่างไรก็ตาม สิทธิในการหักกลบลบหนี้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้กิจการสามารถหักกลบลบรายการในงบแสดงฐานะการเงินได้ กิจการต้องมีความตั้งใจที่จะใช้สิทธิเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์จากสินทรัพย์ในเวลาเดียวกับที่จ่ายชำระหนี้สิน มิฉะนั้นสิทธิที่มีอยู่จะไม่มีผลกระทบต่อจำนวนและจังหวะเวลาของกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ หากกิจการมีความตั้งใจที่จะใช้สิทธิดังกล่าว การแสดงสินทรัพย์และหนี้สินด้วยจำนวนสุทธิจะสะท้อนให้เห็นถึงจำนวน จังหวะเวลา และความเสี่ยงของประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ความตั้งใจของคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายที่จะชำระหนี้กันด้วยจำนวนสุทธิโดยไม่ใช้สิทธิในการหักกลบลบหนี้ตามกฎหมายถือว่าไม่เพียงพอที่จะทำให้กิจการสามารถหักกลบลบรายการในงบแสดงฐานะการเงินได้ เนื่องจากสิทธิและภาระผูกพันที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินของแต่ละฝ่ายไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม
- 40 ความตั้งใจที่จะรับประโยชน์จากสินทรัพย์หรือจ่ายชำระหนี้สินของกิจการอาจเป็นผลมาจากธรรมเนียมปฏิบัติทางธุรกิจ แต่ข้อกำหนดของตลาดการเงินและสถานการณ์อื่นอาจจำกัดความสามารถของกิจการในการชำระหนี้ด้วยจำนวนสุทธิหรือในการรับประโยชน์จากสินทรัพย์และจ่ายชำระหนี้สินในเวลาเดียวกัน หากกิจการมีสิทธิตามกฎหมายในการหักกลบลบหนี้แต่ไม่มีความตั้งใจที่จะใช้สิทธิดังกล่าวกิจการต้องเปิดเผยถึงผลกระทบของสิทธิที่มีต่อความเสี่ยงด้านเครดิตของกิจการตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 69
- 41 การรับและจ่ายชำระเครื่องมือทางการเงินสองรายการในเวลาเดียวกัน ไม่ว่าจะผ่านสำนักหักบัญชีของตลาดการเงินที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นระบบหรือทำโดยการแลกเปลี่ยนกันเองโดยแท้จริงแล้วเป็นการทำให้กิจการไม่มีความเสี่ยงด้านเครดิตหรือความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง เนื่องจากกระแสเงินสดของกิจการจะเท่ากับจำนวนสุทธิที่จะได้รับหรือจะต้องจ่ายแต่กิจการที่รับและจ่ายชำระเครื่องมือทางการเงินสองรายการแยกจากกันจะมีความเสี่ยงด้านเครดิตของสินทรัพย์และความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของหนี้สินเต็มทั้งจำนวนความเสี่ยงดังกล่าวอาจมีสาระสำคัญ แม้ว่าเวลาที่รับและจ่ายชำระจะต่างกันเพียงเล็กน้อย ดังนั้น กิจการจะถือว่าได้รับประโยชน์จากสินทรัพย์ทางการเงินในเวลาเดียวกับที่จ่ายชำระหนี้สินทางการเงินได้ก็ต่อเมื่อการรับและจ่ายนั้นเกิดขึ้นพร้อมกัน
- 42 ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่ากิจการไม่ควรหักกลบลบรายการในงบแสดงฐานะการเงิน เนื่องจากไม่เข้าเงื่อนไขทุกข้อตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 35
- 42.1 เครื่องมือทางการเงินหลายรายการซึ่งมีความแตกต่างกันแต่กิจการนำมาใช้ประกอบกันเพื่อให้มีลักษณะเทียบเท่ากับเครื่องมือทางการเงินรายการเดียวกัน (เครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์)
 - 42.2 สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงินซึ่งมีความเสี่ยงเหมือนกันแต่ทำกับสัญญาหลายราย ตัวอย่างเช่น สินทรัพย์และหนี้สินที่อยู่ในกลุ่มสัญญาล่วงหน้าหรือกลุ่มตราสารอนุพันธ์อื่น
 - 42.3 สินทรัพย์ทางการเงินหรือสินทรัพย์อื่นที่วางเป็นประกันให้กับหนี้สินทางการเงินที่ไม่มีสิทธิไต่เบี่ย
 - 42.4 สินทรัพย์ทางการเงินที่ถูกหนักันไว้ต่างหากโดยแยกให้อยู่ในความรับผิดชอบของบุคคลที่สามเพื่อใช้ชำระภาระผูกพันโดยที่เจ้าหนี้ยังไม่ได้รับชำระภาระผูกพันนั้น
 - 42.5 ภาระผูกพันที่เกิดจากรายการขาดทุนที่เกิดจากภัยธรรมชาติ ซึ่งคาดว่าจะได้รับชดเชยจากบริษัทประกันภัย
- 43 กิจการที่มีเครื่องมือทางการเงินหลายรายการกับคู่สัญญาเพียงรายเดียว อาจมีการตกลงที่จะหักกลบลบหนี้เครื่องมือทางการเงินเหล่านั้นกับคู่สัญญา การตกลงดังกล่าวทำให้กิจการต้องหักกลบลบหนี้เครื่องมือ

ทางการเงินทุกรายการที่กำหนดไว้โดยรับหรือจ่ายชำระหนี้ด้วยจำนวนสุทธิเมื่อเครื่องมือทางการเงินหนึ่ง ถูกบอกเลิกหรือผิดนัดชำระหนี้ สถาบันการเงินมักใช้การตกลงดังกล่าวเพื่อป้องกันความสูญเสียที่จะเกิด จากการที่คู่สัญญาล้มละลายหรือไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันได้ เนื่องจากการตกลงนี้ก่อให้เกิดสิทธิ ในการหักกลบลบหนี้ที่มีผลบังคับตามกฎหมายเฉพาะเมื่อมีการผิดนัดชำระหนี้หรือเมื่อเกิดสถานการณ์ที่ ไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจตามปกติ การตกลงดังกล่าวจึงไม่ก่อให้เกิดการหักกลบลบรายการใน งบแสดงฐานะการเงินหากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขทุกข้อที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 35 กิจกรรมที่ทำการตกลง ดังกล่าวไว้แต่ไม่สามารถนำเครื่องมือทางการเงินมาหักกลบกินได้ในงบแสดงฐานะการเงินต้องเปิดเผย ผลกระทบของการตกลงที่มีต่อความเสี่ยงในการให้สินเชื่อตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 69

การเปิดเผยข้อมูล

- 44 วัตถุประสงค์ของการเปิดเผยข้อมูลตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือทาง การเงินที่เป็นสาระสำคัญทั้งที่เป็นรายการในงบแสดงฐานะการเงินและนอกงบแสดงฐานะการเงิน เพื่อให้ ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ และเพื่อสามารถ ประเมินจำนวนเงิน จังหวะเวลา และความแน่นอนของกระแสเงินสดในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือ ทางการเงินเหล่านั้นได้ หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้สนับสนุนให้กิจการอธิบายถึงระดับการใช้เครื่องมือทาง การเงิน ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องและวัตถุประสงค์ในการออกเครื่องมือทางการเงิน เพื่อให้ข้อมูลโดยเฉพาะ เกี่ยวกับยอดคงเหลือและรายการที่เกิดขึ้นจากเครื่องมือทางการเงินเหล่านั้น นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้ อธิบายถึงนโยบายการควบคุมความเสี่ยงของเครื่องมือทางการเงินและนโยบายอื่น เช่น การป้องกันความ เสี่ยง การหลีกเลี่ยงการกระจุกตัวของความเสี่ยง และข้อกำหนดในการค้าประกันเพื่อลดความเสี่ยงด้าน เครดิต เนื่องจากคำอธิบายดังกล่าวให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในภาพรวมกิจการอาจให้ข้อมูล เพิ่มเติมที่กล่าวไว้ในเอกสารที่เผยแพร่พร้อมกับงบการเงินแทนการเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบ การเงิน
- 45 ข้อมูลที่หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้กำหนดให้เปิดเผยจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินระดับความ เสี่ยงเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินทั้งที่รับรู้และไม่ได้รับรู้ในงบการเงินเครื่องมือทางการเงินอาจทำให้ กิจการต้องรับหรือสามารถโอนความเสี่ยงทางการเงินให้กับบุคคลอื่น ความเสี่ยงของเครื่องมือทางการเงิน มีดังนี้
 - 45.1 ความเสี่ยงด้านราคามีสามประเภทคือ ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ความเสี่ยงจากอัตรา ดอกเบี้ย และความเสี่ยงจากตลาด
 - 45.1.1 ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนคือ ความเสี่ยงที่มูลค่าของเครื่องมือทางการเงินจะ เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
 - 45.1.2 ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยคือ ความเสี่ยงที่มูลค่าของเครื่องมือทางการเงินจะ เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาด
 - 45.1.3 ความเสี่ยงจากตลาดคือ ความเสี่ยงที่มูลค่าของเครื่องมือทางการเงินจะเปลี่ยนแปลง ไป เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของราคาตลาด ไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดจากปัจจัย เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินหรือผู้ออกเครื่องมือทางการเงินนั้น หรือปัจจัย โดยรวมที่กระทบต่อเครื่องมือทางการเงินทั้งหมดที่มีการซื้อขายกันในตลาด

- โดยนัยแล้วความเสี่ยงด้านราคาไม่ได้ให้ความหมายเฉพาะแต่ในทางที่จะทำให้กิจการเกิดผลขาดทุนเท่านั้น แต่ยังให้ความหมายในทางที่จะทำให้กิจการเกิดผลกำไรด้วย
- 45.2 ความเสี่ยงด้านเครดิต คือ ความเสี่ยงที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันที่ระบุไว้ในเครื่องมือทางการเงินจนทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกิดความเสียหายทางการเงิน
- 45.3 ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง หรือความเสี่ยงในการระดมทุนคือ ความเสี่ยงที่กิจการจะเผชิญกับความยุ่งยากในการระดมทุนให้เพียงพอและทันเวลาต่อการปฏิบัติตามภาระผูกพันที่ระบุไว้ในเครื่องมือทางการเงิน ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องอาจเกิดจากการที่กิจการไม่สามารถขายสินทรัพย์ทางการเงินได้ทันเวลาด้วยราคาที่ใกล้เคียงกับมูลค่ายุติธรรม
- 45.4 ความเสี่ยงด้านกระแสเงินสดคือ ความเสี่ยงที่กระแสเงินสดในอนาคตซึ่งเกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงินจะมีจำนวนเปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่น ในกรณีของตราสารหนี้ที่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัว การเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดดังกล่าวจะทำให้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงของตราสารหนี้เปลี่ยนแปลงไปแม้ว่ามูลค่ายุติธรรมของตราสารหนี้จะไม่เปลี่ยนแปลง

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบริหารความเสี่ยง

- 46 กิจการต้องอธิบายถึงวัตถุประสงค์และนโยบายการบริหารความเสี่ยงทางการเงินซึ่งรวมถึงนโยบายในการป้องกันความเสี่ยงของรายการบัญชีที่สำคัญซึ่งกิจการคาดว่าจะเกิดขึ้นและได้นำการบัญชีป้องกันความเสี่ยงมาใช้ การบัญชีป้องกันความเสี่ยงคือ การบัญชีที่กำหนดให้กิจการต้องรับรู้รายการกำไรหรือรายการขาดทุนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของรายการที่ป้องกันความเสี่ยงไว้ และรายการที่ใช้ป้องกันความเสี่ยงในเวลาเดียวกันเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการหักล้างรายการกำไรและรายการขาดทุนดังกล่าว
- 47 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ไม่กำหนดถึงรูปแบบในการเปิดเผยข้อมูลหรือตำแหน่งของข้อมูลที่ต้องแสดงในงบการเงิน กิจการไม่จำเป็นต้องนำเครื่องมือทางการเงินที่รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินมาแสดงซ้ำในหมายเหตุประกอบงบการเงิน อย่างไรก็ตาม กิจการต้องเปิดเผยถึงเครื่องมือทางการเงินที่ไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินหรืองบประกอบ โดยอาจต้องเปิดเผยคำอธิบายและข้อมูลที่เป็นตัวเลขที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกันเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะและสาระสำคัญของเครื่องมือทางการเงิน
- 48 กิจการต้องใช้ดุลยพินิจในการกำหนดรายละเอียดของเครื่องมือทางการเงินที่ควรเปิดเผย โดยคำนึงถึงสาระสำคัญของเครื่องมือทางการเงินที่มีต่อกิจการ กิจการจำเป็นต้องหาความสมดุลระหว่างการให้ข้อมูลในรายละเอียดมากเกินไปจนทำให้งบการเงินไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินกับการให้ข้อมูลที่รวมยอดมากเกินไปจนทำให้ผู้ใช้งบการเงินไม่ทราบข้อมูลที่สำคัญซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ตัวอย่างเช่น เมื่อกิจการมีเครื่องมือทางการเงินหลายรายการซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน และไม่มีเครื่องมือทางการเงินใดมีความสำคัญเป็นพิเศษ กิจการอาจสรุปข้อมูลตามประเภทของเครื่องมือทางการเงินได้ แต่ในทางกลับกัน กิจการอาจต้องเปิดเผยข้อมูลโดยเฉพาะของเครื่องมือทางการเงินที่เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อโครงสร้างทุนของกิจการ
- 49 ฝ่ายบริหารของกิจการอาจจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินตามลักษณะของข้อมูลโดยพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะของเครื่องมือทางการเงิน ไม่ว่าเครื่องมือทางการเงินนั้นจะมีการรับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินหรือไม่ หากกิจการรับรู้เครื่องมือทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงินกิจการต้อง

เปิดเผยวิธีวัดมูลค่าที่ใช้ตามปกติ กิจกรรมควรจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินโดยแยกรายการที่แสดงด้วยราคาทุนจากรายการที่แสดงด้วยมูลค่ายุติธรรม สำหรับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่มีการรับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน จำนวนที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินหรือในงบประกอบจะให้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการกระหายของรายการแต่ละบรรทัดที่เกี่ยวข้องในงบแสดงฐานะการเงิน กิจกรรมต้องเปิดเผยเครื่องมือทางการเงินที่ไม่อยู่ในขอบเขตของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ โดยจัดประเภทเป็นสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินแยกต่างหากจากเครื่องมือทางการเงินที่อยู่ในขอบเขตของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ ตัวอย่างของเครื่องมือทางการเงินที่ไม่อยู่ในขอบเขตของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ ได้แก่ ภาระผูกพันภายใต้สัญญาประกันภัย หรือภาระผูกพันภายใต้โครงการบำเหน็จบำนาญ

เงื่อนไข ข้อตกลงและนโยบายการบัญชี

- 50 **กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลทุกข้อต่อไปนี้สำหรับสินทรัพย์ทางการเงิน หนี้สินทางการเงิน และตราสารทุนแต่ละประเภทไม่ว่าจะมีการรับรู้หรือไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน**
 - 50.1 **ลักษณะและเนื้อหาของเครื่องมือทางการเงิน รวมถึงเงื่อนไขและข้อตกลงที่เป็นสาระสำคัญซึ่งอาจมีผลกระทบต่อจำนวนเงิน จังหวะเวลา และความแน่นอนของกระแสเงินสดในอนาคต**
 - 50.2 **นโยบายการบัญชีและวิธีการปฏิบัติทางบัญชี รวมถึงเกณฑ์ในการรับรู้รายการและการวัดมูลค่า**
- 51 **เงื่อนไขและข้อตกลงตามสัญญาของเครื่องมือทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อจำนวนจังหวะเวลา และความแน่นอนของกระแสเงินสดรับและจ่ายในอนาคต กิจการต้องเปิดเผยถึงเงื่อนไขและข้อตกลงของเครื่องมือทางการเงินเมื่อการรับรู้หรือไม่รับรู้เครื่องมือทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงินมีความสำคัญต่อฐานะการเงินในปัจจุบันหรือผลการดำเนินงานในอนาคตของกิจการ ไม่ว่ากิจการจะรับรู้เครื่องมือทางการเงินแยกเป็นแต่ละรายการหรือแยกเป็นแต่ละประเภท หากเครื่องมือทางการเงินรายการหนึ่งรายการเดียวไม่มีความสำคัญต่อกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ กิจการต้องอธิบายถึงลักษณะสำคัญของเครื่องมือทางการเงินรายการนั้นโดยการอ้างอิงกับกลุ่มที่เหมาะสมของเครื่องมือทางการเงินที่คล้ายคลึงกัน**
- 52 **เมื่อเครื่องมือทางการเงินที่ถือหรือออกโดยกิจการทำให้กิจการอาจประสบกับความเสี่ยงที่เป็นสาระสำคัญตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 45 กิจการต้องเปิดเผยเงื่อนไขและข้อตกลงดังต่อไปนี้สำหรับเครื่องมือทางการเงินแต่ละรายการหรือแต่ละประเภท**
 - 52.1 **เงินต้น มูลค่าที่ตราไว้ หรือจำนวนที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นจำนวนฐานที่ใช้เป็นเกณฑ์การจ่ายชำระในอนาคต โดยเฉพาะกรณีที่เป็นตราสารอนุพันธ์ เช่น สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย จำนวนฐาน คือ จำนวนที่ระบุในสัญญาซึ่งใช้เป็นฐานในการคำนวณจำนวนเงินที่จะได้รับหรือต้องจ่ายชำระสำหรับเครื่องมือทางการเงินนั้น**
 - 52.2 **วันที่ครบกำหนด วันหมดอายุ หรือวันที่ต้องปฏิบัติตามสัญญา**
 - 52.3 **สิทธิเลือกที่จะชำระเครื่องมือทางการเงินก่อนกำหนด รวมถึงช่วงเวลาหรือวันที่สามารถใช้สิทธินั้น และราคาหรือช่วงราคาตามสิทธิ**

- 52.4 สิทธิเลือกที่จะแปลงสภาพหรือแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินหนึ่งกับเครื่องมือทางการเงินอื่น หรือกับสินทรัพย์หรือหนี้สินอื่น รวมทั้งช่วงเวลาหรือวันที่สามารถใช้สิทธิและอัตราแปลงสภาพหรืออัตราแลกเปลี่ยน
- 52.5 จำนวนเงินและจังหวะเวลาของตารางการรับหรือจ่ายเงินต้นในอนาคตของเครื่องมือทางการเงิน รวมทั้งการจ่ายแบบผ่อนชำระ และข้อกำหนดในการกันสินทรัพย์เพื่อชำระเครื่องมือทางการเงิน
- 52.6 อัตราหรือจำนวนที่กำหนดไว้ของดอกเบี้ย เงินปันผล หรือผลตอบแทนอื่นจากเงินต้นที่กำหนดจ่ายเป็นงวดๆ รวมถึงกำหนดการจ่ายชำระและจังหวะเวลาของการจ่ายชำระนั้น
- 52.7 หลักประกันที่จะได้รับในกรณีของสินทรัพย์ทางการเงิน หรือหลักประกันที่นำไปวางในกรณีของหนี้สินทางการเงิน
- 52.8 สกุลเงินของกระแสเงินสดที่จะได้รับหรือต้องจ่ายซึ่งเกิดจากเครื่องมือทางการเงินหากแตกต่างกันไปจากสกุลเงินที่เสนอรายงาน
- 52.9 ข้อมูลตามย่อหน้าที่ 52.1 ถึง 52.8 ของเครื่องมือทางการเงินที่สามารถนำมาใช้แลกเปลี่ยนกับเครื่องมือทางการเงินที่ถืออยู่หรือที่ออก
- 52.10 เงื่อนไขหรือข้อผูกมัดสำคัญของเครื่องมือทางการเงินซึ่งสามารถล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอื่น ตัวอย่างเช่น ระดับอัตราส่วนของหนี้สินต่อทุนสูงสุดซึ่งทำให้ผู้กู้ต้องชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยของหุ้นกู้ในทันที
- 53 หากการแสดงเครื่องมือทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงินแตกต่างไปจากรูปแบบทางกฎหมาย กิจการต้องอธิบายถึงลักษณะของเครื่องมือทางการเงินนั้นในหมายเหตุประกอบงบการเงิน
- 54 ข้อมูลที่อธิบายถึงลักษณะและเนื้อหาของเครื่องมือทางการเงินจะมีประโยชน์ยิ่งขึ้น หากได้มีการเน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือทางการเงินซึ่งอาจมีผลกระทบต่อจำนวน จังหวะเวลา และความแน่นอนของกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ ตัวอย่างเช่น การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือทางการเงินในการป้องกันความเสี่ยงถือว่ามีความสำคัญ เช่น กรณีที่กิจการป้องกันความเสี่ยงของเงินลงทุนในหุ้นสามัญโดยการซื้อสิทธิเลือกขายหุ้นนั้น ในทำนองเดียวกัน การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของเครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์ (ดูภาคผนวก ย่อหน้าที่ 23) ก็มีความสำคัญเช่นกัน เครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์ดังกล่าวอาจเป็นหนี้สินที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่ซึ่งแต่เดิมเป็นหนี้สินที่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัวแต่กิจการได้ทำสัญญาแลกเปลี่ยนให้เป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่ในแต่ละกรณีที่กล่าวมาข้างต้น กิจการต้องแสดงสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงินตามลักษณะของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินนั้น ไม่ว่าจะแสดงดังกล่าวจะเป็นการแสดงแยกตามรายการหรือแสดงรวมตามประเภทของสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงิน โดยทั่วไปการเปิดเผยข้อมูลตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 52 เพียงพอที่จะทำให้ผู้ใช้งบการเงินเห็นถึงความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์หนี้สิน แต่ในบางสถานการณ์กิจการอาจจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมหากข้อมูลนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน
- 55 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีสำหรับรายการและสถานการณ์ที่เป็นสาระสำคัญซึ่งเกิดจากการดำเนินธุรกิจของกิจการไม่ว่าจะเป็นการเปิดเผยถึงหลักการบัญชีโดยทั่วไป หรือวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่กิจการเลือกใช้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการบัญชีดังกล่าว กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินทุกข้อต่อไปนี้

- 55.1 เกณฑ์ที่ใช้กำหนดว่าเมื่อใดกิจการจะรับรู้สินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงิน และเมื่อใดกิจการจะตัดบัญชีสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงิน นั้น ออกจากงบแสดงฐานะการเงิน
- 55.2 เกณฑ์ที่ใช้วัดมูลค่าของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก และเกณฑ์ที่ใช้ในภายหลัง
- 55.3 เกณฑ์ในการรับรู้และวัดมูลค่าของรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดจากสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน
- 56 ประเภทของรายการบัญชีที่อาจจำเป็นต้องเปิดเผยถึงนโยบายการบัญชีที่เกี่ยวข้องมีดังนี้
 - 56.1 การโอนสินทรัพย์ทางการเงินเมื่อผู้โอนยังคงมีส่วนได้เสียหรือยังมีความเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ที่โอนอย่างต่อเนื่อง เช่น การแปลงสินทรัพย์ทางการเงินเป็นหลักทรัพย์ การขายโดยมีสัญญาซื้อคืน และการซื้อโดยมีสัญญาขายคืน
 - 56.2 การโอนสินทรัพย์ทางการเงินให้กับบุคคลที่สามซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อนำมาชำระหนี้สินเมื่อครบกำหนด โดยที่ผู้โอนยังคงมีภาระผูกพันต่อเจ้าหนี้ในขณะที่เกิดขึ้น
 - 56.3 การได้มาหรือการออกเครื่องมือทางการเงินหลายรายการที่อยู่ในชุดเดียวกัน ซึ่งเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อให้มีผลกระทบเท่าเทียมกับการได้มาหรือการออกเครื่องมือทางการเงินรายการเดียว
 - 56.4 การได้มาหรือการออกเครื่องมือทางการเงินเพื่อป้องกันความเสี่ยง
 - 56.5 การได้มาหรือการออกเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงินซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่ระบุไว้แตกต่างจากอัตราดอกเบี้ยในตลาด ณ วันที่ออก
- 57 กิจการต้องเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่ใช้ในการวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินแต่ละประเภทโดยระบุว่ากิจการได้ใช้ราคาทุน มูลค่ายุติธรรม หรือเกณฑ์การวัดมูลค่าอื่น กิจการต้องเปิดเผยวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่กิจการเลือกใช้เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์การวัดมูลค่า ตัวอย่างเช่น กิจการอาจต้องเปิดเผยข้อมูลดังต่อไปนี้ สำหรับเครื่องมือทางการเงินที่แสดงด้วยราคาทุน
 - 57.1 ต้นทุนในการได้มาหรือการออกเครื่องมือทางการเงิน
 - 57.2 ส่วนเกินหรือส่วนลดของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่เป็นตัวเงิน
 - 57.3 การเปลี่ยนแปลงของจำนวนที่ประมาณไว้ของกระแสเงินสดในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงิน
 - 57.4 การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่แน่นอนอย่างเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับจังหวะเวลาในการเก็บเงินทุกจำนวนเมื่อครบกำหนดตามข้อตกลงที่ระบุไว้ในสินทรัพย์ทางการเงินที่เป็นตัวเงิน
 - 57.5 การลดลงของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินซึ่งทำให้ราคาตามบัญชีของสินทรัพย์นั้นมีจำนวนสูงเกินไป
 - 57.6 การปรับโครงสร้างของหนี้สินทางการเงิน

สำหรับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่แสดงด้วยมูลค่ายุติธรรม กิจการต้องระบุว่าราคาตามบัญชีกำหนดขึ้นจากราคาซื้อขายในตลาด ราคาที่ประเมินโดยผู้ประเมินอิสระกระแสเงินสดคิดลด หรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม และต้องเปิดเผยถึงข้อสมมติสำคัญที่กิจการใช้ในการนำวิธีการดังกล่าวมาถือปฏิบัติ

- 58 กิจกรรมต้องเปิดเผยเกณฑ์ในการรับรู้รายการกำไรและรายการขาดทุนที่เกิดขึ้นแล้วและที่ยังไม่เกิดขึ้นในกำไรหรือขาดทุน รวมทั้งเกณฑ์ในการรับรู้ดอกเบี้ย รายได้และค่าใช้จ่ายอื่นที่เกิดจากสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน นอกจากนั้นกิจกรรมต้องเปิดเผยเกณฑ์ในการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงินที่ถือไว้เพื่อป้องกันความเสี่ยงในกรณีที่กิจการนำรายได้และค่าใช้จ่ายมาหักกลบกกันกำไรหรือขาดทุนและแสดงรายการด้วยจำนวนสุทธิทั้งที่สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่เกี่ยวข้องไม่ได้หักกลบกกันในงบแสดงฐานะการเงิน กิจกรรมต้องเปิดเผยถึงเหตุผลในการหักกลบกดังกล่าว หากผลกระทบที่เกิดขึ้นมีนัยสำคัญ

ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย

- 59 **กิจกรรมต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินแต่ละประเภทไม่ว่าสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้นจะรับรู้หรือไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน โดยต้องเปิดเผยข้อมูลทุกข้อต่อไปนี้**
- 59.1 **วันที่มีการกำหนดอัตราใหม่ตามสัญญาหรือวันที่ครบกำหนด แล้วแต่วันใดจะถึงก่อน**
- 59.2 **อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง หากสามารถคำนวณได้**
- 60 กิจกรรมต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงระดับอัตราดอกเบี้ยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดมีผลกระทบโดยตรงต่อกระแสเงินสดตามสัญญาของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินบางชนิด หรือที่เรียกว่าความเสี่ยงด้านกระแสเงินสด และมีผลกระทบโดยตรงต่อมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน หรือที่เรียกว่าความเสี่ยงด้านราคา
- 61 ข้อมูลเกี่ยวกับวันที่มีการกำหนดอัตราใหม่หรือวันที่ครบกำหนดแล้วแต่วันใดจะถึงก่อน ชี้ให้เห็นถึงระยะเวลาที่อัตราดอกเบี้ยจะมีความคงที่ ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงชี้ให้เห็นถึงระดับที่อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงจะมีความคงที่ ผู้ใช้งบการเงินสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการประเมินความเสี่ยงด้านราคาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยที่กิจการกำลังประสบอยู่ และโอกาสที่รายการกำไรหรือรายการขาดทุนจะเกิดขึ้น สำหรับเครื่องมือทางการเงินที่มีการกำหนดอัตราใหม่ให้เป็นอัตราดอกเบี้ยในตลาดก่อนครบกำหนด การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับช่วงเวลาจนถึงวันที่ต้องมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยครั้งต่อไปจะมีความสำคัญมากกว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับช่วงเวลาจนถึงวันที่ครบกำหนด
- 62 กิจกรรมอาจเปิดเผยข้อมูลประกอบเกี่ยวกับวันที่กิจการคาดว่าจะมีการกำหนดอัตราใหม่ หรือวันที่คาดว่าจะมีการจ่ายชำระหากวันดังกล่าวแตกต่างไปจากวันที่ในสัญญาอย่างเป็นสาระสำคัญ เนื่องจากข้อมูลเหล่านั้นอาจเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะเมื่อกิจการสามารถทำการคาดการณ์ได้อย่างน่าเชื่อถือ ตัวอย่างเช่น กิจกรรมควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับวันที่ที่กิจการคาดว่าจะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยที่มีอัตราคงที่หากกิจการสามารถคาดการณ์ถึงจำนวนและวันที่กิจการจะได้รับชำระหนี้ก่อนกำหนดได้อย่างน่าเชื่อถือ หากกิจการใช้ข้อมูลที่คาดการณ์ขึ้นเป็นเกณฑ์ในการบริหารความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยกิจกรรมควรเปิดเผยข้อสมมติเกี่ยวกับวันที่กิจการใช้ในการบริหารความเสี่ยงไม่ว่าจะเป็นวันที่คาดว่าจะได้รับชำระหนี้หรือวันที่คาดว่าจะมีการกำหนดอัตราใหม่ และเปิดเผยว่าข้อสมมติที่ใช้นั้นแตกต่างจากวันที่ครบกำหนดในสัญญาเพียงไร นอกจากนั้น กิจกรรมควรเปิดเผยข้อเท็จจริงที่ว่าข้อมูลที่เปิดเผยเป็นเพียงการคาดการณ์ของฝ่ายบริหาร

- 63 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ประสบกับความเสี่ยงต่อไปนี้
- 63.1 ความเสี่ยงด้านราคาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย เช่น สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่เป็นตัวเงินซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยคงที่
 - 63.2 ความเสี่ยงด้านกระแสเงินสดอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย เช่น สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่เป็นตัวเงินซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัวตามอัตราดอกเบี้ยในตลาด
- นอกจากนั้น กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ไม่มีความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย เช่น เงินลงทุนในตราสารทุนบางประเภท
- 64 อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงของเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงินคือ อัตราดอกเบี้ยซึ่งเมื่อนำมาใช้ในการคำนวณมูลค่าปัจจุบันจะให้ผลลัพธ์เป็นราคาตามบัญชีของเครื่องมือทางการเงิน ในการคำนวณมูลค่าปัจจุบันกิจการจะคิดลดกระแสเงินสดรับหรือจ่ายในอนาคตนับจากวันที่เสนอรายงานไปจนถึงวันที่มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยต่อไปหรือจนถึงวันที่ครบกำหนด และคิดลดราคาตามบัญชีหรือจำนวนเงินต้นโดยใช้ช่วงเวลาเดียวกัน อัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคิดลดกระแสเงินสดของเครื่องมือทางการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่หรือที่ต้องแสดงด้วยราคาทุนตัดจำหน่ายคือ อัตราดอกเบี้ยตามสัญญา และอัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคิดลดกระแสเงินสดของเครื่องมือทางการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัวหรือที่ต้องแสดงด้วยมูลค่ายุติธรรมคือ อัตราตลาดในปัจจุบัน อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงบางครั้งเรียกว่าอัตราผลตอบแทนจนครบกำหนดหรืออัตราผลตอบแทนจนถึงวันกำหนดอัตราใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นอัตราผลตอบแทนภายในของเครื่องมือทางการเงินสำหรับช่วงเวลานั้นนั่นเอง
- 65 กิจการต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้า 59.2 สำหรับหุ้นกู้ ตัวเงิน และเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงินซึ่งการจ่ายชำระเงินในอนาคตทำให้ผู้ถือได้รับผลตอบแทนเท่ากับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง และทำให้ผู้ออกมีต้นทุนเท่ากับมูลค่าของเงินตามเวลา กิจการไม่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวสำหรับเครื่องมือทางการเงินประเภทตราสารอนุพันธ์และเครื่องมือทางการเงินที่ไม่เป็นตัวเงินซึ่งไม่สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงได้ ตัวอย่างเช่น ตราสารอนุพันธ์อัตราดอกเบี้ยประเภทต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงสัญญาแลกเปลี่ยน สัญญาอัตราล่วงหน้าและสิทธิเลือกซื้อหรือขาย แม้ว่าตราสารอนุพันธ์นั้นจะมีความเสี่ยงด้านกระแสเงินสดหรือมีความเสี่ยงด้านราคาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาด แต่การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงก็เป็นสิ่งไม่จำเป็นเนื่องจากข้อมูลดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงอาจเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงอาจเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหากกิจการนำตราสารอนุพันธ์นั้นมาใช้ในการป้องกันความเสี่ยงหรือนำมาใช้ในการแปลงสภาพรายการ เช่น ข้อมูลที่เกิดจากสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นถึงผลกระทบของความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยที่กิจการกำลังประสบอยู่
- 66 กิจการอาจยังคงประสบกับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยแม้ว่าสินทรัพย์ทางการเงินที่ทำให้เกิดความเสียหายจะตัดบัญชีออกจากงบแสดงฐานะการเงินแล้ว เช่น ในกรณีของการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ ในทำนองเดียวกัน กิจการอาจประสบกับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยแม้ว่ากิจการไม่ได้รับรู้สินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงิน เช่น ในกรณีที่กิจการมีภาระผูกพันที่จะให้กู้ยืมเงินด้วยอัตราดอกเบี้ยคงที่ กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลที่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงลักษณะและขอบเขตของความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง ในการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์หรือการโอนสินทรัพย์ทางการเงิน

- ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยจะรวมถึงลักษณะของสินทรัพย์ที่โอน เงินต้นที่ระบุไว้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาถึงวันที่ครบกำหนด และเงื่อนไขของรายการที่ทำให้กิจการยังคงมีความเสี่ยงอยู่ในกรณีที่เป็นการระดมทุนที่จะให้กู้ยืมเงิน ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยจะรวมถึง เงินต้นที่ระบุไว้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาถึงวันที่ครบกำหนด และเงื่อนไขที่สำคัญของรายการที่ทำให้กิจการต้องประสบกับความเสี่ยงนั้น
- 67 ลักษณะของธุรกิจและขอบเขตของการใช้เครื่องมือทางการเงินของกิจการจะเป็นเครื่องกำหนดว่ากิจการควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยในลักษณะใด กิจการอาจเปิดเผยข้อมูลโดยการบรรยาย การแสดงด้วยตาราง หรือการแสดงตารางประกอบคำอธิบาย เมื่อกิจการมีเครื่องมือทางการเงินที่ทำให้กิจการต้องประสบกับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย หรือ ความเสี่ยงด้านกระแสเงินสดที่เป็นสาระสำคัญ กิจการอาจใช้แนวทางต่อไปนี้ในการนำเสนอข้อมูล
- 67.1 กิจการอาจเปิดเผยราคาตามบัญชีของเครื่องมือทางการเงินที่ทำให้กิจการประสบกับความเสี่ยงด้านราคาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในรูปของตาราง โดยจัดประเภทข้อมูลที่แสดงในตารางตามวันที่ครบกำหนดหรือวันที่จะมีการกำหนดอัตราใหม่ดังต่อไปนี้
- 67.1.1 ภายใน 1 ปี นับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน
- 67.1.2 มากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี นับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน
- 67.1.3 5 ปีขึ้นไปนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน
- 67.2 เมื่อผลการดำเนินงานของกิจการจะถูกกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญเนื่องจากความเสี่ยงหรือการเปลี่ยนแปลงของระดับความเสี่ยงด้านราคาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย กิจการควรเปิดเผยข้อมูลในรายละเอียดมากขึ้น กิจการบางประเภท เช่น ธนาคารอาจเปิดเผยราคาตามบัญชีของเครื่องมือทางการเงินแยกเป็นประเภทตามระยะเวลาจนถึงวันที่ครบกำหนดหรือจนถึงวันที่จะมีการกำหนดอัตราใหม่ ดังต่อไปนี้
- 67.2.1 ภายใน 1 เดือน นับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน
- 67.2.2 มากกว่า 1 เดือน แต่ไม่เกิน 3 เดือน นับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน
- 67.2.3 มากกว่า 3 เดือน แต่ไม่เกิน 12 เดือน นับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน
- 67.3 ในทำนองเดียวกัน กิจการอาจเปิดเผยถึงความเสี่ยงด้านกระแสเงินสดอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในรูปของตารางซึ่งแสดงราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ทางการเงินแยกเป็นกลุ่มตามอัตราดอกเบี้ยลอยตัว และหนี้สินทางการเงินแยกเป็นกลุ่มตามวันที่จะครบกำหนดในอนาคต
- 67.4 กิจการอาจเปิดเผยอัตราดอกเบี้ยสำหรับเครื่องมือทางการเงินแต่ละรายการ หรือเปิดเผยอัตราดอกเบี้ยถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักหรือช่วงของอัตราดอกเบี้ยสำหรับเครื่องมือทางการเงินแต่ละประเภท กิจการควรจัดกลุ่มเครื่องมือทางการเงินโดยแยกตามสกุลเงินหรือแยกตามความเสี่ยงด้านเครดิต เมื่อปัจจัยดังกล่าวมีผลทำให้เครื่องมือทางการเงินมีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงแตกต่างกันอย่างเป็นสาระสำคัญ
- 68 ในบางสถานการณ์ กิจการอาจให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยโดยการแสดงให้เห็นถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยที่สมมติขึ้นว่ามีต่อมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงิน หรือมีต่อรายได้และกระแสเงินสดในอนาคตที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงินนั้น อย่างไรก็ตาม กิจการอาจแสดงผลกระทบดังกล่าวโดยใช้การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของข้อมูล ตัวอย่างเช่น กิจการอาจแสดงผลกระทบที่มีต่อมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินโดยสมมติให้อัตราตลาด ณ วันที่

ในงบแสดงฐานะการเงินเปลี่ยนไปครั้งละ 1% ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในดอกเบี้ยรับหรือดอกเบี้ยจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัว หรือทำให้เกิดรายการกำไรหรือรายการขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่ อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของข้อมูลในลักษณะนี้จะแสดงให้เห็นเฉพาะผลกระทบทางตรงของการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยต่อเครื่องมือทางการเงินที่ระบุอัตราดอกเบี้ยซึ่งกิจการถืออยู่ ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน ส่วนผลกระทบทางอ้อมของการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยที่มีต่อตลาดการเงินและกิจการแต่ละแห่งมักไม่สามารถคาดการณ์ได้อย่างน่าเชื่อถือ เมื่อกิจการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของข้อมูล กิจการต้องระบุถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดทำข้อมูลรวมถึงข้อสมมติสำคัญที่เกี่ยวข้อง

ความเสี่ยงด้านเครดิต

69 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลทุกข้อต่อไปนี้เกี่ยวกับความเสี่ยงด้านเครดิตสำหรับสินทรัพย์ทางการเงินแต่ละประเภท ไม่ว่าสินทรัพย์นั้นจะรับรู้หรือไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน

69.1 จำนวนเงินสูงสุด ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงินที่กิจการอาจต้องสูญเสียจากการให้สินเชื่อ จำนวนเงินดังกล่าวต้องเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงที่กิจการมีอยู่ในกรณีที่คู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันที่ระบุไว้ในเครื่องมือทางการเงินได้โดยไม่คำนึงถึงมูลค่ายุติธรรมของหลักประกัน

69.2 การกระจุกตัวของความเสี่ยงด้านเครดิตที่เป็นสาระสำคัญ

70 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านเครดิตเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับจำนวนกระแสเงินสดในอนาคตที่จะได้รับจากสินทรัพย์ทางการเงินที่มีอยู่ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน หากคู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันได้ ข้อกำหนดตามย่อหน้าที่ 69 ไม่ได้ระบุให้กิจการต้องปฏิบัติตามภาระผูกพันที่มีต่อกิจการเนื่องจากกิจการต้องรับรู้ผลเสียดังกล่าวในกำไรหรือขาดทุนอยู่แล้ว

71 วัตถุประสงค์ในการกำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยจำนวนเงินสูงสุดที่อาจต้องสูญเสียจากการให้สินเชื่อโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากหลักประกัน มีดังต่อไปนี้

71.1 เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้ข้อมูลที่มีการวัดมูลค่าอย่างสม่าเสมอเกี่ยวกับจำนวนเงินที่กิจการอาจต้องสูญเสียในการให้สินเชื่อซึ่งเกิดจากสินทรัพย์ทางการเงินทั้งที่รับรู้และไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน

71.2 เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่ผลเสียหายสูงสุดจะสูงกว่าราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ทางการเงินที่รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน หรือสูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินที่ไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน แต่ได้เปิดเผยไว้ในงบการเงิน

72 ในกรณีที่สินทรัพย์ทางการเงินที่รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินมีความเสี่ยงด้านเครดิต ราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ทางการเงินนั้นหักด้วยบัญชีการปรับมูลค่าควรเป็นจำนวนสูงสุดที่กิจการจะสูญเสียเนื่องจากความเสี่ยงด้านเครดิต ตัวอย่างเช่น ผลเสียหายสูงสุดที่จะเกิดได้ ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน คือ ราคาตามบัญชีของสัญญาแลกเปลี่ยน ณ วันนั้น ซึ่งแสดงถึงต้นทุนที่กิจการต้องจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสัญญาแลกเปลี่ยนใหม่เพื่อทดแทนสัญญาเดิมในกรณีที่สัญญาเดิมมีปัญหา ต้นทุนดังกล่าว จะกำหนดขึ้นจากอัตราตลาด

ปัจจุบัน ในกรณีนี้กิจการไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมจากที่ได้แสดงไว้ในงบแสดงฐานะการเงิน ในทางกลับกัน กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมตามข้อกำหนด ที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 69.1 เมื่อผลเสียหาย สูงสุดที่อาจเกิดจากสินทรัพย์ทางการเงินที่รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินแตกต่างจากราคาตามบัญชีอย่าง เป็นสาระสำคัญดังตัวอย่างที่แสดงไว้ ในย่อหน้าที่ 73 และ 74

- 73 หากกิจการมีสิทธิตามกฎหมายในการหักกลบลบหนี้ระหว่างสินทรัพย์ทางการเงินกับหนี้สินทางการเงินแต่กิจการไม่ตั้งใจที่จะรับหรือชำระด้วยจำนวนสุทธิหรือรับประโยชน์จากสินทรัพย์ในเวลาเดียวกับที่จ่ายชำระหนี้สิน กิจการต้องไม่แสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินด้วยจำนวนที่หักกลบแต่ กิจการต้องเปิดเผยถึงสิทธิตามกฎหมายในการหักกลบลบหนี้เมื่อกิจการเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดในย่อ หน้าที่ 69 ตัวอย่างเช่น เมื่อสินทรัพย์ทางการเงินซึ่งกิจการมีสิทธิในการหักกลบลบหนี้ถึงกำหนดก่อน หนี้สินทางการเงินที่มีจำนวนเท่ากันหรือสูงกว่า กิจการสามารถหลีกเลี่ยงผลเสียหายที่อาจเกิดจากการที่ คู่สัญญาผิดนัดชำระสินทรัพย์ทางการเงินโดยการใช้สิทธิในการหักกลบลบหนี้ นั้น อย่างไรก็ตาม หากกิจการ ยึดอายุการชำระสินทรัพย์ทางการเงินให้กับคู่สัญญา กิจการยังคงมีความเสี่ยงด้านเครดิตอยู่ เนื่องจากการ เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขทำให้กิจการจะได้รับประโยชน์จากสินทรัพย์ทางการเงินช้ากว่าวันที่กิจการต้องจ่าย ชำระหนี้สินทางการเงิน หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยถึงสิทธิในการหักกลบลบ หนี้ที่มีอยู่ และผลกระทบที่สิทธินั้นมีต่อสินทรัพย์ทางการเงินที่กิจการคาดว่าจะได้รับชำระตามสัญญา เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้ทราบถึงขอบเขตของความเสี่ยงด้านเครดิตที่ลดลง ณ เวลานั้น แต่หากหนี้สิน ทางการเงินถึงกำหนดชำระก่อนสินทรัพย์ทางการเงิน กิจการจะมีความเสี่ยงด้านเครดิตเท่ากับราคาตาม บัญชีของสินทรัพย์ทั้งจำนวนแม้ว่ากิจการจะมีสิทธิในการหักกลบลบหนี้ เนื่องจากคู่สัญญาอาจผิดนัดชำระ หนี้หลังจากที่กิจการได้จ่ายชำระหนี้สินของกิจการเรียบร้อยแล้ว
- 74 ในกรณีที่กิจการมีข้อตกลงในการหักกลบลบหนี้เครื่องมือทางการเงินหลายรายการที่มีกับคู่สัญญาเพียง รายเดียวตามที่ได้อธิบายไว้ในย่อหน้าที่ 43 แต่การหักกลบลบหนี้ นั้นไม่เข้าเงื่อนไขทุกข้อ ในการหักกลบ รายการในงบแสดงฐานะการเงินตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 35 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ผลกระทบของข้อตกลงในการหักกลบลบหนี้ซึ่งชี้ให้เห็นทุกข้อต่อไปนี้หากข้อตกลงนั้นมีผลทำให้ความเสี่ยง ด้านเครดิตของกิจการลดลงอย่างเป็นสาระสำคัญ
- 74.1 ชี้ให้เห็นว่าความเสี่ยงด้านเครดิตของสินทรัพย์ทางการเงินที่รวมอยู่ในข้อตกลงในการหักกลบลบหนี้ จะถูกจัดไปได้เท่ากับจำนวนหนี้สินทางการเงินที่มีกับคู่สัญญารายเดียวกันซึ่งจะถึงกำหนด ชำระหลังสินทรัพย์ทางการเงิน
- 74.2 ชี้ให้เห็นว่าขอบเขตของผลเสียหายโดยรวมที่อาจเกิดจากความเสี่ยงด้านเครดิตตามข้อตกลงใน การหักกลบลบหนี้ อาจเปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นสาระสำคัญในระยะเวลาอันสั้นหลังจากวันที่ในงบ แสดงฐานะการเงินเนื่องจากผลเสียหายดังกล่าวขึ้นอยู่กับเปลี่ยนแปลงของรายการแต่ละรายการ ที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงนั้น
- กิจการควรเปิดเผยเงื่อนไขตามข้อตกลงในการหักกลบลบหนี้ของเครื่องมือทางการเงินหลายรายการที่มีกับ คู่สัญญาเพียงรายเดียวที่จะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถกำหนดขอบเขตของความเสี่ยงด้านเครดิตที่ลดลง ได้
- 75 กิจการไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 69.1 สำหรับสินทรัพย์ทางการเงินที่ไม่ได้ รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน หากเป็นไปตามข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้
- 75.1 กิจการไม่มีความเสี่ยงด้านเครดิตเกิดขึ้น

- 75.2 ผลเสียหายสูงสุดจากการให้สินเชื่อที่อาจเกิดขึ้นมีจำนวนเท่ากับเงินต้น มูลค่าที่ตราไว้ มูลค่าที่กำหนด หรือจำนวนที่ระบุไว้ในเครื่องมือทางการเงินซึ่งได้เปิดเผยไว้ตามข้อกำหนดในย่อหน้าที่ 50
- 75.3 ผลเสียหายสูงสุดจากการให้สินเชื่อที่อาจเกิดขึ้นมีจำนวนเท่ากับมูลค่ายุติธรรมที่ได้เปิดเผยไว้ตามข้อกำหนดในย่อหน้าที่ 80

อย่างไรก็ตาม กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 69.1 เพิ่มเติมจากข้อมูลที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 50 และ 80 หากสินทรัพย์ทางการเงินที่ไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินจะทำให้กิจการต้องรับรู้ผลเสียหายสูงสุดจากการที่คู่สัญญาผิดนัดชำระหนี้ด้วยจำนวนที่แตกต่างอย่างเป็นสาระสำคัญจากจำนวนที่เปิดเผยตามย่อหน้าที่ 50 และ 80 ตัวอย่างเช่น กิจการอาจมีสิทธิที่จะนำสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินมาหักกลบลบหนี้กัน ทำให้ผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นซึ่งกิจการต้องรับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินมีจำนวนแตกต่างไปอย่างเป็นสาระสำคัญ

- 76 ในการเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 69 กิจการต้องพิจารณาถึงความเสี่ยงด้านเครดิตที่เกิดจากภาระผูกพันจากการค้าประกันของกิจการในฐานะผู้ค้าประกัน ตัวอย่างเช่น ในการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพยกิจการอาจยังคงมีความเสี่ยงด้านเครดิตจากสินทรัพย์ทางการเงินที่โอนให้นิติบุคคลเฉพาะกิจการและตัดบัญชีออกจากงบแสดงฐานะการเงินแล้ว เนื่องจากกิจการมีภาระผูกพันจากการไถ่เบี้ยเพื่อทำให้ผู้ซื้อสินทรัพย์ไม่ต้องรับความเสี่ยงด้านเครดิต กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสินทรัพย์ที่ตัดบัญชีออกจากงบแสดงฐานะการเงิน รวมถึงจำนวนและจังหวะของกระแสเงินสดในอนาคตตามสัญญาที่จะได้รับจากสินทรัพย์ เงื่อนไขของภาระผูกพันในการไถ่เบี้ยและผลเสียหายสูงสุดที่อาจเกิดขึ้นจากการไถ่เบี้ย (ดูมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 10 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง เหตุการณ์ภายหลังรอบระยะเวลารายงาน (เมื่อมีการประกาศใช้))
- 77 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระจุกตัวของความเสี่ยงด้านเครดิตเมื่อข้อมูลดังกล่าวไม่ปรากฏอยู่ในข้อมูลที่เปิดเผยไว้เกี่ยวกับลักษณะและฐานะทางการเงินของธุรกิจและเมื่อการกระจุกตัวนั้นอาจทำให้กิจการเกิดผลเสียหายอย่างเป็นสาระสำคัญ ในกรณีที่คู่สัญญาผิดนัดชำระหนี้ฝ่ายบริหารต้องใช้ดุลยพินิจเพื่อระบุถึงการกระจุกตัวที่เป็นสาระสำคัญ โดยคำนึงถึงสภาพการณ์ของกิจการและลูกหนี้ของกิจการ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง ส่วนงานดำเนินงาน (เมื่อมีการประกาศใช้) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในการระบุถึงส่วนงานทางอุตสาหกรรม และส่วนงานทางภูมิศาสตร์ที่มีการกระจุกตัวของความเสี่ยงด้านเครดิต
- 78 การกระจุกตัวของความเสี่ยงด้านเครดิตอาจเกิดจากลูกหนี้เพียงรายเดียว หรือกลุ่มของลูกหนี้ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจนทำให้การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อความสามารถในการปฏิบัติตามภาระผูกพันของลูกหนี้เหล่านั้น ตัวอย่างของลักษณะร่วมที่อาจทำให้เกิดการกระจุกตัวของความเสี่ยง ได้แก่ การดำเนินงานของลูกหนี้หรือลักษณะของอุตสาหกรรม สถานที่ประกอบการหรือลักษณะทางภูมิศาสตร์ และระดับความน่าเชื่อถือในการให้สินเชื่อของลูกหนี้กลุ่มต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ตามปกติผู้ผลิตอุปกรณ์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจะมีลูกหนี้การค้าที่มีลักษณะเดียวกันทำให้กิจการมีความเสี่ยงในการรับหรือไม่ได้รับชำระหนี้ในลักษณะเดียวกัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเกิดขึ้น ในทำนองเดียวกัน ธนาคารระหว่างประเทศอาจให้กิจการที่อยู่ในประเทศที่กำลังพัฒนากู้เงินเป็นจำนวนมาก ทำให้ธนาคารไม่ได้รับชำระคืนเงินกู้ หากเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศนั้นขึ้น

- 79 ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระจุกตัวของความเสี่ยงด้านเครดิต กิจการควรอธิบายถึงลักษณะร่วมที่ใช้ในการกำหนดการกระจุกตัวของแต่ละประเภท และจำนวนผลเสียหายสูงสุดจากการให้สินเชื่อที่อาจเกิดจากสินทรัพย์ทางการเงินทุกรายการที่มีลักษณะร่วมนี้ไม่ว่าสินทรัพย์นั้นจะรับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินหรือไม่

มูลค่ายุติธรรม

- 80 ยกเว้นตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 83 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินแต่ละประเภท ในลักษณะที่จะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเปรียบเทียบมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินแต่ละประเภทดังกล่าวได้
- 81 ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรม กิจการต้องจัดกลุ่มสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินเป็นประเภทต่าง ๆ แต่จะหักกลับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินได้ในกรณีที่มูลค่าตามบัญชีเข้าเงื่อนไขการหักกลับและได้หักกลับในงบแสดงฐานะการเงิน
- 82 ในกรณีที่กิจการไม่ได้รับรู้กำไรหรือขาดทุนในการรับรู้สินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินเมื่อเริ่มแรก เนื่องจากมูลค่ายุติธรรมนั้นไม่สามารถประมาณได้เนื่องจากไม่มีราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินอย่างเดียวกัน (กล่าวคือ ข้อมูลระดับ 1) และการประมาณมูลค่ายุติธรรมนั้นไม่ได้ประมาณโดยใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าซึ่งใช้ข้อมูลที่สังเกตได้จากตลาด (ดูภาคผนวกของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) ย่อหน้าที่ ข5.1.2ก) ในกรณีดังกล่าว กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลดังนี้ตามประเภทของสินทรัพย์หรือหนี้สินทางการเงินดังต่อไปนี้
- 82.1 นโยบายการบัญชีในการรับรู้กำไรหรือขาดทุนจากผลแตกต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่รับรู้รายการเริ่มแรกกับราคาของรายการกำไรหรือขาดทุนซึ่งได้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรต่าง ๆ (รวมถึงตัวแปรด้านเวลา) ซึ่งผู้ร่วมตลาดนำมาพิจารณาในการกำหนดราคาสินทรัพย์หรือหนี้สิน (ดูภาคผนวกของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) ย่อหน้าที่ ข5.1.2ก.2)
- 82.2 ยอดรวมของผลแตกต่างซึ่งรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน ณ วันต้นงวด และวันสิ้นงวดกำไรหรือขาดทุน รวมถึงการกระทบยอดของผลต่างการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว
- 82.3 เหตุผลที่กิจการสรุปว่าราคาของรายการไม่ใช่หลักฐานที่แสดงมูลค่ายุติธรรมที่ดีที่สุด ซึ่งรวมถึงคำอธิบายหลักเกี่ยวกับหลักฐานที่ใช้สนับสนุนมูลค่ายุติธรรม
- 83 การเปิดเผยเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรมมิได้เป็นข้อบังคับ ในกรณีดังต่อไปนี้
- 83.1 เมื่อมูลค่าตามบัญชีมีมูลค่าใกล้เคียงกับมูลค่ายุติธรรม ตัวอย่างเช่น เครื่องมือทางการเงินประเภทลูกหนี้การค้าและเจ้าหนี้การค้าระยะสั้น
- 83.2 เงินลงทุนในตราสารทุนซึ่งไม่มีราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับเครื่องมือทางการเงินอย่างเดียวกัน (ข้อมูลระดับ 1) หรือ ตราสารอนุพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับตราสารทุนดังกล่าว ซึ่งวัดมูลค่าด้วยราคาทุนตามหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนที่ ๗ปท. กำหนด เนื่องจากไม่สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือ และเงินลงทุนประเภทเงินลงทุนทั่วไป

- 83.3 สำหรับสัญญาที่มีลักษณะการร่วมรับผลประโยชน์ตามดุลยพินิจ (ตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาประกันภัย (เมื่อมีการประกาศใช้)) เมื่อไม่สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมของการร่วมรับผลประโยชน์ตามดุลยพินิจดังกล่าวได้อย่างน่าเชื่อถือ
- 84 ในกรณีตามที่กำหนดในย่อหน้าที่ 83.2 และ 83.3 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเพื่อช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาความแตกต่างที่อาจเกิดขึ้นระหว่างมูลค่าตามบัญชีและมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินดังกล่าว รวมทั้ง
- 84.1 ข้อเท็จจริงที่ว่ากิจการไม่ได้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินเหล่านี้เนื่องจากไม่สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือ
- 84.2 รายละเอียดของเครื่องมือทางการเงิน มูลค่าตามบัญชี และคำอธิบายว่าเหตุใดจึงไม่สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือ
- 84.3 ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดของเครื่องมือทางการเงินดังกล่าว
- 84.4 ข้อมูลที่ว่ากิจการมีความตั้งใจที่จะจำหน่ายเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวหรือไม่ และจะจำหน่ายอย่างไร และ
- 84.5 ในกรณีที่มีการตัดรายการเครื่องมือทางการเงินซึ่งในอดีตไม่สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือออกจากบัญชี กิจการต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าว มูลค่าตามบัญชี ณ จุดเวลาที่ตัดรายการออกจากบัญชี และมูลค่าของผลกำไรหรือขาดทุนที่ได้รับรู้

สินทรัพย์ทางการเงินที่แสดงด้วยจำนวนที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรม

- 85 เมื่อกิจการแสดงสินทรัพย์ทางการเงินด้วยจำนวนที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรม กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลทุกข้อต่อไปนี้
- 85.1 ราคาตามบัญชีและมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์แต่ละรายการหรือแต่ละกลุ่ม
- 85.2 เหตุผลที่ไม่ปรับลดราคาตามบัญชี และหลักฐานที่ทำให้ฝ่ายบริหารเชื่อว่าจะได้รับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์หรือกลุ่มสินทรัพย์นั้นคืน
- 86 ฝ่ายบริหารต้องใช้ดุลยพินิจในการกำหนดจำนวนเงินที่ฝ่ายบริหารคาดว่าจะได้รับคืนจากสินทรัพย์ทางการเงินและในการปรับลดราคาตามบัญชีของสินทรัพย์เมื่อราคาตามบัญชีนั้นสูงกว่ามูลค่ายุติธรรม ข้อมูลที่กำหนดให้เปิดเผยตามย่อหน้าที่ 85 อาจทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงการใช้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร และสามารถประเมินความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปซึ่งทำให้ฝ่ายบริหารอาจต้องปรับลดราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ ในอนาคตกิจการอาจจัดกลุ่มข้อมูลที่กำหนดให้เปิดเผยตามย่อหน้าที่ 85.1 ในลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงเหตุผลของฝ่ายบริหารในการไม่ปรับลดราคาตามบัญชีลง
- 87 กิจการต้องเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่เกี่ยวกับการรับรู้มูลค่าของสินทรัพย์ทางการเงินที่ลดลงตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 50 เพื่ออธิบายถึงเหตุผลที่สินทรัพย์ทางการเงินบางรายการแสดงด้วยจำนวนที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรม นอกจากนี้ กิจการต้องเปิดเผยเหตุผลและหลักฐานที่ทำให้ฝ่ายบริหารสรุปว่ากิจการจะได้รับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์นั้นคืน ตัวอย่างเช่น แม้ว่ามูลค่ายุติธรรมของเงินให้กู้ยืมที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่จะลดลงต่ำกว่าราคาตามบัญชีเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในตลาดเพิ่มขึ้น ในกรณีดังกล่าว ผู้ให้กู้ อาจไม่ต้องปรับลดราคาตามบัญชีของเงินให้กู้ลง เนื่องจากกิจการตั้งใจจะถือเงินให้กู้ยืมไว้จนครบกำหนด และไม่มีหลักฐานที่แสดงว่าผู้กู้จะผิดนัดชำระหนี้

การป้องกันความเสี่ยงของรายการในอนาคตที่คาดว่าจะเกิด

- 88 เมื่อกิจการบันทึกเครื่องมือทางการเงินที่ใช้ในการป้องกันความเสี่ยงของรายการบัญชีในอนาคตที่คาดว่าจะเกิด กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลทุกข้อดังต่อไปนี้
- 88.1 คำอธิบายเกี่ยวกับรายการบัญชีที่คาดว่าจะเกิด และช่วงเวลาที่จะคาดว่ารายการบัญชีนั้นจะเกิดขึ้น
- 88.2 คำอธิบายถึงเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยง
- 88.3 จำนวนเงินของรายการกำไรหรือรายการขาดทุนที่รอการตัดบัญชีหรือที่ยังไม่ได้รับรู้และกำหนดเวลาที่คาดว่ารายการดังกล่าวจะรับรู้เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในกำไรหรือขาดทุน
- 89 กิจการต้องเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ที่ทำให้กิจการต้องบันทึกเครื่องมือทางการเงินเป็นเครื่องมือป้องกันความเสี่ยง และลักษณะในการปฏิบัติทางบัญชีที่เกี่ยวกับการรับรู้และการวัดมูลค่าที่ใช้กับเครื่องมือทางการเงินนั้น ข้อมูลที่กำหนดให้เปิดเผยตามย่อหน้าที่ 88 ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจลักษณะและผลกระทบของการป้องกันความเสี่ยงที่มีต่อรายการในอนาคตที่คาดว่าจะเกิด ข้อมูลดังกล่าวอาจแสดงด้วยยอดรวม หากรายการที่ป้องกันความเสี่ยงไว้ประกอบด้วยรายการที่คาดว่าจะเกิดหลายรายการ หรือรายการที่คาดว่าจะเกิดดังกล่าวมีการป้องกันความเสี่ยงโดยใช้เครื่องมือทางการเงินหลายรายการ
- 90 จำนวนเงินที่ต้องเปิดเผยตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 88.3 รวมถึงรายการกำไรและรายการขาดทุนคงค้างของเครื่องมือทางการเงินที่ใช้ในการป้องกันความเสี่ยงของรายการในอนาคตที่คาดว่าจะเกิดโดยไม่ต้องคำนึงว่ารายการกำไรและรายการขาดทุนนั้นได้รับรู้ในกำไรหรือขาดทุนหรือไม่ รายการกำไรและรายการขาดทุนคงค้างอาจเป็นรายการที่เกิดขึ้นแล้วเนื่องจากเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงได้มีการขายหรือจ่ายชำระ หรืออาจเป็นรายการที่ยังไม่เกิดขึ้นแต่ได้รับรู้ไว้ในงบแสดงฐานะการเงินเนื่องจากเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงแสดงด้วยมูลค่ายุติธรรม หรืออาจเป็นรายการที่ไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินเนื่องจากเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงแสดงด้วยราคาทุน ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดข้างต้น รายการกำไรหรือรายการขาดทุนคงค้างของเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงต้องไม่รับรู้ในกำไรหรือขาดทุนของกิจการหากรายการที่ป้องกันความเสี่ยงไว้อย่างไม่เสร็จสิ้นลง

เงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน

- 91 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนในงบการเงินหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ดังต่อไปนี้
- 91.1 รายการที่มีนัยสำคัญที่รวมอยู่ในกำไรหรือขาดทุนดังต่อไปนี้
- 91.1.1 รายได้ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ และเงินปันผลที่เกิดจากเงินลงทุนชั่วคราวและเงินลงทุนระยะยาว
- 91.1.2 จำนวนรวมของสิ่งตอบแทนจากการขายเงินลงทุนแต่ละประเภท
- 91.1.3 จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนที่เกิดจากการโอนเปลี่ยนหลักทรัพย์เพื่อขายไปเป็นหลักทรัพย์เพื่อค้า
- 91.1.4 จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนจากการจำหน่ายเงินลงทุนแต่ละประเภท

- 91.1.5 จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นของหลักทรัพย์เพื่อค้าและเงินลงทุนทั่วไป
- 91.2 การเปลี่ยนแปลงในระหว่างงวดของส่วนเกินทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าและลักษณะของการเปลี่ยนแปลงนั้น
- 91.3 เงินลงทุนเพื่อขาย แสดงจำนวนเงินแยกต่างหากระหว่างกำไรหรือขาดทุนที่รับรู้ในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นในระหว่างงวดและจำนวนที่จัดประเภทจากส่วนของเจ้าของไปกำไรหรือขาดทุนในระหว่างงวด
- 92 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลสำหรับการขายหรือการโอนเปลี่ยนประเภทตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ดังต่อไปนี้
- 92.1 จำนวนต้นทุนตัดจำหน่ายของหลักทรัพย์ที่มีการขายหรือการโอนเปลี่ยน
- 92.2 จำนวนรวมของรายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้น
- 92.3 จำนวนรวมของรายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้น
- 92.4 สถานการณ์อาจทำให้กิจการต้องเปลี่ยนความตั้งใจที่จะถือตราสารหนี้ไปจนครบกำหนดโดยที่ไม่จำเป็นต้องทบทวนความตั้งใจที่จะถือตราสารหนี้รายการอื่นไปจนครบกำหนด ตามย่อหน้าที่ 14 ของหลักเกณฑ์เรื่องการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนที่รพท. กำหนด ที่ทำให้กิจการขายหรือโอนเปลี่ยนตราสารนั้น
- 93 กิจการอาจเปิดเผยข้อมูลดังต่อไปนี้เพื่อช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจงบการเงินได้ดียิ่งขึ้น
- 93.1 การวิเคราะห์เงินลงทุนระยะยาวตามประเภทของเงินลงทุน
- 93.2 รายละเอียดเกี่ยวกับเงินลงทุนที่มีสัดส่วนอย่างเป็นสาระสำคัญต่อสินทรัพย์ของกิจการ

การเปิดเผยข้อมูลอื่น

นโยบายการบัญชี

- 94 ตามที่กล่าวในย่อหน้าที่ 117 ของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) กิจการเปิดเผยสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ เกณฑ์การวัดมูลค่าที่ใช้ในการจัดทำงบการเงินและนโยบายการบัญชีอื่นๆ ที่ใช้ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในงบการเงิน
- 95 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้สนับสนุนให้กิจการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมที่จะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงเครื่องมือทางการเงินดีขึ้นดังต่อไปนี้
- 95.1 จำนวนรวมของมูลค่ายุติธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่รับรู้เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในระหว่างงวด
- 95.2 จำนวนรวมของรายการกำไรหรือรายการขาดทุนที่รอการตัดบัญชีหรือที่ยังไม่ได้รับรู้ของเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงที่ไม่ได้ใช้ในการป้องกันความเสี่ยงของรายการในอนาคตที่คาดว่าจะเกิด
- 95.3 ยอดรวมถัวเฉลี่ยระหว่างปีของราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน ยอดรวมถัวเฉลี่ยระหว่างปีของเงินต้นมูลค่าที่ตราไว้ จำนวนฐานหรือจำนวนอื่นที่คล้ายคลึงกันของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ไม่มีการรับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน และยอดรวมถัวเฉลี่ยระหว่างปีของมูลค่า

ยุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน โดยเฉพาะเมื่อจำนวนที่แสดงอยู่ ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงินไม่เป็นตัวแทนที่ดีพอของจำนวนในระหว่างปี

การปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลง

- 96 มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้) ทำให้เกิดการปรับปรุงย่อหน้าที่ 80 ถึง 84 และ 94 กิจการถือปฏิบัติเกี่ยวกับการปรับปรุงของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้เมื่อถือปฏิบัติตามการปรับปรุงของมาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าว

วันถือปฏิบัติ

- 97 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นไป ทั้งนี้สนับสนุนให้นำไปใช้ก่อนวันถือปฏิบัติ หากกิจการถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้สำหรับงวดก่อนวันที่มีผลบังคับใช้ กิจการต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย

ภาคผนวก

ภาคผนวกนี้ทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางเท่านั้นและไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์การบัญชี

ภาคผนวกนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายและแสดงถึงการนำหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้มาปฏิบัติกับเครื่องมือทางการเงินที่ใช้กันโดยทั่วไป ภาคผนวกนี้เป็นเพียงการแสดงตัวอย่างและวิธีที่ใช้ตัวอย่างอาจไม่ใช่วิธีเดียวที่หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้อุญาตให้ใช้ภายใต้สถานการณ์ที่สร้างขึ้นการเปลี่ยนแปลงข้อสมมติบางประการภายใต้สถานการณ์ที่สร้างขึ้นอาจทำให้การแสดงรายการหรือการเปิดเผยข้อมูลของเครื่องมือทางการเงินบางชนิดเปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นสาระสำคัญ อีกประการหนึ่งภาคผนวกนี้ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงการนำข้อกำหนดที่จำเป็นทุกข้อในหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้มาปฏิบัติ ดังนั้น หากตัวอย่างในภาคผนวกขัดแย้งกับข้อกำหนดในมาตรฐาน กิจการต้องยึดถือข้อกำหนดในมาตรฐานเป็นหลักแทนที่จะปฏิบัติตามตัวอย่างที่ให้ไว้

หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ไม่ครอบคลุมถึงการรับรู้หรือการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน แต่ตัวอย่างในภาคผนวกอาจจำเป็นต้องสมมติถึงวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับรู้และการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงินที่แสดงไว้

ภาคผนวกนี้ได้จัดทำขึ้นโดยครอบคลุมเรื่องดังต่อไปนี้

- ก) คำนิยามของเครื่องมือทางการเงิน สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ใช้กันโดยทั่วไป
- ข) หนี้สินและส่วนของเจ้าของ
- ค) การหักกลบลินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน
- ง) การเปิดเผยข้อมูล

ก) คำนิยามของเครื่องมือทางการเงิน สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ใช้กันโดยทั่วไป

- 1 เงินสดถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน เนื่องจากกิจการสามารถนำเงินสดมาใช้ในการแลกเปลี่ยนและใช้เงินสดนั้นเป็นเกณฑ์ในการวัดมูลค่ารายการบัญชีและการแสดงรายการในงบการเงิน เงินฝากธนาคารหรือเงินฝากสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกันถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินเช่นกัน เนื่องจากเงินฝากธนาคารแสดงให้เห็นถึงสิทธิตามสัญญาที่ผู้ฝากจะได้รับเงินสดจากธนาคารหรือส่งจ่ายเงินฝากนั้นโดยจ่ายเช็คหรือเครื่องมือทางการเงินอื่นที่คล้ายคลึงกันให้กับเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้สินทางการเงิน
- 2 เครื่องมือทางการเงินที่ใช้กันโดยทั่วไปคือ สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินซึ่งก่อให้เกิดสิทธิตามสัญญาที่จะได้รับหรือที่จะต้องจ่ายเงินสด ตัวอย่างเช่น
 - 2.1 ลูกหนี้และเจ้าหนี้การค้า
 - 2.2 ลูกหนี้และเจ้าหนี้ตัวเงิน
 - 2.3 ลูกหนี้และเจ้าหนี้เงินกู้
 - 2.4 ลูกหนี้และเจ้าหนี้หุ้นกู้

ตัวอย่างแต่ละกรณีแสดงให้เห็นถึง สิทธิตามสัญญาที่จะได้รับเงินสดของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งซึ่งจับคู่กับภาระผูกพันที่จะต้องจ่ายเงินสดของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง

- 3 เครื่องมือทางการเงินอีกประเภทหนึ่งแสดงให้เห็นถึงสิทธิตามสัญญาที่จะได้รับหรือที่จะต้องจ่าย โดยใช้สินทรัพย์ทางการเงินที่ไม่ใช่เงินสด ตัวอย่างเช่น ตัวเงินที่ต้องจ่ายคืนด้วยพันธบัตรรัฐบาลให้สิทธิตามสัญญาแก่ผู้ถือที่จะได้รับพันธบัตรรัฐบาลและในขณะเดียวกันก่อให้เกิดภาระผูกพันตามสัญญาแก่ผู้ออกที่จะต้องส่งมอบพันธบัตรรัฐบาลนั้น พันธบัตรรัฐบาลถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินของผู้ถือ เนื่องจากพันธบัตรรัฐบาลแสดงให้เห็นถึงภาระผูกพันของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายเงินสดให้แก่ผู้ถือ ดังนั้น ตัวเงินถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินสำหรับผู้ถือ ในขณะที่ตัวเงินถือเป็นหนี้สินทางการเงินสำหรับผู้ถือ
- 4 มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาเช่า (เมื่อมีการประกาศใช้) กำหนดให้กิจการต้องบันทึกสัญญาเช่าการเงินเป็นการขายที่ต้องจ่ายชำระในภายหลัง สัญญาเช่าระยะยาวถือเป็นสัญญาที่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ให้เช่าที่จะได้รับเงินสดเป็นงวดๆ และภาระผูกพันแก่ผู้เช่าที่จะต้องจ่ายเงินสดเป็นงวดๆ ในลักษณะที่เหมือนกับการผ่อนชำระเงินต้นและดอกเบี้ยภายใต้สัญญาเงินกู้ ผู้ให้เช่าบันทึกการลงทุนในสัญญาเช่าระยะยาวเป็นสินทรัพย์ประเภทลูกหนี้แทนที่จะบันทึกเป็นสินทรัพย์ที่ให้เช่า ในทางกลับกัน สัญญาเช่าดำเนินงานถือว่าผู้ให้เช่ามีภาระผูกพันที่จะให้ผู้เช่าใช้สินทรัพย์ในอนาคตเพื่อแลกกับสิ่งตอบแทนในลักษณะที่คล้ายกับการรับค่าธรรมเนียมในการให้บริการ ผู้ให้เช่ายังคงบันทึกสินทรัพย์ที่ให้เช่าในงบแสดงฐานะการเงินต่อไปโดยต้องไม่บันทึกจำนวนลูกหนี้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตภายใต้สัญญาเช่า ดังนั้น สัญญาเช่าการเงินถือเป็นเครื่องมือทางการเงิน แต่สัญญาเช่าดำเนินงานไม่ถือเป็นเครื่องมือทางการเงิน (ยกเว้นเงินงวดที่ถึงกำหนดชำระในปัจจุบัน)

ตราสารทุน

- 5 ตัวอย่างของตราสารทุน ได้แก่ หุ้นทุน หุ้นบุริมสิทธิบางชนิด ใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นหรือสิทธิเลือกซื้อหรือขายหุ้นสามัญของกิจการผู้ออก ภาระผูกพันของกิจการที่จะต้องออกตราสารทุนของตนเพื่อแลกเปลี่ยนกับสินทรัพย์ทางการเงินของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ถือเป็นสัญญาที่จะทำให้กิจการอาจต้องเสียประโยชน์ เนื่องจากการแลกเปลี่ยนนั้นทำให้ส่วนของเจ้าของในกิจการเพิ่มขึ้นซึ่งไม่ทำให้กิจการต้องเสียประโยชน์แต่อย่างใด แม้ว่าผู้ถือตราสารอาจได้รับความสูญเสียอันเกิดจากการลดลงของมูลค่ายุติธรรมของตราสารที่ตนถืออยู่เนื่องจากกิจการมีภาระผูกพันที่จะต้องออกตราสาร แต่ภาระผูกพันนั้นก็ไม่ได้ทำให้กิจการเป็นฝ่ายที่ต้องเสียประโยชน์
- 6 สิทธิเลือกซื้อหรือขาย หรือเครื่องมือทางการเงินอื่นที่คล้ายคลึงกันซึ่งให้สิทธิแก่กิจการในการซื้อตราสารทุนของตนเองไม่ถือเป็นเครื่องมือทางการเงินของกิจการ เนื่องจากกิจการจะไม่สามารถได้รับเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นจากการใช้สิทธิเลือกซื้อหรือขายนั้น การใช้สิทธิเลือกซื้อหรือขายอาจไม่ทำให้กิจการต้องเสียประโยชน์อันใด เนื่องจากส่วนของเจ้าของที่ลดลงเกิดขึ้นพร้อมกับกระแสเงินสดที่จ่ายออกไป นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของที่เกิดจากการที่กิจการซื้อคืนหรือยกเลิกตราสารทุนของกิจการเองไม่ทำให้กิจการต้องรับรู้รายการกำไรหรือรายการขาดทุน เนื่องจากผลกำไรหรือขาดทุนจากการโอนตราสารทุนจะเกิดขึ้นระหว่างผู้ถือหุ้นที่ขายคืนตราสารทุนกับผู้ถือหุ้นที่ถือตราสารทุนนั้นต่อไป

ตราสารอนุพันธ์

- 7 ณ วันที่ทำสัญญา ตราสารอนุพันธ์จะทำให้กิจการมีสิทธิตามสัญญาที่จะแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ทางการเงินกับคู่สัญญาภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้กิจการได้รับประโยชน์ หรือทำให้กิจการมีภาระผูกพัน

ตามสัญญาที่จะแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ทางการเงินกับคู่สัญญาภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้กิจการเสียประโยชน์ ตราสารอนุพันธ์บางชนิดทำให้กิจการได้รับทั้งสิทธิและภาระผูกพันในการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ทางการเงินภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดขึ้น ณ วันที่ทำสัญญาตราสารอนุพันธ์ ดังนั้น เมื่อราคาตลาดของสินทรัพย์ทางการเงินเปลี่ยนแปลง เงื่อนไขนั้นอาจทำให้กิจการได้รับหรือเสียประโยชน์ได้

- 8 สิทธิเลือกซื้อหรือขายเครื่องมือทางการเงินให้แก่ผู้ถือที่จะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ในสัญญา ในทางกลับกัน ผู้ออกสิทธิเลือกดังกล่าวจะมีภาระผูกพันที่ต้องสละประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตที่อาจเกิดจากเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ในสัญญา หรือต้องรับผลสูญเสียที่อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินนั้น สิทธิตามสัญญาของผู้ถือและภาระผูกพันของผู้ถือถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินตามค่านิยาม ส่วนเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ในสิทธิเลือกซื้อหรือขายอาจเป็นสินทรัพย์ทางการเงินชนิดใดชนิดหนึ่ง เช่น หุ้นหรือเครื่องมือทางการเงินที่ระบุอัตราดอกเบี้ย แม้ว่าสิทธิเลือกซื้อหรือขายในบางครั้งจะกำหนดให้ผู้ถือต้องออกตราสารหนี้แทนการโอนสินทรัพย์ทางการเงิน แต่หากผู้ถือใช้สิทธิในการเลือกซื้อหรือตราสารหนี้ที่ได้รับก็ยังคงถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินของผู้ถือ กิจการต้องพิจารณาสิทธิของผู้ถือในการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้ผู้ถือได้ประโยชน์และภาระผูกพันของผู้ถือในการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้ผู้ถือเสียประโยชน์แยกจากสินทรัพย์ที่นำมาแลกเปลี่ยนกัน นอกจากนี้ความน่าจะเป็นที่ผู้ถือจะใช้สิทธิเลือกซื้อหรือขายนั้นไม่มีผลกระทบต่อสิทธิและภาระผูกพันที่มีอยู่ของทั้งทางฝ่ายผู้ถือและผู้ออก สิทธิเลือกซื้อหรือขายสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงิน (เช่น ผลผลิตทางการเกษตรและแร่) ไม่ทำให้เกิดสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินตามค่านิยามเนื่องจากสิทธิเลือกนั้นไม่ใช่สัญญาที่จะทำให้เกิดกิจการได้รับหรือต้องส่งมอบสินทรัพย์ทางการเงินหรือทำให้กิจการต้องทำการแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงิน
- 9 ตราสารอนุพันธ์อีกตัวอย่างหนึ่งคือ สัญญาล่วงหน้าที่จะมีการรับหรือจ่ายภายในหกเดือน โดยที่ผู้ซื้อสัญญาจะส่งมอบเงินสดจำนวน 1,000,000 บาท เพื่อแลกเปลี่ยนกับพันธบัตรรัฐบาลที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่และมีมูลค่าที่ตราไว้จำนวน 1,000,000 บาท โดยคู่สัญญามีสิทธิและภาระผูกพันที่จะแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินตามสัญญา ในกรณีที่ราคาตลาดของพันธบัตรรัฐบาลเพิ่มสูงเกินกว่า 1,000,000 บาท ผู้ซื้อจะได้รับประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของราคาตลาดในขณะที่ผู้ขายเสียประโยชน์ ส่วนในกรณีที่ราคาตลาดลดต่ำกว่า 1,000,000 บาท ผลกระทบในทางตรงกันข้ามจะเกิดขึ้น สัญญาล่วงหน้านี้มีผลทำให้ผู้ซื้อมีทั้งสิทธิตามสัญญาที่เป็นสินทรัพย์ทางการเงิน (คล้ายกับสิทธิเลือกซื้อ) และมีภาระผูกพันตามสัญญาที่เป็นหนี้สินทางการเงิน (คล้ายกับสิทธิเลือกขาย) และมีภาระผูกพันตามสัญญาที่เป็นหนี้สินทางการเงิน (คล้ายกับสิทธิเลือกซื้อ) สิทธิและภาระผูกพันตามสัญญาซึ่งก่อให้เกิดสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินมีความแตกต่างกันจึงต้องแยกจากเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ในสัญญา เช่น พันธบัตรหรือเงินสดที่จะใช้ในการแลกเปลี่ยน ข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างสัญญาล่วงหน้ากับสิทธิเลือกซื้อหรือขายคือ สัญญาล่วงหน้าทำให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีภาระผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญา ณ เวลาที่ได้ตกลงกัน ในขณะที่สิทธิเลือกซื้อหรือขายทำให้คู่สัญญาต้องปฏิบัติตามภาระผูกพันเฉพาะเมื่อผู้ถือสิทธิเลือกที่จะใช้สิทธิดังกล่าว
- 10 ตราสารอนุพันธ์หลายประเภททำให้เกิดสิทธิหรือก่อให้เกิดภาระผูกพันจากการแลกเปลี่ยนในอนาคต เช่น สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย สัญญาแลกเปลี่ยนสกุลเงิน เล็ตเตอร์ออฟเครดิต สัญญากำหนดอัตราเพดานดอกเบี้ยเงินกู้ สัญญากำหนดอัตราเพดานดอกเบี้ยขั้นต่ำและภาระผูกพันในการกู้ยืม สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยอาจถือเป็นสัญญาล่วงหน้าชนิดหนึ่งซึ่งคู่สัญญาตกลงที่จะแลกเปลี่ยนเงินสดอย่างต่อเนื่องในอนาคตซึ่งจำนวนเงินสดนั้นคำนวณจากอัตราดอกเบี้ยลอยตัวสำหรับคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งและ

จากอัตราดอกเบี้ยคงที่สำหรับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง สัญญาอนาคตก็ถือเป็นสัญญาล่วงหน้าประเภทหนึ่ง ซึ่งมีรูปแบบเป็นมาตรฐานและมีการซื้อขายกันในตลาดการเงิน

สัญญาที่อ้างอิงกับสินค้า และเครื่องมือทางการเงินที่เชื่อมโยงกับสินค้า

- 11 ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 16 ของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ สัญญาที่ทำให้เกิดการรับหรือส่งมอบสินทรัพย์ไม่ถือเป็นเครื่องมือทางการเงิน เช่น สิทธิเลือกซื้อหรือขายสินค้าหรือสัญญาอนาคตหรือสัญญาล่วงหน้าในการซื้อขายแร่เงิน สัญญาที่อ้างอิงกับสินค้าประเภทนี้อาจมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานและมีการซื้อขายในตลาดที่จัดตั้งอย่างเป็นระบบในลักษณะเดียวกับตราสารอนุพันธ์ ตัวอย่างเช่น สัญญาอนาคตของสินค้าอาจซื้อขายได้ทันทีโดยใช้เงินสด เนื่องจากสัญญาดังกล่าวมีการจดทะเบียนในตลาดและอาจเปลี่ยนมือได้หลายครั้ง คู่สัญญาที่ซื้อและขายสัญญานั้นโดยแท้จริงแล้วได้ตกลงซื้อขายสินค้าที่ระบุไว้ในสัญญาสถานการณ์ต่อไปนี้อาจทำให้ลักษณะสำคัญของสัญญาเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้สัญญานั้นสามารถถือเป็นเครื่องมือทางการเงินได้
 - 11.1 สัญญาซื้อขายสินค้าสามารถซื้อหรือขายกันได้โดยใช้เงินสด
 - 11.2 สัญญาซื้อขายสินค้าสามารถซื้อหรือขายกันได้โดยสะดวก
 - 11.3 มีความเป็นไปได้ที่จะต่อรองเพื่อจ่ายชำระเป็นเงินสดแทนการส่งมอบเป็นสินค้า
- 12 สัญญาการรับหรือส่งมอบสินทรัพย์ไม่ถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งและไม่ถือเป็นหนี้สินทางการเงินของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่จะมีการชะลอการจ่ายออกไปจนเกินกว่าวันที่กำหนดให้ส่งมอบสินทรัพย์ตามสัญญาเดิม ซึ่งจะทำให้สัญญานั้นกลายเป็นการซื้อหรือขายสินทรัพย์โดยมีการให้สินเชื่อทางการค้า
- 13 สัญญาที่อ้างอิงกับสินค้าอาจเป็นสัญญาที่อ้างอิงกับราคาสินค้าโดยไม่มีการส่งมอบสินค้านั้น สัญญาดังกล่าวต้องรับหรือจ่ายชำระเป็นเงินสดด้วยจำนวนที่กำหนดขึ้นตามสูตรที่ระบุไว้ในสัญญาแทนที่จะจ่ายด้วยจำนวนที่คงที่ ตัวอย่างเช่น จำนวนเงินต้นของหุ้นกู้อาจคำนวณโดยการคูณราคาตลาดของน้ำมันที่มีอยู่ ณ วันที่ครบกำหนดกับปริมาณน้ำมันที่เป็นจำนวนคงที่ จำนวนเงินต้นนั้นเป็นดัชนีที่อ้างอิงกับราคาน้ำมันซึ่งจะต้องรับหรือจ่ายชำระเป็นเงินสดเท่านั้น สัญญาดังกล่าวถือเป็นเครื่องมือทางการเงิน
- 14 เครื่องมือทางการเงินตามคำนิยามรวมถึงสัญญาที่ทำให้เกิดสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินที่ไม่ใช่หนี้สินทางการเงินเพิ่มเติมจากสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงิน เครื่องมือทางการเงินเหล่านั้นมักให้สิทธิแก่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งในการเลือกแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ทางการเงินกับสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงิน ตัวอย่างเช่น หุ้นกู้ที่อ้างอิงกับราคาน้ำมันอาจให้สิทธิกับผู้ถือที่จะได้รับดอกเบี้ยจ่ายในงวดที่ระบุไว้แน่นอนและเป็นจำนวนเงินสดซึ่งคงที่เมื่อถึงวันครบกำหนด โดยที่ผู้ถือมีสิทธิเลือกที่จะแลกเปลี่ยนจำนวนเงินต้นกับปริมาณน้ำมันในจำนวนที่คงที่ ความต้องการในการใช้สิทธิเลือกนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาขึ้นอยู่กับมูลค่ายุติธรรมของน้ำมันและอัตราแลกเปลี่ยนเงินสดเป็นน้ำมันตามที่ระบุไว้ในหุ้นกู้ ความตั้งใจของผู้ถือหุ้นกู้ในการใช้สิทธิเลือกนั้นไม่มีผลกระทบต่อเนื้อหาขององค์ประกอบของสินทรัพย์ ดังนั้นสินทรัพย์ทางการเงินของผู้ถือและหนี้สินทางการเงินของผู้ก่อทำให้หุ้นกุดังกล่าวเป็นเครื่องมือทางการเงินแม้ว่าจะก่อให้เกิดสินทรัพย์และหนี้สินประเภทอื่นด้วย
- 15 แม้ว่าหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ใช้ปฏิบัติกับสินค้าหรือสัญญาอื่นที่ไม่เป็นไปตามคำนิยาม ก็ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในหลักเกณฑ์การบัญชีนี้มาประยุกต์ใช้สำหรับสัญญาดังกล่าวได้ในบางส่วน

ข) หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

- 16 ตามปกติ ผู้ออกจะไม่มีผลในการจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินบางชนิดเป็นหนี้สินหรือส่วนของผู้ถือหุ้น ตัวอย่างของเครื่องมือทางการเงินที่ถือเป็นส่วนของผู้ถือหุ้น ได้แก่ ตราสารทุนประเภทหุ้นสามัญและสิทธิเลือกซื้อหรือขาย ซึ่งทำให้ผู้ออกสิทธิดังกล่าวต้องออกหุ้นสามัญเป็นการแลกเปลี่ยน หุ้นสามัญไม่ทำให้ผู้ออกมีภาระผูกพันที่จะต้องโอนสินทรัพย์ให้กับผู้ถือหุ้น เว้นแต่เมื่อผู้ออกแบ่งปันส่วนทุนให้กับผู้ถือหุ้นอย่างเป็นทางการและมีภาระผูกพันที่จะจ่ายการแบ่งปันนั้นให้กับผู้ถือหุ้น เช่น ในกรณีของการประกาศจ่ายเงินปันผล หรือในกรณีที่กิจการกำลังเลิกกิจการและต้องแบ่งปันสินทรัพย์ที่เหลืออยู่หลังจากที่จ่ายชำระหนี้สินหมดแล้วให้กับผู้ถือหุ้น

ตราสารหนี้ที่ไม่มีวันครบกำหนด

- 17 ตามปกติ ตราสารหนี้ที่ไม่มีวันครบกำหนด เช่น หุ้นกู้ที่ไม่มีวันครบกำหนดจะให้สิทธิตามสัญญากับผู้ถือในการรับดอกเบี้ย นับจากวันที่ระบุไว้อย่างไม่มีกำหนด โดยที่ผู้ถือจะไม่มีสิทธิได้รับคืนเงินต้นหรือมีสิทธิได้รับคืนเงินต้นในเวลาที่ยาวนานมาก ตัวอย่างเช่น กิจการอาจออกเครื่องมือทางการเงินที่ทำให้กิจการต้องจ่ายดอกเบี้ยไปอย่างไม่มีกำหนดในอัตรา 8 % ต่อปี คูณกับมูลค่าที่ตราไว้หรือจำนวนเงินต้น 1,000 บาท สมมติว่าอัตราดอกเบี้ย 8 % เป็นอัตราที่เท่ากับอัตราดอกเบี้ยในตลาด ในขณะที่ออกเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวผู้ออกมีภาระผูกพันตามสัญญาที่จะต้องจ่ายดอกเบี้ยเป็นงวดๆ ไปในอนาคตซึ่งมีมูลค่ายุติธรรมหรือมูลค่าปัจจุบันเท่ากับ 1,000 บาท ผู้ถือและผู้ออกเครื่องมือทางการเงินมีสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินจำนวน 1,000 บาทตามลำดับ และมีดอกเบี้ยรับและดอกเบี้ยจ่ายที่เกี่ยวข้องจำนวน 80 บาทเป็นประจำทุกปีอย่างไม่มีกำหนด

หุ้นบุริมสิทธิ

- 18 กิจการอาจออกหุ้นบุริมสิทธิ โดยกำหนดให้ผู้ถือมีบุริมสิทธิหลายรูปแบบ ในการจัดประเภทหุ้นบุริมสิทธิเป็นหนี้สินหรือส่วนของผู้ถือหุ้น กิจการต้องประเมินถึงสิทธิที่ระบุอยู่ในหุ้นบุริมสิทธิเพื่อกำหนดว่าหุ้นนั้นมีลักษณะสำคัญที่เป็นหนี้สินทางการเงินหรือไม่ ตัวอย่างเช่น หุ้นบุริมสิทธิที่ให้สิทธิในการไถ่ถอนตามสิทธิเลือกของผู้ถือหรือไถ่ถอน ณ วันใดวันหนึ่งถือเป็นหนี้สินทางการเงินตามคำนิยามหากผู้ออกมีภาระผูกพันที่จะโอนสินทรัพย์ทางการเงินให้กับผู้ถือหุ้นนั้น การที่ผู้ออกไม่มีความสามารถที่จะปฏิบัติตามภาระผูกพันในการไถ่ถอนหุ้นบุริมสิทธิไม่ทำให้ภาระผูกพันนั้นหมดสภาพลง ไม่ว่าผู้ออกจะไม่สามารถหาเงินทุนมาจ่ายหรือการจ่ายไม่สามารถทำได้เนื่องจากข้อจำกัดทางกฎหมายหรือตามสัญญา นอกจากนั้นสิทธิเลือกของผู้ออกที่จะไถ่ถอนหุ้นไม่ถือเป็นหนี้สินทางการเงินตามคำนิยาม เนื่องจากผู้ออกไม่มีภาระผูกพันในปัจจุบันที่จะโอนสินทรัพย์ทางการเงินให้กับผู้ถือหุ้นเพราะการไถ่ถอนนั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ออกแต่เพียงผู้เดียว อย่างไรก็ตาม ภาระผูกพันจะเกิดขึ้นที่ผู้ถือหุ้นตัดสินใจใช้สิทธิเลือกในการไถ่ถอนหุ้นและแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบอย่างเป็นทางการถึงความตั้งใจที่จะไถ่ถอนหุ้นนั้น
- 19 การจัดประเภทหุ้นบุริมสิทธิที่ไม่สามารถไถ่ถอนได้ต้องกำหนดจากสิทธิอย่างอื่นที่มีอยู่ในหุ้นนั้น หุ้นบุริมสิทธิจะถือว่าเป็นตราสารทุนหากการจ่ายตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ออกเพียงผู้เดียวไม่ว่าผลตอบแทนนั้นจะเป็นแบบสะสมหรือไม่สะสม

เครื่องมือทางการเงินแบบผสม

- 20 ข้อกำหนดในย่อหน้าที่ 25 ของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ใช้ปฏิบัติกับเครื่องมือทางการเงินแบบผสมบางกลุ่มโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้ออกแสดงองค์ประกอบที่เป็นหนี้สินและองค์ประกอบที่เป็นทุนแยกจากกัน ในงบแสดงฐานะการเงิน ย่อหน้าที่ 25 ไม่ครอบคลุมถึงเครื่องมือทางการเงินแบบผสมทางด้านผู้ถือ
- 21 เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ใช้กันโดยทั่วไปคือ ตราสารหนี้ที่ออกพร้อมกับสิทธิเลือกแปลงสภาพ เช่น หุ้นกู้ที่สามารถแปลงสภาพเป็นหุ้นทุนของผู้ออก ย่อหน้าที่ 25 ของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้กำหนดให้ผู้ออกเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวแสดงองค์ประกอบที่เป็นหนี้สินและองค์ประกอบที่เป็นทุนแยกจากกัน ในงบแสดงฐานะการเงินนับตั้งแต่วันที่มีการรับรู้เมื่อเริ่มแรก
- 21.1 ภาระผูกพันของผู้ออกที่จะต้องจ่ายดอกเบี้ยเป็นงวดๆ ตามที่กำหนดไว้และที่จะต้องจ่ายเงินต้นถือเป็นหนี้สินทางการเงินตราบเท่าที่เครื่องมือทางการเงินนั้นยังไม่มีแปลงสภาพมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่ทำสัญญาขององค์ประกอบที่เป็นหนี้สิน คือ มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดในอนาคตตามสัญญาคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยในตลาด ณ วันที่ออกของเครื่องมือทางการเงินที่เหมือนกับหรือที่คล้ายคลึงกับเครื่องมือทางการเงินที่ออกโดยไม่มีสิทธิเลือกแปลงสภาพรวมอยู่ด้วยไม่ว่าจะเป็นความน่าเชื่อถือ กระแสเงินสด หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้
- 21.2 ในกรณีตราสารทุนเป็นสิทธิเลือกที่จะแปลงสภาพหนี้สินให้เป็นส่วนของเจ้าของ มูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกดังกล่าวประกอบด้วย มูลค่าตามสิทธิและมูลค่าตามเวลา มูลค่าตามสิทธิของสิทธิเลือกหรือของตราสารอนุพันธ์อื่นคือ ส่วนของมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ในสิทธิเลือกซึ่งสูงกว่าราคาตามสิทธิที่เครื่องมือทางการเงินนั้นจะใช้ในการแลกเปลี่ยน ตัวอย่างเช่น สิทธิเลือกที่จะแลกเปลี่ยนหุ้นกู้เป็นหุ้นสามัญกำหนดให้หุ้นกู้สามารถแปลงเป็นหุ้นทุนด้วยราคา 10 บาท หากราคาตลาดของหุ้นทุนเท่ากับ 12 บาท มูลค่าตามสิทธิจะเท่ากับ $12 - 10 = 2$ บาท สิทธิเลือกจะมีมูลค่าสูงหากมูลค่าตามสิทธิสูง มูลค่าตามเวลาจะขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่เหลืออยู่ของสิทธิเลือกจนกระทั่งครบกำหนดหรือหมดอายุ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรายได้ที่ผู้ถือสิทธิต้องละทิ้งจากการเลือกที่จะไม่ถือเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ ต้นทุนที่ผู้ถือสิทธิสามารถหลีกเลี่ยงได้จากการที่ไม่ต้องจัดหาเงินทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ และมูลค่าของความน่าจะเป็นที่มูลค่าตามสิทธิจะเพิ่มขึ้นก่อนที่สิทธิเลือกจะครบกำหนดหรือหมดอายุอันเนื่องมาจากต้องจัดหาเงินทุนเพื่อเครื่องมือทางการเงินมูลค่าที่ควรจะเป็นอันเนื่องมาจากความผันผวนในอนาคตของมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ ตามปกติ สิทธิเลือกแปลงสภาพซึ่งออกให้พร้อมกับหุ้นกู้แปลงสภาพหรือเครื่องมือทางการเงินอื่นที่คล้ายคลึงกันจะมีมูลค่าตามสิทธิ ณ วันที่ออกเท่ากับศูนย์
- 22 ย่อหน้าที่ 30 ของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้อธิบายถึงวิธีการวัดมูลค่าองค์ประกอบของเครื่องมือทางการเงินแบบผสม ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงรายละเอียดในการนำวิธีการวัดมูลค่าที่กล่าวถึงมาใช้
- กิจการออกหุ้นกู้แปลงสภาพ 2,000 หุ้น ณ วันต้นปีของปีที่ 1 หุ้นกู้มีอายุ 3 ปี และออกจำหน่ายตามมูลค่าที่ตราไว้จำนวน 1,000 บาทต่อหุ้น ซึ่งทำให้กิจการได้รับเงิน 2,000,000 บาท กิจการกำหนดจ่ายดอกเบี้ยทุกปีในอัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี หุ้นกู้แต่ละหุ้นสามารถแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญจำนวน 250 หุ้น ได้ทุกเมื่อจนกระทั่งถึงวันครบกำหนด

ณ วันที่ออกหุ้นกู้ อัตราดอกเบี้ยในตลาดที่เป็นอยู่สำหรับหุ้นกู้ที่คล้ายคลึงกันแต่ไม่มีสิทธิเลือกแปลงสภาพ คือ 9% ราคาตลาดของหุ้นสามัญ ณ วันที่ออกคือ 3 บาทต่อหุ้น เงินปันผลที่คาดว่าจะจ่ายให้ผู้ถือหุ้นจะต้องจ่าย ณ วันสิ้นงวดของแต่ละปีตลอดอายุของหุ้นกู้ซึ่งมีเวลา 3 ปี มีจำนวน 0.14 บาทต่อหุ้น อัตราดอกเบี้ยที่ปราศจากความเสี่ยงสำหรับช่วงเวลา 3 ปี คือ 5% ต่อปี

การวัดมูลค่าขององค์ประกอบที่เป็นทุนจากส่วนที่เหลืออยู่

ตัวอย่างนี้จะวัดค่าองค์ประกอบที่เป็นหนี้สินก่อนแล้วจึงวัดค่าองค์ประกอบที่เป็นทุนซึ่งจะเท่ากับผลต่างระหว่างสิ่งตอบแทนที่ได้รับจากหุ้นกู้ ณ วันที่ออกกับมูลค่ายุติธรรมของหนี้สิน มูลค่ายุติธรรมขององค์ประกอบที่เป็นหนี้สินต้องคำนวณโดยใช้อัตราส่วนลด 9% ซึ่งเป็นอัตราตลาดของหุ้นกู้ที่คล้ายคลึงกันแต่ไม่มีสิทธิเลือกแปลงสภาพ การคำนวณเป็นดังนี้

มูลค่าปัจจุบันของเงินต้น (2,000,000 บาท ที่จะต้องจ่ายในอีก 3 ปีข้างหน้า)	1,544,367 บาท
มูลค่าปัจจุบันของดอกเบี้ย (120,000 บาท จ่ายเป็นประจำทุกปีเป็นเวลา 3 ปี)	<u>303,755 บาท</u>
องค์ประกอบที่เป็นหนี้สินทั้งสิ้น	1,848,122 บาท
องค์ประกอบที่เป็นทุน (โดยการหักจากสิ่งตอบแทน)	<u>151,878 บาท</u>
สิ่งตอบแทนที่ได้รับจากหุ้นกู้	<u>2,000,000 บาท</u>

การวัดมูลค่าองค์ประกอบที่เป็นทุนโดยใช้แบบจำลองการวัดมูลค่าสิทธิเลือกซื้อหรือขาย

แบบจำลองการวัดมูลค่าสิทธิเลือกซื้อหรือขายอาจนำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกโดยตรงแทนที่จะใช้วิธีตามที่แสดงไว้ข้างต้น แบบจำลองดังกล่าวมีหลายชนิด เช่น แบบจำลองของแบล็ค-โชลส์ ซึ่งเป็นแบบจำลองที่จะรู้จักกันมากที่สุด ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงให้เห็นถึงการนำแบบจำลองของแบล็ค-โชลส์ มาปฏิบัติโดยการใช้ตารางที่อยู่ในหนังสือตำราทางการเงิน ขั้นตอนการปฏิบัติมีดังต่อไปนี้

แบบจำลองดังกล่าวกำหนดให้ต้องคำนวณจำนวนสองจำนวนก่อนเพื่อใช้อ้างอิงกับตารางการวัดมูลค่าสิทธิเลือกซื้อหรือขาย

- ก) จำนวนแรกคือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุไว้ในสิทธิเลือกซื้อหรือขายคุณกับรากที่สองของจำนวนเวลาจนกว่าสิทธิเลือกจะครบกำหนด จำนวนนี้สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นในทางบวกหรือทางลบของราคาสินทรัพย์ที่ระบุไว้ในสิทธิเลือกซื้อหรือขาย ในกรณีนี้ สินทรัพย์ดังกล่าวคือหุ้นทุนของกิจการที่ออกหุ้นกู้ ความผันผวนของผลตอบแทนจากสินทรัพย์ที่ระบุไว้จะประมาณได้จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลตอบแทนนั้น ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานยิ่งสูงขึ้นเท่าไรมูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกซื้อหรือขายจะยิ่งสูงขึ้นเท่านั้น ตัวอย่างนี้สมมติให้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลตอบแทนของหุ้นสามัญเป็น 30% ต่อปี จำนวนเวลาจนกระทั่งครบกำหนดที่จะแปลงสภาพคือ 3 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของหุ้นคุณกับรากที่สองของจำนวนเวลาจนกระทั่งครบกำหนดของสิทธิเลือกคือ

$$0.3 \times \sqrt{3} = 0.5196$$

- ข) จำนวนที่สองคือ สัดส่วนระหว่างมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุไว้ในสิทธิเลือกซื้อหรือขายกับมูลค่าปัจจุบันของราคาตามสิทธิ
- จำนวนนี้แสดงความเกี่ยวพันระหว่างมูลค่าปัจจุบันของสินทรัพย์ที่ระบุไว้กับต้นทุนที่ผู้ถือสิทธิจะเสียไปในการได้สินทรัพย์มาและสัมพันธ์กับมูลค่าตามสิทธิของสิทธิเลือกซื้อหรือขายจำนวนที่คำนวณได้ ยิ่งสูงขึ้นเท่าไรมูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกซื้อจะยิ่งสูงขึ้นเท่านั้นตามตัวอย่างนี้ ราคาตลาดของหุ้น ณ วันที่ออกหุ้นกู้คือ 3 บาท มูลค่าปัจจุบันของเงินปันผลที่คาดว่าจะจ่ายตลอดอายุของสิทธิเลือกต้องนำมาหักจากราคาตลาดเนื่องจากการจ่ายเงินปันผลจะทำให้มูลค่ายุติธรรมของหุ้นลดลงและทำให้มูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกลดลง มูลค่ายุติธรรมของเงินปันผลต่อหุ้นจำนวน 0.14 ที่จ่ายทุกวันสิ้นงวดของแต่ละปีคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่ปราศจากความเสี่ยงที่ 5% คือ 0.3813 ดังนั้น มูลค่าปัจจุบันของสินทรัพย์ที่ระบุไว้คือ

$$3 - 0.3813 = 2.6187 \text{ บาทต่อหุ้น}$$

ราคาตามสิทธิคือ 4 บาทต่อหุ้น คิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่ปราศจากความเสี่ยงที่ 5% ตลอดระยะเวลา 3 ปี โดยสมมติว่าหุ้นจะมีการแปลงสภาพเมื่อครบกำหนด มูลค่ายุติธรรมของราคาตามสิทธิคือ 3.4554 ดังนั้น อัตราส่วนตามที่ระบุในข้อ ข กำหนดได้ดังนี้

$$2.6187/3.4554 = 0.7579$$

สิทธิเลือกที่จะแปลงสภาพหุ้นกู้เป็นสิทธิเลือกซื้อชนิดหนึ่ง ตารางการวัดค่าของสิทธิเลือกซื้อชี้ให้เห็นว่า จำนวนสองจำนวนที่คำนวณไว้ข้างต้นคือ 0.5196 และ 0.7579 ทำให้มูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกประมาณเท่ากับ 11.05% ของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุไว้

ดังนั้น การวัดมูลค่าของสิทธิเลือกที่จะแปลงสภาพจึงคำนวณได้ดังนี้

$$0.1105 \times 2.6187 \text{ ต่อหุ้น} \times 250 \text{ หุ้นต่อ 1 หุ้นกู้} \times 2,000 \text{ หุ้นกู้} = 144,683 \text{ บาท}$$

มูลค่ายุติธรรมขององค์ประกอบที่เป็นหนี้สินของเครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่กล่าวข้างต้นซึ่งกำหนดโดยใช้วิธีมูลค่าปัจจุบันบวกด้วยมูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกที่คำนวณโดยใช้แบบจำลองของแบล็ค-โชลส์ ไม่เท่ากับจำนวนเงิน 2,000,000 บาท ที่ได้จากการจำหน่ายหุ้นกู้แปลงสภาพ ($1,848,122 + 144,683 = 1,992,805$) จำนวนที่แตกต่างกันสามารถนำมาปันส่วนโดยใช้มูลค่ายุติธรรมขององค์ประกอบทั้งสองทำให้มูลค่ายุติธรรมของหนี้สินเป็น 1,854,794 บาท และมูลค่ายุติธรรมของสิทธิเป็น 145,206 บาท

ค) การหักกลบสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน

- 23 หลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ไม่ได้กำหนดวิธีปฏิบัติสำหรับเครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์ไว้โดยเฉพาะ (ดูย่อหน้า 54) เครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์เป็นกลุ่มของเครื่องมือทางการเงินหลายชนิดที่กิจการถือไว้ประกอบกันเพื่อทำให้มีลักษณะประหนึ่งว่าเป็นเครื่องมือทางการเงินชนิดใหม่ ตัวอย่างเช่น เงินกู้ระยะยาวที่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัวประกอบกับสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยลอยตัวเป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่เป็นการสังเคราะห์เครื่องมือทางการเงินขึ้นใหม่ให้เหมือนกับหุ้นกู้ระยะยาวที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่ องค์ประกอบแต่ละส่วนของเครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์นั้นแยกจากกันแสดงให้เห็นว่าสิทธิหรือภาระ

ผูกพันตามกฎหมายหรือตามเงื่อนไขในสัญญาและแต่ละองค์ประกอบอาจโอนหรือจ่ายชำระแยกจากกัน ทำให้องค์ประกอบแต่ละส่วนอาจมีความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อเครื่องมือทางการเงินแบบสังเคราะห์มีองค์ประกอบหนึ่งเป็นสินทรัพย์และอีกองค์ประกอบหนึ่งเป็นหนี้สินองค์ประกอบทั้งสองต้องไม่นำมาหักกลบกกันและต้องไม่แสดงในงบแสดงฐานะการเงินด้วยจำนวนสุทธิ เว้นแต่จะเป็นไปตามเงื่อนไขทุกข้อของการหักกลบกตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 35 ของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ ซึ่งตามปกติมักจะไม่มีเกิดขึ้น กิจกรรมต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไขและข้อตกลงที่สำคัญของเครื่องมือทางการเงินแต่ละรายการที่ประกอบขึ้นเป็นเครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์โดยไม่ต้องคำนึงว่าเครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์นั้นมีอยู่ อย่างไรก็ตาม กิจกรรมอาจให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบเหล่านั้น (ดูย่อหน้าที่ 54 ของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้)

ง) การเปิดเผยข้อมูล

- 24 ย่อหน้าที่ 56 ของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ได้ให้ตัวอย่างของรายการที่กิจการควรเปิดเผยข้อมูลในนโยบายการบัญชีเมื่อรายการนั้นมีสาระสำคัญ เนื่องจากรายการดังกล่าวมีการปฏิบัติทางบัญชีมากกว่าหนึ่งอย่างขึ้นไป คำอธิบายต่อไปนี้เป็นการอธิบายเพิ่มเติมย่อหน้าที่ 56 เพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์ที่กิจการควรเปิดเผยถึงนโยบายการบัญชีที่เกี่ยวข้อง
 - 24.1 กิจการอาจได้มาหรือออกเครื่องมือทางการเงินที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายไม่ต้องปฏิบัติตามภาระผูกพันทั้งหมดหรือบางส่วน เครื่องมือทางการเงินนี้อาจเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนซึ่งขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในอนาคต ตัวอย่างเช่น สิทธิหรือภาระผูกพันที่จะแลกเปลี่ยนภายใต้สัญญาล่วงหน้าจะไม่ทำให้เกิดรายการบัญชีเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้หรือที่จะแลกเปลี่ยนกันจนกระทั่งสัญญาล่วงหน้านั้นครบกำหนด แต่จะทำให้เกิดสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินจากสิทธิและภาระผูกพันตามสัญญาในทำนองเดียวกัน การค้าประกันทางการเงินไม่ทำให้ผู้ค้าประกันต้องมีภาระผูกพันต่อหนี้สินที่มีการค้าประกันจนกระทั่งการผิพนัดชำระหนี้เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม การค้าประกันถือเป็นหนี้สินทางการเงินของผู้ค้าประกันเนื่องจากผู้ค้าประกันมีภาระผูกพันตามสัญญาที่จะแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินหนึ่ง (ตามปกติคือเงินสด) กับเครื่องมือทางการเงินอีกรายการหนึ่ง (เงินที่จะได้รับจากลูกหนี้ที่ผิพนัดสัญญา) ซึ่งอาจทำให้ผู้ค้าประกันต้องเสียประโยชน์
 - 24.2 กิจการอาจมีรายการบัญชีซึ่งตามรูปแบบเป็นการได้มาหรือจำหน่ายเครื่องมือทางการเงินโดยตรง แต่ไม่มีการโอนส่วนได้เสียเชิงเศรษฐกิจของเครื่องมือทางการเงินนั้นเกิดขึ้น ตัวอย่างของกรณีดังกล่าวคือ การซื้อโดยมีสัญญาขายคืนหรือการขายโดยมีสัญญาซื้อคืน ในทางกลับกัน กิจการอาจได้มาหรือแลกเปลี่ยนส่วนได้เสียเชิงเศรษฐกิจของเครื่องมือทางการเงินกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งโดยใช้รายการบัญชีซึ่งตามรูปแบบแล้วไม่เกี่ยวข้องกับการได้มาหรือจำหน่ายหลักฐานแสดงสิทธิตามกฎหมาย ตัวอย่างเช่น ในการกู้ยืมแบบไม่มีสิทธิไถ่เบี่ย กิจการอาจวางลูกหนี้เป็นประกันและสัญญาว่าจะนำเงินที่เก็บได้จากลูกหนี้ดังกล่าวไปจ่ายชำระหนี้
 - 24.3 กิจการอาจมีรายการบัญชีที่เกี่ยวกับรายการโอนสินทรัพย์ที่เป็นการโอนเพียงบางส่วนหรือเป็นการโอนที่ไม่เสร็จสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น ในการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ กิจการได้มาหรือโอนประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินให้กับอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่โอนไปให้ทั้งหมด

- 24.4 กิจการอาจตั้งใจหรืออาจถูกกำหนดให้นำเครื่องมือทางการเงินตั้งแต่หนึ่งรายการขึ้นไปมาเชื่อมโยงกันให้เป็นสินทรัพย์ชนิดใหม่ ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งกองทุนรวม การให้กู้โดยมีหลักประกันแต่ไม่มีสิทธิไถ่เบี่ย และการชำระหนี้โดยปริยายซึ่งเป็นการที่กิจการจัดตั้งนิติบุคคลเฉพาะกิจให้ดูแลสินทรัพย์ทางการเงินซึ่งได้โอนออกจากกิจการเพื่อนำสินทรัพย์ทางการเงินนั้นไปชำระภาระผูกพันแม้ว่าในขณะนั้นเจ้าหนี้ยังไม่ได้รับการชำระหนี้
- 24.5 กิจการอาจใช้วิธีบริหารความเสี่ยงที่ต่างกันเพื่อลดผลเสียหายที่อาจเกิดจากความเสี่ยงทางการเงิน วิธีบริหารความเสี่ยงเหล่านี้รวมถึงการป้องกันความเสี่ยง การแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยลอยตัวเป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่หรืออัตราดอกเบี้ยคงที่เป็นอัตราดอกเบี้ยลอยตัว การกระจายความเสี่ยง การรวมความเสี่ยง การค้ำประกัน และการประกันภัยในรูปแบบต่าง ๆ วิธีบริหารความเสี่ยงดังกล่าวทำให้กิจการลดผลเสียหายที่อาจเกิดจากความเสี่ยงทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินอย่างน้อยหนึ่งอย่างและการยอมรับผลเสียหายเพิ่มเติมเฉพาะส่วนที่มีความเสี่ยงเหลืออยู่
- 24.6 กิจการอาจนำเครื่องมือทางการเงินตั้งแต่สองรายการมาประกอบกันเพื่อทำให้เกิดเครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์หรือเครื่องมือทางการเงินอื่นที่มีลักษณะนอกเหนือจากที่อธิบายไว้ใน ภาคผนวก ก ย่อหน้าที่ 24.4 และ 24.5
- 24.7 กิจการอาจได้มาหรือออกเครื่องมือทางการเงินเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทนที่มีจำนวนไม่แน่นอน การแลกเปลี่ยนนี้อาจเป็นการแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทนที่ไม่ใช่เงินสดหรือการแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทนหลายรายการ
- 24.8 กิจการอาจได้มาหรือออกหุ้นกู้ ตัวเงิน หรือเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงินซึ่งระบุจำนวนเงินหรืออัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างจากอัตราดอกเบี้ยในตลาดที่เป็นอยู่ ณ วันที่ได้มาหรือวันที่ออกเครื่องมือทางการเงินนั้น เครื่องมือทางการเงินดังกล่าวรวมถึง หุ้นกู้ชนิดไม่ระบุอัตราดอกเบี้ยและ เงินให้กู้ที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าความเป็นจริงเพื่อแลกกับสิ่งตอบแทนที่ไม่ใช่เงินสด เช่น เงินให้กู้แก่ลูกจ้างซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยต่ำ
- 25 ย่อหน้าที่ 57 ของหลักเกณฑ์การบัญชีฉบับนี้ได้กำหนดถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่กิจการต้องนำมาเปิดเผยในนโยบายการบัญชี หากข้อมูลนั้นมีความสำคัญและกระทบต่อการวัดมูลค่าด้วยราคาทุนในกรณีที่กิจการมีความไม่แน่นอนในการเรียกเก็บสินทรัพย์ทางการเงินที่เป็นตัวเงินหรือในกรณีที่มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินลดลงต่ำกว่าราคาตามบัญชีเนื่องจากสาเหตุอื่นกิจการต้องระบุถึงนโยบายเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้
- 25.1 กิจการจะลดราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ลงเมื่อใด
- 25.2 จำนวนที่นำมาลดราคาตามบัญชี
- 25.3 การรับรู้รายได้จากสินทรัพย์นั้น
- 25.4 การลดลงของราคาตามบัญชีจะสามารถกลับบัญชีในอนาคตได้หรือไม่หากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับหุ้นทุนซื้อคืนของกิจการที่ ฐปท. กำหนด*

คำแถลงการณ์

ด้วยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 อนุญาตให้บริษัทมหาชนจำกัด อาจซื้อหุ้นทุนคืนจากผู้ถือหุ้นได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

1. จากผู้ถือหุ้น ที่ออกเสียงไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นซึ่งแก้ไขข้อบังคับของบริษัทเกี่ยวกับสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนและสิทธิในการรับเงินปันผล ซึ่งผู้ถือหุ้นเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม

2. เพื่อบริหารทางการเงินเมื่อบริษัทมีกำไรสะสมและสภาพคล่องส่วนเกิน และการซื้อหุ้นทุนคืนนั้น ไม่เป็นเหตุให้บริษัทประสบปัญหาทางการเงิน

หุ้นทุนซื้อคืนของกิจการนั้นจะไม่นับเป็นองค์ประชุมในการประชุมผู้ถือหุ้น รวมทั้งไม่มีสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนและสิทธิในการรับเงินปันผล นอกจากนี้ หุ้นทุนซื้อคืนต้องจำหน่ายภายในเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง คือ ไม่นเกิน 3 ปีนับแต่การซื้อหุ้นคืนเสร็จสิ้นโดยให้บริษัทจำหน่ายหุ้นที่ซื้อคืนได้เมื่อพ้นกำหนด 6 เดือน นับแต่การซื้อหุ้นคืนแต่ละคราวเสร็จสิ้น และต้องจำหน่ายให้หมดภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในการซื้อหุ้นคืน รวมทั้งต้องจำหน่ายหุ้นทุนซื้อคืนให้เสร็จสิ้นก่อนที่จะมีการจำหน่ายหุ้นใหม่หากพ้นกำหนดระยะเวลาที่ต้องจำหน่ายหุ้นทุนซื้อคืนดังกล่าว ถ้าบริษัทไม่จำหน่ายหรือจำหน่ายไม่หมดให้บริษัทลดทุนที่ชำระโดยการตัดหุ้นจดทะเบียนที่ซื้อคืนและยังไม่ได้จำหน่าย ซึ่งก็คือการยกเลิกหุ้นทุนซื้อคืนในทางบัญชี

โดยที่ปัจจุบันยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีของไทยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบันทึกบัญชีรายการหุ้นทุนซื้อคืน ดังนั้นเพื่อให้บริษัทมีแนวทางการบันทึกบัญชีหุ้นทุนซื้อคืนและการเปิดเผยข้อมูลให้ครบถ้วน สมบูรณ์นักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยจึงเห็นควรกำหนดแนวปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับหุ้นทุนซื้อคืนเพื่อให้กิจการมีแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกัน

แนวปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับหุ้นทุนซื้อคืนอ้างอิงจากมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48⁴ เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงินของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย และการตีความตาม Standing Interpretations Committee 16 ของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standard Board)

*ฐปท. กำหนดหลักเกณฑ์โดยใช้หลักการของแนวปฏิบัติทางการบัญชี เกี่ยวกับหุ้นทุนซื้อคืนของกิจการ โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

⁴ ปัจจุบันเปลี่ยนเลขฉบับเป็น มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 107 เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลเครื่องมือทางการเงิน

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับหุ้นทุนซื้อคืนของกิจการที่ ธปท. กำหนด*

วัตถุประสงค์

หลักเกณฑ์ทางการบัญชีฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางในการบันทึกบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหุ้นทุนซื้อคืน

ขอบเขต

กิจการควรใช้หลักเกณฑ์ทางการบัญชีฉบับนี้กับธุรกรรมการซื้อคืนหุ้นทุนของกิจการเอง การออกหุ้นทุนซื้อคืนดังกล่าวในภายหลัง (เช่น การขาย การให้ หรือการแลกเปลี่ยน) และการตัดหรือยกเลิกหุ้นทุนซื้อคืน อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์นี้ไม่ได้ครอบคลุมถึงการรับรู้และวัดมูลค่าหุ้นทุนซื้อคืนเพื่อกำหนดจ่ายให้แก่ผู้อื่นตามแผนการจ่ายชดเชยผลประโยชน์ หรือตามแผนการให้สิทธิพนักงานซื้อหรือถือหุ้นของกิจการ

คำนิยาม

คำศัพท์ที่ใช้ในหลักเกณฑ์ทางการบัญชีฉบับนี้มีความหมายโดยเฉพาะ ดังนี้

หุ้นทุนซื้อคืน หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ และตราสารทุนอื่นที่มีสิทธิและลักษณะเทียบเท่าหุ้นสามัญของกิจการซึ่งกิจการหรือบริษัทย่อยของกิจการได้ซื้อคืนกลับมา หุ้นทุนซื้อคืนไม่ได้เป็นสินทรัพย์ของกิจการ แต่เป็นการลดสิทธิเรียกร้องของผู้ถือหุ้นในสินทรัพย์ของกิจการ

ส่วนเกินทุน ผลต่างจากการที่กิจการสามารถจำหน่ายหรือออกหุ้นทุนซื้อคืนได้ในมูลค่าที่สูงกว่าราคา
หุ้นซื้อคืน หุ้นที่กิจการซื้อหุ้นทุนกลับคืนมา

หลักการบัญชีสำหรับหุ้นทุนซื้อคืน

วิธีการบัญชีสำหรับหุ้นทุนซื้อคืนมาจากหลักการพื้นฐานที่ว่ากิจการไม่ควรมีกำไรหรือขาดทุนจากรายการที่เกี่ยวข้องกับหุ้นทุนของตน แม้ว่ากิจการอาจขายหุ้นทุนที่ซื้อคืน (ออกหุ้นทุนที่ซื้อคืนใหม่) ได้ในราคาที่สูง(ต่ำ)กว่าราคาทุนที่ซื้อเข้ามา บัญชีจะไม่รายงานกำไร (ขาดทุน) ในงบกำไรขาดทุน แต่จะบันทึกปรับปรุงส่วนของผู้ถือหุ้นโดยตรง

การบันทึกบัญชีการซื้อคืนหุ้นทุน

เมื่อมีสภาพคล่องส่วนเกิน กิจการอาจซื้อหุ้นทุนของตนกลับคืนมาด้วยเหตุผลต่าง ๆ เช่น

1. เพื่อใช้หุ้นดังกล่าวตามข้อผูกพันที่ต้องมีการออกหุ้นทุน เช่น ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นสามัญ หุ้นกู้แปลงสภาพ แผนการจ่ายโบนัสและผลตอบแทนให้แก่ผู้บริหารและพนักงาน ด้วยหุ้นทุน
2. เพิ่มปริมาณการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์โดยหวังว่าจะเป็นการเพิ่มมูลค่าหุ้น
3. มีหุ้นทุนเพิ่มเติมสำหรับการซื้อกิจการอื่น

*ธปท. กำหนดหลักเกณฑ์โดยใช้หลักการของแนวปฏิบัติทางการบัญชี เกี่ยวกับหุ้นทุนซื้อคืนของกิจการ โดยไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม

4. ป้องกันการถูกซื้อกิจการ

5. ลดจำนวนหุ้นในมือของผู้ถือหุ้นเพื่อเพิ่มกำไรต่อหุ้น

นอกจากนี้ ฝ่ายบริหารอาจต้องการซื้อหุ้นคืนจากผู้ถือหุ้นบางรายที่ก่อความยุ่งยากในการบริหารงานหรือเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายมหาชนที่กำหนดให้กิจการอาจซื้อหุ้นคืนจากผู้ถือหุ้นที่ออกเสียงไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นซึ่งแก้ไขข้อบังคับของบริษัทเกี่ยวกับสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนและสิทธิในการรับเงินปันผล

วิธีการทางบัญชีเกี่ยวกับหุ้นที่ซื้อคืนมี 2 วิธี

วิธีราคาหุ้น วิธีนี้ใช้ในกรณีที่บริษัทต้องการใช้หุ้นที่ซื้อคืนเป็นเครื่องมือในการบริหารปริมาณและราคาหุ้นของบริษัทที่ซื้อขายอยู่ในระดับที่เหมาะสม หรือต้องการที่จะลดภาระเงินปันผลที่ต้องจ่ายโดยไม่มีวัตถุประสงค์ในการลดขนาดโครงสร้างทุนของบริษัท ซึ่งพิจารณาได้ว่าการซื้อหุ้นคืนเสมือนกับเป็นการแลกเปลี่ยนหุ้นระหว่างผู้ถือหุ้นกันเอง โดยมีบริษัททำหน้าที่เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น ดังนั้น การบันทึกบัญชีซื้อหุ้นคืนในกรณีนี้จึงไม่ควรมีผลกระทบต่อรายการต่าง ๆ ในส่วนของผู้ถือหุ้นที่มีอยู่เดิม

ตามวิธีนี้ บัญชีหุ้นที่ซื้อคืนจะเพิ่มขึ้นด้วยราคาหุ้นที่กิจการจ่ายเพื่อซื้อหุ้นคืนกลับมา และลดลงด้วยจำนวนเดียวกันเมื่อมีการออกหุ้นที่ซื้อคืนนั้นใหม่ จำนวนหุ้นที่ชำระแล้วจะไม่ถูกกระทบแต่อย่างใด เนื่องจากจำนวนหุ้นที่ออกจำหน่ายไม่เปลี่ยนแปลง

วิธีราคาตามมูลค่า วิธีนี้ใช้ในกรณีที่บริษัทซื้อคืนหุ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดทุนโดยการยกเลิกหุ้นที่ซื้อคืน ซึ่งพิจารณาได้ว่าการซื้อหุ้นคืนเป็นการลดขนาดโครงสร้างทุนของบริษัท

ตามวิธีนี้ กิจการบันทึกหุ้นที่ซื้อคืนด้วยราคาตามมูลค่า และลดบัญชีส่วนเกินมูลค่าหุ้นตามสัดส่วนของจำนวนหุ้นที่ซื้อคืนกับหุ้นเดิมทั้งหมดที่เคยรับรู้เมื่อออกจำหน่ายเริ่มแรก หากต้นทุนหุ้นที่ซื้อคืนสูงกว่าราคาตามบัญชีที่ออกจำหน่ายเริ่มแรก ให้นำผลต่างที่เกิดขึ้นไปหักจากกำไรสะสม แต่ถ้าต้นทุนหุ้นที่ซื้อคืนต่ำกว่าราคาตามบัญชีที่ออกจำหน่ายเริ่มแรกให้กิจการบันทึกผลต่างที่เกิดขึ้นเป็นส่วนเกินมูลค่าหุ้น - หุ้นที่ซื้อคืน

วิธีราคาตามมูลค่า แสดงหุ้นที่ซื้อคืนเป็นรายการหักจากหุ้นที่ออกจำหน่ายแล้ว ทำให้ดูเหมือนว่ากิจการมีการลดทุน รวมทั้งในการบันทึกบัญชีหุ้นที่ซื้อคืนที่ต้องมีการลดบัญชีส่วนเกินมูลค่าหุ้นทำให้วิธีนี้ไม่สอดคล้องกับกับพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ดังนั้นไม่ว่าวัตถุประสงค์ของการซื้อหุ้นคืนจะเป็นอย่างไร แนวปฏิบัติทางการบัญชีนี้กำหนดให้กิจการบันทึกการซื้อหุ้นคืนด้วยวิธีราคาหุ้น ยกเว้นในกรณีของสถาบันการเงินที่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ลดทุนโดยการซื้อหุ้นคืนได้นั้น สามารถบันทึกการซื้อหุ้นคืนด้วยวิธีตามมูลค่าได้

รายการบันทึกบัญชีการซื้อคืนหุ้นเป็นดังนี้

เดบิต หุ้นที่ซื้อคืน

XX

เครดิต เงินสด

XX

การนำหุ้นที่ซื้อคืนออกจำหน่ายหรือออกใหม่ตามภาระผูกพัน

หลังจากที่กิจการซื้อคืนหุ้นแล้ว กิจการอาจนำหุ้นที่ซื้อคืนออกจำหน่ายหรือออกใหม่ตามภาระผูกพันที่มี เช่น ออกหุ้นใหม่ให้ตามใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นสามัญ การใช้สิทธิของหลักทรัพย์แปลง

สภาพ หรือแผนการจ่ายโบนัสและผลตอบแทนให้แก่ผู้บริหารและพนักงาน ผลต่างที่เกิดขึ้นระหว่างมูลค่าของสิ่งตอบแทนที่ได้รับกับราคาทุนถัวเฉลี่ยของหุ้นทุนซื้อคืน ให้ปฏิบัติดังนี้

1. หากมูลค่าของสิ่งตอบแทนที่ได้รับสูงกว่าราคาทุนถัวเฉลี่ยของหุ้นทุนซื้อคืนให้รับรู้ผลต่างดังกล่าวนั้นเป็นบัญชีส่วนเกินทุน-หุ้นทุนซื้อคืน ในส่วนของผู้ถือหุ้นตามประเภทของหุ้นชนิดเดียวกัน เช่น หุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิ

เดบิต เงินสด/สิ่งตอบแทน	XX
เครดิต หุ้นทุนซื้อคืน - หุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ	XX
ส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน - หุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ	XX

2. หากมูลค่าของสิ่งตอบแทนที่ได้รับต่ำกว่าราคาทุนถัวเฉลี่ยของหุ้นทุนซื้อคืนให้นำผลต่างไปหักตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 หักจากส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน (ถ้ามี) ตามประเภทของหุ้นชนิดเดียวกันเช่น หุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ ให้ส่วนเกินดังกล่าวหมดไปก่อน

- 2.2 หากยังมีผลต่างเหลืออยู่ให้นำผลต่างส่วนที่เหลือไปหักจากบัญชีกำไรสะสม

เดบิต เงินสด/สิ่งตอบแทน	XX
ส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ	XX
กำไรสะสม	XX
เครดิต หุ้นทุนซื้อคืน - หุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ	XX

การตัดหรือการยกเลิกหุ้นทุนซื้อคืนเพื่อลดทุน

ในกรณีที่กิจการไม่จำหน่ายหรือจำหน่ายหุ้นทุนซื้อคืนไม่หมดภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ กิจการต้องตัดหุ้นทุนซื้อคืนเพื่อลดทุน ในการตัดหุ้นทุนซื้อคืนให้อินปิดบัญชีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บัญชีหุ้นทุนที่ชำระแล้วตามมูลค่าหุ้นที่ตราไว้และบัญชีหุ้นทุนซื้อคืน ผลต่างที่เกิดขึ้นจากการปิดบัญชีเพื่อตัดหรือยกเลิกหุ้นทุนซื้อคืนเพื่อลดทุนให้ถือปฏิบัติดังนี้

1. หากราคาตามมูลค่าหุ้นที่ออกจำหน่ายสูงกว่าราคาทุนถัวเฉลี่ยของหุ้นทุนซื้อคืนที่ตัดออก ให้รับรู้ผลต่างนั้นเป็นบัญชีส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืนตามประเภทของหุ้นชนิดเดียวกันในส่วนของผู้ถือหุ้น เช่น หุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิ

เดบิต หุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ	XX
เครดิต หุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ	XX
ส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน - หุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ	XX

2. หากราคาตามมูลค่าหุ้นที่ออกจำหน่ายต่ำกว่าราคาทุนถัวเฉลี่ยของหุ้นทุนซื้อคืนที่ตัดออกให้นำผลต่างไปหักตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 หักจากส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน (ถ้ามี) ตามประเภทของหุ้นชนิดเดียวกัน เช่น หุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ ให้ส่วนเกินดังกล่าวหมดไปก่อน

- 2.2 หากยังมีผลต่างเหลืออยู่ให้นำผลต่างส่วนที่เหลือไปหักจากบัญชีกำไรสะสม

เดบิต หุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ	XX
ส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ	XX

กำไรสะสม

XX

เครดิต หุ้นหุ้นซื้อคืน - หุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ

XX

การคำนวณต้นทุนหุ้นหุ้นซื้อคืน

ในกรณีที่มีการซื้อคืนหุ้นหลายครั้ง อาจทำให้กิจการมีต้นทุนของหุ้นหุ้นซื้อคืนแต่ละครั้งแตกต่างกันไป กิจการควรคำนวณต้นทุนหุ้นหุ้นซื้อคืนโดยใช้วิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

การบัญชีสำหรับหุ้นหุ้นซื้อคืนในงบการเงินรวม

การที่บริษัทย่อยซื้อหุ้นของบริษัทใหญ่ ถือได้ว่าเป็นการซื้อคืนหุ้นในอีกลักษณะหนึ่ง ดังนั้น ในการจัดทำงบการเงินรวม บริษัทใหญ่ควรปรับปรุงบัญชีเสมือนว่าการซื้อหุ้นของบริษัทใหญ่โดยบริษัทย่อยนั้นเป็นการซื้อคืนหุ้นโดยบริษัทใหญ่

การปรับปรุงบัญชีที่เกี่ยวข้อง

1. การปรับปรุงบัญชีเพื่อจัดทำ งบการเงินรวม

ในกระดาษาทำการ ให้ตัดบัญชีเงินลงทุนในบริษัทใหญ่ซึ่งถือโดยบริษัทย่อย และแสดงรายการเสมือนหนึ่งเป็นบัญชีหุ้นหุ้นซื้อคืนของบริษัทใหญ่

เดบิต หุ้นหุ้นซื้อคืน- หุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ

XX

เครดิต เงินลงทุนในบริษัทใหญ่-บริษัทย่อย

XX

2. การปรับปรุงบัญชีเพื่อจัดทำ งบการเงินรวมกรณีที่บริษัทย่อยขายเงินลงทุนในบริษัทใหญ่ออกไปในระหว่างงวด

การที่บริษัทย่อยขายเงินลงทุนในบริษัทใหญ่ออกไป ให้ถือเสมือนหนึ่งเป็นการนำหุ้นหุ้นซื้อคืนออกจำหน่าย ดังนั้น หากบริษัทย่อยมีกำไรหรือขาดทุนจากการขายเงินลงทุนดังกล่าว ในการจัดทำงบการเงินรวม ควรมีการปรับปรุงบัญชีในกระดาษาทำการ ดังนี้

- 2.1 หากมี **กำไร** ควรตัดบัญชีกำไรจากการขายเงินลงทุนในบริษัทใหญ่ของบริษัทย่อยและรับรู้เป็นบัญชีส่วนเกินหุ้นหุ้นซื้อคืนตามประเภทของหุ้นชนิดเดียวกันของบริษัทใหญ่ ในส่วนของผู้ถือหุ้น เช่น หุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิ

เดบิต กำไรจากการขายเงินลงทุนในบริษัทใหญ่-บริษัทย่อย

XX

เครดิต ส่วนเกินหุ้นหุ้นซื้อคืน-หุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ-บริษัทใหญ่

XX

- 2.2 หากมี **ขาดทุน** ควรตัดบัญชีขาดทุนจากการขายเงินลงทุนในบริษัทใหญ่ของบริษัทย่อยและบันทึกตัดบัญชี ตามลำดับ ดังนี้

- 2.2.1 ตัดบัญชีส่วนเกินหุ้นหุ้นซื้อคืนของบริษัทใหญ่ (ถ้ามี) ตามประเภทของหุ้นชนิด

เดียวกัน เช่น หุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิ ให้ส่วนเกินดังกล่าวหมดไปก่อน

- 2.2.2 หากยังมีผลขาดทุนเหลืออยู่ ให้ตัดกับบัญชีกำไรสะสมของบริษัทใหญ่

เดบิต	ส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ	XX
	บริษัทใหญ่	XX
	กำไรสะสม-บริษัทใหญ่	XX
	เครดิต ขาดทุนจากการขายเงินลงทุนในบริษัทใหญ่-บริษัทย่อย	XX

การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูล

หุ้นทุนซื้อคืนไม่ใช่สินทรัพย์ แต่เป็นการลดสิทธิเรียกร้องในสินทรัพย์ของกิจการ ดังนั้น กิจการควรแสดง หุ้นทุนซื้อคืนเป็นรายการหักจากส่วนของผู้ถือหุ้นในงบดุล และรายงานการซื้อคืนหุ้นทุนเป็นรายการหนึ่งใน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น ทั้งนี้รายการบัญชีเกี่ยวกับหุ้นทุนซื้อคืนจะมีผลกระทบต่อ ส่วนของผู้ถือหุ้นเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่องบกำไรขาดทุนแต่อย่างใด

การแสดงรายการในงบดุล

กิจการควรแสดงหุ้นทุนซื้อคืนเป็นรายการหักจากส่วนของผู้ถือหุ้นโดยแสดงต่อกำไรสะสม และให้แสดงส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน เป็นรายการหนึ่งภายใต้ส่วนเกิน(ต่ำกว่า)ทุนในส่วนของผู้ถือหุ้น ในกรณีที่บริษัทย่อยซื้อหุ้นของบริษัทใหญ่ บริษัทใหญ่ต้องแสดงรายการซื้อหุ้นดังกล่าวด้วยหลักการเดียวกับการที่บริษัทใหญ่ซื้อคืนหุ้นของตนเอง และบริษัทใหญ่ต้องเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

การแสดงรายการในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น

กิจการควรแสดงรายละเอียดการเปลี่ยนแปลงจำนวนและมูลค่าหุ้นทุนซื้อคืนจากการซื้อคืนหุ้น การจำหน่าย หรือออกจำหน่ายหุ้นทุนซื้อคืน หรือการตัดหุ้นทุนซื้อคืนรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในบัญชีส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืนด้วย

การเปิดเผยข้อมูล

บริษัทควรเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหุ้นทุนซื้อคืน ดังต่อไปนี้

1. ในงบดุลหรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน ให้เปิดเผยถึงหุ้นทุนซื้อคืนแต่ละประเภทที่กิจการหรือบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมถืออยู่
2. วัตถุประสงค์และเหตุผลของการซื้อคืนหุ้นทุน
3. นโยบายการบัญชีสำหรับหุ้นทุนซื้อคืน
4. กำหนดเวลาในการจำหน่ายและการตัดหุ้นทุนซื้อคืน
5. ถ้ากิจการหรือบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมมีรายการซื้อคืนหุ้นทุนจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ควรมีการเปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าว

วันถือปฏิบัติ

แนวปฏิบัติบัญชีฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดในหรือหลังวันที่ 31 ธันวาคม 2544 เป็นต้นไป

ตัวอย่างการบันทึกบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล

ตัวอย่างที่ 1

วันที่ 1 มกราคม 2544 บริษัท ก มีรายการส่วนของผู้ถือหุ้น ดังนี้

ทุนที่ออกและเรียกชำระแล้ว (หุ้นสามัญ 5,000 หุ้น ๆ ละ 10 บาท)	50,000 บาท
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	50,000 บาท
กำไรสะสม	<u>125,000 บาท</u>
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>225,000 บาท</u>

เนื่องจากบริษัทมีกำไรสะสมและสภาพคล่องส่วนเกิน จึงมีนโยบายซื้อคืนหุ้นสามัญจำนวน 1,000 หุ้น ภายใน 2 เดือน (สิ้นสุด 28 ก.พ.) และหลังจากนั้นอีก 6 เดือน (เริ่มต้น 1 ก.ย.) บริษัทจึงจะมีสิทธิตามกฎหมายที่จะนำหุ้นทุนซื้อคืนดังกล่าวออกจำหน่าย ทั้งนี้บริษัทคาดว่าจะจำหน่ายหุ้นทั้งหมดได้ภายใน 5 เดือน และหากจำหน่ายไม่หมดภายในระยะเวลาดังกล่าว บริษัทจะตัดหุ้นทุนซื้อคืนนั้น

รายการที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

วันที่ 1 ม.ค. 2544	บริษัทได้ซื้อหุ้นสามัญคืน จำนวน 800 หุ้น ในราคาหุ้นละ 25 บาท
วันที่ 2 ก.พ. 2544	บริษัทได้ซื้อหุ้นคืน จำนวน 200 หุ้น ในราคาหุ้นละ 26 บาท
วันที่ 30 ก.ย. 2544	บริษัทขายหุ้นซื้อคืนออกไป จำนวน 400 หุ้น ในราคาหุ้นละ 27 บาท
วันที่ 15 ต.ค. 2544	บริษัทขายหุ้นซื้อคืนออกไปอีก จำนวน 100 หุ้น ในราคาหุ้นละ 21 บาท
วันที่ 15 พ.ย. 2544	บริษัทขายหุ้นซื้อคืนออกไปอีก จำนวน 200 หุ้น ในราคาหุ้นละ 20 บาท
วันที่ 1 ธ.ค. 2544	บริษัทตัดหุ้นซื้อคืน จำนวน 300 หุ้น

บริษัท ก มีกำไรสุทธิสำหรับปี 2544 จำนวน 80,000 บาท โดยแบ่งเป็นกำไรสุทธิสำหรับไตรมาสที่ 1 และ 2 (1 ม.ค. ถึง 30 มิ.ย.) จำนวน 50,000 บาท สำหรับไตรมาสที่ 3 (1 ก.ค. ถึง 30 ก.ย.) จำนวน 10,000 บาท และไตรมาสที่ 4 (30 ก.ย. ถึง 31 ธ.ค.) จำนวน 20,000 บาท

ราคาที่บริษัท ก ซื้อและขายหุ้นทุนซื้อคืนเป็นมูลค่ายุติธรรมของหุ้น ณ วันที่บริษัทซื้อหรือขาย บริษัทใช้วิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักในการคำนวณต้นทุนของหุ้นทุนซื้อคืน

การบันทึกบัญชี

1 ม.ค. 2544	เดบิต หุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ (800 หุ้น × 25 บาท)	20,000 บาท
	เครดิต เงินสด	20,000 บาท
2 ก.พ. 2544	เดบิต หุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ (200 หุ้น × 26 บาท)	5,200 บาท
	เครดิต เงินสด	5,200 บาท

30 ก.ย. 2544	เดบิต เงินสด (400 หุ้น x 27 บาท)	10,800 บาท	
	เครดิต หุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ (400 หุ้น x 25.20 บาท)		10,080 บาท
	ส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ		720 บาท
(ต้นทุนของหุ้นซื้อคืนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก = $[(800 \times 25) + (200 \times 26)] \div 1,000 = 25.20$ บาท/หุ้น)			

15 ต.ค. 2544	เดบิต เงินสด (100 หุ้น x 21 บาท)	2,100 บาท	
	ส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ		420 บาท
	เครดิต หุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ (100 หุ้น x 25.20 บาท)		2,520 บาท

15 พ.ย. 2544	เดบิต เงินสด (200 หุ้น x 20 บาท)	4,000 บาท	
	ส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ		300 บาท
	กำไรสะสม		740 บาท
	เครดิต หุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ (200 หุ้น x 25.20 บาท)		5,040 บาท

1 ธ.ค. 2544	เดบิต หุ้นสามัญ (300 หุ้น x 10 บาท)	3,000 บาท	
	กำไรสะสม		4,560 บาท
	เครดิต หุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ (300 หุ้น x 25.20 บาท)		7,560 บาท

การแสดงรายการในส่วนของผู้ถือหุ้น ณ วันที่ 30 กันยายน 2544

ทุนที่ออกและเรียกชำระแล้ว (หุ้นสามัญ 5,000 หุ้น ๆ ละ 10 บาท)	50,000 บาท
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	50,000 บาท
ส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ	720 บาท
กำไรสะสม (125,000 + 50,000 + 10,000)	185,000 บาท
หัก หุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ (600 หุ้น ๆ ละ 25.20 บาท)	(15,120) บาท
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>270,600 บาท</u>

การเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับไตรมาสที่ 3 สิ้นสุด 30 กันยายน 2544

หุ้นทุนซื้อคืน

ในงวดการบัญชีนี้ บริษัทมีสภาพคล่องส่วนเกิน ดังนั้น บริษัทได้ซื้อคืนหุ้นสามัญจำนวน 1,000 หุ้นมูลค่ารวม 25,200 บาท โดยจะจำหน่ายให้หมดภายในระยะเวลา 5 เดือนเมื่อพ้นกำหนด 6 เดือนตามกฎหมายนับแต่ระยะเวลาการซื้อคืนหุ้นสิ้นสุดลง หากจำหน่ายไม่หมดภายในเวลาดังกล่าว บริษัทจะตัดหุ้นทุนซื้อคืนที่เหลือ ทั้งนี้หุ้นทุนซื้อคืนที่บริษัทถืออยู่จะไม่นับเป็นองค์ประชุมในการประชุมผู้ถือหุ้นรวมทั้งไม่มีสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนและสิทธิในการรับเงินปันผล

การแสดงรายการในส่วนของผู้ถือหุ้น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2544

ทุนที่ออกและเรียกชำระแล้ว (หุ้นสามัญ 4,700 หุ้น ๆ ละ 10 บาท)	47,000 บาท
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	50,000 บาท
กำไรสะสม (185,000 + 20,000 - 740 - 4,560)	<u>199,700 บาท</u>
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>296,700 บาท</u>

บริษัท ก จำกัด
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น
สำหรับไตรมาสสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2544

	หุ้นสามัญ	ส่วนเกิน มูลค่าหุ้น	ส่วนเกินทุน หุ้นทุนซื้อคืน	กำไรสะสม	หุ้นทุนซื้อคืน -หุ้นสามัญ	รวม
ยอดคงเหลือ 30 มิถุนายน 2544	50,000	50,000		175,000	(25,200)	249,000
ขายหุ้นทุนซื้อคืน – หุ้นสามัญ					10,080	10,080
ส่วนเกินหุ้นทุนซื้อคืน			720			720
กำไรสุทธิประจำงวด				10,000		10,000
รวม	50,000	50,000	720	185,000	(15,120)	270,600

บริษัท ก จำกัด
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น
สำหรับไตรมาสสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2544

	หุ้นสามัญ	ส่วนเกิน มูลค่าหุ้น	ส่วนเกินทุน หุ้นทุนซื้อคืน	กำไรสะสม	หุ้นทุนซื้อคืน -หุ้นสามัญ	รวม
ยอดคงเหลือ 30 กันยายน 2544	50,000	50,000	720	185,000	(15,120)	270,600
ขายหุ้นทุนซื้อคืน - หุ้นสามัญ					7,560	7,560
ส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืนลดลง จากการขายหุ้นสามัญซื้อคืน			(720)			(720)
ขายหุ้นทุนซื้อคืน - หุ้นทุนต่ำกว่า ราคาซื้อคืน				(740)		(740)
ตัดหุ้นทุนซื้อคืน - หุ้นสามัญ	(3,000)			(4,560)	7,560	-
กำไรสุทธิประจำงวด				20,000		20,000
รวม	47,000	50,000	-	199,700	-	296,700

ตัวอย่างที่ 2

บริษัทใหญ่ถือหุ้นในบริษัทย่อย 80 % ต่อมาบริษัทย่อยได้ซื้อหุ้นสามัญของบริษัทใหญ่จากบุคคลภายนอกจำนวน 200 หุ้น ในราคาหุ้นละ 130 บาท การบันทึกบัญชีของบริษัทย่อยที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนในบริษัทใหญ่และการปรับปรุงบัญชีและตัดบัญชีในกระดาษาทำการเพื่อจัดทางงบการเงินรวม ปรากฏดังนี้

รายการบัญชี

บริษัทใหญ่ ไม่มีรายการ

บริษัทย่อย	เดบิต เงินลงทุนในบริษัทใหญ่	26,000 บาท	
	เครดิต เงินสด		26,000 บาท

รายการปรับปรุงและตัดบัญชีในกระดาษาทำการ

บริษัทใหญ่	เดบิต หุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ	26,000 บาท	
	เครดิต เงินลงทุนในบริษัทใหญ่-บ.ย่อย		26,000 บาท

บริษัทย่อย ไม่มีรายการ

ตัวอย่างที่ 3

จากตัวอย่างที่ 2 หากในระหว่างปีบริษัทย่อยขายหุ้นบริษัทใหญ่ จำนวน 100 หุ้น ให้บุคคลอื่นในราคาหุ้นละ 140 บาท การบันทึกบัญชีของบริษัทย่อยจากการขายเงินลงทุนในบริษัทใหญ่ และการปรับปรุงบัญชีและตัดบัญชีในกระดาษาทำการเพื่อจัดทางงบการเงินรวม ปรากฏดังนี้

รายการบัญชี

บริษัทใหญ่ ไม่มีรายการ

บริษัทย่อย	เดบิต เงินสด	14,000 บาท	
	เครดิต เงินลงทุนในบริษัทใหญ่		13,000 บาท
	กำไรจากการขายเงินลงทุนในบริษัทใหญ่		1,000 บาท

รายการปรับปรุงและตัดบัญชีในกระดาษาทำการ

บริษัทใหญ่	เดบิต กำไรจากการขายเงินลงทุนในบริษัทใหญ่	1,000 บาท	
	เครดิต ส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ-บ.ใหญ่		1,000 บาท
	เดบิต หุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ	13,000 บาท	
	เครดิต เงินลงทุนในบริษัทใหญ่-บ.ย่อย		13,000 บาท

บริษัทย่อย ไม่มีรายการ

ตัวอย่างที่ 4

จากตัวอย่างที่ 2 และ 3 หากในเวลาต่อมาบริษัทย่อยขายหุ้นบริษัทใหญ่ที่เหลือ 100 หุ้น ให้บุคคลอื่นในราคาหุ้นละ 110 บาท การบันทึกบัญชีของบริษัทย่อยจากการขายเงินลงทุนในบริษัทใหญ่ การปรับปรุงบัญชีและตัดบัญชีในกระดาษทำการเพื่อจัดทำงบการเงินรวม ปรากฏดังนี้

บริษัทใหญ่ ไม่มีรายการ

บริษัทย่อย	เดบิต	เงินสด	11,000 บาท
		ขาดทุนจากการขายเงินลงทุนในบริษัทใหญ่	2,000 บาท
		เครดิต เงินลงทุนในบริษัทใหญ่	13,000 บาท

รายการปรับปรุงและตัดบัญชีในกระดาษทำการ

บริษัทใหญ่	เดบิต	ส่วนเกินทุนหุ้นทุนซื้อคืน-หุ้นสามัญ-บ.ใหญ่	1,000 บาท
		กำไรสะสม-บ.ใหญ่	1,000 บาท
		เครดิต ขาดทุนจากการขายเงินลงทุนใน บริษัทใหญ่-บ.ย่อย	2,000 บาท